TURKU
ÅBO

Turun kaupungin toimintasuunnitelma

Vuoden 2027 talousarvio ja vuosien 2027–2030 taloussuunnitelma

Pormestarin esitys 5.11.2026

Sisällys

Pormestarin esipuhe 4

1. Johdanto 6

1.1. Turun kaupungin organisaatio ja Turku-konserni 7
Turun kaupungin organisaatio 7
Turku-konserni 8
1.2. Turun kaupungin strateginen ohjaus 9
Strategisen ohjauksen malli 9
Kaupunkikehittämisen visio 10
Pormestariohjelman sisältö 11
Yhteisvaikuttava johtamisjärjestelmä 11
Ilmasto- ja kestävyysbudjetti ohjaa investointien kestävyyttä 12
Toimeenpano toiminnan ja talouden suunnittelulla 19
Riskienhallinta 19
1.3. Turun kaupungin toimintaympäristön kehitysnäkymät 21
Turun kaupungin ja seudun toimintaympäristön kehitys kasvuun ja kilpailukykyyn liittyvillä tunnusluvuilla 21
Työllisyys- ja kotoutumispalvelut 23
Hyvinvoinnin tila 23
1.4. Kansallisen toimintaympäristön kehitysnäkymät 25
Hallitusohjelmasta erityisesti huomioitavat asiat 25
Talouden suhdannenäkymät 2027–2030 25
Kuntatalousohjelma vuodelle 2027 28
Vero- ja maksuperustemuutosten vaikutus kuntatalouteen 29
1.5. Yhteisvaikuttava kehittäminen 31
Yhteisvaikuttavuus keskiössä 31
Yhteisvaikuttavat pilotit 31
Turun kaupungin kehittäminen / Kehittämismalli 32
Pääohjelmakokonaisuudet 32

2. Talousarvio ja taloussuunnitelma 37

2.1. Talousarvion tuloslaskelma 2027 42
2.2. Talousarvion tuloslaskelma (ulkoiset erät) 43
2.3. Verotulot ja valtionosuudet 44
2.4. Rahoitustuotot ja -kulut 44
2.5. Rahoituslaskelma 45
2.6. Investointiosa 48
2.7. Talousarvion sitovuustasot 52

3. Lautakuntien toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet 53

Kaupunginvaltuusto 54
Tarkastuslautakunta 55
Keskusvaalilautakunta 57
Konsernihallinto 59
Kaupunginhallitus 59
Kaupungin yhteiset toiminnot 59
Elinvoiman palvelukokonaisuus 69
Työllisyyspalvelut 69
Työllisyysaluelautakunta 77
Kaupunkirakentaminen ja tilat -palvelukokonaisuus 79

Rakentamis- ja tilajaosto ... 79
Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus ... 87
Kaupunkiympäristölautakunta ... 87
Rakennus- ja lupalautakunta ... 87
Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta ... 87
Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta ... 87
Lasten ja nuorten palvelukokonaisuus ... 95
Suomenkielinen lasten ja nuorten palveluiden lautakunta ... 95
Ruotsinkielinen lasten ja nuorten palveluiden lautakunta ... 95
Kulttuurin palvelukokonaisuus ... 108
Kulttuurilautakunta ... 108
Liikunnan palvelukokonaisuus ... 114
Liikuntalautakunta ... 114

4. Konserniyhteisöt ... 119

Strategisten yhteisöjen näkymät vuonna 2027 ... 120
Blue Industry Park Oy ... 122
Business Turku Oy ... 125
Forum Marinum -säätiö ... 129
Kaarea Oy ... 132
Koy Turun Monitoimitilat ... 135
Kulttuuriranta Oy ... 139
Kuntec Oy ... 141
Lounais-Suomen Jätehuolto Oy ... 144
Turku 2029-säätiö. ... 148
Turku Energia -konserni. ... 150
Turun Aikuiskoulutussäätiö ... 153
Turun Ammattikorkeakoulu Oy ... 156
Turun Kaupunkiliikenne Oy ... 159
Turun Konservatorio Oy ... 161
Turun Raitiotie Oy ... 164
Turun Satama Oy ... 167
Turun Seudun Puhdistamo Oy ... 170
Turun Seudun Vesi Oy ... 175
Turun Taiteen talo Oy ... 179
Turun Teknologiakiinteistöt Oy ... 182
Turun Työllistämispalvelut Oy ... 185
Turun Vesihuolto Oy ... 188
Turun Ylioppilaskyläsäätiö ... 193
TVT Asunnot Oy ... 196
Varsinais-Suomen Asumisoikeus Oy ... 200
Visit Turku Archipelago Oy ... 203

5. Laskelmat ... 209

6. Liitteet ... 215

Talousarvion noudattamista koskevat määräykset ... 216

Pormestarin esipuhe

Hallittua kasvua ja hyvän kierteen vahvistamista

Huhtikuussa 2026 Turun kaupunginvaltuusto hyväksyi uuden kaupunkistrategian. Strategia, joka kantaa nimeä ”Turun kasvun tarina 2040-luvulle”, viitoittaa kaupunkikehitystä tulevina vuosina. Sen lähtökohtana ovat kolme arvoa: yhteisö, vastuullisuus ja asukaslähtöisyys. Nämä kolme sanaa kuvaavat hyvin myös tämän talousarvioesityksen painotuksia.

Lähestyessään 800-juhlavuottaan Suomen vanhin kaupunki on jälleen uuden edessä. Turkulaisia on nyt enemmän kuin koskaan ennen. Arvioiden mukaan kaupungin väkiluku kasvaa ensi vuonna 3 000 asukkaalla, mikä tarkoittaisi, että vuoden 2027 lopussa meitä turkulaisia olisi jo yli 215 000. Lähivuosina hätyyttelemme Suomen viidenneksi suurimman kaupungin titteliä. Turun seutu puolestaan on jo nyt Suomen kolmanneksi merkittävin kaupunkiseutu.

Väestönkasvu ei ole mikään itseisarvo. Se voi kuitenkin olla ainesosa, jota entistä suuremman kakun leipomiseen tarvitaan. Jos kasvua ennakoidaan ja siihen pystytään vastaamaan oikea-aikaisesti, se on kriittinen osatekijä hyvän kierteessä, jossa väestönkasvu ruokkii talouden ja verotulojen kasvua, yritysten investointihalukkuutta, työpaikkojen syntymistä sekä pito- ja vetovoiman vahvistumista.

Juuri oikea-aikaisuus on kaupunkipäättäjän näkökulmasta kasvun suuri haaste. Palvelu- ja investointitarpeet kasvavat, mutta taloudellinen hyöty tulee aina viiveellä. Ratkaisu ei voi olla heikentää palveluita ja jättää tekemättä tarpeellisia investointeja – sillä kuten sanonta kuuluu, sen minkä taakseen jättää, edestään löytää. Kun kyse on esimerkiksi lasten ja nuorten hyvinvoinnista, tekemättömyyden inhimillinen ja taloudellinen lasku tulee maksettavaksi korkojen kera. Ratkaisu ei voi myöskään olla jättää ennakoimatta kasvua. Siksi olen iloinen, että Turku teki toukokuussa 2026 päätöksen rakentaa kaupunkiin raitiotie. Kyse on paitsi joukkoliikenteen järjestämisestä, myös siitä, miten kaupunkirakenne tulevina vuosina tiivistyy ja kehittyy.

Talousarviota on tänä syksynä valmisteltu koko kuntakentällä haastavista lähtökohdista. Vaikka Suomen talous on kääntynyt kasvuun ja yritysten ja kuluttajien luottamus on vahvistumaan päin myös Varsinais-Suomessa, työttömyys ei ainakaan vielä ole kääntynyt laskuun. Vuoden 2025 alussa voimaan tulleen TE-uudistuksen myötä kunnat kantavat entistä suuremman vastuun työttömyysturvan rahoituksesta.

Lisäksi valtionosuusjärjestelmän kokonaisuudistus kaatui loppuvuodesta 2025 jättäen kunnat tilanteeseen, jossa sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisvastuun poistumiseen liittyvät tasauserät vääristävät koko järjestelmää. Vääristymän mittaluokasta kertoo, että Turun osalta valtionosuuksiin kohdistuvien, niin sanottujen sote-erien vaikutus on ensi vuonna noin -22 miljoonaa euroa. On kestämätöntä, että järjestelmässä on sisäänrakennettu leikkuri, johon emme voi omalla toiminnallamme vaikuttaa ja joka perustuu yhden, sattumanvaraisen referenssivuoden kustannuksiin. Seuraavalla hallituskaudella järjestelmä on korjattava viipymättä niin, että kuntien saama rahoitus vastaa niille annettuja lakisääteisiä tehtäviä.

Vuoden 2027 talousarvio ei sisällä suuria yllätyksiä. Talousarvioon on kuitenkin sisällytetty valikoituja panostuksia muun muassa työllisyyden edistämiseen, perusopetukseen ja lukutaitoon. Nämä ovat toimenpiteitä, jotka parantavat turkulaisten arkea välittömästi, mutta samalla tukevat kaupungin sekä sen asukkaiden ja yritysten tulevaisuutta. Ensi vuoden investointien arvo on 309 miljoonaa euroa. Käytämme rahaa kouluihin ja päiväkoteihin, infrastruktuuriin ja uusiin asuinalueisiin. Peruskorjauslistalla on Turun kaupunkikuvan kannalta keskeisiä kohteita, kuten Tuomikirkkosilta, kaupungintalo ja kauppahalli.

Talousarvioesitys on 23,4 miljoonaa euroa alijäämäinen. Tämä alijäämä ei vielä vaaranna Turun talouden vakautta. On kuitenkin selvää, että ennustetun kaltainen alijäämien syveneminen ja velan kasvuvauhti suunnitelmakaudella eivät ole kestäviä vaan vaativat korjausliikkeitä. Eikä kyse ole vain taloudellisesta kestävyydestä, vaan myös kyvystämme kantaa vastuuta kaupunkilaisten hyvinvoinnista, palveluista, ympäristöstä ja ilmastosta.

Siksi on erittäin tärkeää, että vuosien 2025–2029 pormestariohjelmassa valtuustopuolueet ovat yhdessä linjanneet, että kauden puolivälissä, eli keväällä 2027, suoritetaan ohjelman välitarkastelu. Tässä yhteydessä tarkasteluun otetaan ennen kaikkea talous, ja pöydällä ovat niin tulevien vuosien investoinnit, talousraami kuin velkakatto ja verolinjauskin. Tarkastelusta ei tule helppo. Pidän kuitenkin tärkeänä, että talouden kestävän perusuran saavuttamiseksi käytössämme on koko keinovalikoima ja päättäjät tarttuvat haasteeseen yhdessä. Työtä tulee tukemaan valtuustoryhmien hyvä yhteistyö ja keskinäinen luottamus, jotka ovat muodostuneet turkulaiselle pormestarimallille ominaisiksi.

Talouden tila on vakava, mutta meillä on työkaluja käytössämme. Olemme Turussa jo päässeet kiinni hyvään kierteeseen. Seutukunnan tulevaisuudennäkymät näyttävät valoisilta, ja Turku on kehityksen veturi. Nyt on kaikin keinoin varmistettava, että hyvä kierre jatkuu ja voimistuu. Siihen tarvitaan sopivassa suhteessa kompromissivalmiutta ja rohkeutta, realismia ja tulevaisuusvisiota.

Turku on kaupunki, joka kunnioittaa menneitä ja kantaa vastuunsa tulevaisuudesta. Ja kaupunki, jossa katsotaan silmiin, hymyillään ja kysytään kuulumisia.

Piia Elo

Turun pormestari

JOHDANTO

1 Johdanto

1.1. Turun kaupungin organisaatio ja Turku konserni

Turun Kaupungin organisaatio

Turun kaupungin ylintä päätösvaltaa käyttää kaupunginvaltuusto. Kaupungin hallinnosta, taloudenhoidosta ja valtuuston päätösten toimeenpanosta vastaa kaupunginhallitus. Kaupunginhallitus valvoo kaupungin etua sekä, jollei laissa tai hallintosäännössä toisin määrätä, edustaa kaupunkia ja käyttää sen puhevaltaa laajakantoisissa ja koko kaupunkia koskevissa asioissa.

Pormestari ja kolme apulaispormestaria muodostavat kaupungin poliittisen johdon. Kaupunginvaltuusto valitsee pormestarin ja apulaispormestarit neljän vuoden valtuustokaudeksi. Pormestari toimii kaupunginhallituksen sekä konsernijaoston puheenjohtajana ja apulaispormestarit kaupunginhallituksen varapuheenjohtajina sekä lautakuntien puheenjohtajina.

Turun kaupunginvaltuustossa on kaudella 2025–2029 yhteensä 67 valtuutettua. Valtuutettujen määrä on kuntalaissa sidottu kaupungin asukaslukuun. Valtuutetut ja heidän varajäsenensä valitaan joka neljäs vuosi toimitettavissa kunnallisvaaleissa.

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajana toimii Kaija Hartiala (KOK), 1. varapuheenjohtajana Mari Lahti (SDP), 2. varapuheenjohtajana Niina Ratilainen (Vihr.), 3. varapuheenjohtajana Timo Furuholm (Vas.) ja 4. varapuheenjohtajana Nicke Wulff (RKP).

Kaupunginhallituksessa on 14 jäsentä, joista jokaisella on henkilökohtainen varajäsen. Valtuusto valitsee kaupunginhallituksen jäsenet kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Kaupunginhallituksen puheenjohtajana toimii pormestari Pia Elo (SDP), 1. varapuheenjohtajana apulaispormestari Sini Ruohonen (KOK), 2. varapuheenjohtajana apulaispormestari Elina Rantanen (Vihr.) ja 3. varapuheenjohtajana apulaispormestari Mirka Muukkonen (Vas).

Taulukko 1. Kaupunginvaltuuston ja –hallituksen poliittiset voimasuhteet vuoden 2026 syksyllä.

	Valtuusto	Hallitus
Suomen sosialidemokraattinen puolue	15	4
Kansallinen kokoomus	14	4
Vihreä liitto	11	2
Vasemmistoliitto	10	2
Perussuomalaiset	7	1
Suomen Keskustapuolue	4	1
Ruotsalainen kansanpuolue	3	0
Suomen Kristillisdemokraatit	1	0
Vasemmistoryhmä – Asukkaiden Turku	1	0
Muut	1	0

Turun kaupungin toimielimet

Kuva 1. Turun kaupungin toimielimet.

Turku-konserni

Kaupunkikonsernia johtaa ja ohjaa kaupunginhallituksen konsernijaosto. Hallintosäännön luvun 2 kohdan 5 mukaan kaupunginhallituksen konsernijaosto huolehtii kaupunkikonsernin konserniohjauksen ja -valvonnan täytäntöönpanosta sekä niiden toimivuudesta. Konsernijaosto tekee esityksiä omistajapolitiikan linjauksista ja konserniohjauksen periaatteista, tytäryhteisöille ja -säätiöille asetettavista toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista sekä muista yhteisöjen sekä säätiöiden toimintaan ja talouteen liittyvistä asioista. Lisäksi konsernijaosto ohjaa, seuraa ja valvoo kaupungin tytäryhteisöjen ja säätiöiden toimintaa sekä niille asetettujen tavoitteiden toteutumista.

Konsernin yhtiöt jaetaan strategisiin ja operatiivisiin yhtiöihin.

Kuntaliiton antaman talousarvio ja -suunnitelma suosituksen mukaan ”Valtuuston tulee ohjata asettamillaan tavoitteilla myös tytäryhteisöjä niiden omassa tavoitteenasettelussa. Valtuuston ohjaus ei kuitenkaan sido oikeudellisesti tytäryhteisöjä. Tavoiteasettelu tässä tarkoituksessa on luonteeltaan välillistä, pääomistajan tahdon esiintuomista. Valtuuston tavoiteasettelu voi koskea tytäryhteisön asemaa, toiminnan laajuutta ja toimintaedellytyksiä (mm. investoinnit) tai palvelun laatua, hinnoitteluperiaatteita taikka pääoman tuottovaatimuksia. Tytäryhteisölle asetettavat tavoitteet tulee pääsääntöisesti ottaa kunnan ja kuntayhtymän voimassa olevaan talousarvioon ja -suunnitelmaan. Valtuusto asettaa talousarviossa tytäryhteisöille toiminnan ja talouden tavoitteita, jotka on johdettu kuntastrategiasta ja siihen liittyvästä omistajapolitiikasta sekä yhteisön liiketoiminnasta.”

Strategiset yhteisöt vuonna 2026 ovat:

Strategiset tytäryhteisöt

Blue Industry Park Oy
Business Turku Oy
Forum Marinum -säätiö
Koy Turun Monitoimitilat
Kuntec Oy
Oy Turku Energia – Åbo Energia Ab
Turku 2029 -säätiö
Turun Aikuiskoulutussäätiö
Turun Ammattikorkeakoulu Oy
Kulttuuriranta Oy
Turun Kaupunkiliikenne Oy
Turun Konservatorio Oy
Turun Raitiotie Oy
Turun Satama Oy
Turun seudun puhdistamo Oy
Turun Seudun Vesi Oy
Turun Taiteen talo Oy
Turun Työllistämispalvelut Oy
Turun Vesihuolto Oy
Turun Ylioppilaskyläsäätiö
TVT Asunnot Oy
Varsinais-Suomen Asumisoikeus Oy
Visit Turku Archipelago Oy

Strategiset osakkuusyhtiöt

Kaarea Oy
Lounais-Suomen Jätehuolto Oy
Turun Teknologiakiinteistöt Oy

Organisaatiomuutokset ja omistusjärjestelyt

Turku-konserniin kuuluu Turun kaupunki emoyhteisönä sekä 66 tytäryhteisöä, joista kaupungin suorassa määräysvallassa on 37 osakeyhtiötä ja seitsemän säätiötä.

Kaupunginhallituksen konsernijaoston toimivallassa on 23 strategista tytäryhteisöä sekä kolme osakkuusyhteisöä.

Kaupungilla on suoria omistuksia 11 osakkuusyhtiössä, joista kolme on konsernijaoston toimivallassa olevaa strategista yhtiötä: Turun Teknologiakiinteistöt Oy (konsernin omistusosuus 47,9 %), Lounais-Suomen Jätehuolto (22,5 %) sekä Kaarea Oy (31,7 %).

Turku-konsernin konsernitilinpäätökseen yhdistellään lisäksi kaksi kuntayhtymää, Turun kaupunkiseudun kuntayhtymä sekä Varsinais-Suomen Liitto.

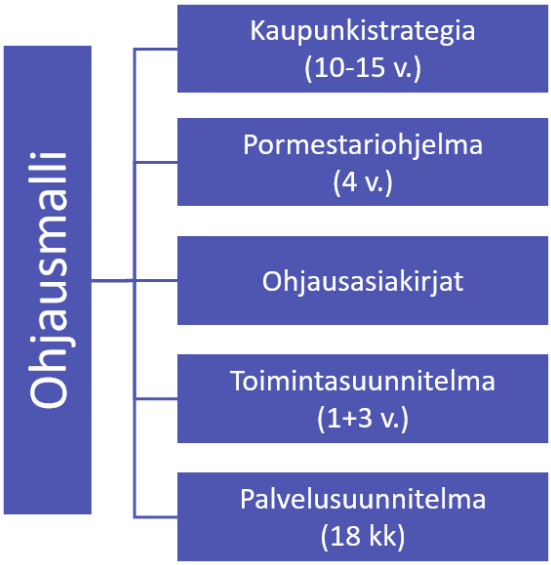
Turun Työllistämispalvelut Oy perustettiin Kh 2.2.2026 § 28 päätöksellä strategiseksi yhteisöksi tarjoamaan vaikeassa työmarkkinatilanteessa oleville määräaikaisia työsuhteita yhdistettynä yksilölliseen ura- ja työkykyvalmennukseen. Yhtiön operatiivisen toiminnan on tarkoitus käynnistyä loppuvuodesta 2026.

Turun Raitiotie Oy muutettiin konsernijaoston päätöksellä (Khkon 8.6.2026 § 53) operatiivisesta strategiseksi yhteisöksi.

1.2. Turun kaupungin strateginen ohjaus

Strategisen ohjauksen malli

Turun kaupungin strateginen ohjaus rakentuu kaupunkistrategian, pormestariohjelman, toimintasuunnitelmien ja palvelusuunnitelmien muodostamasta kokonaisuudesta. Kaupunkistrategia määrittää kaupungin keskipitkän aikavälin, noin 10–15 vuoden, tavoitteet. Pormestariohjelma puolestaan täsmentää valtuustokauden eli neljän vuoden poliittiset painopisteet ja tavoitteet. Vuosittain päivitettävä toimintasuunnitelma toimii strategian ja pormestariohjelman toimeenpanon välineenä. Sen linjaukset konkretisoituvat palvelukokonaisuuksien toimenpiteiksi, joiden pohjalta laaditaan palvelusuunnitelmat ja vuosittainen talousarvio. Toimintasuunnitelman aikajänne on 1+3 vuotta ja palvelusuunnitelmien 18 kuukautta. Turun strateginen ohjausmalli on kuvattu seuraavassa kuviossa.

Kuva 2. Kaupungin ohjausmalli.

Kuntalain mukaan kaupunkistrategia laaditaan tai päivitetään vähintään kerran valtuustokaudessa. Strategiassa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kaupunkistrategiassa huomioidaan muun muassa asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen, palveluiden järjestäminen ja tuottaminen, kunnan tehtäviä koskevat lakisääteiset palvelutavoitteet, omistaja- ja henkilöstöpolitiikka, asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet sekä elinympäristön ja alueen elinvoiman kehittäminen. Strategia perustuu nykytila-analyysiin ja arvioon toimintaympäristön muutoksista sekä niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Lisäksi strategiassa määritellään, miten sen toteutumista arvioidaan ja seurataan.

Turun kaupunginvaltuusto hyväksyi huhtikuussa 2026 kaupunkistrategian *Turun kasvun tarina 2040-luvulle*. Strategia valmisteltiin neljässä toisiinsa kytkeytyvässä vaiheessa: nykytilan kuvauksessa, Turun tulevaisuuskuvan ja skenaarioiden laadinnassa, laajassa osallistamisessa sekä sisäisessä ja ulkoisessa toimeenpanossa. Osallistamisen kohteena olivat valtuusto, johtoryhmät, kuntalaiset, henkilöstö, sidosryhmät ja kumppanit, vaikuttamistoimielimet sekä lapset ja nuoret. Uusi kaupunkistrategia sisältää neljä strategista painopistettä: hallittu kasvu, yhteisöllistä kestävyyttä, hyvää kaupunkielämää ja luonnosta edelläkävijyyttä. Hallittu kasvu liittyy muun muassa kestävään talouteen, kasvun mahdollistamiseen ja hallintaan, korkeakoulujen toimintaedellytysten vahvistamiseen sekä seudulliseen yhteistyöhön. Yhteisöllistä kestävyyttä painottaa lasten ja nuorten hyvinvointia, terveys- ja hyvinvointierojen kaventamista, asuinalueiden kehittämistä sekä maahanmuuttajien kotoutumisen edistämistä. Hyvä kaupunkielämä kohdistuu kaupunkikehitykseen, asunto- ja maapolitiikkaan, kulttuuri-, liikunta- ja vapaa-ajan palveluihin sekä liikenteeseen ja liikkumiseen. Luonnosta edelläkävijyyttä kokoaa ilmasto- ja luontojohtajuuteen, ilmastopositiivisuuteen, luonnon monimuotoisuuteen sekä kestävään liikkumiseen ja rakentamiseen liittyvät tavoitteet. Jokaiselle painopisteelle on määritelty strategiset vaikuttavuustavoitteet lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä, ja niistä johdetaan jatkuvaan seurantaan perustuvat mittarit.

Kaupunkistrategian toimeenpanoa tukevat valtuustokausittain sovittava pormestariohjelma sekä kaupungin strategiset ohjausasiakirjat. Turun kaupunginvaltuusto hyväksyi kesäkuussa 2025 pormestariohjelman *Turku uudelle vuosisadalle – 800 vuotta historiaa ja tulevaisuutta, kestävää kasvua ja inhimillisiä tarinoita*. Pormestariohjelma määrittää valtuustokauden 2025–2029 painopisteet, konkreettiset toimenpiteet ja priorisoinnit. Ohjelma sisältää taloustavoitteet sekä kuusi sisällöllistä kokonaisuutta: hyvinvointi ja yhdenvertaisuus, alueellinen tasavertaisuus ja segregaation purku, koulutus, osaaminen ja työllisyys, asuminen, maankäyttö ja liikkuminen, ilmasto- ja luontotyö sekä vetovoima ja kansainvälisyys. Pormestariohjelma ohjaa kaupungin virkavalmistelua ja poliittista päätöksentekoa. Sen toimeenpano on jäsennetty taloussuunnitelmakauden toimenpiteiksi ja tavoitteiksi, jotka hyväksytään talousarviopäätöksen yhteydessä. Toimenpiteiden toteutumista seurataan osana talousarvioseurantaa.

Pormestariohjelman valmistelun yhteydessä päivitettiin ja uudistettiin Turun kaupungin ohjausmallia. Ohjelman hyväksymisen yhteydessä tunnistettiin noin 60

strategista ohjausasiakirjaa, jotka luokiteltiin pormestariohjelman kuuden painopisteen alle. Luokittelussa tarkasteltiin kunkin ohjausasiakirjan päätöspäivämäärää, voimassaoloaikaa, lakisääteisyyttä, päättäjätahoa ja muita keskeisiä huomioita. Tavoitteeksi asetettiin strategisten ohjausasiakirjojen määrän vähentäminen kuluvan valtuustokauden aikana sekä asiakirjojen kokoaminen suuremmiksi kokonaisuuksiksi ohjausvaikuttavuuden vahvistamiseksi. Strategisten ohjausasiakirjojen kokoamista suuremmiksi kokonaisuuksiksi on jatkettu vuonna 2026 kaupunkistrategian hyväksymisen jälkeen. Huhtikuussa 2026 hyväksytyn kaupunkistrategian toimeenpanoa tukevat uudet pääohjelmakokonaisuudet sekä kaupungin toimintaa ohjaavat sisäiset ohjelmat.

Pääohjelmakokonaisuuksia ovat Elinvoimaohjelma, Hyvinvointisuunnitelma, Asunto- ja maapolitiikan periaatteet sekä Ilmastosuunnitelma. Kukin pääohjelmakokonaisuus kytkeytyy kaupunkistrategian neljään strategiseen painopisteeseen. Kaupungin toimintaa ohjaavia sisäisiä ohjelmia ovat muun muassa Henkilöstöohjelma, Omistajapoliittinen ohjelma, Hankintoja ohjaavat strategiset periaatteet ja Tietohallinnon strategiset periaatteet. Pääohjelmat ja sisäiset ohjelmat on hyväksytty vuoden 2026 aikana tai ne tulevat päätöksentekoon loppuvuoden 2026 aikana. Pääohjelmakokonaisuudet ja sisäiset ohjelmat kuvataan tarkemmin luvussa 1.5 Yhteisvaikuttava kehittäminen. Seuraavassa kuviossa esitetään kaupunkistrategian ja pormestariohjelman painopisteet sekä strategiset ohjausasiakirjat ryhmiteltynä pääohjelmakokonaisuuksiin ja sisäisiin ohjelmiin.

Kuva 3. Kaupunkistrategian ja pormestariohjelman painopisteet sekä toimintaa ohjaavat keskeiset strategiset ohjausasiakirjat.

Kaupunkikehittämisen visio

Kaupunkikehityksellä tuetaan ja hallitaan Turun kestävää kasvua. Kasvava Turku tarjoaa kaupunkilaisille entistä sujuvamman arjen ja sosiaalisesti tasa-arvoisen kaupunkirakenteen.

Raitiotien mukanaan tuoma kasvukäytävämäinen kaupunkirakenteen selkäranka luo uutta maantiedettä avaten uusia mahdollisuuksia tulevaisuuteen.

Työpaikkojen, asuntorakentamisen ja palveluverkon painopiste suuntautuu käytävän varteen.

Samalla muualla kaupungissa kehitetään vaihtoehtoja niille, jotka kaipaavat toisenlaisia asumisen muotoja kuten pientaloasumista. Turku on entistä kiinnostavammin monipuolisia asumisvaihtoehtoja tarjoava kaupunki.

Kaupunkikehitys arvostaa luonnon monimuotoisuutta ja viherympäristö on läsnä kaikkialla ja kaikkien saavutettavana.

Pormestariohjelman sisältö

Turun kaupungin keskeiset strategiset asiakirjat ovat pormestariohjelma ja kaupunkistrategia. Lisäksi on useita kymmeniä strategisluonteisia ohjausasiakirjoja. Pormestariohjelma 2025–2029 hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 9.6.2025. ”Turku uudelle vuosisadalle – 800 vuotta historiaa ja tulevaisuutta, kestävää kasvua ja inhimillisiä tarinoita” sisältää taloustavoitteet ja seitsemän sisällöllistä kokonaisuutta ja 20 alateemaa:

1. Taloustavoitteet
2. Hyvinvoivat ja yhdenvertaiset turkulaiset
    - 2.1 Lasten kaupunki
    - 2.2 Nuorten kaupunki
    - 2.3 Liikkuva ja liikuttava kaupunki
    - 2.4 Elävä kulttuurikaupunki
3. Turku lisää alueellista tasavertaisuutta ja purkaa segregaatiota
    - 3.1 Yhteisöllinen ja innostava kaupunki
    - 3.2 Viihtyisien ja toimivien asuinalueiden kaupunki
    - 3.3 Osallisuuden mahdollistava kaupunki
    - 3.4 Köyhyyttä torjuva ja asunnottomuuden poistava
4. Koulutus, osaaminen ja työllisyys vievät uudelle vuosisadalle
    - 4.1 Osaava ja oppiva kaupunki
    - 4.2 Suomen paras työllisyyttä edistävä kaupunki
    - 4.3 Yritystoimintaan innostava kaupunki
    - 4.4 Kotoutumista kehittävä kaupunki
5. Asuminen, maankäyttö ja liikkuminen
    - 5.1 Kestävän rakenteen kaupunki
    - 5.2 Hyvän asuisen kaupunki
    - 5.3 Toimivan liikkumisen kaupunki
6. Kunnianhimoinen ilmasto- ja luontokaupunki
    - 6.1 Hiilineutraali kaupunki 2029
    - 6.2 Saaristomerta suojeleva kaupunki
    - 6.3 Vastuullinen luontokaupunki
7. Vetovoimainen ja kansainvälinen Turku
    - 7.1 Alueen veturi ja yhteistyövoima
    - 7.2 Turku 800 vuotta tapahtumien keskipisteessä

Pormestariohjelma ohjaa kaupungin virkavalmistelua sekä poliittista päätöksentekoa. Sen toimeenpano ja seurannan sisältö on jalkautettu toimenpiteiksi ja niihin liittyviksi tavoitteiksi palvelukokonaisuuksien toimintasuunnitelmiin taloussuunnitelmakauden ajalle. Kaikkia pormestariohjelman teemoja tai alatavoitteita toteutetaan vuosittain, mutta ohjelma on voimassa koko valtuustokauden ja toteutuksen painopisteet vaihtelevat vuosittain.

Pormestariohjelmaa toimeenpanevat toimenpiteet hyväksytään talousarviopäätöksellä ja toimenpiteiden toteutumista seurataan sekä erillisessä raportissa että talousarvioseurannan yhteydessä.

Yhteisvaikuttava johtamisjärjestelmä

Johtamisjärjestelmän uudistaminen

Vuoden 2025 kuntavaalien myötä kaupungin luottamus- ja virkaorganisaatiota uudistettiin, ja syksystä 2025 alkaen. Pormestarimalli jatkuu valtuustokaudella 2025–2028. Uusina johtamisfoorumeina toimintansa aloittivat apulaispormestarien johdolla toimivat yhteisvaikuttavat johtoryhmät: hyvinvointi, elinvoima ja ympäristö. Yhteisvaikuttavan johtamisen johtoryhmien ohjelmat on päätetty pormestariohjelmassa. Jokaiselle johtoryhmälle nimettiin seurattavaksi kaksi pormestariohjelman kokonaisuudet:

- Hyvinvoivat ja yhdenvertaiset turkulaiset ja Turku lisää alueellista tasavertaisuutta ja purkaa segregaatiota
- Koulutus, osaaminen ja työllisyys vievät uudelle vuosisadalle sekä vetovoimainen ja kansainvälinen Turku
- Asuminen, maankäyttö ja liikkuminen kestävän ja kehittyvän kaupungin perustana sekä kunnianhimoinen ilmasto- ja luontokaupunki

Lisäksi huomioidaan pormestariohjelmana kirjatut taloustavoitteet.

Toimikuntien päätösvaltaiset jäsenet eli apulaispormestari puheenjohtajana sekä 4 muuta jäsentä ovat luottamushenkilöitä. Muut johtoryhmän jäsenet ovat kaupungin virkajohdosta. Konsernihallinto koordinoi työtä, valmistelua ja varmistaa niiden toimivuutta.

Toimintatapana yhteisvaikuttavuus tarkoittaa poikkialaista ja yhteistä toiminnan ja talouden suunnittelua ja palvelujen toteuttamista. Poikkihallinnollista ja yhteisvaikuttavaa toiminta- ja ajattelumallin muutosta on toteutettu Turussa systemaattisesti jo pitkään. Yhdessä saavutetaan sekä vaikuttavampia että resurssiviisaampia tuloksia. Yhteisvaikuttavuuden ytimessä on ihmiskeskeisyys: ihmisten ja yritysten tarpeet sekä näitä tukeva elin- ja toimintaympäristö. Osana yhteisvaikuttavaa johtamista toiminta ja talous kytketään entistä vahvemmin yhteen ja kuvataan malli poikkialaisen ja yhteisen toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Yhteisvaikuttavien johtoryhmien vuoden 2026 arvioinnin perusteella arvioidaan toiminnan jatko ja mahdolliset muutostarpeet vuonna 2027.

Ilmasto- ja kestävyysbudjetti ohjaa investointien kestävyyttä

Turku kasvaa nyt ja tulevina vuosina voimakkaasti, ja kaupunkikonserni investoi vahvasti kasvun edellytyksiin. Kasvuvaihe investointeineen luo hyvän mahdollisuuden kehittää asetettujen tavoitteiden mukaista ilmastokestävää ja vähähiilistä kaupunkia, jonka kasvu on myös luonnon monimuotoisuuden ja resurssien käytön kannalta kestävää ja viisaasti ohjattua. Samalla kaupunkikonsernin investointien kestävyysvaikutusten arviointi ja ohjaus on välttämätöntä, jotta asetetut ilmasto-, luonto- ja kestävyystavoitteet voidaan pitkäjänteisesti saavuttaa.

Turun kaupungin ilmasto- ja kestävyysbudjetointi on vakiintunut osa konsernin investointien ohjausta ja vuosittaista talous- ja toimintasuunnittelua. Sen tavoitteena on varmistaa, että kaupungin suuret investoinnit ovat kokonaisvaltaisesti linjassa Turun ilmasto- ja ympäristötavoitteiden kanssa ja tukevat siirtymää hiilineutraaliuuteen vuoteen 2029 mennessä sekä asemaa yhtenä maailman johtavista ilmasto- ja luontokaupungeista vuoteen 2030 mennessä.

Turku kehitti ja otti käyttöön kattavan konsernitasoisen investointien ilmasto- ja kestävyysohjauksen valtuustokauden 2021–2025 aikana. Toimintamalli vakiinnutettiin vuodesta 2025 alkaen (kp 28.4.2025) ja sen vaikuttavuutta ilmasto- ja kestävyysrahoitukseen vahvistetaan myös osana pormestariohjelman sekä kaupunkistrategian ja ilmastosuunnitelman toteuttamista. Ilmasto- ja kestävyysbudjetoinnissa käytetään arviointikehikkona EU:n kestävän rahoituksen taksonomiaa, joka mahdollistaa kaupunkistrategian ilmasto- ja kestävyystavoitteiden moniulotteisen tarkastelun.

EU-taksonomiaan perustuva investointien kestävyysarviointi tuo taloudellisia etuja, sillä se mahdollistaa vihreän rahoituksen hyödyntämisen. Tämä tuo investoinneille merkittäviä korkopiste-etuja lainasopimuksissa. Vihreiden lainojen kautta saavutetut korkopiste-edut tuovat jo usean hankkeen osalta kaupungille miljoonaluokan säästön korkokuluissa. Vihreän rahoituksen hyödyntämistä vahvistetaan edelleen ja Turun investointihankkeiden kelpoisuutta vihreään rahoitukseen kehitetään aktiivisesti yhteistyössä konsernin sisällä sekä rahoittajakumppanien, kuten Euroopan Investointipankin, Pohjoismaiden Investointipankin ja Kuntarahoituksen kanssa.

Ilmasto- ja kestävyysbudjetointi muodostaa myös perustan Euroopan hiilineutraalien kaupunkien mission mukaiselle Turun hiilineutraaliuden investointisuunnitelmalle, jonka Euroopan komissio hyväksyi vuonna 2024. Vuosina 2025–2030 kaupunkikonserni toteuttaa ilmasto-, luonto ja kestävyystavoitteita tukevia investointeja yhteensä noin 1,7 miljardilla eurolla (taulukko 2). Taulukossa 2 on kuvattu ilmasto- ja ympäristöinvestointisuunnitelma, toimenpidekokonaisuudet, jakautuminen peruskaupungin ja konsernin välille, sekä vuoden 2027 talousarvioprosessiin mennessä kestävyysarvioinnin läpikäyneiden investointien volyymi.

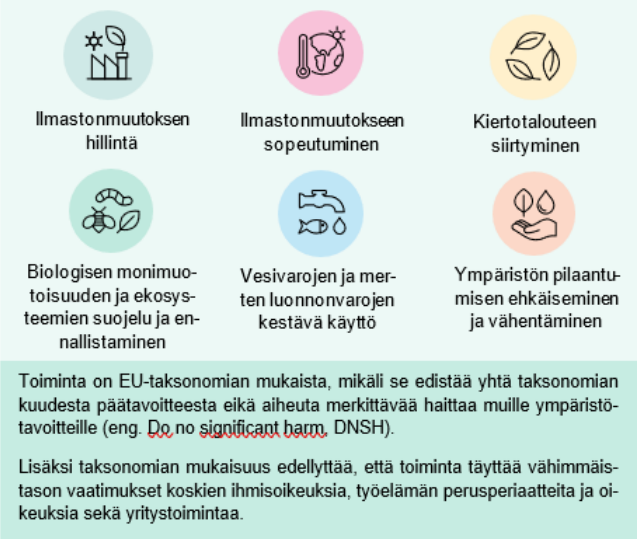
Taulukko 2: Kaupunkikonsernin ilmasto- ja ympäristöinvestointisuunnitelma vuosina 2025–2030 (Euroopan Unionin Hiilineutraalien kaupunkien missio) sekä kestävyysarvioitujen investointien määrä.

Kaupunkikonsernin ilmasto- ja ympäristöinvestointisuunnitelma vuosina 2025–2030 (Euroopan Unionin Hiilineutraalien kaupunkien missio) sekä kestävyysarvioidut investoinnit talousarvioon 2027 mennessä					
	Toimenpide-kokonaisuus	**Toteuttaja**	**Investoinnit**	**2025-2030, Meur**	**EU-taksonomian mukaan arvioidut , Meur**
	Vähähiilinen liikkuminen ja kestävä kaupunkirakenne	Peruskaupunki	Urbaani kaupunkirakenne, mm. kävely- ja pyöräilytiet	207,7	68,4
		Peruskaupunki ja konserni	Joukkoliikenne-yhteydet (pl. raitiotie)*	127,2	92,9
		Konserniyhtiöt	Meriliikenteen infrastruktuuri	33,0	49,2
	Vähähiilinen rakentaminen	Peruskaupunki	Toimitilojen peruskorjaus- ja uudishankkeet	405,3	275,5
		Konserniyhtiöt	Toimitila- ja asuinrakentaminen**	615,5	628,5
	Hiilineutraali energiajärjestelmä	Konserniyhtiöt	Uusiutuvan energian tuotanto ym. puhtaan energian ratkaisut	110,9	95,4
	Luonnon monimuotoisuuden ja hiilinielujen vahvistaminen	Peruskaupunki	Puistot ja viheralueet	20,5	Ei arvioitavissa***
		Konserniyhtiöt	Ymp.suojelu & Vesien kestävä käyttö****	119,2	116,2
	Siirtyminen kiertotalouteen	Konserniyhtiöt	Kiertotalouden kehitys mm. jätehuollon kehityshankkeet.	27,8	20,3
				1667,1	**1346,4**

*Raitiotieinvestointi nousee mukaan arvioinnin lukuihin valtionavustuspäätöksen varmistuttua.
**Osa peruskaupungin investoinneista siirtynyt yhtiöittämisen myötä konsernille vuonna 2025
***Puistot ja viheralueet eivät kuulu EU-taksonomian viitekehyksen kautta arvioitavien hankkeiden piiriin.
**** DNSH kriteerien *Ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen* , sekä *Vesivarojen ja merten luonnonvarojen kestävä käyttö* mukaiset investoinnit.

EU-taksonomian viitekehystä sovelletaan kaikkiin kaupunkikonsernin yli miljoonan euron investointeihin, ja investoinnit pyritään toteuttamaan teknisten arviointikriteerien mukaisina. Elokuussa 2026 1,3 miljardin arvosta investointeja on arvioitu taksonomianmukaisen kestävyysarvioinnin mukaan. Tarkastelussa investoinnit pyrkivät täyttämään ilmastonmuutoksen hillinnän merkittävän edistämisen kriteerit, sekä sopeutumisen, kiertotalouden, luonto- ja vesistövaikutusten sekä ympäristön pilaantumisen osalta DNSH (ei merkittävää haittaa) –kriteerit.

Investointihankkeista erityisesti uudisrakentamisen investoinnit ovat lähtökohtaisesti taksonomianmukaisia tai toteutettavissa niin, että kriteerit toteutuvat. Korjausrakentamisen investoinneissa on enemmän hajontaa. Myös infrainvestoinneista suurin osa on toteutettavissa kriteerien mukaisina, mutta toisaalta osa investoinneista ei täytä kriteerejä. Suurimmat haasteet liittyvät ilmastonmuutoksen sopeutumisen kriteeristön täyttymiseen.

Kuva 4. EU-taksonomian periaatteet.

Hankkeiden taksonomianmukaisuus huomioidaan kaava- ja suunnitteluvaiheessa. Kriteerien edellytykset sisällytetään kaavaan sekä hanke- ja toteutussuunnitelmiin yhteistyössä hankkeen toimihenkilöiden ja asiantuntijoiden kanssa. Vaatimukset sisällytetään urakoitsijoiden kilpailutusasiakirjoihin. Hankkeiden valmistuttua tehdään toinen arviointi, jossa tarkastetaan, kuinka hyvin suunnitteluvaiheen tavoitteet on saatu toteutettua. Arvioinnissa käytetään liikenne-valomallia (ks. kuva 5 ja kuva 6).

Kestävyysohjausta ja tiedon seurantaa kehitetään kohti systemaattista prosessia, jotta varmistetaan kestävyyden entistä vahvempi toteutuminen kaikissa investointihankkeissa. Vuosina 2025–2026 kehittämistyötä on toteutettu maaliskuussa 2027 päättyvällä EU-rahoitteisella KIITO-hankkeella, jossa kehitetään ja rakennetaan investointien kestävyysarvioinnin digitaalinen käyttöliittymä investointien ilmasto- ja ympäristötavoitteiden ohjaukseen ja tiedon hallintaan.

Investointien kestävyys taloussuunnittelukaudella

Ilmastonmuutoksen hillintä ja sopeutuminen investointihankkeissa

Investointien kestävyysarvioinnissa kaupungin tila- ja infrahankkeet täyttävät EU-taksonomian ilmastonmuutoksen hillinnän merkittävän edistämisen kriteerit. Kriteerien täyttyminen edellyttää muun muassa, että uudis- ja korjausrakentaminen toteutetaan vähähiilisesti, ja että infrahankkeet edistävät kestäviä kulkutapoja.

Turun kaupunki on sitoutunut vähähiiliseen sekä korkean ympäristöluokituksen rakentamiseen. Kesäkuussa 2026 valtuuston hyväksymän ilmastosuunnitelman päivityksen mukaisesti kaupungin toimitilahankkeiden uudisrakentamisessa tavoitellaan Rakennustiedon ympäristöluokituksen (YL) korkeinta tasoa (YL 5) ja sitoudutaan vähintään YL 4-tasoon. Myös korjausrakentamisen osalta tavoitellaan vähähiilisiä ratkaisuja ja pyritään YL 3 –luokitukseen.

Toimitilahankkeiden ilmastovaikutusten arvioinnissa keskeinen indikaattori on rakennuksen hiilijalanjälki. Uuden rakentamislain muutokset tulivat voimaan 1.1.2026. Samalla asetettiin hiilijalanjäljen raja-arvot rakennuksen käyttötarkoitusluokan mukaan: opetusrakennusten ja päiväkotien osalta 20 kg CO_2e/m²/a vuosina 2026–2028 ja 16 kg CO_2e/m²/a vuodesta 2029 alkaen. Turun ilmastosuunnitelmassa on määritelty, että uudisrakentamisen hankkeet pyritään toteuttamaan 10 % alle kansallisen raja-arvon vihreän rahoituksen kriteerien täyttämiseksi. Kaikkien arvioitujen toimitilahankkeiden osalta tämä tavoite täyttyy ja alittuu jo nyt.

Turun kaupunkikonsernin vuosien 2025–2030 ilmasto- ja ympäristöinvestointisuunnitelmassa on osoitettu 368 miljoonaa kestävän liikkumisen ja kaupunkirakenteen kehittämiseen. Tie- ja katuliikenteen tavoitteena on kasvihuonekaasupäästöjen puolittaminen vuoden 2015 tasosta vuoteen 2029 mennessä sekä kestävien kulkutapojen osuuden nostaminen yli 66 %:iin vuoteen 2030 mennessä. Kaikille infrahankkeille lasketaan hiilijalanjälki. Päästölaskenta huomioi rakentamisen aikaiset elinkaarivaiheet (A1–A5) SYKE:n kehittämän infrapäästötietokannan päästökertoimilla. Ilmastosuunnitelman mukaisesti hankkeet toteutetaan mahdollisimman pienillä elinkaaripäästöillä, huomioiden huoltovarmuuskriittiset tekijät.

Työmaa-aikaisten päästöjen vähentämistä ohjataan kansallisen green deal –sitoumuksen kautta. Turku on sitoutunut Päästöttömät työmaat -green deal -sitoumukseen, jonka mukaan vuoden 2030 tavoitteena on saavuttaa fossiilivapaus kaikilla hankintayksikön työmailla toimivilla työkoneilla ja kuljetuskalustolla, ja näistä 50 % tulisi toimia sähköllä, biokaasulla tai vedyllä.

Ilmastonmuutokseen sopeutumisen DNSH (ei merkittävää haittaa) -kriteerien täyttyminen edellyttää olennaisten ilmastoriskien tunnistamista ja hankekohtaisten sopeutumistoimenpiteiden määrittelyä hankkeen suunnittelun yhteydessä. Nämä kriteerit ovat arviointien mukaan toteutettavissa 73 prosentissa tilahankkeista ja 45 prosentissa infrahankkeista, mutta vaativat huomiota läpi hankkeen toteutuksen. Sekä itse arviointia että sopeutumisen osaamista tulee kehittää, jotta kriteerit täyttyisivät suuremmalla osalla hankkeita. Sopeutumisratkaisut vaativat monialaista osaamista ja huomiota useassa vaiheessa hankkeen suunnittelua, sillä ne käsittävät niin tonttien vesienhallintaan liittyvät ratkaisut kuin erimerkiksi julkisivujen ratkaisut sisätilojen kuumenemisen ehkäisemiseksi. Sopeutumisen lisäindikaattorina käytetään siniviherkerrointa, joka mittaa tontin vihertehokkuutta kasvillisuuden, pintojen ja hulevesirakenteiden kautta. Kertoimen vähimmäistaso on 0,7 ja suunnitteluvaiheen arvion mukaan arvioidut toimitilahankkeet saavuttavat tämän tavoitteen. Kaavoituksessa ja suunnittelussa pyritään vahvistamaan ekologisia verkostoja sekä säilyttämään olemassa olevat metsät ja puut.

Infrahankkeiden taksonomianmukaisuuden arviointia uudistetaan yhteensopivammaksi osaksi investointien suunnitteluprosessia. Arviointia uudistetaan vuoden 2026 aikana ja uudistettu malli tuodaan käytäntöön vuonna 2027. Sopeutumisen indikaattoreita ja

toimenpiteitä kehitetään käynnissä olevan IKI-hankkeen tulosten pohjalta.

Kiertotalouden toteutuminen investointihankkeissa

Ilmastosuunnitelman rakentamista ohjaavien periaatteiden mukaisesti rakentaminen Turussa perustuu resurssitehokkaan rakentamisen hierarkiaan, korjausrakentamisen suosimiseen ja kiertotalouden periaatteisiin. Olemassa olevaa rakennuskantaa ylläpidetään kestävästi ja korjaushankkeita tehdään oikea-aikaisesti rakennuksen elinkaarta pidentäen. Purkukohteiden rakennusosia ja materiaaleja hyödynnetään aina, kun se on mahdollista. Hankkeille laaditaan purkuselvitys.

Toimitilahankkeiden kiertotaloustavoitteisiin kuuluu tilojen käytössä pitäminen, rakennusten korjausvelan alentaminen, tilojen käyttöasteen parantaminen sekä materiaalitehokkuuden ja muuntojoustavuuden lisääminen. Investointihankkeissa kiertotalouden DNSH-kriteerit edellyttävät 70 prosentin rakennus- ja purkujätteen kierrätys- ja uudelleenkäyttöasteeseen täyttymistä, ja suunnitteluvaiheen arvioinnin perusteella 97 prosentissa tilahankkeista ja 96 prosentissa infrahankkeista tavoite on saavutettavissa. Kriteerin toteutuminen vahvistuu vasta toteutuksen jälkeen, koska suunnitteluvaiheen arviointi tehdään ennen kuin tarkat tiedot jätevirroista ovat saatavilla. Materiaalivirtojen seurantaa tehostetaan luomalla hankkeille yhteinen raportointitapa, joka sisällytetään purku- ja rakennushankkeiden kilpailutukseen. Valtakunnallista järjestelmää kehitetään.

Luonto- ja vesistövaikutukset investointihankkeissa

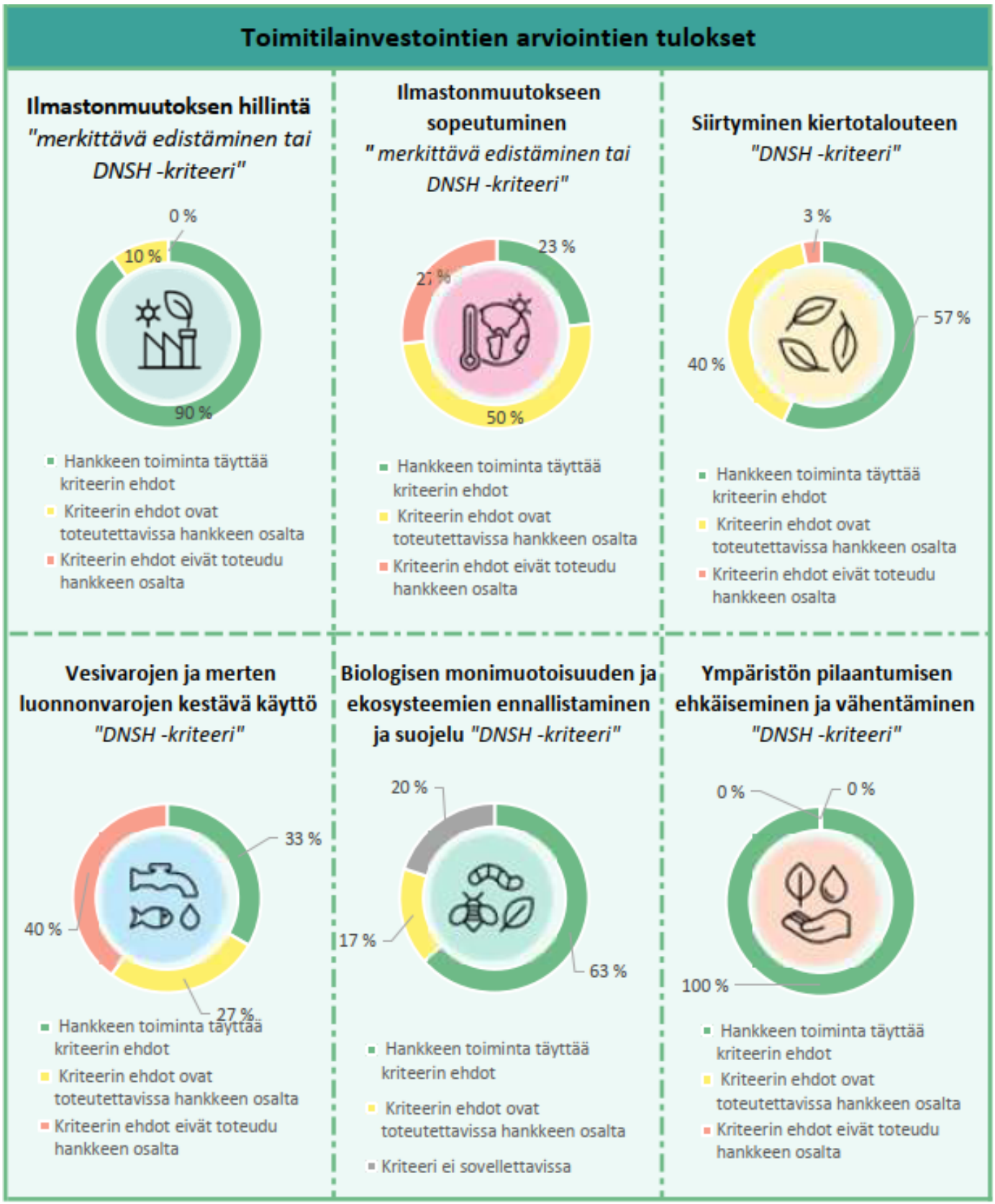
Turku on kaupunkistrategiassa sitoutunut toimimaan luontohaittoja välttäen ja tarvittaessa lieventäen haittoja. Ekologinen kompensaatio on viimesijainen vaihtoehto tilanteissa, joissa luontohaittoja ei voida välttää tai lieventää. Luontopositiivisuustavoitteen seuranta edellyttää luonnonarvohehtaarien systemaattista selvittämistä kehittämisalueilla, jotta maankäytön muutoksen luontotasetta voidaan seurata.

Biologisen monimuotoisuuden ja vesivarojen kestävän käytön kriteerien täyttämiseksi on erityisen tärkeää varmistaa, että luontoselvitykset ja muut vaadittavat selvitykset tehdään oikea-aikaisesti ja että niiden tulokset ovat käytettävissä suunnitteluprosessin aikana. Tämä koskee erityisesti haavoittuvia alueita, joilla esiintyy uhanalaista lajistoa tai luontotyyppejä ja jotka sijaitsevat maa- ja vesiekosysteemien rajapinnassa.

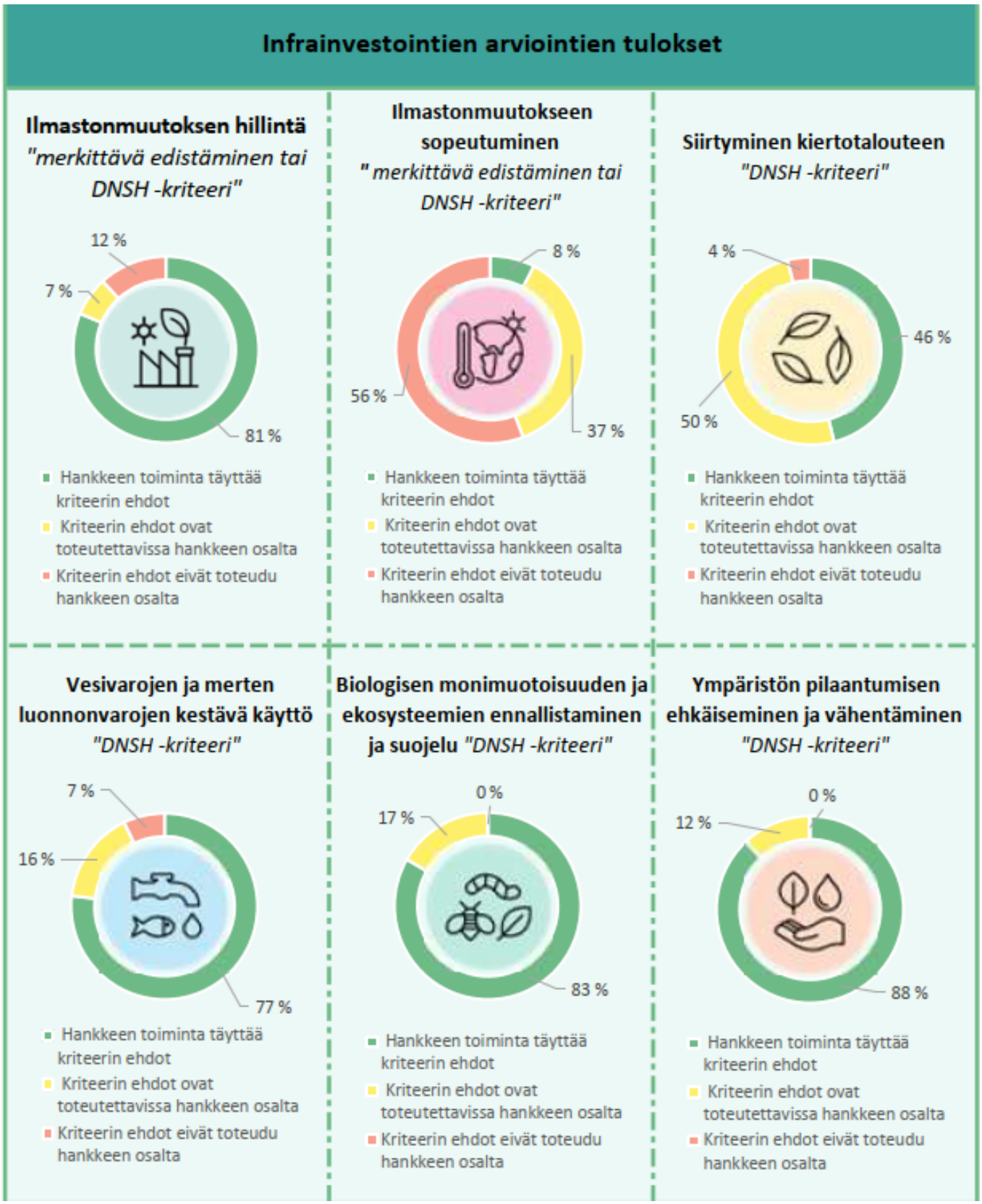
EU taksonomian luonnon monimuotoisuutta koskevat DNSH-kriteerit täyttyvät tai ovat täytettävissä kaikissa arvioiduissa hankkeissa. Kokonaiskuvan parantamiseksi toimitilahankkeiden vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen tarkastellaan kahdella lisäindikaattorilla: uhanalaisten luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen pinta-alalla sekä ekologisten yhteyksien laadulla. Arvioinnissa käytetään kolmiportaista asteikkoa (-1, 0, +1). Valtaosassa arvioituista toimitilahankkeista uhanalaisten luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen pinta-alaa pyritään kasvattamaan, tai vaikutuksen arvioidaan olevan neutraali. Tämä johtuu osin siitä, että toimitilahankkeet kohdistuvat usein jo käytössä oleville ja/tai voimakkaasti muokatuille tonteille. Hankkeiden pihasuunnitelmien perusteella elinympäristöjä lisätään muun muassa viherkatoille ja muille viherrakenteille, sekä esimerkiksi lahopuun määrää lisäten.

Infrahankkeiden vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen tarkastellaan samoin indikaattorein kuin toimitilahankkeissa. Vuodesta 2023 tehtyjen arviointien perusteella 71 % arvioitujen peruskaupungin infrahankkeiden investointikustannuksista kohdistui hankkeille, joissa uhanalaisten luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen pinta-alaa pyritään kasvattamaan. Vaikka biologisen monimuotoisuuden ja vesivarojen kestävän käytön kriteerit täyttyvät suunnitteluvaiheen arvion mukaan, toteuma vaatii tehostunutta kommunikointia urakoitsijoille ympäristötavoitteista sekä tehokasta työmaavalvontaa.

Molemmissa hanketyypeissä biologisen monimuotoisuuden ja vesiensuojelun kriteerien täyttyminen edellyttää tiivistä yhteyttä kaavoitukseen, sillä tontin sijainnilla on merkittävä vaikutus kriteerien toteutumiseen. Tavoitteiden saavuttaminen vaatii tiivistä yhteistyötä ympäristönsuojelun asiantuntijoiden kanssa erityisesti suunnittelun ja työmaavalvonnan osalta. Taksonomia-arvioinnissa tarvittavien tietojen, kuten luontoselvitysten, oikea-aikaisuutta ja tiedon kulkua kehitetään jatkuvasti osana taloussuunnitelmakauden tavoitteita ja investointien kestävyysarvioinnin tietoalustan rakentamista.

Kuva 5. Toimitilainvestointien arviointien tulokset 2026

Kuva 6. Infrainvestointien arviointien tulokset 2026

Konserniyhtiöiden investointien kestävyys

Strategiset konserniyhtiöt toteuttavat kaupungin ilmasto-, luonto- ja kiertotaloustavoitteita osana toimintaansa. Yhtiöt edistävät Turun ilmastosuunnitelman tavoitteita ja kehittävät toimintaansa kohti hiilineutraaliutta vuoteen 2029 mennessä. Samalla ne tunnistavat, ehkäisevät ja vähentävät toimintansa luontovaikutuksia sekä vahvistavat luonnon monimuotoisuutta. Kiertotalouden osalta yhtiöt edistävät resurssiviisaita toimintatapoja tuotteissaan, palveluissaan ja investoinneissaan. Lisäksi konserniyhtiöt osallistuvat ilmastobudjetoinnin kehittämiseen ja arvioivat merkittävien investointiensa EU-taksonomian mukaisuutta vihreän siirtymän tavoitteiden edistämiseksi. Turun kaupunkikonsernin investoinnit kohdistuvat energia-, vesi- ja liikenneinfraan, asunto- ja tilarakentamiseen ja infran sekä kiinteistökannan korjauksiin ja ylläpitoon.

Konserniyhtiöiden taksonomian mukaan arvioituja investointeja vuosille 2027–2030 on yhteensä 682 miljoonaa euroa. Luvussa ei ole mukana Turun Monitoimitilat Oy:n investointeja tai Taito-kampusta. Kyseiset investoinnit on arvioitu osana peruskaupungin investointeja, sillä suunnittelutyö tehdään kaupungin toimesta. Konserniyhtiöiden investoinneista 85 % on taksonomiakelpoisia, eli arvioitavissa EU:n kestävän rahoituksen taksonomian kriteerein. Arviointien tuloksena taksonomian mukaisiksi katsottavia investointeja on 19 % investoinneista, ja 43 % investoinneista voidaan toteuttaa taksonomian mukaisina. Investoinneista 13 % eivät tule täyttämään taksonomian mukaisuutta.

Tulokset osoittavat, että suurin osa investoinneista on toteutettavissa niin, että taksonomian kestävyyskriteerit täyttyvät. Uudisrakentamisen hankkeissa sekä energiainvestoinneissa kriteerit täyttyvät erityisen hyvin. Hankkeet, joissa kriteerit eivät täyty, ovat useimmiten korjausrakentamisen hankkeita tai kriittisen infran investointeja. Suurimmat haasteet kriteerien osalta ovat ilmastonmuutoksen sopeutumisessa, erityisesti joidenkin kriittisen infran investointien osalta. Suurimmassa osassa hankkeita myös sopeutumisen kriteerit on kuitenkin arvioitu mahdollisiksi toteuttaa.

Kuva 7. Konserniyhtiöiden investointien taksonomianmukaisuus

Kehitystavoitteet taloussuunnitelmakaudella

Kaupungin investointien EU-taksonomian mukaisuuden saavuttamiseksi ja kestävyyden edistämiseksi on asetettu seuraavat kehitystavoitteet:

- **Ilmastobudjetoinnin tueksi** otetaan käyttöön tietoalusta, joka vastaa investointiprosessin kehityskohtiin (käynnissä, KIITO-hanke, käyttöönotto 2027).
- **Infrainvestointien** taksonomia-arviointien soveltuvuutta kehitetään vahvemmin kaupungin prosessiin sopivaksi ja uudistettu malli tuodaan käyttöön vuoden 2027 aikana.
- **Sopeutumisen** taksonomia-arvioinnin uudistaminen IKI-hankkeen tulosten pohjalta.
- **Rakentamisen kiertotaloutta ja uudistavaa ruokajärjestelmää** edistetään sisäisiä prosesseja kehittämällä ja valmistellaan sitoutuminen kansalliseen kiertotalouden Green Dealiin (CircLIFE -hanke valmisteilla).
- **Investointien kestävyysohjauksella** vahvistetaan vihreän rahoituksen hyödyntämistä sekä kehitetään investointiohjelmaa ja rahoitusmalleja yhteistyössä eurooppalaisten kumppanien kanssa.
- **Luontoselvitysten ja muiden tietojen** oikea-aikaisuutta ja saatavuutta kehitetään (aloitettu).

Konserniyhtiöiden osalta painopiste on taksonomia-arviointiin tarvittavan asiantuntijatuen kehittämisessä ja arviointiprosessin jatkuvuuden varmistamisessa.

Toimeenpano toiminnan ja talouden suunnittelulla

Vuosittain päivitettävä toimintasuunnitelma ohjaa kaupungin strategian ja pormestariohjelman toteuttamista. Strategiset tavoitteet ja linjaukset konkretisoidaan palvelukokonaisuuksien toimenpiteiksi, joiden pohjalta laaditaan talousarvio ja palvelusuunnitelmat. Talousarviossa toiminnan tavoitteille osoitetaan niiden toteuttamiseen tarvittavat resurssit. Toimintasuunnitelma kattaa talousarviovuoden sekä sitä seuraavat kolme suunnitteluvuotta. Palvelusuunnitelmien tarkastelujakso on 18 kuukautta. Tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista seurataan osana kaupungin toiminnan ja talouden raportointia.

Talousarvioon 2027 on valmisteltu tärkeimpiä toiminnan ja talouden tunnuslukuja. Näitä käytetään tunnuslukujohtamiseen ja niitä seurataan osana talouden vuosiseurantaa. Palvelukokonaisuuksien toimintasuunnitelmat sisältävät niiden tärkeimmät tunnusluvut.

Riskienhallinta

Riskienhallinnalla tarkoitetaan järjestelmällisiä menettelytapoja, joiden avulla tunnistetaan ja kuvataan kaupungin ja kaupunkikonsernin toimintaan liittyviä riskejä, arvioidaan riskien merkittävyyttä ja toteutumisen todennäköisyyttä sekä määritellään toimintatavat riskien hallitsemiseksi, valvomiseksi ja raportoimiseksi. Riskienhallinta on osa kaupunkiorganisaation päätöksentekoa, strategista johtamista ja kehittämistä ja sen toimenpitein varmistetaan, että organisaation johdolla on käytettävissään tarpeellinen ja ajantasainen tieto ennakoivaa päätöksentekoa varten sekä suunnitelmat merkittävien riskien hallitsemiseksi. Kokonaisvaltaisella riskienhallinnalla tuetaan konsernin strategisten ja operatiivisten tavoitteiden saavuttamista sekä varmistetaan toiminnan jatkuvuus kaikissa olosuhteissa. Riskienhallinnan avulla pyritään toisaalta myös hyödyntämään tilanteita, jotka voivat edistää kaupunkikonsernin tavoitteita.

Turun kaupunkikonsernin riskit luokitellaan operatiivisiin riskeihin, taloudellisiin riskeihin, vahinkoriskeihin ja strategisiin riskeihin. Kaikkiin näihin ryhmiin voi kuulua sisäisiä tai ulkoisia riskejä. Mikä tahansa tekijä, joka vaarantaa tavoitteiden saavuttamisen, on riski. Riskienhallintaa on kaikki se toiminta, jonka avulla pyritään varmistamaan tavoitteiden saavuttaminen. Kaupungin vastuulle jäävien omaisuus- tai muiden vahinkojen korvaamiseen on osaltaan varauduttu kasvu- ja korvausrahaston avulla.

Riskienhallinnan prosessi muodostuu riskien tunnistamisesta, arvioinnista, käsittelystä ja seurannasta. Riskien tunnistaminen kattaa niin taloudelliset, toiminnalliset, henkilöstöön liittyvät, tietoturvalliset kuin maineeseen kohdistuvat riskit. Arvioinnissa tarkastellaan riskin todennäköisyyttä ja vaikutusta, minkä perusteella riskit luokitellaan ja priorisoidaan. Käsittelyvaiheessa valitaan sopivat hallintakeinot, kuten riskin välttäminen, pienentäminen, siirtäminen tai hyväksyminen. Riskien tilaa seurataan ja arvioidaan säännöllisesti, jotta muutoksiin voidaan reagoida ajoissa.

Kaupungin eri toiminnot ja konserniin kuuluvat yhteisöt arvioivat ja käsittelevät riskienhallintajärjestelmässä toimintaansa kohdistuvia riskejä säännöllisesti talousarviovuoden aikana. Arviointi sisältää keskeisten riskien tunnistamisen, arvioinnin riskien seurauksista ja merkittävyydestä, riskienhallintakeinojen määrittämisen ja niiden toteuttamisen seurannan. Tarkoituksena on analysoida toimintaympäristön muutoksia ja tunnistaa

toimintaan kohdistuvia uhkia ja laatia ja päivittää tarvittavat suunnitelmat ja toimenpiteet niitä varten.

Tarvittavat tiedot raportoidaan johdolle ajantasaisesti. Riskiraportoinnin tarkoitus on antaa kaupungin johdolle kaupunkikonsernin riskienhallinnasta kokonaisvaltainen kuva. Raportointi on osa toiminnan kehittämistä ja sisältyy normaaliin vuosisuunnittelun operatiiviseen seurantaan sekä toiminnan kehittämiseen. Riskiraportoinnin tulee toimia myös tilanteissa, joissa muuttunut toimintaympäristö tai havaitut poikkeamat aiheuttavat tarvetta riskien uudelleen arviointiin. Riskienhallinnan kannalta keskeiset mittarit sisällytetään vuosisuunnitelmiin ja niitä hyödynnetään toiminnan suunnittelussa ja seurannassa. Kaupungin toimintakertomuksessa raportoidaan kirjanpitolautakunnan kuntajaoston ohjeen mukaisesti riskienhallinnasta ja sen kehittämistarpeista. Keskeiset riskit huomioidaan talousarvion laadinnassa ja päätöksenteon yhteydessä. Arvioinnin pohjalta kaupunginhallitus valmistelee talousarvion laadinnan yhteydessä kaupungin riskiprofiilin ja päättää menettelytavat keskeisten riskien hallitsemiseksi.

Riskienhallinta ja sen kehittäminen on osa strategiaa. Riskienhallintaa kehitetään siten, että pystytään vastaamaan muuttuvan toimintaympäristön haasteisiin. Vuoden 2026 alkupuoliskolla toteutettiin kaupunkikonsernin kokonaisvaltaisen riskienhallinnan kehittämisprojekti vuonna 2025 laaditun suunnitelman mukaisesti. Projektissa riskienhallinta tuotiin selkeämmin ja järjestelmällisemmin osaksi kaupunkiorganisaation päätöksentekoa, johtamista ja kehittämistä. Riskienhallintaprosessin ja -käytänteiden muutoksilla edistetään kaupunkikonsernin strategisia tavoitteita käytännön tasolla. Päivitetty riskienhallinnan järjestämisen prosessi vastuineen kuvattiin Turun kaupungin ja kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteissa (hyväksytty kaupunginvaltuustossa 15.6.2026) sekä Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeessa (hyväksytty kaupunginhallituksessa 25.5.2026). Merkittävien riskien kattavaa, ajantasaista seurantaa sekä raportointia kehitettiin riskienhallintajärjestelmän päivityksillä. Riskienhallintaosaamista sekä -järjestelmän käyttöä edistetään säännöllisin koulutuksin.

1.3. Turun kaupungin toimintaympäristön kehitysnäkymät

Turun kaupungin ja seudun toimintaympäristön kehitys kasvuun ja kilpailukykyyn liittyvillä tunnusluvuilla

Turun seudun ja Turun kaupungin toimintaympäristö on muuttunut nopeasti viime vuosina. Läpileikkaavat muutostrendit, kuten kaupungistuminen, keskittyminen ja kansainvälistyminen, ovat vahvistaneet kasvua erityisesti vuoden 2022 jälkeen. Turku on siirtynyt hitaan ja tasaisen kasvun vaiheesta nopean kasvun vaiheeseen. Muutos näkyy ennen kaikkea väestön, työpaikkojen ja yritysten määrän kasvuna. Strategisesti kehitys vaikuttaa suoraan kaupungin palvelutarpeisiin, maankäyttöön, asumiseen, rakentamiseen, investointeihin, koulutukseen, osaamiseen ja matkailuun.

Varsinais-Suomen väkiluku ylittänee puolen miljoonan asukkaan rajan kesän 2026 aikana. Noin 70 prosenttia maakunnan väestöstä asuu Turun seudulla, ja väestönkasvu – erityisesti työikäisen väestön kasvu – painottuu vahvasti Turun ydinkaupunkiseudulle. Ennakkotietojen mukaan Turussa asui noin 211 000 asukasta heinäkuun lopussa 2026. Väestönkasvu on ollut viime vuosien aikana poikkeuksellisen voimakasta: Turku on kasvanut kolmen viime vuoden aikana keskimäärin lähes 4 000 asukkaalla vuodessa. Määrällisesti kasvu on ollut suurempaa kuin kertaakaan 1970-luvun alun jälkeen, ja suhteellinen väestönkasvu oli C21-kaupunkien joukossa toiseksi suurinta vuonna 2025. Kasvu perustuu muuttoliikkeeseen. Turun muuttovoitosta tuli hieman yli kolmannes tuli kotimaasta ja noin kaksi kolmasosaa ulkomailta vuosina 2023–2025. Kotimaassa Turku saa muuttovoittoa lähes kaikilta alueilta lukuun ottamatta muuta Turun kaupunkiseutua ja Helsinkiä. Kansainvälinen muuttovoitto tulee maantieteellisesti laajalta alueelta ja kaikista maanosista, mutta erityisesti Kaakkois-Aasian ja Intian niemimaan maista sekä Ukrainasta. Kuolleiden määrä on ylittänyt syntyneiden määrän vuodesta 2017 alkaen, kuten useimmissa muissakin kaupungeissa. Luonnollisen väestönlisäyksen negatiivinen vaikutus on kuitenkin pienentynyt syksystä 2024 lähtien. Turun väestönkasvun ennakoidaan jatkuvan myös lähitulevaisuudessa. Kaupungin viimeisimmän väestöennusteen (2026) maltillisen perusuran mukaan Turku kasvaisi noin 49 700 asukkaalla vuosina 2025–2045. Tämä vastaisi noin neljänneksen (23,7 %) kasvua nykyiseen asukaslukuun verrattuna vuoteen 2045 mennessä. Perusura perustuu vuosien 2019–2025 väestönkehityksen osatekijöihin.

Kansainvälistyminen ja monikielistyminen ovat Turun kasvun keskeisiä rakenteellisia muutostekijöitä. Turussa asui noin 38 500 muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvaa toukokuun lopussa 2026. Monikielisten osuus koko väestöstä oli hieman alle viidennes (18,2 %). Monikielisten osuus on suurin lasten ja nuorten ikäryhmissä: esimerkiksi alle 15-vuotiaista turkulaisista lähes joka kolmas (30,9 %) puhuu äidinkielenään muuta kuin suomea tai ruotsia. Kehitys vaikuttaa suoraan varhaiskasvatuksen, opetuksen, kotoutumisen, työllisyyspalvelujen ja alueellisen palveluverkon suunnitteluun. Monikielisten osuus vaihtelee merkittävästi kaupungin sisällä eri osa-alueiden välillä. Vuoden 2025 lopussa monikielisten osuus ylitti 50 prosenttia Varissuolla (61,5 %), Ylioppilaskylässä (57,9 %), Asuinlausteella (55,1 %) ja läntisessä Pansiossa (51,7 %). Äidinkielen mukaan tarkasteltuna Turussa asui noin 160 kieliryhmään kuuluvia asukkaita; noin puolessa kieliryhmistä oli yli 10 henkilöä. Määrällisesti eniten oli venäjän-, arabian-, albanian-, kurdin-, ukrainan-, somalin-, englannin-, viron-, farsin- ja vietnaminkielisiä. Noin kaksi kolmesta Turun monikielisestä kuului näihin kymmeneen suurimpaan kieliryhmään.

Työpaikka- ja yrityskehitys muodostavat Turun kestävän kasvun ja kilpailukyvyn perustan. Turussa oli noin 109 500 työpaikkaa ja 16 700 yritystoimipaikkaa viimeisempien käytettävissä olevien tilastojen mukaan. Turun yritystoimipaikkojen määrä on kasvanut maltillisesti niin Turussa kuin koko seudulla. Hieman yli puolet (55 %) seudun yritystoimipaikoista sijaitsee Turussa. Yritystoimipaikkojen yhteenlaskettu työllisyysvaikutus on noin 66 600 henkilötyövuotta. Turun työpaikoista kaksi kolmasosaa (66 %) sijoittuu avoimelle sektorille eli yksityiselle sektorille tai yrittäjyyteen. Vuosina 2021–2023 työpaikkojen määrä kasvoi noin 4 500:lla (+4,3 %), ja kasvua tapahtui useimmilla toimialoilla. Määrällisesti eniten työpaikat lisääntyivät terveys- ja sosiaalipalveluissa, majoitus- ja ravitsemispalveluissa, koulutuksessa ja julkisessa hallinnossa. Eniten työpaikkoja väheni rakentamisessa, tukku- ja vähittäiskaupassa sekä taiteessa, viihteessä ja virkistyksessä. Alueellisesti työpaikkakasvu oli suurinta Kupittaalla, jonne on muodostunut yksi maan merkittävimmistä korkean arvonlisäyksen työpaikkakeskittymistä. Kaupunkitutkimus TA:n työpaikkaprojektion mukaan Turun työpaikkojen määrä kasvaisi edelleen noin 20 000 työpaikalla (+18 %) vuoteen 2040 mennessä. Suurin määrällinen kasvu kohdistuisi julkisiin palveluihin, erityisesti sosiaali- ja terveyspalveluihin sekä koulutukseen. Suurin suhteellinen kasvu painottuisi teollisuuteen, erityisesti meri- ja lääketeollisuuteen, niiden alihankintaketjuihin sekä vihreän siirtymän

työpaikkoihin. Työpaikkaprojektion perusteella työpaikkakasvu vahvistaisi etenkin keskustan, yliopiston ja Kupittaa–Itäharjun muodostamaa osaamis- ja kasvukäytävää, jonne keskittyisi jopa kaksi kolmasosaa uusista työpaikoista.

Työllisyyskehitys muodostaa keskeisen kriittisen haasteen. Turun seudun työvoiman ja työllisten määrä kasvoi vuonna 2025, mutta työllisyysaste aleni edellisvuodesta. Laskua selittää työikäisen väestön määrän kasvu. Sama kehitys näkyy Turussa: alkuvuonna 2026 sekä työvoiman että työllisten määrä kasvoivat, mutta työllisyys- ja työttömyysaste heikkenivät edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Taustalla on muun muassa se, että työvoiman ulkopuolelta on siirtynyt työvoimaan aiempaa enemmän väestöä toimeentuloon liittyvien kiristysten seurauksena. Turun 20–64-vuotiaiden työllisyysaste oli vuoden 2025 lopussa 66,3 %. Tämä oli alhaisin lukema kuuden suurimman C6-kaupungin joukossa. Työttömyysasteen vuosikeskiarvo oli tammi–toukokuussa 2026 Turussa 14,8 %. Työttömyysasteen keskiarvo oli 0,1 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuotta aiemmin. Turun työttömyysaste oli C6-kaupungeista toiseksi korkein. Työllisyyden heikkeneminen näkyy erityisesti rakennetyöttömyyden ja pitkäaikaistyöttömyyden kasvuna. Pitkäaikaistyöttömiä oli keväällä 2026 lähes kolmannes enemmän kuin vuotta aiemmin. Kehitys korostaa työllisyys-, koulutus- ja kotoutumispalvelujen vaikuttavuutta sekä osaamisen ja työvoiman kysynnän parempaa kohtaantoa.

Yritysten liikevaihdon kasvu tukee Turun seudun myönteistä kehitysnäkymää ja heijastuu jatkuessaan myönteisesti työllisyyskehitykseen. Seudun yritysten liikevaihdon vuosimuutos oli +1,9 % vuonna 2025. Kasvua vauhdittivat erityisesti meriteollisuus Meyerin johdolla ja muu teollisuus. Meriteollisuuden liikevaihto on vahvalla kasvu-uralla, ja kasvu kiihtyi edelleen keväällä 2026. Myös tukku- ja vähittäiskauppa sekä palvelualat ovat maltillisella kasvu-uralla. Rakentaminen jatkaa sen sijaan supistuvalla uralla. Yritysten henkilöstömäärän kehitys jäi sekä Turun seudulla että kansallisella tasolla liikevaihdon kehitystä heikommaksi. Kasvu ei automaattisesti johda työllisyyden paranemiseen, vaan edellyttää osaavan työvoiman saatavuutta, investointien kohdentumista ja toimialojen uudistumiskykyä.

Asuntotuotannon kehitys on keskeinen edellytys väestönkasvun hallinnalle ja kaupungin kilpailukyvylle. Turkuun valmistui vuosina 2023–2025 keskimäärin noin 2 000 uutta asuntoa vuodessa. Valmistuneiden asuntojen määrä on kuitenkin vähentynyt asunto- ja rakennusmarkkinoiden alavireisyyden vuoksi. Vuonna 2025 uusia asuntoja valmistui 1 459, ja vuonna 2026 määrän arvioidaan jäävän noin 1 000 asuntoon. Turkuun myönnettiin vuosina 2023–2025 keskimäärin 1 500 rakennuslupaa vuodessa. Myös rakennuslupien määrä on laskenut: vuonna 2025 niitä myönnettiin 1 203. Tammi–huhtikuussa 2026 rakennuslupia myönnettiin 398, mikä on viidenneksen vähemmän kuin vuotta aiemmin. Vanhojen osakeasuntojen neliöhinnat ovat laskeneet asteittain vuoden 2022 alusta lähtien. Toukokuun lopussa 2026 Turun vanhojen osakeasuntojen keskimääräinen neliöhinta oli 2 694 euroa (-1,4 % edelliseen vuoteen). Väestönkasvu lisää asuntokuntien määrää, mutta rakentamisen heikko suhdanne ja nopeasti heikentynyt työllisyystilanne lisäävät epävarmuutta. Strategisesti tilanne korostaa maankäytön, asumisen ja investointien ennakoivaa yhteensovittamista.

Korkeakoulut, osaaminen ja tutkimus- ja kehitystoiminta vahvistavat Turun pitkän aikavälin kilpailukykyä. Turun viiden korkeakoulun – Turun yliopiston, Åbo Akademin, Turun ammattikorkeakoulun, Yrkeshögskolan Novian ja Humanistisen ammattikorkeakoulun – tutkinto-opiskelijoiden määrä on kasvanut viime vuosina. Tutkinto-opiskelijoilla tarkoitetaan OKM:n rahoitusmallin mukaisesti alemman ja ylemmän korkeakoulututkinnon sekä lisensiaatin ja tohtorin tutkintoja. Turun korkeakouluissa oli yhteensä noin 37 000 tutkinto-opiskelijaa. Vuosina 2019–2025 määrä kasvoi noin 6 500 opiskelijalla eli viidenneksellä (21,4 %). Turun korkeakouluopiskelijoista 58 % opiskelee tiedekorkeakouluissa ja 42 % ammattikorkeakouluissa. Vuoden 2025 lopussa 36,9 % Turun yli 15-vuotiaasta väestöstä oli suorittanut korkea-asteen tutkinnon. Turun seudun tutkimus- ja kehitysmenot kasvoivat vuonna 2024 noin kolmanneksella erityisesti yrityssektorin vetäminä. Kasvu oli erityisen nopeaa teknologiateollisuudessa. Kehitys vahvistaa Turun asemaa osaamisperusteisen kasvun keskuksena ja tukee erityisesti korkean arvonlisäyksen toimialojen kehittymistä.

Matkailu ja saavutettavuus tukevat Turun elinvoimaa, aluetaloutta ja kansainvälistä asemaa. Turun matkailun tunnusluvut ovat lupaavalla kasvu-uralla. Kasvu perustuu pitkälti kotimaisiin yöpymisiin ja lyhytvuokrauksen kasvavaan suosioon. Kotimaiset matkailijat muodostavat yli 80 prosenttia Turun yöpymisistä, joten kotimaisen kysynnän muutokset vaikuttavat vahvasti sekä kokonaisyöpymisiin että majoitusmyyntiin. Matkailulla on merkittäviä aluetaloudellisia vaikutuksia. Visitoryn tulo- ja työllisyystutkimuksen mukaan Turku sai vuonna 2024 matkailutuloa yhteensä noin 338 miljoonaa euroa. Turun lentoaseman matkustajamäärä nousi tammi–toukokuussa 2026 lähes 150 000 matkustajaan. Matkustajamäärällä mitattuna Turku oli Suomen viidenneksi vilkkain lentoasema. Matkustajamäärä kasvoi 53 prosenttia edellisvuoden vastaavasta ajankohdasta. Tämä oli suhteellisesti eniten Suomen lentoasemista. Finnairin paluu Turkuun sekä uudet reitit Kööpenhaminaan, Bukarestiin ja Vilnaan parantavat alueen kansainvälistä saavutet-

tavuutta ja tukevat ulkomaisten matkailijoiden määrän kasvua. Strategisesti kehitys vahvistaa Turun roolia kansainvälisesti saavutettavana kaupunkiseutuna ja tukee samalla elinkeinoelämän, tapahtumien ja matkailun kasvuedellytyksiä.

Työllisyys- ja kotoutumispalvelut

Vuosi 2027 on Turun työllisyyspalveluille kolmas varsinainen toimintavuosi sen jälkeen, kun työvoimapalvelujen järjestämisvastuu siirtyi kunnille ja niiden muodostamille työllisyysalueille. Kunnallisen työvoimaviranomaisen toiminnan alkutaivalta on leimannut heikko ja jatkuvasti heikkenevä työllisyystilanne.

Pitkään jatkunut talouden heikko kehitys on kasvattanut erityisesti pitkäaikais- ja nuorisotyöttömyyttä niin Turussa kuin koko valtakunnankin tasolla. Pitkäaikaistyöttömyys lisää riskiä työmarkkinoilta syrjäytymiseen ja kasvattaa palvelujen tarvetta. Nuorten työllistymisen haasteet puolestaan voivat heijastua pitkälle tulevaisuuteen sekä yksilöiden työuriin että alueen osaavan työvoiman saatavuuteen. Turulle ominaista on lisäksi työttömyyden, matalan koulutustason ja kotoutumisen haasteiden kasautuminen osalle asuinalueista. Tämä lisää tarvetta kohdennetuille ja helposti saavutettaville palveluille.

Vallinnut matalasuhdanne ja talouden elpymistä hidastaneet maailmanpolitiikan käänteet ovat vaikuttaneet myös työnantajien käyttäytymiseen. Rekrytointien määrä ja palkkatuen sekä muiden rekrytointitukien kysyntä olivat vähäisiä vuonna 2025, mutta niiden odotetaan kasvavan talouden asteittain elpyessä. Työllisyystilanteen parantuessa työllisyyspalveluiden on samanaikaisesti kyettävä tukemaan työnhakijoiden nopeaa työllistymistä ja vastaamaan työnantajien muuttuviin työvoimatarpeisiin. Tämä edellyttää entistä tiiviimpää yhteistyötä yritysten ja koulutuksen järjestäjien kanssa.

Palvelujen kysyntään tulevat edelleen vaikuttamaan myös toimeentulotukeen ja muuhun sosiaaliturvaan sekä sosiaalihuoltolakiin tehdyt muutokset, joiden seurauksena kaukana työmarkkinoista olevien asiakkaiden määrä on kasvanut. Muutos on korostanut ohjauksen, neuvonnan ja yksilöllisen palvelutarpeen arvioinnin merkitystä palveluprosessin osana. Heikossa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden työllistämistä tukee myös toimintansa käynnistänyt Turun työllistämispalvelut Oy, joka rakentaa työmarkkinoille johtavia polkuja yhdistämällä määräaikaisia työsuhteita ja yksilöllistä valmennusta.

Kotoutumispalveluissa toimintaympäristö muuttuu merkittävästi kotoutumislainsäädännön uudistusten ja rahoitusjärjestelmän muutosten seurauksena. Kotoutumisen uudessa rahoitusmallissa rahoitusta siirretään laskennallisista korvauksista kunnan peruspalvelujen valtionosuuksiin. Työvoimaviranomaisen tehtävät laajenevat myös luku- ja kirjoitustaidon koulutuksen siirtyessä kuntien järjestämisvastuulle. Keskeisenä tavoitteena uudistuksissa on ollut maahan muuttaneiden nopeampi kiinnittyminen koulutukseen, työelämään ja yhteiskuntaan; tärkeinä tavoitteina säilyvät myös työperäisen maahanmuuton tukeminen sekä kansainvälisten opiskelijoiden ja heidän perheidensä Suomeen asettautumisen tukeminen.

Toimintaympäristön muutokset lisäävät tarvetta vaikuttaville ja oikein kohdennetuille palveluille. Keskeisiä haasteita vuonna 2027 ovat pitkäaikaistyöttömyyden vähentäminen, nuorten työmarkkina-aseman vahvistaminen, maahan muuttaneiden kotoutumisen nopeuttaminen sekä alueen työnantajien työvoimatarpeisiin vastaaminen. Työllisyys- ja kotoutumispalvelut ovat myös merkittävä väline alueellisen yhdenvertaisuuden ja sosiaalisen kestävyyden vahvistamisessa sekä segregaation ehkäisyssä. Palveluiden on kuitenkin kyettävä toimimaan taloudellisesti kestävällä tavalla muuttuvassa rahoitus- ja sääntely-ympäristössä. Näissä tehtävissä onnistuminen edellyttää palveluiden vaikuttavuuden jatkuvaa kehittämistä, vahvaa kumppanuusverkostoa sekä asiakkaiden yksilöllisiin tarpeisiin vastaavia ratkaisuja.

Hyvinvoinnin tila

Turussa viime valtuustokauden aikana erityisesti aikuisväestön erilaiset psyykkistä pahoinvointia ja mielen hyvinvointia kuvaavat mittarit kehittyivät huonompaan suuntaan koko maan tapaan. Psyykkistä pahoinvointia kuvaavissa mittareissa näkyi huomattavaa heikkenemistä erityisesti työikäisillä koko Turun alueella. Myös elämänlaatu oli heikentynyt ja on kansallisen tason alapuolella. Aikuisista hiukan alle puolet raportoi (laajalla psyykkistä, fyysistä, sosiaalista ympäristöulottuvuutta mittaavalla elämänlaatuindikaattorilla) kokeneensa elämänlaatunsa hyväksi tai itsensä onnelliseksi. Aikuisten elämänlaatua ja onnellisuutta haastaa mm. muuta maata yleisempi yksinäisyyden kokeminen sekä monien taloudelliset haasteet. Rahanpuutetta välttämättömiin elämiseen tarvittaviin asioihin (ruoka, lääkkeet, lääkärikäynnit) haasteita koki jopa 26 % turkulaisista.

Alueellisesti tarkasteltuna esimerkiksi rahanpuutteessa, koetussa terveydessä, yksinäisyydessä ja psyykkisessä kuormituksessa on merkittävät alueelliset erot, ja sen lisäksi niissä on tapahtunut entisestään suurta

kasvua tietyillä alueilla. Myös tyytyväisyydessä asuinalueeseensa on merkittäviä alueellisia eroja ja alueellinen kehitys on kulkenut Turussa vahvasti eri suuntiin. Myös maahanmuuttajataustaisilla on isoja alueellisia eroja hyvinvointia tarkasteltaessa.

Turkulaisten opiskelu-, työ- ja toimintakyvyn sekä hyvinvoinnin ja elämänlaadun edistämiseksi on hyvinvoinnin tilaa analysoivassa hyvinvointikertomuksessa: **Turun kaupungin laaja hyvinvointikertomus 2021–2024** tunnistettu panostamista vaativiksi haasteiksi:

- liikkumattomuus ja epäterveelliset elintavat
- yksinäisyys ja heikko osallisuus
- psyykkinen kuormittavuus ja syrjäytymiskokemukset
- alueiden eriytyminen ja eri väestöryhmien keskinäisen kunnioituksen puute

Kaupungin uuden asukasbarometrin mukaan myös kuntalaisten hyvinvoinnin tilaa päästään jatkossa seuraamaan entistä useammin laajojen harvemmin toistettavien kansallisten väestötutkimusten ohella. Barometrin ensimmäisen tulosten mukaan elämänlaatukysymyksellä 78 % vastaajista koki elämänlaatunsa hyväksi. Omaan asuinalueeseensa tyytyväisiä oli 88 % ja 73 % tunsi olonsa hyvin tai erittäin turvalliseksi päivittäisessä elämässään. Menoistaan ilmoitti joutuvansa tinkimään 22 % vähintään ajoittain. Kysytyistä huolenaiheista eniten huolta kannettiin rikollisuudesta, huumeista sekä paikkojen rikkomisesta ja epäsiisteydestä. Tuloksissa näkyy aiempien väestötutkimuksen tapaan isoja alueittaisia ja väestöryhmittäisiä eroja.

1.4. Kansallisen toimintaympäristön kehitysnäkymät

Hallitusohjelmasta erityisesti huomioitavat asiat

Maan hallituksen hallitusohjelmaan liittyvä julkisen talouden toimeenpano tapahtuu julkisen talouden suunnitelman (JTS) ja sen osana olevan kuntatalousohjelman (KTO) kautta. Edellä mainitut ovat osa valtion tulo- ja menoarvioesitystä.

Osa toimenpiteistä ei sisällä välittömiä talousarviovaikutuksia, mutta ne liittyvät muutoin merkittävästi kuntatalouden kehitysnäkymiin tai kuntien tehtävien järjestämiseen.

Hallitusohjelman kuntatalouteen vaikuttavat toimenpiteet ministeriöittäin syksyn 2026 kuntatalousohjelmasta:

Valtiovarainministeriö:

- Kunnan peruspalvelujen valtionosuus
- Verotulomenetysten korvaukset
- Valtion korvaus kunnille sote-uudistuksen omaisuusjärjestelyistä aiheutuvista kustannuksista
- Kiinteistöverouudistus

Opetus- ja kulttuuriministeriö:

- Esi- ja perusopetus sekä vapaa sivistystyö
- Ammatillinen koulutus ja lukiokoulutus
- Liikuntatoimi ja nuorisotyö

Liikenne- ja viestintäministeriö:

- Julkisen henkilöliikenteen ostot
- MAL-sopimukset ja liikenteen infra-avustukset

Työ- ja elinkeinoministeriö:

- Työvoimapalvelut
- Kotoutuminen

Sosiaali- ja terveysministeriö:

- Kotihoidontuen Norjan malli
- Tilapäistä suojelua saaville oikeus yleistukeen

Ympäristöministeriö:

- Valtion tukeman asuntotuotannon korkotukilainavaltuudet
- Asumisneuvonta

Lisätietoa toimenpiteistä löytyy valtiovarainministeriön julkaisemasta kuntatalousohjelmasta:

Kuntatalousohjelma (syksy 2026, kohta 3)

Talouden suhdannenäkymät 2027–2030

Valtiovarainministeriön syksyn 2026 taloudellisen katsauksen mukaan Suomen talouden kasvu on ollut odotettua nopeampaa, ja tilastorevisiot nostivat myös arviota vuosien 2024 ja 2025 kasvusta ja tuottavuudesta. BKT kasvaa 1,6 prosenttia vuonna 2026, 1,8 prosenttia vuonna 2027 ja 1,5 prosenttia vuonna 2028.

Kotitaloudet ovat edelleen varovaisia kulutuksessa, mutta ostovoiman vahvistuminen ja luottamuksen paraneminen nopeuttavat kulutuksen kasvua erityisesti ensi vuonna. Puolustushankinnat, datakeskukset ja energiasiirtymä lisäävät investointeja, mutta asuntorakentaminen on edelleen heikkoa ja toipuminen alkaa vasta ensi vuonna. Työllisyys laskee vielä tänä vuonna ja kasvaa vasta vuodesta 2027 lähtien. Työttömyysaste on tänä vuonna yli 10 prosenttia.

Julkisyhteisöjen alijäämä oli 3,8 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2025. Suhdannetilanteen parantuminen lisää julkisen talouden tuloja, mutta menojen voimakas kasvu heikentää julkisyhteisöjen alijäämän 4,2 prosenttiin suhteessa BKT:hen tänä vuonna. Taloussuhdanteen piristyminen kasvattaa välillisiä verotuloja, mutta toistaiseksi vaisu työllisyyskehitys hidastaa ansiotuloverotulojen kasvua ja työttömyysmenojen laskua. Vuoden alussa voimaan tulleet ansiotuloverotuksen kevennykset hidastavat verotulojen kasvua tänä vuonna ja yhteisöveron keventäminen ensi vuonna. Vuosina 2027–2030 alijäämä on noin 4,5 prosenttia suhteessa BKT:hen. Velkasuhteen arvioidaan nousevan tänä vuonna 90 prosenttiin, ja vuonna 2030 velan odotetaan olevan lähes 98 prosenttia suhteessa BKT:hen.

Lyhyen aikavälin näkymät 2026–2028

Valtiovarainministeriön syksyn 2026 taloudellisen katsauksen mukaan Suomen talouden kasvu on ollut alkuvuonna 2026 selvästi odotettua nopeampaa. Myös käsitys kahdesta edellisestä vuodesta on muuttunut, sillä kesäkuun tilastorevisiot nostivat arviota niin vuosien 2024 ja 2025 talouskasvusta kuin työn tuottavuudesta. Kasvun piristyminen näkyy laajasti kaikilla päätoimialoilla, ja näkymät ovat kirkastuneet sekä yrityksissä että kotitalouksissa. Bruttokansantuotteen arvioidaan kasvavan 1,6 prosenttia vuonna 2026, 1,8 prosenttia vuonna 2027 ja 1,5 prosenttia vuonna 2028

Kasvun vahvistumisesta huolimatta talouden kuva ei ole yksiselitteisesti myönteinen. Työllisten määrä alenee edelleen, asuntomarkkinoiden ja asuntorakentamisen toipumisesta ei ole vielä merkkejä eikä verotulojen kehitys viittaa erityisen nopeaan talouden kasvuun. Lisäksi hintojen ja korkojen nousu hidastaa kasvua sekä kuluvana että ensi vuonna. Tuotanto jää yhä selvästi potentiaalista tuotantoa pienemmäksi.

Inflaatio on kiihtynyt kuluvana vuonna erityisesti energian hinnan nousun myötä. Ennusteessa oletetaan kriisin jäävän melko lyhyeksi, joten öljyn kallistuminen ei välity laaja-alaisesti muihin kuluttajahintoihin. Pohjainflaatio pysyttelee vajaassa kahdessa prosentissa ja on selvästi hitaampaa kuin euroalueella keskimäärin. Kuluttajahinnat nousevat koko ennustejakson noin kaksi prosenttia vuodessa. Kriisin pitkittyminen on keskeinen inflaatioriski. Kulutusta on hillinnyt kotitalouksien varovaisuus, säästämisaste nousi viime vuonna kuuteen prosenttiin.

Investoinnit kasvavat vahvasti koko ennustejakson ajan. Kuluvan vuoden kasvua vetävät julkisen sektorin hankinnat, erityisesti monitoimihävittäjien toimitukset, sekä lakisääteinen T&K-rahoitus. Koska hävittäjät hankitaan tuontina, niiden vaikutus kotimaiseen tuotantoon jää pieneksi. Vauhtiin päässeet datakeskushankkeet lisäävät sekä rakentamista, kone- ja laiteinvestointeja että aineettomia investointeja, ja myös teollisuuden energiasiirtymä tukee investointeja koko jaksolla. Lähidän kriisin ylläpitämä energiamarkkinoiden epävakaus sekä hankkeiden ajoitus aiheuttavat kuitenkin epävarmuutta

Työllisten määrän, työtuntien ja työllisyysasteen lasku on jatkunut alkuvuonna. Työttömyys on 2000-luvun suurinta, ja työttömien määrä on selvästi rakenteellista tasoaan korkeampi. Työttömyysaste nousee 10,3 prosenttiin vuonna 2026 ja laskee sen jälkeen niukasti alle kymmenen prosentin. Työllisyysaste (20–64-vuotiaat) jää 75,5 prosenttiin kuluvana vuonna.

Suhdanteen kääntyminen ja kasvun vahvistuminen kohentavat julkisen talouden synkkää näkymää vain hiukan. Ennusteessa suhdannekäänne heijastuu julkiseen talouteen erityisesti välillisten verojen kertymän aiempaa nopeampana kasvuna, mutta ei vielä vaikuta menokehitykseen. Julkisyhteisöjen menojen kasvu nopeutuu kuluvana vuonna erityisesti puolustusmateriaalihankintojen vuoksi. Menot kasvavat nopeasti myös tulevina vuosina, kun puolustus- ja hoivamenojen kasvu jatkuu ja velan määrän ja korkotason nousu kasvattavat korkomenoja

Keskipitkän aikavälin näkymät 2029–2030

Valtiovarainministeriön syksyn katsauksessa Suomen talouden odotetaan kasvavan 1,5 prosenttia vuonna 2029 ja 1,3 prosenttia vuonna 2030. Työllisyysaste nousee 73 prosenttiin vuonna 2030. Bruttokansantuote kasvaa potentiaalista tuotantoa nopeammin tarkastelu jaksolla, ja tuotantokuilu sulkeutuu vuonna 2030.

Keskipitkän aikavälin kehitysarvio perustuu arvioon potentiaalisen tuotannon kehityksestä, sillä sen ajatellaan määrittävän talouden kasvuedellytykset suhdanneperiodin jälkeen. Potentiaalinen tuotanto viittaa talouden pitkän aikavälin kasvu-uraan tai kestävään, vakaan inflaation takaavaan tuotannon tasoon, joka on saavutettavissa talouden kapasiteetin ollessa normaalikäytössä

Työllisyysasteen (15–64-vuotiaat) arvioidaan kohoavan 72,6 prosenttiin vuonna 2029 ja 73 prosenttiin vuonna 2030. Työttömyysasteen arvioidaan puolestaan laskevan maltillisesti ja työttömyyskuilun odotetaan sulkeutuvan vuonna 2030, jolloin työttömyysasteen ennakoidaan olevan 8,5 prosenttia. Kuluttajahintojen nousun arvioidaan saavuttavan Euroopan keskuspankin 2 prosentin inflaatiotavoitteen jo vuonna 2029, ja pysyvän tällä tasolla myös vuonna 2030.

Potentiaalisen tuotannon kehitys nojaa keskipitkällä aikavälillä erityisesti pääomakannan ja kokonaistuottavuuden kehitykseen, kun taas työpanoksen kasvuvaikutus jää vähäiseksi työikäisen väestön määrän supistuessa. Vuosina 2026–2030 potentiaalisen tuotannon arvioidaan kasvavan keskimäärin 1,1 prosenttia vuodessa.

Työpanoksen kasvuvaikutuksen arvioidaan olevan keskimäärin 0,1 prosenttiyksikköä vuodessa. Työpanoksen kasvukontribuutiota heikentää työllistä kohden laskettujen työtuntien kasvuvaikutuksen jo pitkään jatkunut negatiivinen kehitys. Myös työikäisen väestön positiivinen kasvuvaikutus hiipuu tarkastelujakson lopulla.

Pääomakannan kehitys tukee potentiaalisen tuotannon kasvua keskimäärin 0,4 prosenttiyksikköä vuodessa vuosina 2026–2030. Pääomakannan kasvun merkitys on ollut koko 2000-luvun ajan melko vakaa.

Kolmantena kasvun lähteenä on kokonaistuottavuus, jonka kasvun ennakoidaan vahvistuvan tarkastelujakson lopulla verrattuna 2020-luvun alkuun. Kasvu jää kuitenkin vaatimattomaksi 2000-luvun alkuvuosiin verrattuna. Hidasta kehitystä selittävät muun muassa talouden rakennemuutos, jossa korkean tuottavuuden toimialojen supistuminen ja palveluvaltaistuminen ovat alentaneet kokonaistuottavuuden kasvuvauhtia. Sama kehitys on ollut nähtävissä myös muissa kehittyneissä

talouksissa, mutta Suomessa tuottavuuden kasvu on ollut erityisen hidasta. Vuosina 2026–2030 kokonaistuottavuuden kasvun vaikutuksen arvioidaan olevan keskimäärin noin 0,5 prosenttiyksikköä vuodessa, kun se 2000-luvun alussa oli keskimäärin noin kaksi prosenttiyksikköä vuodessa.

Julkinen talous

Valtiovarainministeriön syksyn katsauksen mukaan julkinen talous pysyy sitkeästi alijäämäisenä. Menoja kasvattavat erityisesti puolustus- ja korkomenot, samalla kun veronkevennykset vaimentavat sopeutustoimien vaikutusta. Talouskasvun vahvistuminen tukee julkista taloutta, mutta vaikutus jää vielä rajalliseksi. Vuonna 2027 alijäämä on 4,5 prosenttia suhteessa BKT:hen. Julkinen velka jatkaa kasvuaan ja nousee vuonna 2027 91,2 prosenttiin suhteessa BKT:hen

Tänä vuonna julkisyhteisöjen alijäämä syvenee 4,2 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Alijäämää kasvattaa erityisesti puolustushankintojen voimakas lisääntyminen. Vaikka veronkevennykset hidastavat verotulojen kasvua, verotulojen kehitys pysyy talouskasvun vahvistumisen myötä melko hyvänä. Menojen kasvua hillitsevät osaltaan voimaan tulevat sopeutustoimet. Puolustusmenoja kasvattaa erityisesti F-35 hävittäjien hankinta, jonka arvioidaan heikentävän julkisyhteisöjen rahoitusasemaa noin 0,8 prosenttiyksikköä.

Vuonna 2027 alijäämä kasvaa edelleen 4,5 prosenttiin. Korkomenot kasvavat edelleen nopeasti. Investointimenoja lisäävät myös puolustusvoimien alushankinnat samalla kun hävittäjähankintojen menot jatkuvat korkeina. Eläkemenot palaavat myös takaisin nopeampaan kasvuun parin hitaamman kasvuvuoden jälkeen, kun nopeutuva inflaatio kasvattaa indeksitarkistuksia.

Valtionhallinnon alijäämä syvenee vuonna 2026 lähes viiteen prosenttiin suhteessa BKT:hen.

Paikallishallinnon menoja kasvattaa erityisesti hintojen ja palkkojen nopea nousu, minkä seurauksena sektori pysyy alijäämäisenä koko ennustekauden. Hyvinvointialueiden rahoitusasema säilyy vuonna 2026 lievästi ylijäämäisenä, mutta heikkenee vuodesta 2027 alkaen menojen kasvun vuoksi. Samalla hyvinvointialueiden tulojen kasvua hidastavat rahoituslain uudistus sekä valtion rahoituksen jälkikäteistarkistuksen pieneneminen. Ennusteessa jälkikäteistarkistus perustuu kehyksiin varattuun summaan, joka jää painelaskelman mukaista tasoa matalammaksi vuosina 2029–2030.

Kuntahallinnon rahoitusasema pysyy ennustejaksolla alijäämäisenä, keskimäärin noin 0,3 prosenttia suhteessa BKT:hen. Alijäämän taustalla ovat kulutusmenojen kasvu, korkea investointitaso ja valtionosuuksiin tehtävät leikkaukset. Alijäämä supistuu hieman ennustejakson lopulla, kun osa valtionosuuksiin kohdistuvista leikkauksista päättyy ja henkilöstömenojen kasvu hidastuu voimassa olevien palkkasopimusten päättyessä.

Sosiaaliturvarahastot pysyvät kokonaisuutena ylijäämäisinä koko ennustekauden ajan erityisesti työeläkelaitosten vahvan rahoitusaseman ansiosta.

Julkisyhteisöjen velkasuhteen kasvu hidastuu selvästi vuosina 2026 ja 2027, mutta velkaantuminen jatkuu edelleen. Velkasuhde nousee tänä vuonna 90 prosenttiin suhteessa BKT:hen ja kasvaa ennustejakson loppuun mennessä lähes 98 prosenttiin. Velkaantumisen perimmäinen syy on julkisen talouden rakenteellinen alijäämäisyys. Talouskasvu hidastaa velkasuhteen kasvua, mutta velan vakauttaminen edellyttää myös julkisen talouden rahoitusaseman vahvistumista.

EU:n finanssipoliittisen seurannan keskeinen indikaattori on julkisyhteisöjen nettomenojen kasvu. Ne kasvavat 4,1 prosenttia tänä vuonna, 3,4 prosenttia vuonna 2027 ja 3,3 prosenttia vuonna 2028.

Ennusteeseen liittyy monia riskitekijöitä

Geopoliittiset jännitteet pysyvät korkealla sekä Lähi-idän kriisin että Venäjän hyökkäyssodan vuoksi, ja maailman monet kriisit voivat vaikuttaa talouteen ennustettua kielteisemmin. Ennuste perustuu oletukseen, että Lähi-idän kriisi jää lyhyeksi eikä öljyn kallistuminen välity laaja-alaisesti muihin kustannuksiin ja kuluttajahintoihin. Yhdysvaltojen kauppapolitiikkaan liittyvä epävarmuus pysyy korkealla. Sään koetun kaltaisten ääri-ilmiöiden laajeneminen hidastaisi kasvua maailmanlaajuisesti.

Tekoäly on noussut yhdeksi maailmantalouden merkittävimmistä kasvun ajureista, ja siihen liittyvät riskit ovat kahdensuuntaisia. Pidemmällä aikavälillä tuottavuushyödyt voivat olla merkittäviä ja nostaa kasvua ennustettua enemmän. Lyhyellä aikavälillä vaikutukset kasvuun voivat yllättää kumpaankin suuntaan. Osakemarkkinoiden korjausliike voisi hidastaa tekoälyyn liittyviä investointeja nopeasti ja selvästi, mikä näkyisi Suomessa erityisesti datakeskushankkeiden ajoituksessa. Ylipäätään investointien toteutuminen ja ajoittuminen on suuri epävarmuustekijä ennusteessa.

Lisäksi kotitalouksien kulutus ja sen muutokset sekä Lähi-idän kriisin pitkittyminen ovat riskejä.

Kuntatalousohjelma vuodelle 2027

Kuntatalouden tilannekuva

Kuntatalousohjelmassa tarkastellaan Manner-Suomen kuntien, kuntayhtymien ja kuntakonsernien taloutta. Kuntatalouden tilan arviointi perustuu Valtiokonttorille raportoituihin kuntien, kuntayhtymien ja kuntakonsernien vuoden 2025 tilin päätös tietoihin, jotka julkaistiin toukokuussa 2026. Keväällä 2026 julkaistussa kuntatalousohjelmassa käsiteltiin kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätösarvioiden tietoja vuodelta 2025. Koska tilinpäätösarvioita ei raportoida kuntakonserneista, syksyn ohjelmassa uutta on erityisesti kuntakonsernien tarkastelu. Kuntataloutta käsitellään kuntien kirjanpidon käsittein. Asukaskohtaisessa tarkastelussa on käytetty viimeisintä eli vuoden 2025 lopun asukastietoa

Kuntakonsernien taloustilanne mukaili emokuntien kehitystä. Kuntakonsernien yhteenlaskettu vuosikate heikkeni 400 milj. eurolla 5,46 mrd. euroon riittäen kattamaan poistot, mutta ei nettoinvestointeja. Tulos heikkeni edellisestä vuodesta 350 milj. eurolla 1 mrd. euroon. Kuntakonsernien toiminnan ja investointien rahavirta parani 320 milj. eurolla -1,68 mrd. euroon. Yhteenlaskettu lainakanta oli 42,77 mrd. euroa. Kasvua verrattuna edelliseen vuoteen oli 2,11 mrd. euroa. Negatiivisen vuosikatteen kuntakonsernien määrä laski 10:stä 2:een. Arviointimenettely käynnistetään vuoden 2025 tilinpäätöstietojen mukaan Pyhäjärven kaupungissa.

Kuntien yhteenlaskettu vuosikate heikkeni 370 milj. eurolla 2,89 mrd. euroon, kun edellisvuonna heikennystä oli noin miljardi euroa. Heikennys oli kuitenkin selvästi pienempi kuin kuntien talousarviossa ennakoitiin. Edellisvuoden tapaan vuosikate riitti kattamaan poistot, mutta jäi 420 milj. euroa pienemmäksi kuin nettoinvestoinnit, vaikka nettoinvestointien määrä laski.

Tilikauden tulos kunnissa heikkeni 320 milj. eurolla ollen kuitenkin 730 milj. euroa positiivinen. Tulokseen vaikuttivat osin suurehkot satunnaiset erät. Positiivisen tuloksen ja ylijäämäisen tilikauden seurauksena taseen kertyneen ylijäämän määrä kasvoi 350 milj. eurolla noin 17,94 mrd. euroon. Toiminnan ja investointien rahavirta heikkeni 380 milj. eurolla ollen noin -770 milj. euroa. Toiminnan ja investointien rahavirta kääntyi negatiiviseksi jo vuonna 2024. Sitä edellisen kerran se on ollut negatiivinen vuonna 2019.

Kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirta heikkenee 1,5 mrd. euroa alijäämäiseksi vuonna 2027. Toimintakulut kasvavat 2,9 prosenttia palkankorotusten ollessa suurimmillaan, ja korotusten ennakoidaan ylittävän yleisen ansiotaso kehityksen. Toimintatulot kasvavat vain 0,2 prosenttia, ja toimintakate heikkenee 4,2 prosenttia painuen 16,6 mrd. euroa negatiiviseksi.

Verotulojen kasvu tasoittuu 3,8 prosenttiin edellisvuoden vahvan kehityksen jälkeen. Kuntien tuloja heikentävät erityisesti valtionosuuksiin kohdistuvat vähennykset, joista merkittävimmät ovat indeksijarrun kertaluonteinen nosto 2,8 prosenttiin vuonna 2027 sekä kustannustenjaon tarkistus. Valtionosuudet supistuvat edellisvuodesta. Vuosikate heikkenee ja kattaa poistot niukasti, minkä vuoksi kuntatalouden tilikauden tulos jää lähes nollaan. Kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirta on ennustejaksolla heikoimmillaan vuonna 2027, jolloin se painuu 1,4 mrd. euroa alijäämäiseksi.

Kuntien peruspalvelujen painopiste säilyy sivistys- ja kulttuuripalveluissa, joiden yhteenlaskettu palvelutarve on aleneva. Tarpeen supistuminen välittyy menoihin kuitenkin vain osittain, sillä palveluverkon, henkilöstörakenteen ja lainsäädännöllisten velvoitteiden jäykkyydet hidastavat menojen sopeutumista palvelutarpeen mukana. Lisäksi varhaiskasvatuksen osallistumisaste ja erityisen tuen tarve ovat viime vuosina kasvaneet. Näistä syistä palvelutarpeen pienenemisen menoja laskevaa vaikutusta on ennusteessa hieman loivennettu.

Väestökehitys eriyttää kuntia toisistaan. Syntyvyyden lasku ja maan sisäinen muuttoliike heikentävät muuttotappiokuntien tulopohjaa ja vähentävät niiden työikäistä väestöä, kun taas kasvukeskuksissa väestön lisääntyminen ylläpitää voimakkaita investointitarpeita. Kokonaisuutena kuntahallinnon investoinnit pysyvät ennustejaksolla korkealla tasolla, vaikka investointinäkymät ovat osassa kuntia laskevia. Valtaosa panostuksista kohdistuu välttämättömään perusinfrastruktuuriin, kuten rakennuksiin ja teihin, ja tasoa ylläpitävät osaltaan myös vihreän siirtymän investoinnit.

Ennusteessa on oletettu, että vuodesta 2029 alkaen perustoimeentulotuen rahoitusosuutta ei enää vähennetä takautuvasti kuntien peruspalvelujen valtion osuudesta, vaan kuntien rahoitusosuus laskutetaan kunnalta tuen maksukuukautta seuraavana kuukautena. Samalla perustoimeentulotuen meno kohdistuu sille vuodelle, jolta se aiheutuu. Lisäksi ennusteessa on huomioitu kuntien nuorten perustoimeentulotuen kustannusten rahoitusvastuun nosto 100 prosenttiin. Muutokset kasvattavat kuntien valtionosuuksia, sillä valtionosuuksista tehtävä vähennys poistuu. Vastaavasti kuntien toimintakulut kasvavat perustoimeentulotukimenoja vastaavalla määrällä.

Kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirta heikkenee lähivuosina, mutta tulojen ja menojen epätasapaino vähenee hieman ennustejakson lopulla, kun osa määräaikaisista valtionosuusleikkauksista päättyy ja

henkilöstömenojen kasvu hidastuu. Kuntatalouden vuosikate ei kuitenkaan riitä kattamaan nettoinvestointeja ja toiminnan ja investointien rahavirta pysyy keskimäärin 1,1 mrd. euroa negatiivisena vuosina 2028–2030. Lainakanta kasvaa vuoden 2026 noin 22,4 mrd. eurosta noin 26,3 mrd. euroon vuoteen 2030 mennessä.

Ennusteeseen liittyy riskejä molempiin suuntiin. Suhdannevaihtelut välittyvät kuntatalouteen aiempaa voimakkaammin erityisesti verotulojen ja työttömyys kustannusten kautta. Kuntien omat sopeutustoimet voivat vahvistaa rahoitus asemaa ennakoitua enemmän, jos palveluverkon ja henkilöstömenojen sopeuttamisessa onnistutaan odotettua paremmin. Toisaalta sopeutustoimien epäonnistuminen, työllisyystilanteen heikentyminen tai geopoliittisen tilanteen kiristyminen voivat kasvattaa menoja ja heikentää tuloja ennustettua nopeammin

Vero- ja maksuperustemuutosten vaikutus kuntatalouteen

Kunnallisvero

Kunnallisveron tuoton arvioidaan olevan vuonna 2027 noin 11,0 mrd. euroa, mikä on noin 0,44 mrd. euroa enemmän kuin vuonna 2026. Kunnallisveron tuottoon vaikuttavat kehyskaudella hallitusohjelmaan ja julkisen talouden sopeutukseen liittyvät veromuutokset sekä tulo- ja työllisyyskehitys. Palkkatulojen osuus kunnallisveron veropohjasta on keskimäärin noin 68 prosenttia, eläkkeiden noin 24 prosenttia ja muiden tulojen, kuten esimerkiksi päivärahatulojen ja yritystulojen, osuus on noin 8 prosenttia. Tulorakenteessa on kuitenkin suuret erot kuntien välillä. Väestörakenteen ja työllisyyden kehitys vaikuttavat yksittäisten kuntien veropohjaan ja siten tulojen muodostumiseen.

Hallitusohjelman mukaisesti vuonna 2027 tehdään täysimääräinen indeksitarkistus ansiotuloveroperusteisiin kaikilla tulotasoilla. Työn verotusta kevennetään hallitus kaudella hallitusohjelman mukaisesti asteittain 405 milj. eurolla painottaen pieni- ja keskituloisia. Tästä 105 milj. euroa kohdistuu vuodelle 2027. Lisäksi kehysriihessä 2025 päätettiin keventää työn verotusta vuonna 2026 noin 1 mrd. eurolla ja lisäksi 125 milj. eurolla vuonna 2027. Yrittäjävähennystä korotetaan, yksityishenkilöiden lahjoitusvähennystä laajennetaan ja virikesetelin verovapaata arvoa korotetaan. Osana julkisen talouden sopeuttamista vapaaehtoisen eläkesäästämisen verotuki poistetaan vuodesta 2027 alkaen. Eräiden tilapäisten verotukien poistuminen kehyskaudella lisää hieman kunnallisveron tuottoa vuonna 2027. Kotitalousvähennystä kasvatetaan vuosille 2026 ja 2027

Yhteisövero

Kuntien yhteisöveron tuotoksi arvioidaan noin 1,9 mrd. euroa vuonna 2027. Yhteisöveron tuoton ennustamisen lähtökohtana on viimeisimmän valmistuneen verotuksen mukainen yhteisövero, jota muutetaan arvioidun tuloskehityksen mukaisesti. Tuloskehityksen muutosta arvioidaan lähinnä kansantalouden tilinpidon toimintaylijäämän muutoksen avulla. Toimintaylijäämän arvioidaan kasvavan noin 3,7 prosenttia vuonna 2027. Kehysriihessä 2025 päätettiin vuodesta 2027 alkaen alentaa yhteisöveron verokantaa 2 prosenttiyksiköllä 18 prosenttiin. Yhteisöveron veroperusteisiin tehtävät muutokset kompensoidaan kunnille lähtökohtaisesti yhteisöveron jako-osuuksia muuttamalla

Kiinteistövero

Kiinteistöveron tuoton arvioidaan olevan noin 2,4 mrd. euroa vuonna 2027, mikä on noin 36 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2026. Verotuoton arvioidaan kasvavan vuonna 2027 noin 1,8 prosenttia. Merituulivoimaloiden verotusarvoihin sovelletaan huojennusta, ja kiinteistövero laajennetaan koskemaan myös talousvyöhykkeellä sijaitsevia rakennuksia ja rakennelmia. Näistä kertyvä verotuotto jaetaan valtion ja lähikuntien kesken siten, että valtion osuus on 70 prosenttia ja lähikuntien osuus 30 prosenttia

Kaivosmineraalivero

Vuonna 2024 voimaan tulleen kaivosmineraaliveron tuoton arvioidaan olevan noin 101 milj. euroa vuonna 2027. Tästä kaivosten sijaintikuntien osuus olisi 30 prosenttia eli noin 30 milj. euroa. Kuntien saaman kaivosmineraaliverotuoton määrä kasvaa vuonna 2027 edellisvuoden alussa voimaan tulleen veronkorotuksen seurauksena. Kaivosmineraaliveron tuottoon vaikuttavat kaivosmineraalien louhinnan määrä sekä metallien maailmanmarkkinahintojen kehitys.

Alla olevassa taulukossa käsitellään lakimuutoksista aiheutuvia vaikutuksia kuntien verotuloihin kehyskaudella. Hallitusohjelman mukaisesti veroperustemuutosten aiheuttamat vaikutukset kuntien verotuottoon kompensoidaan nettomääräisesti kunnille.

Taulukko 3. Keskeisten veroperustemuutosten vaikutus kuntien verotuottoon vuositasolla (milj. euroa).
***Kunnallis- ja yhteisöveron veroperusteisiin tehtävät muutokset kompensoidaan kunnille tavoitteena säilyttää kuntien rahoitusasema mahdollisimman ennallaan.**

Veroperustemuutos	2027
Ansiotuloveroperusteiden indeksitarkistus	-58,0
Työtulovähennyksen kasvattaminen	-27,0
Lahjoitusvähennyksen laajentaminen	-1,0
Yrittäjävähennyksen kasvattaminen	-2,0
Aikaisemmin päätettyjen muutosten vaikutuset kunnallisveron tuottoon kehyskaudella*	11,0

Kuntien valtionavut

Kuntien valtionapuihin osoitetaan noin 5,8 mrd. euroa vuonna 2027. Laskennalliset valtionosuudet ovat noin 4,8 mrd. euroa, kuntien veromenetysten korvaukset 0,6 mrd. euroa ja muut valtionavut 0,4 mrd. euroa.

Taulukko 4. Kuntien ja kuntayhtymien käyttötalouden valtionavut, (milj. euroa).

Kuntien ja kuntayhtymien käyttötalouden valtionavut sektoreittain	2025 TA+LTA:t	2026 TA	TAE 2027
Laskennalliset valtionosuudet	4677	4866	4764
VM	3375	3551	3441
OKM	1302	1316	1318
- **josta kuntayhtymät**	1084	1128	1135
Valtion korvaus kunnille veroperustemuutoksista aiheutuvista verotulojen menetyksistä	541	540	617
Valtionavustukset:	524	533	377
OM	0	0	12
VM	11	11	10
OKM	218	163	200
MMM	4	9	9
LVM	30	31	31
TEM	206	276	81
STM	32	27	21
YM	22	17	14
Valtionavut yhteensä	**5742**	**5939**	**5758**

Valtion toimenpiteiden vaikutus kuntatalouteen

Valtion talousarvioesitys sisältää lukuisia kuntatalouteen vaikuttavia toimenpiteitä, joiden nettovaikutus kuntatalouteen vaihtelee. Uusiin tai laajentuviin tehtäviin ja velvoitteisiin osoitetaan 100 prosentin valtionosuus, ja valtion päättämien veroperustemuutosten vaikutukset kompensoidaan kunnille.

Pääministeri Orpon hallituksen linjaamien toimenpiteiden yhteisvaikutus heikentää kuntataloutta noin 150 milj. eurolla vuonna 2027 vuoteen 2026 verrattuna. Vuoden 2027 talousarvioesityksessä kuntataloutta heikentää 91 milj. eurolla valtionosuuden indeksikorotuksesta vähennettävä indeksijarru, joka päätettiin kehysriihessä nostaa 2,8 prosenttiyksikköön vuonna 2027. Kun tarkastellaan pääministeri Orpon hallituksen päätösperäisten toimien vaikutuksia koko vaalikauden ajalta, nettovaikutus on yhteensä noin 50 milj. euroa kuntataloutta vahvistava vuonna 2027. Luvussa ei ole huomioitu sitä, että vuosina 2024–2025 toteutettu sosiaaliturvarahastojen säästöjen kanavointiratkaisu kasvatti kuntien verotuloja ja vähensi kuntatyönantajien maksurasitusta noin 100 milj. eurolla vuodessa.

1.5. Yhteisvaikuttava kehittäminen

Yhteisvaikuttavuus keskiössä

Yhteisvaikuttavan toiminnan tavoitteena on parantaa kaupungin kokonaisjohtamista. Yhdessä saavutetaan sekä vaikuttavampia että resurssiviisaampia tuloksia. Toimintatapana yhteisvaikuttavuus tarkoittaa poikkialaista ja yhteistä toiminnan ja talouden suunnittelua ja palvelujen toteuttamista. Yhteisvaikuttavuuden toteutuessa palveluita tuotetaan linjaorganisaation lisäksi horisontaalisesti paitsi kaupungin oman organisaation kesken myös Turun keskeisten verkostojen kanssa, jotta asiakkaat saavat parhaat palvelut ja resursseja käytetään ja jaetaan tarkoituksenmukaisesti. Palveluiden, palveluverkon ja palveluresurssin suunnittelussa keskeistä on asiakastarpeen ymmärtäminen.

Viimeisten kolmen vuoden aikana yhteisvaikuttavuutta on toteutettu useissa piloteissa ja tuotoksia yhteisvaikuttavasta kehittämisestä ovat mm:

- Lasten ja nuorten palveluiden organisointi, ensin muutoshankkeena ja nyt pysyvänä palvelukokonaisuutena.
- Lasten ja nuorten harrastamisen kokonaisuuden johtaminen ja koordinointi
- Segregaation ja sen vaikutusten vähentämisen johtamismalli
- Yhteisvaikuttavan vuosisuunnittelun pilotit
- Ilmastojohtamisen toimintamalli
- Osallisuuden toimintamallin vahvistaminen

Myös johtamisen kehittämisen ohjelma ja sen osana palvelustrategian toimeenpano sekä segregaation ja sen vaikutusten vähentämisen toimintamallin edistäminen vahvistavat kaupungin kokonaisjohtamista.

Kaupunkitasoisia ohjaustoimintoja: toiminnanohjaus, palvelujen hallinta, palveluverkkojen hallinta ja asiakasohjaus johdetaan konsernihallinnon yhteisvaikuttava ohjaus -palvelualueella ja niiden tavoitteena on johtaa ja ohjata yhteisten toimintamallien ja -prosessien avulla palvelujen ja palveluverkkojen hallintaa, asiakkuuksien hallintaa sekä toiminnanohjausta. Näiden kaupunkitasoisten ohjaustoimintojen tehtävänä on varmistaa, että kaupungissa hyödynnetään asiakkaista, palveluista ja resursseista saatavia tietoja yhtenevällä tavalla johtamisen tueksi.

Yhteisvaikuttavat pilotit

Segregaation vaikutusten vähentäminen

Turun kaupungissa alueiden tasapainoinen kehittyminen ja alueellisen eriytymisen vähentäminen on pormestariohjelmaan perustuva keskeinen, koko organisaatiota läpileikkaava tavoite, jonka toteuttaminen edellyttää pitkäjänteistä, tietoon perustuvaa ja yhteisvaikuttavaa johtamista. Segregaation ja sen vaikutusten vähentämisen toimintamallin rakentamisesta päätettiin kesällä 2024 (kh 10.6.2024). Toimintamallin strategiset päämäärät ovat: lasten ja lapsiperheiden sekä kouluSegregaation ehkäisy, alueellinen tarvelähtöisyys palveluiden laadussa ja saatavuudessa alueiden erityispiirteet huomioiden, hyvä asuinalueiden koettu laatu kaikilla asuinalueilla, kaupunkitasoinen mahdollisuuksien asuntopolitiikka ja muunkielisten ja muista kulttuureista Turkuun tulevien riittävä tuki. Segregaation toimintamallin edellä kuvatuille näkökulmille on nimetty omistajat, jotka yhdessä muodostavat ydinryhmän segregaation ehkäisemiseksi.

Vuonna 2027 alueiden tasapainoinen kehittyminen kytketään systemaattisesti osaksi kaupungin vuosisuunnittelua, investointien priorisointia ja resurssien kohdentamista. Toimintamallin lähtökohtana on, että vaikuttavuus syntyy eri toimialojen toisiaan vahvistavista toimenpiteistä, jotka kohdentuvat samanaikaisesti samaan paikkaan ja tukevat toisiaan.

Vuoden 2027 suunnittelussa yhteisvaikuttavan kokonaisuuden kohdealueeksi on valittu Maaria-Jäkärlä alue, sinne ajoittuvien merkittävien ankkuri-investointien vuoksi. Alueella valmistuvat palveluverkkoinvestoinnit, kuten koulu- ja päiväkotihankkeet sekä liikunta- ja infrastruktuuri-investoinnit, mahdollistavat kehittämistoimenpiteiden käynnistämisen välittömästi ja palveluiden toiminnallisen uudistamisen kytkemisen investointeihin. Toimintamallissa investoinnit toimivat kehityksen käynnistäjinä, joita kaupungin palvelut vahvistavat ja vakiinnuttavat.

Maaria-Jäkärlän alue toimii ensimmäisenä alueellisena kokonaisuutena, jossa toimintamallia pilotoidaan ja kehitetään. Tavoitteena on muodostaa kokonaisuus, jossa investoinnit, palvelut ja alueellinen osallisuus etenevät samanaikaisesti ja tukevat alueen vetovoiman, hyvinvoinnin ja elinvoiman vahvistumista. Tavoitteena on

myös luoda toimintatapa, jota voidaan soveltaa asteittain myös muilla alueilla seuraavien palveluverkkoinvestointien yhteydessä. Muualla kaupungissa tehtävät segregaation ja sen vaikutusten vähentämisen toimenpiteet kuvaillaan palvelukokonaisuuksien omissa toimintasuunnitelmissa.

Talousarviokirjan oheismateriaalissa kuvaillaan Maaria-Jäkärlän alueen

- investoinnit
- täydennysrakentamisen mahdollisuudet
- osallisuutta lisäävät toimenpiteet
- palveluverkon mahdollisuudet (palvelut alueella, tilat, fyysinen ympäristö, palveluiden toiminnallinen muutos, toiminnan koordinaatio alueella, saavutettavuus ja liikenne)

joiden avulla Maarian-Jäkärlän alueellista yhteisvaikuttavaa kehittämissuunnitelmaa vuonna 2027 rakennetaan.

Toimenpiteet raportoidaan OVK2 ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Harrastamisen edistäminen

Harrastamisen kokonaisuuden edistäminen on monimuotoinen kokonaisuus kaupungin omien toimijoiden yhteistyönä edistettävistä palveluista sekä yhteistyöstä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Innovatiivisia toimintoja ovat Boostii-edun jatkokehittäminen sekä Pihalla-työn yhteistyön vahvistaminen yhteisvaikuttavasti. Harrastamisen kokonaisuuden yhteiset kirjaukset toimintasuunnitelmiin ja pormestariohjelman toimenpiteisiin on tehty ensimmäistä kertaa vuoden 2027 toiminnan suunnittelun yhteydessä.

Muita yhteisvaikuttavia pilotteja vuonna 2027 ovat

- Kaupunkitasoisen osallisuuden toiminta- ja johtamismallin käyttöönottoa edistetään.
- Vuonna 2026 aloitettuja kolmea yhteisvaikuttavaa pilottia (lapset ja nuoret, Varissuon tyttöjen harrastaminen, työikäiset, työkyvyn ylläpito ja ikääntyvien äijäkerhot) jatketaan vuonna 2027.

Yhteisvaikuttavaa suunnittelua, kehittämistä ja johtamista pyritään laajentamaan myös muihin ikäkausiin ja ilmiöihin. Toiminnallisten tavoitteiden vuosisuunnitteluun luodaan toimintatapa, jolla yhteiset, poikkialaiset tavoitteet tehdään näkyväksi, jolloin niitä on helpompi myös toteuttaa, johtaa ja seurata.

Turun kaupungin kehittäminen/ Kehittämismalli

Turun kaupungin kehittämisen lähtökohtana toimii kaupunkistrategia. Pormestariohjelma ja vuosittain päivitettävä toimintasuunnitelma toteuttavat kaupunkistrategian tavoitteita. Pormestariohjelma määrittää keskeiset vuosien 2025–2029 kehittämisen painopisteet ja konkreettiset toimenpiteet.

Kaupungin kehittämispalvelut, sisältäen kehittämisen ohjauksen, hankepalvelujen, hankkeiden talouspalvelutuen ja tietopalvelujen yksiköt, muodostavat kehittämisen ohjauksen ja tuen kokonaisuuden. Kehittämispalvelujen tavoitteena on vahvistaa kaupungin johtamista tukevaa kaupungintasoista, läpinäkyvää ja ajantasaista kehittämisprosessia. Prosessilla tavoitellaan parempaa kykyä ennakoida ja analysoida kehittämistarpeet paremmin sekä parempaa kyvykkyyttä priorisoida ja löytää tehokkaampia ratkaisuja. Toimintaympäristöön liittyy kansallisia ja kansainvälisiä muutoksia, jotka vaikuttavat kaupungin talouteen ja palvelujen kehittämiseen. Kehittämispalvelujen tavoite on näistä muutoksista huolimatta tukea kaupunkia löytämään ulkoista rahoitusta kaupungin strategisiin tavoitteisiin.

Kaupungilla on käytössä kehittämisen salkunhallinnan toimintamalli, jota päivitettiin vuonna 2025 huomioimaan uuden kaupunkiorganisaation, priorisoinnin ja yhteisvaikuttavan johtamisen tarpeita. Kehittämissalkkujen hallinta ohjaa kaupungissa tapahtuvaa kokonaiskehittämistä hyötyjen ja resurssien käytön näkökulmasta. Kehittämissalkut muodostuvat laaja-alaisista kehittämiskokonaisuuksista, jotka puolestaan koostuvat kokeiluista ja erilaisista muista kehittämistoimenpiteistä.

Kehittämissalkussa olevat kehittämistoimenpiteet arvioidaan, valmistellaan ja toteutetaan yhtenäisillä parhaisiin käytäntöihin perustuvilla projektihallinnan menetelmillä ja työvälineillä.

Pääohjelmakokonaisuudet

Turun pormestariohjelma sisältää kuusi ja Turun kasvun tarina 2040-luvulle -kaupunkistrategia neljä strategista painopistettä. Kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen hyväksymät lakisääteiset ja ei-lakisääteiset ohjausasiakirjat tukevat pormestariohjelman ja kaupunkistrategian toimeenpanoa. Vuonna 2026 on päätöksenteossa hyväksytty tai tulee hyväksyttäväksi useita laajempia kokonaisuuksia kokoavia strategisia ohjausasiakirjoja, jotka liittyvät pormestariohjelman ja kaupunkistrategian tavoitteiden toteuttamiseen. Kaupunkistrategian neljän painopisteen toteuttamiseen liittyy suoraan neljä niin sanottua pääohjelmaa tai pääohjelma-

kokonaisuutta sekä useita kaupungin toimintaa ohjaavia sisäisiä ohjelmia.

Pääohjelmakokonaisuudet ovat Elinvoimaohjelma (kaupunkistrategian hallittu kasvu -painopiste), Hyvinvointisuunnitelma (kaupunkistrategian yhteisöllistä kestävyyttä -painopiste), Asunto- ja maapolitiikan periaatteet (kaupunkistrategian hyvää kaupunkielämää -painopiste) ja Ilmastosuunnitelma (kaupunkistrategian luonnosta edelläkävijyyttä -painopiste). Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt Hyvinvointisuunnitelman sekä Ilmastosuunnitelman kesäkuussa 2026. Elinvoimaohjelma sekä Asunto- ja maapolitiikan periaatteet tulevat poliittiseen päätöksentekoon syksyllä 2026.

Turun kaupungin toimintaa ohjaavia sisäisiä ohjelmia ovat muun muassa Henkilöstöohjelma, Omistajapoliittinen ohjelma, Hankinnan strategiset periaatteet, Tietohallinnon strategiset periaatteet, Tilaresurssoinnin hallinnan periaatteet ja Digitiekartta. Sisäisillä ohjelmilla on strateginen yhteys kaupunkistrategian toimintaa ohjaaviin periaatteisiin. Kuntalaki edellyttää, että kaupunkistrategiassa on huomioitava henkilöstö- ja omistajapoliittinen näkökulma.

Seuraavissa alaluvuissa on esitetty yksityiskohtaisemmin pääohjelmakokonaisuudet.

Hyvinvointisuunnitelma

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on sote-uudistuksen jälkeen sekä kunnan että hyvinvointialueen lakisääteinen tehtävä. Kunnassa hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on koko kaupungin yhteinen, poikkihallinnollinen yhteisvaikuttava tehtävä, jonka tavoitteena on luoda edellytykset hyvälle elämälle. Hyvinvoinnin edistämiseksi valtuustolle laaditaan valtuustokausittain hyvinvointikertomus ja -suunnitelma, jossa asetetaan väestöryhmittäiset tavoitteet ja määritellään niitä tukevat toimenpiteet. Turun hyvinvointia edistävä työ pohjautuu lakien lisäksi kaupungin strategiaan, samoin kuin pormestariohjelman tavoitteisiin ja painopisteisiin sekä hyvinvointialue Varhan hyvinvointisuunnitelmaan.

Hyvinvointisuunnitelma **Turku luo hyvää elämää – hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen suunnitelma 2026–2029** kokoaa yhteen useita aiemmin erillisiä lakisääteisiä suunnitelmia ja ohjelmia, kuten yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnittelun, ehkäisevän päihdetyön, mielen hyvinvoinnin sekä lasten, nuorten ja ikääntyneiden sekä maahanmuuttajien hyvinvoinnin edistämisen. Työllisyyden edistäminen tunnistetaan tärkeäksi osaksi hyvinvointityötä, vaikka sitä koskevat tavoitteet määritellään erikseen kaupungin elinvoimatyössä.

Hyvinvointisuunnitelman keskeisenä lähtökohtana on yhteistyö ja osallisuus: hyvinvointia rakennetaan yhdessä kaupunkilaisten, järjestöjen, yritysten, kaupungin palvelualueiden ja hyvinvointialue Varhan kanssa. Suunnitelma on valmisteltu laajassa yhteistyössä, ja sen laadintaa ovat kaupungin ja Varhan yhteisten tavoitteiden lisäksi ohjanneet kansalliset linjaukset.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisellä on keskeinen merkitys kuntalaisten kokonaishyvinvoinnille. Hyvinvointi rakentuu arjessa – mahdollisuudesta osallistua, oppia, työllistyä, liikkua, voida hyvin ja elää turvallista elämää kaikissa elämänvaiheissa. Hyvinvointisuunnitelmassa 2026–2029 määritellään tavoitteet ja toimenpiteet, joilla vahvistetaan kuntalaisten hyvän elämän mahdollisuuksia. Valtuustokauden erityisenä painopisteenä on hyvinvointierojen kaventaminen kohdentamalla toimenpiteitä erityisesti alueille ja väestöryhmille, jotka ovat muita heikommassa asemassa, sekä ehkäisemällä eriytymistä ja polarisaatiota.

Valtuustokauden hyvinvointierojen kaventamisen painopisteet ovat:

1) Lasten ja nuorten terve kasvu sekä opiskelukyky sekä aikuisten työ- ja toimintakykyisyys hyvän arjen mahdollistajana

2) Yhteisöllisyydellä ja osallisuudella elämänlaatua arkeen

3) Arkea tukemalla turvallisuutta

Hyvinvointisuunnitelman seurantaa ohjaavat osaltaan kaupunkistrategian hyvinvointia koskevat vaikuttavuustavoitteet. Suunnitelman tavoitteiden edistymistä arvioidaan ennalta määriteltyjen mittareiden avulla. Seurannan keskeisiä tietolähteitä ovat kouluterveyskyselyt, aikuisväestön hyvinvointikyselyt, asukasbarometri sekä turvallisuusviranomaisilta saatava tieto.

Kasvu- ja elinkeino-ohjelma

Elinvoimaohjelma toteuttaa kaupunkistrategian kasvutavoitteita

Elinvoimaohjelma on kaupunkistrategian *Turun kasvun tarina 2040-luvulle* hallitun kasvun painopisteen pääohjelmakokonaisuus. Ohjelma kytkeytyy kuitenkin kaikkiin neljään strategiseen painopisteeseen: hallittu kasvu näkyy yritysten, työpaikkojen ja investointien määrän kasvuna sekä kaupungin tulopohjan vahvistamisena, yhteisöllinen kestävyys osaajien saatavuutena, työllisyytenä ja kotoutumisena, hyvä kaupunkielämä vetovoimaisena kaupunkiympäristönä ja sujuvana arkena, ja luonnosta edelläkävijyys vihreän siirtymän hyödyntämisenä elinkeinoelämän kasvun ja kilpailukyvyn lähteenä. Ohjelma tulee poliittiseen päätöksentekoon syksyllä 2026.

Ohjelman lähtökohtana on, että Turku on siirtynyt tasaisen kasvun vaiheesta nopean kasvun vaiheeseen. Kasvu ei ole itseisarvo, vaan väline rakentaa hyvinvointia, kilpailukykyä ja kestävää taloutta: yritysten kasvu tuo työpaikkoja, verotuloja ja ostovoimaa, joilla rahoitetaan kaupungin palvelut. Tässä mielessä elinvoimaohjelma on myös hyvinvointiohjelma. Ohjelma tunnistaa samalla, että Turun työmarkkinat eivät toimi yhtenä markkinana vaan koostuvat rinnakkaisista järjestelmistä — osaamisintensiivisestä ytimestä, tuotantovetoisesta teollisesta vyöhykkeestä ja palveluvaltaisesta markkinasta. Kohtaanto-ongelma on rakenteellinen, ei ensisijaisesti määrällinen, minkä vuoksi toimenpiteitä ei voi kohdentaa kaikille sektoreille yhdenmukaisesti.

Tavoitteet ja kaksivaiheinen toteutus

Ohjelman tavoitteet on asetettu vuoteen 2040 ja jaettu kahteen vaiheeseen. Vuosina 2026–2029 rakennetaan kasvun edellytykset ja puretaan keskeiset pullonkaulat; vuosina 2030–2040 hyödynnetään syntyvä kasvupotentiaali. Vaiheistus perustuu ennakointityöhön, jonka mukaan talous, osaaminen, energia ja työvoima eivät ole tällä valtuustokaudella vielä täydessä synkroniassa, mikä näkyy investointien viivästymisenä, osaajapulana ja infrastruktuurin pullonkauloina.

Taulukko 5. Kasvu- ja elinkeino-ohjelman edistymisen

Tavoite 2040	Edistymisen mittari
Uudet työpaikat	+15 000 (1 000 / vuosi)
Uudet yritykset	+6 500 (430 / vuosi)
Startup- ja kasvuyritykset	500 kumulatiivisesti
T&K-menot	Varsinais-Suomessa 4 % BKT:sta 2029 → Turussa 800 M€ 2040
Matkailutulo	447 M€ → 1 000 M€
Työttömyysaste	Alle 10 % vuoden 2029 loppuun mennessä
Kansainväliset investoinnit	+50 %

Toimeenpano ja seuranta

Ohjelman vaikuttavuus ratkeaa toimeenpanossa. Elinvoima syntyy yhteistyössä yritysten, korkeakoulujen, Business Turun, Visit Turku Archipelagon, seudun kuntien, valtion toimijoiden sekä kaupungin palvelukokonaisuuksien ja konserniyhtiöiden kanssa. Merkittävä osa tavoitteista – energiainfrastruktuuri, logistiikka, yritystonttitarjonta ja osaajapooli – toteutuu vain seudullisesti, minkä vuoksi yhteistyötä syvennetään konkreettisten, yhteisesti rahoitettavien kärkien kautta.

Etenemistä seurataan kriittisten tarkistuspisteiden matriisilla, jota käsitellään neljännesvuosittain ja jossa jokaisen toimenpidekokonaisuuden tila raportoidaan liikennevaloin. Seudullista tilannekuvaa ja ennakointikykyä ylläpidetään pysyvässä ennakointihuoneessa. Toimenpidesuunnitelmat päivitetään vuosittain osana talousarvioprosessia, ja vaiheen 1 kokonaistarkistus tehdään vuonna 2030. Ohjelma on luonteeltaan elävä asiakirja: jos tarkistuspiste ei täyty tai toimintaympäristö muuttuu olennaisesti, korjaavat toimenpiteet tuodaan päätöksentekoon.

Asunto- ja maapolitiikan periaatteet

Kaupunki tekee kauas kurottavaa asuntopolitiikkaa. Valmisteilla oleva ohjausasiakirja ohjaa Turun asunto- ja maapolitiikan suuntaa kohti vuotta 2040 tavoitteena tehdä Turusta entistä houkuttelevampi monipuolisten asumismahdollisuuksien kaupunki. Asunto- ja maapolitiikan periaatteet sisältävät strategiset painopisteet valtuustokaudelle sekä asumisen linjaukset ja maapolitiikan toimintaperiaatteet.

Asuntopolitiikalla varmistetaan kaupungin väestönkasvun edellyttämä riittävä, kysyntää vastaava, monipuolinen ja kohtuuhintainen asuntorakentaminen. Asuntopolitiikalla tavoitellaan, että jokaiselle kaupunkilaiselle löytyy kulloiseenkin elämäntilanteeseen sopiva asunto ja että asumiskulujen jälkeen jää rahaa myös hyvään arkeen. Asuntopolitiikalla tuetaan myös kaupungin kestävää kasvua ja sosiaalisesti tasapainoista kaupunkirakennetta. Asuntopolitiikka on olennainen osa kaupungin elinvoima-, maankäyttö- ja sosiaalipolitiikkaa, ja se kytkeytyy vahvasti kaupungin muihin palveluihin, alueelliseen eriytymiseen ja vetovoimatekijöihin.

Maapolitiikalla ohjataan kaupungin maankäyttöä, maanhankintaa ja tonttien luovutusta siten, että kaupungissa on tarjolla riittävästi tontteja kestävästi kasvavan kaupungin tarpeisiin niin asuntotuotantoa, elinkeinoelämää kuin palveluja varten. Kaupunki pyrkii kumppanuuksien ja hankekehittämisen avulla edistämään kaupungin kasvua ja kehitystä.

Maapolitiikka muodostaa yhdessä kaavoituksen kanssa kaupungin maankäyttöpolitiikan, jolla ohjataan alueiden käyttöä, rakentamista, asuntotuotantoa ja elinkeinoja. Maankäyttöpolitiikan piiriin kuuluvat erilaiset maankäytön visiot, seudulliset maankäytön ja liikenteen yleispiirteiset suunnitelmat, kaavoituksen eri tasot ja maankäyttöratkaisuja ohjaavat linjaukset, esimerkiksi pysäköintiä ja muuta kaupunkiympäristön toimivuutta ja laatua koskien.

Asunto- ja maapolitiikan periaatteiden päivityksen taustalla ovat merkittävät muutokset toimintaympäristössä: kaupungin voimakas ja maahanmuuttovaltainen väestönkasvu, kaupungistuminen, ilmastonmuutos, asuntotuotannon romahdus, valtion asuntopoliittisen ohjauksen vähentyminen sekä asuntokysynnän rakenteellinen murros, jossa asuntokunnat ovat pienentyneet ja vuokra-asumisen osuus kasvanut.

Ilmastosuunnitelma

Ilmasto-, luonto- ja kestävyystavoitteiden toteuttaminen

Neljäs kaupunkistrategian mukainen uudistetun ohjausmallin yhteisvaikuttava pääohjelmakokonaisuus vastaa laajasti kaupunkistrategian ja pormestariohjelman ilmasto-, luonto- ja kiertotaloustavoitteisiin. Sen avulla sovitetaan yhteen kestävään kasvuun, reiluun siirtymään, ilmastonmuutoksen hillintään ja sopeutumiseen sekä luonnon monimuotoisuuteen liittyvät tavoitteet yhteistyössä kumppaneiden, sidosryhmien ja asukkaiden kanssa. Toimeenpanossa ja valmistelussa tehdään laajaa yhteistyötä sekä kaupunkikonsernin sisällä että alueellisten, kansallisten ja eurooppalaisten kumppaneiden kanssa.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi kesäkuussa 2026 laajassa yhteistyössä uudistetun **Turun kaupungin ilmastosuunnitelman kohti 2040-lukua** (kv 15.6.2026 § 122), joka määrittelee toimenpiteet kaupunkialueen hiilineutraaliuteen vuoteen 2029 mennessä ja ilmastopositiivisuuteen siitä eteenpäin – eli alueen nettovaikutuksen muuttamiseksi ilmakehää lämmittävästä sitä viilentäväksi. Suunnitelmassa on myös kattavasti analysoitu ilmastonmuutoksen vaikutukset Turun alueella ja linjattu sopeutumistoimet sekä edelleen vahvistettu kaupunkistrategian ja pormestariohjelman mukaisesti vaikuttavuutta asukkaiden hyvinvointiin ja osallisuuteen sekä alueen kestävään kilpailukykyyn ja elinvoimaan.

Luonto- ja kiertotaloustiekartat sekä kokonaisuuden muut ohjelmat

Kaupunkistrategian mukainen Luontopositiivisen Turun tiekartta valmistuu päätöksentekoon vuoden 2026 aikana. Se vastaa kaupunginhallituksen vuodelle 2030 asettamaan tavoitteeseen, jonka mukaan Turun alueen toiminta kokonaisuutena vahvistaa luonnon monimuotoisuutta eikä enää heikennä sitä (kh 24.3.2025 § 81). Tavoite on linjassa kansainvälisen biodiversiteettisopimuksen tavoitteiden ja EU:n biodiversiteettistrategian kanssa, ja sitä toteuttava tiekartta laajentaa merkittävästi luonnonsuojelutyön ulottuvuutta kaupunkiorganisaatiossa sekä sen ulkopuolelle.

Ilmastonmuutoksen hillinnän, sopeutumisen ja luonnon monimuotoisuuden tavoitteita edistetään resurssiviisauden keinoin, ja Turku pyrkii olemaan kiertotalouden mukainen kaupunkialue vuoteen 2040 mennessä. **Turun kiertotalouden tiekartta** (Kh 22.11.2021 § 518) toteuttaa kaupunkistrategian tavoitteita jätteettömyydestä, päästöttömyydestä ja luonnonvarojen kestävästä käytöstä erityisesti rakentamisen, energian, veden, liikkumisen ja ruokajärjestelmien kehittämisessä. Tiekartan päivitystyö käynnistyy syksyllä 2026 ja valmistuu vuonna 2027.

Lisäksi ohjelmakokonaisuuteen sisältyy useita luonnonsuojelun ja -hoidon, vesienhallinnan, energiatehokkuuden ja materiaalien kierrätyksen teemoihin kohdentuvia suunnitelmia ja ohjelmia. Siten ohjelmakokonaisuus tukee ja täydentää viranomaistehtäviin sisältyviä lakisääteisiä kehittämistehtäviä samalla vahvistaen yhteisvaikuttavuutta kaupungin muihin strategisiin tavoitteisiin ja lisäten osallistumismahdollisuuksia.

Toimeenpanon painopisteet vuosina 2027–2030

Turku on tehnyt ilmastotyötä pitkäjänteisesti ja tuloksellisesti. Päästövähennyksissä on onnistuttu kaupunginvaltuuston asettamien tavoitteiden mukaisesti, ja Turun alueella päästöjä on vähennetty jo 75 prosenttia vuoden 1990 tasosta. Hiilineutraaliuden saavuttaminen edellyttää silti edelleen merkittäviä lisätoimia kaikilla sektoreilla ja erityisesti tie- ja katuliikenteen päästöjen vähentämisessä. Päästöjen vähentämisen lisäksi jäljelle jäävät päästöt on sidottava hiilinieluihin. Jäännöspäästöjen hyvittämisen tarkempi suunnitelma valmistellaan kesäkuuhun 2027 mennessä niin, että siitä voidaan tehdä päätös ja laittaa toimeen syksystä 2027 alkaen.

Ilmasto- ja kestävyystyön painopisteeseen tulevat edelleen vahvemmin myös kulutuksen päästöjen vähentäminen sekä resurssiviisauden, ilmasto- ja luontopositiivisuuden saavuttaminen. Samalla varaudutaan entistä

vahvemmin ilmaston jatkuvan lämpenemisen vaikutuksiin ja suojataan väestön, yritysten ja yhteiskunnan turvallisuutta kestävin tavoin niin, että samalla parannetaan kaupungin viihtyisyyttä ja elinvoimaa sekä vahvistetaan luontoa.

Kaupunkikonsernin toiminnan ja investointien tulee olla kokonaisvaltaisesti linjassa kaupungin ilmasto- ja ympäristötavoitteiden kanssa. Turun ilmastobudjetoinnin malli integroi ilmasto- ja ympäristötavoitteet kaupungin taloudellisiin päätöksiin, edistäen kestävää ja tehokasta resurssien käyttöä. Turun alueen vihreää siirtymää vauhditetaan yhteistyössä alueen yritysten, korkeakoulujen, julkisen sektorin ja kansalaisyhteiskunnan kumppanien kanssa hyödyntäen Euroopan Unionin hiilineutraalien kaupunkien mission työmalleja, verkostoja ja hankerahoitusta.

TALOUSARVIO JA TALOUSSUUNNITELMAT

LUKUOHJEET

TULOSLASKELMA

TOIMINTAKATE ilmoittaa paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla.

VUOSIKATE osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien suunnitelmapoistojen suuruinen, kunnan tulorahoitus olisi riittävä.

TILIKAUDEN TULOS on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan vapaaehtoisia varauksia tai omaa pääomaa. Tilikauden tuloksen jälkeen esitetään poistoeron, vapaaehtoisten varausten ja rahastojen muutokset.

Tuloslaskelman tunnuslukujen laskentakaavat

Toimintatuotot/Toimintakulut, %

Määritelmä: 100 x toimintatuotot/(toimintakulut - valmistus omaan käyttöön)

Vuosikate %:a poistoista:

Määritelmä: 100 x vuosikate/poistot

RAHOITUSLASKELMA

TOIMINNAN RAHAVIRTA osoittaa, missä määrin kunta on pystynyt tilikauden aikana toiminnan (käyttötalouden) avulla saamaan rahavaroja toimintaedellytysten säilyttämiseen, uusien investointien tekemiseen ja lainojen takaisinmaksuun ulkopuolisiin rahoituslähteisiin turvautumatta.

Vuosikate saadaan suoraan tuloslaskelmasta ja vuosikatteen korjaukset esitetään rivillä Tulorahoituksen korjauserät. Korjauseriä ovat pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot, mikäli ne on esitetty toiminnan muissa tuotoissa sekä toiminnan muihin kuluihin merkityt pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntitappiot.

INVESTOINTIEN RAHAVIRTA osoittaa sen rahavarojen käytön, jonka kunta on käyttänyt palvelutuotannon edellytyksien järjestämiseen ja tulevan rahavirran kerryttämiseksi pitkällä aikavälillä.

Investoinneilla tarkoitetaan rahoituslaskelmassa pysyviin vastaaviin käytettyjä varoja tilivuoden aikana. Investointimenot ja niihin saadut rahoitusosuudet esitetään rahoituslaskelmassa bruttomääräisinä. Investointimenot ovat sekä osakkeiden ja osuuksien ostoja että aineettomia ja aineellisia pysyvien vastaavien hyödykkeiden investointeja. Investointien rahavirta -nimikkeen alla esitetään myös investointien rahoitusosuudet ja pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntihintaiset luovutustulot.

RAHOITUKSEN RAHAVIRTA osoittaa antolaina- ja muiden saamisten, toimeksiantojen varojen ja pääomien, vaihto-omaisuuden sekä oman ja vieraan pääoman muutokset tilikauden aikana.

Rahoituslaskelmasta tulee erikseen käydä ilmi rahoituksen rahavirta. Sitä varten rahoituksen rahavirtalaskelmassa esitetään ensin antolainojen ja lainakannan muutokset. Maksuvalmiuden muutoksiin vaikuttavat myös toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset, vaihto-omaisuuden, pitkä- ja lyhytaikaisten saamisten ja korottomien pitkä- ja lyhytaikaisten velkojen muutokset.

Toiminnan ja investointien sekä rahoituksen rahavirtojen yhteenlaskettu muutos vastaa taseesta laskettua rahavarojen muutosta.

Rahoituslaskelman tunnuslukujen laskentakaavat

Investointien tulorahoitus, %

Määritelmä: 100* vuosikate/investointien omahankintamenot (=käyttöomaisuusinvestointien hankintameno - investointien rahoitusosuudet)

Lainakanta 31.12.

Määritelmä: Vieras pääoma - (saadut ennakot + ostovelat + siirtovelat + muut velat)

2 Talousarvio ja suunnitelmat

Talousarvion tuloksen muodostuminen

Kaupungin taloussuunnittelun tärkeänä ohjaavana tekijänä toimii pormestariohjelma, jonka yhtenä osa-alueena on kestävä talousraami, joka muodostuu neljästä kohdasta:

- Talouden kestävä perusura
    - toimintakatteen keskimääräinen kasvu vuosina 2026–2029 enintään 3,0 %
- Velkakatto
    - Kaupungin emo-organisaation oikaistu lainakanta (lainakanta – antolainat = oikaistu lainakanta) voi olla vuoden 2029 päätteeksi enintään 7 200 euroa asukasta kohden. Kaupungin rahoitusvastuulla olevat kiinteistöyhtiöiden lainat sisällytetään oikaistuun lainakantaan.
- Menettelytapa yllättävässä negatiivisessa poikkeustilanteessa
    - vuosikate painuu negatiiviseksi
    - kertyneet ylijäämät laskevat alle 100 miljoonan euron
- Verolinjaus
    - lähtökohtaisesti pidättäydytään kunnallis- ja kiinteistöveron muutoksista

Vuonna 2027 laaditaan pormestariohjelman puolivälitarkastelu, jossa arvioidaan toimintamenojen kehitys ja talousraami sekä velkakaton yläraja. Puolivälitarkastelun yhteydessä arvioidaan myös verotulojen, valtionosuuksien ja rahoitustuottojen riittävyys talouden tasapainotilaan taloussuunnitelmakauden ajalla.

Tavoitteet on huomioitu talousarvion ja taloussuunnitelman valmistelussa. Kaupungin tulee toteuttaa toimenpiteitä, joiden kautta kyetään hillitsemään toimintamenojen kehitystä sekä lisäämään tulorahoitusta. Näiden toimenpiteiden seurauksena tavoitellaan kestävämpää talouden perusuraa.

Toiminnan nettomenot = toimintakate

Turun seudun ja Turun kaupungin toimintaympäristö on muuttunut nopeasti viime vuosina. Läpileikkaavat muutostrendit, kuten kaupungistuminen, keskittyminen ja kansainvälistyminen, ovat vahvistaneet kasvua erityisesti vuoden 2022 jälkeen. Turku on siirtynyt hitaan ja tasaisen kasvun vaiheesta nopean kasvun vaiheeseen. Muutos näkyy ennen kaikkea väestön, työpaikkojen ja yritysten määrän kasvuna. Strategisesti kehitys vaikuttaa suoraan kaupungin palvelutarpeisiin, maankäyttöön, asumiseen, rakentamiseen, investointeihin, koulutukseen, osaamiseen ja matkailuun.

Samaan aikaan on toteutettu kansallisia uudistuksia, kuten oppimisen tuen uudistus ja työllisyyspalvelujen uudistus. Valtio on osallistunut uudistusten rahoitukseen, mutta kunnilla on merkittävä rahoitusvastuu ja erityisesti työllisyyden negatiivinen suhdannemuutos on kasvattanut kuntien menoja.

Lisäksi palkkaratkaisu on kasvattanut henkilöstömenoja jo 2025–2026 ja edelleen taloussuunnitelmakauden aikana, minkä lisäksi henkilöstön käytön kasvu on luonnollisesti lisännyt kustannuksia. Ulkoisista tekijöistä lähivuosina voimakkaasti vahvistunut inflaatio on hellittänyt ja tästä seurannut kustannuspaine pienentynyt.

Valtiovarainministeriön syksyn 2026 taloudellisen katsauksen mukaan Suomen talouden toipumista häiritsevät Lähi-idän kriisi ja epävarmuus, Suomen BKT kasvaa 1,6 prosenttia vuonna 2026, 1,8 prosenttia vuonna 2027 ja 1,5 prosenttia vuonna 2028.

Viimeiset vuodet ovat olleet talouden ennustamisen osalta erittäin haasteellisia ja vertailukelpoisuus vuosien välillä on valitettavan heikko. Talousarvion johtolankana on pyrkiä varmistamaan, että kaupungin eri toiminnoilla on riittävät resurssit palvelujen järjestämiseen. Kaupungin taloudellinen asema ei mahdollista palvelutuotannon laadun parantamista tai kaupungin rahoitusvastuulla olevien palvelujen lisäämistä. Toimintamenojen kehitys on vuonna 2027 suurempaa kuin pormestariohjelmassa oleva 3,0 % tavoite.

Turku haluaa turvata kuntalaisten hyvinvoinnin laadukkaiden palvelujen kautta sekä vahvistaa alueen elinvoimaisuutta. Turku tarjoaa runsaasti maakunnallisia palveluja ja vahvistaa koko seutukunnan elinvoimaetua erityisesti kehittymistä kiihdyttävien investointien avulla.

Nämä taustatekijät ovat vaikuttaneet taloussuunnitelmakauden toimintakatteeseen. Toimintamenot ovat kasvaneet ja kasvamassa taloussuunnitelmakaudella voimakkaasti, mikä johtaa siihen, että toimintakate heikkenee. Vuonna 2027 toimintakate on n. -659,2 milj. euroa ja heikkenee vuoteen 2030 mennessä n. -711,4 milj. euroon.

Vuoden 2026 kolmannen osavuosikatsauksen tilikauden alijäämäennuste on 23 milj. euroa.

Verotulot

Arviot verotulojen kehityksestä perustuvat syyskuussa käytettävissä oleviin tietoihin, käytännössä valtiovarainministeriön ja Kuntaliiton julkaisemiin ennusteisiin. Sote-uudistuksen seurauksena kaupungista on tullut aiempaa suhdanneherkempi, mikä on seurausta yhteisöverotulojen suhteellisen osuuden kasvusta.

Taloussuunnitelmakaudella kunnallisverotulojen arvioidaan kehittyvän keskimäärin n. +4,4 % vuodessa. Yhteisöverojen osalta verotettavien tulojen arvioidaan kasvavan keskimäärin n. +5,0 % vuosina 2027–2030. Kiinteistövero on vuonna 2026 kunnissa historiallisen huono, johtuen edellisten vuosien oikaisuista. Kiinteistöveron arvioidaan kehittyvän maltillisesti taloussuunnitelmakaudella vuoden 2027 jälkeen. On kuitenkin syytä huomioida, että Suomen suhdanteen mahdollinen heikkeneminen heikentää myös kaupungin verotulo-odotuksia.

Veroprosentteihin ei esitetä muutoksia ja tällä halutaan osaltaan turvata kuntalaisten taloudellista asemaa vallitsevassa tilanteessa. Lisäksi halutaan säilyttää kaupungin vetovoima myös verorahoituksen näkökulmasta.

Turun veroprosentit 2026

	2026	2027
Tuloveroprosentti	**7,1**	**7,1**
Kiinteistöveroprosentti		
Yleinen veroprosentti	1,30	1,30
Maapohjan veroprosentti	1,30	1,30
Vakituinen asuinrakennus	0,45	0,45
Rakentamaton rakennuspaikka	4,00	4,00
Muu kuin vakituinen asuinrakennus	1,10	1,10
Yleishyödyllinen yhteisö*		

*Yleishyödyllisen yhteisön osalta käytetään kunnan yleisiä kiinteistöveroprosentteja.

Valtionosuudet

Viime vuosina peruspalvelujen valtionosuuksiin on kohdistunut kaksi merkittävää uudistusta. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävät siirrettiin vuoden 2023 alusta hyvinvointialueille ja niitä vastaava rahoitus valtiolle. Siirtyvien toimintojen kustannuskehitys oli viimeisten vuosien aikana voimakasta. Tähän vaikuttivat palvelutarpeen ja oman toiminnan lisäksi myös koronapandemia.

Kokonaisuutena Turun kaupungin valtionosuuksiin kohdistuvien sote-erien vaikutus on n. -22 milj. euroa vuonna 2027

Toinen merkittävä uudistus liittyi työllisyyspalvelujen uudistukseen, jonka seurauksena työllisyyspalvelut siirtyivät kuntien vastuulle. Toiminnon rahoitus siirrettiin edellisen vuoden tason perusteella. Siirto tapahtui työllisyysuhdanteen näkökulmasta positiiviseen ajankohtaan, ja suhdanne on heikentynyt tämän jälkeen.

Valtionosuusjärjestelmän tavoitteena on kuntien vastuulla olevien julkisten palvelujen saatavuuden varmistaminen tasaisesti koko maassa siten, että kansalaiset voivat saada tietyn tasoiset peruspalvelut asuinpaikastaan riippumatta kohtuullisella verorasituksella. Se tehdään tasaamalla kuntien välisiä eroja palvelujen järjestämiskustannuksissa ja tulopohjassa.

Kuntien itsehallinnon varmistamiseksi Suomessa noudatetaan ns. rahoitusperiaatetta, eli valtio takaa kunnille riittävät voimavarat antaessaan kunnille tehtäviä. Kuntien tehtäviä koskevissa hallituksen esityksissä tulee tarkastella rahoitusperiaatteen toteutumista.

Valtionosuusuudistusta ei tullut vuonna 2026, joten valtionosuudet vuosille 2027–2030 on arvioitu syyskuussa julkaistun Kuntaliiton ennakkolaskelman sekä valtiovarainministeriön aiempien laskelmien perusteella.

Lopulliset tiedot peruspalvelujen valtionosuudesta sekä opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudesta saadaan loppuvuoden aikana.

Rahoituserät

Korkotuottojen ja -menojen sekä rahoitustuottojen ja -kulujen nettomääräksi vuodelle 2027 arvioidaan 26,0 milj. euroa sisältäen kasvu- ja korvausrahaston yhdistetyn tuloslaskelman. Rahoituserien nettoluku heikkenee voimakkaasti vuosien 2027–2030 aikana johtuen korollisen lainamäärän voimakkaasta kasvusta. Lähtökohtana rahoituskulujen arvioinnissa on käytetty 3,0 prosentin keskimääräistä korkotasoa, mikä vastaa tällä hetkellä kaupungin varainhankintahintaa lyhyessä

maturiteetissa sisältäen kaupungin varainhankintamarginaalin.

Korkotulot ja korkomenot

Vuoden 2027 talousarviossa korkotuloja arvioidaan kertyvän tytäryhtiöiden antolainoista sekä muista korkotuloista noin (ml. kasvu- ja korvausrahaston korkotuotot) 28,6 milj. euroa, riippuen siitä toteutuvatko antolainojen nostot lainavarausten mukaisesti ja kuinka paljon korkotuloja saadaan kaupungin kassavaroista ja kasvu- ja korvausrahaston sijoituksista. Suurimmat korkotulot tulevat TVT Asunnot Oy:stä, Oy Turku Energiasta, Turun Vesihuolto Oy:stä ja Turun Satama Oy:stä. Tytäryhtiöiden lainojen korkoehdot aiheuttavat epävarmuutta ennusteisiin, koska osaltaan tytäryhtiöiden lainojen korkoihin vaikuttavat tytäryhtiöiden tuloskehitys mm. Turun Sataman osalta. Taloussuunnitelmakauden 2028–2030 osalta korkotulot antolainoista nousevat lähinnä Turun Monitoimitiloille ja Kupittaan Taito kampukselle myönnettävien tililimiittien korkotulon johdosta. Tämä nostaa vastaavasti Tilapalveluiden maksamaa rahoitusvastiketta yhtiölle eli kyseessä on täysin sisäinen rahoituserä, jonka nettovaikutus kaupungin tulokseen on nolla. Nostettavien lainojen määrä ja korkoehdot vaikuttavat merkittävästi saatavaan antolainojen korkotuloon.

Vuoden 2027 talousarviossa ulkoisia korkomenoja arvioidaan olevan 27,4 milj. euroa, sisältäen ottolainojen ja korkosuojausten kustannukset. Korkomenot vuonna 2027 ovat vielä maltilliset, mutta ovat kasvussa voimakkaasti vuosien 2028–2030 aikana, koska kaupungin rahoitustarve on kasvussa kyseisenä aikana ja uudet lainat joudutaan nostamaan keskimäärin noin 3,0 prosentin korkotasossa (laskentaoletus). Lyhyet viitekorot ovat nousseet vuoden 2026 kuluessa noin 2,5–2,9 prosentin tuntumaan ja pitkät viitekorot ovat noin 3,3 %:n tasolla (10 vuoden kiinteä korko). Tämä vaikuttaa ottolainoista maksettavaan korkotasoon sitä mukaa kun vanhoja korkosuojauksia erääntyy ja uusia lainoja joudutaan nostamaan markkinakorkotasolla sekä mahdollisesti suojaamaan korkeampaan korkotasoon.

Muut rahoitustulot ja rahoitusmenot

Muita rahoitustuloja arvioidaan kertyvän vuonna 2027 noin 25,4 milj. euroa. Määrästä suurin osa eli 20 milj. euroa on arvio Oy Turku Energian maksamasta osingosta. Muiden osinkotulojen saamiseen liittyy epävarmuutta, mutta sen vuoksi niitä on budjetoitu saatavaksi 5,4 milj. euroa vuonna 2027. Lisäksi tuloja voi muodostua rahastojen saamista osingoista ja arvopaperien myyntivoitoista ja muista satunnaisista tuottoeristä. Vuosien 2028–2030 aikana muiden rahoitustulojen arvioidaan olevan 26,3–27,1 milj. euroa vuodessa ja Turku Energian osingon arvioidaan säilyvän 20 milj. euron tasolla. Muut kaupungin saamat osinkotulot ovat verrattain vähäiset ja osin epävarmat.

Kasvu- ja korvausrahaston arvonkehityksen ja tuoton odotetaan olevan maltillinen, noin 2,9 milj. euroa vuodessa eli noin 4 %:n markkinatuottoa rahaston käyvälle arvolle ja noudattavan sijoitusperiaatteissa asetettua linjaa. Muita rahoituskuluja arvioidaan taloussuunnitelmakaudella 2027–2030 olevan noin 0,5 milj. euroa vuosittain, mitkä koostuvat lähinnä pankki, konsernitili, maksuliikenne ja käteiskassakustannuksista. Kasvu- ja korvausrahaston osalta ei ole huomioitu mahdollisesti syntyviä vahinkoja, jotka saattavat tulla katetuksi rahastosta.

Vuosikate

Vuoden 2027 vuosikate on n. 36,8 milj. euroa, joka on euromäärä, joka tulorahoituksesta jää investointien, lainanlyhennysten ja muiden pitkävaikutteisten menojen kattamiseen. Kaupungin vuosikate on heikko taloussuunnitelmakauden ajan. Vuosikatteen tulisi kattaa poistot, mutta tästä tasosta jäädään merkittävästi koko taloussuunnitelmakaudella.

Satunnaiset erät

Taloussuunnitelma ei sisällä satunnaisia eriä vuosina 2027–2030.

Tilikauden yli-/alijäämä

Vuoden 2027 tilikauden alijäämäksi muodostuu n. -23,4 milj. euroa. Taloussuunnitelma on voimakkaasti alijäämäinen. Kaupungilla on kuitenkin taseeseen kertyneitä edellisten tilikausien ylijäämiä. Suurten investointien valmistuessa suunnitelmanmukaisten poistojen määrä kasvaa taloussuunnitelmakaudella n. 60 milj. eurosta vuonna 2027 noin 96 milj. euroon vuonna 2030.

2.1. Talousarvion tuloslaskelma 2027

1 000 €	Talousarvio 2027, ulkoiset erät	Talousarvio 2027, sisäiset erät	Talousarvio 2027, ulkoiset + sisäiset yhteensä
Myyntitulot	102 320	1 087	103 407
Maksutulot	28 742	0	28 742
Tuet ja avustukset	15 566	0	15 566
Vuokratulot	63 825	0	63 825
Muut toimintatulot	47 227	35	47 262
TOIMINTATULOT	**257 680**	**1 122**	**258 802**
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	**2 590**	**0**	2 590
Henkilöstömenot	377 807	0	377 807
Palvelujen ostot	346 925	1 122	348 047
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	34 551	0	34 551
Avustukset	94 408	0	94 408
Vuokrat	61 746	0	61 746
Muut toimintamenot	3 989	0	3 989
TOIMINTAMENOT	**919 426**	**1 122**	**920 548**
TOIMINTAKATE	**-659 156**	**0**	**-659 156**
Verotulot ja valtionosuudet	669 896	0	669 896
Rahoitustulot- ja menot	26 046	0	26 046
VUOSIKATE	**36 786**	**0**	36 786
Poistot ja arvonalentumiset	60 992	0	60 992
Satunnaiset tulot ja menot			
TILIKAUDEN TULOS	**-24 206**	**0**	**-24 206**
Varausten ja rahastojen muutokset	831	0	831
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	**-23 375**	**0**	**-23 375**

2.2. Talousarvion tuloslaskelma (ulkoiset erät)

1 000 €	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026 yhteensä	Talousarvio 2027	Talous-suunni-telma 2028	Talous-suunni-telma 2029	Talous-suunni-telma 2030
Myyntitulot	97 584	102 778	102 320	104 926	106 983	109 082
Maksutulot	30 624	37 600	28 742	29 321	29 907	30 505
Tuet ja avustukset	21 960	16 889	15 566	15 455	15 532	15 610
Vuokratulot	63 225	59 937	63 825	65 102	66 404	67 732
Muut toimintatulot	30 809	28 604	47 227	48 213	49 178	50 161
TOIMINTATULOT	**244 201**	**245 808**	**257 680**	**263 017**	**268 003**	**273 089**
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	**1 756**	**1 910**	**2 590**	**2 641**	**2 694**	**2 748**
Henkilöstömenot	346 288	364 009	377 807	392 606	402 608	413 057
Palvelujen ostot	307 383	326 428	346 925	354 772	361 867	369 104
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	34 421	37 944	34 551	34 916	35 614	36 326
Avustukset	79 002	83 801	94 408	94 736	96 630	98 563
Vuokrat	53 829	56 153	61 746	62 982	64 241	65 526
Muut toimintamenot	5 510	1 333	3 989	4 204	4 415	4 635
TOIMINTAMENOT	**826 432**	**869 667**	**919 426**	**944 216**	**965 376**	**987 212**
TOIMINTAKATE	**-580 474**	**-621 949**	**-659 156**	**-678 557**	**-694 679**	**-711 375**
Verotulot ja valtionosuudet	597 221	632 297	669 896	699 890	727 785	749 769
Rahoitustulot- ja menot	32 051	28 953	26 046	20 337	14 701	6 391
VUOSIKATE	**48 798**	**39 301**	**36 786**	**41 670**	**47 808**	**44 785**
Poistot ja arvonalentumiset	57 701	60 006	60 992	69 555	87 437	96 381
Satunnaiset tulot ja menot						
TILIKAUDEN TULOS	**-8 903**	**-20 705**	**-24 206**	**-27 885**	**-39 630**	**-51 596**
Varausten ja rahastojen muutokset	1 703	1 703	831	831	1 027	899
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	**-7 200**	**-19 002**	**-23 375**	**-27 054**	**-38 602**	**-50 697**

Tuloslaskelman tunnusluvut	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026 yhteensä	Talousarvio 2027	Talous-suunni-telma 2028	Talous-suunni-telma 2029	Talous-suunni-telma 2030
Toimintatulot – muutos-% ed. vuodesta		0,7 %	4,8 %	2,1 %	1,9 %	1,9 %
Toimintamenot – muutos-% ed. vuodesta		5,2 %	5,7 %	2,7 %	2,2 %	2,3 %
Toimintakate – muutos-% ed. vuodesta		-7,1 %	-6,0 %	-2,9 %	-2,4 %	-2,4 %
Toimintatuotot / toimintakulut, %	29,5 %	28,3 %	28,0 %	27,9 %	27,8 %	27,7 %
Verorahoitus – muutos-% ed. vuodesta		5,9 %	5,9 %	4,5 %	4,0 %	3,0 %
Vuosikate / poistot, %	84,6 %	65,5 %	60,3 %	59,9 %	54,7 %	46,5 %
Vuosikate / asukas	232,8	185,0	170,8	190,8	215,6	199,1
Asukasmäärä 31.12.	209 633	212 481	215 396	218 439	221 695	224 897

2.3. Verotulot ja valtionosuudet

1 000 €	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026 yhteensä	Talousarvio 2027	Talous-suunni-telma 2028	Talous-suunni-telma 2029	Talous-suunni-telma 2030
Verotulot ja valtionosuudet	**597 221**	**632 297**	**669 896**	**699 890**	**727 785**	**749 769**
Verotulot	**490 589**	**518 000**	**540 104**	**564 022**	**588 032**	**605 673**
Kunnan tulovero	322 324	345 000	354 913	371 621	390 087	401 790
Kiinteistövero	80 927	84 000	81 545	83 176	84 839	87 385
Osuus yhteisöveron tuotosta	87 338	89 000	103 646	109 225	113 106	116 499
Valtionosuudet	**106 633**	**114 297**	**129 792**	**135 868**	**139 753**	**144 096**
Kunnan peruspalvelujen valtion-osuus (ilman tasausta, vuosi 2026 sisältää TE-rahoituksen)	34 986	42 343	49 873			
Verotuloihin perustuva valtion-osuuden tasaus	-2 216	-813	-329			
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	49 230	46 832	52 736			
Verotulomenetysten korvaus	24 632	25 935	27 511			

2.4. Rahoitustuotot ja -kulut

1 000 €	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026 yhteensä	Talousarvio 2027	Kaupunki	Vahinko-rahasto
Rahoitustuotot	**49 819**	**49 386**	**53 980**	**50 880**	**3 100**
Rahoituskulut	**17 768**	**20 433**	**27 934**	**27 734**	**200**
NETTO	**32 051**	**28 953**	**26 046**	**23 146**	**2 900**
Muutos-%		**-9,7 %**	**-10,0 %**		
Korkotuotot	21 582	24 186	28 620	25 900	2 720
Muut rahoitustuotot	28 238	25 200	25 360	24 980	380
Korkokulut	17 468	19 933	27 434	27 434	0
Muut rahoituskulut	301	500	500	300	200

2.5. Rahoituslaskelma

1 000 €	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026 yhteensä	Talousarvio 2027	Talous-suunni-telma 2028	Talous-suunni-telma 2029	Talous-suunni-telma 2030
Vuosikate	48 798	39 301	36 786	41 670	47 808	44 785
Satunnaiset tuotot ja kulut	0	0	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	19 238	23 607	40 452	9 752	9 752	9 752
TOIMINNAN RAHAVIRTA	**29 559**	**15 694**	**-3 666**	**31 918**	**38 056**	**35 033**
Investointimenot	212 838	305 446	309 057	337 636	274 272	279 784
Valtionosuudet ja muut rahoi-tusosuudet	9 711	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Pysyvien vastaavien hyödyk-keiden luovutustulot	29 725	62 585	41 000	10 000	10 000	10 000
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	**-173 401**	**-237 861**	**-263 057**	**-322 636**	**-259 272**	**-264 784**
TOIMINNAN JA INVESTOIN-TIEN RAHAVIRTA	**-143 842**	**-222 167**	**-266 724**	**-290 718**	**-221 216**	**-229 751**
Antolainauksen muutokset	**15 340**	**-43 838**	**-23 680**	**-149 445**	**-255 121**	**-20 475**
Antolainasaamisten lisäykset, -	3 527	64 000	77 000	175 000	275 800	40 000
Antolainasaamisten vähennyk-set, +	18 867	20 162	53 320	25 555	20 679	19 525
Lainakannan muutokset	**194 952**	**301 267**	**283 400**	**413 400**	**428 400**	**213 400**
Pitkäaikaisten lainojen lisäys, -	160 000	300 000	270 000	315 000	450 000	270 000
Pitkäaikaisten lainojen vähen-nys, +	46 633	76 633	76 600	26 600	96 600	76 600
Lyhytaikaisten lainojen muutos	81 584	77 900	90 000	125 000	75 000	20 000
Muut maksuvalmiuden muutok-set	-41 108					
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	**169 183**	**257 429**	**259 720**	**263 955**	**173 279**	**192 925**
VAIKUTUS MAKSUVALMIU-TEEN	**25 342**	**35 262**	**-7 004**	**-26 763**	**-47 937**	**-36 826**

Rahoituslaskelman tunnuslu-vut	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026 yhteensä	Talousarvio 2027	Talous-suunni-telma 2028	Talous-suunni-telma 2029	Talous-suunni-telma 2030
Asukasmäärä 31.12.	209 633	212 481	215 396	218 439	221 695	224 897
Investointien omahankintameno, M€	203,1	300,4	304,1	332,6	269,3	274,8
Investointien tulorahoitus, %	24 %	13 %	12 %	13 %	18 %	16 %
Lainakanta 31.12., M€	1 121	1 422	1 705	2 119	2 547	2 761
Lainat / asukas, €	5 347	6 692	7 916	9 701	11 489	12 277

Antolainauksen muutokset

Vuoden 2027 aikana jatketaan keskitettyä konsernirahoitusta eli antolainojen myöntämistä kaupungin tytäryhtiöille. Kaikki talousarvioon merkityt rahoitustarpeet ovat luonteeltaan varausmäärärahoja (eivät sitovia määrärahoja) ja rahoitustarpeet voivat muuttua merkittävästi periodin aikana. Yhteensä antolainojen lisäykset vuonna 2027 ovat 77 milj. euroa ja vähennykset 53,3 milj. euroa, nettomääräisesti lisäystä yhteensä 23,7 milj. euroa.

TVT Asunnot Oy:lle on varattu kaupungin antolainoja vuodelle 2027 yhteensä 12 milj. euroa vanhojen erääntyvien lainojen uudelleen lainoitukseen, Varken uudiskohteiden omarahoitusosuuksiin liittyviin tertiäärilainoihin sekä uudiskohteiden ja perusparannusten rahoitukseen. Taloussuunnitelmavuosille on arvioitu varauksena vastaavalla tavalla 10 milj. euroa per vuosi.

Oy Turku Energialle on varattu 15 milj. euroa antolainaa pääasiassa yhtiön uusien investointien rahoittamiseen vuodelle 2027. Kohdentamattomia antolainoja on varattu yhteensä 10 milj. euroa tytäryhtiöille sekä 10 milj. euroa liikuntapaikkarakentamisen mahdollisille antolainatarpeille. Turun Satamalla erääntyy 30 milj. euron vaihtovelkakirjalaina, joka tullaan jälleenrahoittamaan vuoden 2027 aikana. Turun Monitoimitilat Oy:n ja Kupittaan Taito Kampus Oy:n rahoitus rakennusaikana talousarviossa on ratkaistu konsernitilin limiitillä käytöllä ja se näkyy kohdassa muiden lyhytaikaisten lainojen lisäys. Hankkeiden rakennusaika rahoitetaan konsernitilin tililimiitillä, joka konvertoidaan yhtiön pitkäaikaiseksi velaksi hankkeiden valmistuttua. Limiitin konvertointeja on merkitty antolainojen lisäyksiin vuosina 2028–2029. Vuodelle 2027 on merkitty yhteensä 148,3 milj. euroa lyhytaikaista rahoitusta näille kahdelle yhtiölle.

Kaupungin tytäryhteisöille voidaan kaupungin kassavaroista myöntää edellä olevien lainojen lisäksi lyhytaikaisia (tai konsernitilin) luottolimiittejä yhteensä enintään 300 milj. euroa talousarviovuonna. Kaupungin antolainaus tytäryhtiöille säilyy tulevinakin vuosina korkealla tasolla erityisesti, jos kaupungin suuret kehityshankkeet toteutetaan yhtiömuotoisesti (mm. Kupittaan kansihanke, Monitoimitilat) ja rahoitetaan konsernin sisäisellä antolainauksella tai tililimiitillä tulevina vuosina. Konsernivelka kasvaa joka tapauksessa, koska kaupungin ulkoinen velkaantuminen kiihtyy.

1 000 €	TA 2026	Talousarvio 2027	Talous-suunnitelma 2028	Talous-suunnitelma 2029	Talous-suunnitelma 2030
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET	43 838	23 680	149 445	255 121	20 475
Antolainasaamisten lisäykset	64 000	77 000	175 000	275 800	40 000
TVT Asunnot Oy	28 000	12 000	10 000	10 000	10 000
Oy Turku Energia	16 000	15 000	10 000	10 000	10 000
Turun Satama Oy		30 000	0	0	0
Taito-kampus Oy				94 800	
Turun Monitoimitilat Oy			135 000	141 000	
Muut kohdentamattomat	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Liikuntapaikkainvestoinnit	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Antolainasaamisten vähennykset	20 162	**53 320**	**25 555**	**20 679**	**19 525**
TVT Asunnot Oy	13 779	14 124	13 090	13 073	12 451
Oy Turku Energia	1 000	2 000	7 000	2 000	2 000
Turun Satama Oy		31 000	1 000	1 000	1 000
Muut velkakirjojen mukaiset lyhennykset	5 363	6 196	4 465	4 606	4 074

Lainakanta, konsernivelan suojaaminen sekä kaupungin rahoitustoiminnan ja riskienhallinnan muut valtuudet ja rajat

Konsernivelan korkoriskin hajauttaminen on entistä tärkeämpää velkamäärän ja korkotason noustessa voimakkaasti. Kaupungin korkoriskiä hallitaan hajauttamalla lainoja eri viitekorkoperusteisiin sekä käyttämällä tarvittaessa koronvaihtosopimuksia korkoriskin hallinnassa. Korkosuojausta toteutetaan myös nostamalla kaupungin ottolainat kiinteäkorkoisina sidottuna pitkään viitekorkoon, mikäli tämä on markkinatilanne huomioiden mahdollista ja kustannustehokasta. Lisäksi voidaan tarvittaessa solmia koronvaihtosopimuksia, jolla pyritään pitämään kaupungin maksaman rahoituskulun kasvun maltillisena korkojen mahdollisesti noustessa. Kaupunki nostaa rahoitusta hyödyntäen useita rahoituslähteitä, kuten Euroopan Investointipankki (EIP), Euroopan neuvoston kehityspankki (CEB), Pohjoismainen investointipankki (NIB). Kotimaisista rahoittajista Kuntarahoitus on kaupungille merkittävä ja kilpailukykyinen rahoittaja. Kaupunginhallitus päättää hyväksyessään lainannosto- ja sijoitussuunnitelmassa tarkemmin rahoituksen nostoajankohdista ja suojausasteesta.

Kaupunki hajauttaa konsernivelan korkoriskiä eri korkoperusteisiin solmimalla tarvittaessa talousarviovuoden aikana uusia valuutan- ja koronvaihtosopimuksia enintään 400 milj. euroa. Mikäli pitkäaikainen laina nostetaan muuna valuuttana kuin eurona, niin valuutta- ja korkoriski muutetaan valuutan- ja koronvaihtosopimuksella euromääräiseksi. Muiden tase-erien tai taseen ulkopuolisten vastuiden (esim. (leasingsopimukset) korkoriskiä tai muuta riskiä voidaan muuttaa enintään 100 milj. euroa talousarviovuoden aikana.

Kaupungin tytäryhteisöille voidaan kaupungin kassavaroista myöntää edellä olevien lainojen lisäksi lyhytaikaisia (tai konsernitilin) luottolimiittejä yhteensä enintään 300 milj. euroa talousarviovuoden aikana. Kaupunki ylläpitää vähintään 400 milj. euron kuntatodistuslimiittejä tai muita ei-sitovia limiittejä, joita voidaan käyttää tarvittaessa täysimääräisesti lyhytaikaisen maksuvalmiuden turvaamiseksi tai korvaamaan pitkäaikaisia lainoja.

Lainarahoituksen muutokset

Kaupungin korollisen velan arvioidaan olevan vuoden 2027 alussa enintään noin 1 422 milj. euroa, joista pitkäaikaisia lainoja noin 1 150 milj. euroa, lyhtyaikaisia lainoja (kuntatodistuksia) enintään 150 milj. euroa, ja yhtiöiden talletuksia noin 100 milj. euroa. Vuonna 2027 arvioidaan nostettavan pitkäaikaista lainaa enintään 270 milj. euroa ja 90 milj. euroa tililimiitin käyttöä, mikä käytännössä tarkoittaa kuntatodistusten nostoa. Kuntatodistuksia käytetään aktiivisesti kassanhallinnan välineinä ja kaupunginhallituksen hyväksymän lainannosto- ja sijoitussuunnitelman mukaisesti. Pitkäaikaisia lainoja erääntyy 76,6 milj. euroa vuoden 2027 aikana, jotka joudutaan kaikki jälleenrahoittamaan eli lyhyt- ja pitkäaikainen lainanotto yhteensä nettona enintään 283,4 milj. euroa vuonna 2027.

Pitkäaikaisen kokonaisvelan arvioidaan kasvavan voimakkaasti vuosina 2027–2030. Erityisesti vuosina 2028–2029 velkaantuminen on erityisen voimakasta, yli 400 milj. euroa vuosittain. Korollisen velan määrän arvioidaan olevan enintään 2,9 miljardia euroa vuoden 2030 lopulla. Kokonaisvelan kasvuun liittyy huomattavaa epävarmuutta, koska kaupunkikonsernin suurten investointihankkeiden ajalliseen etenemiseen liittyy merkittäviä epävarmuuksia. Lisäksi mainittu velkamäärä ei vielä sisällä suuria raidehankkeita kuten Länsirata Oy:n pääomitusta tai Turun Raitiotie Oy:n rahoitusta.

Kassavarannon muutokset ja maksuvalmius

Kassavarannon ennustetaan olevan 25–50 milj. euron tasolla vuoden 2027 alussa, millä tasolla se pyritään myös pitämään vuoden 2027 aikana. Yhtiöiden talletusten oletetaan keskimäärin olevan 80–120 milj. euron tasolla, mutta talletusten määrään liittyy huomattavaa epävarmuutta. Kaupunki saa kassavaroilleen maltillista sijoitustuottoa, joka alittaa kuitenkin vieraan pääoman kustannuksen, minkä vuoksi ylimääräisiä kassavaroja ei ole tarkoituksenmukaista pitää. Kuntatodistuksia käytetään aktiivisesti kassanhallinnan välineinä ja ne ovat kaupungille tärkeä ja kustannustehokas lyhytaikaisen rahoituksen varainhankinnan väline. Koko taloussuunnitelmakaudella eli vuosien 2027–2030 aikana kaupungin rahoitusaseman odotetaan säilyvän hyvänä ja kaupunki saa markkinoilta velkarahoitusta kustannustehokkaasti.

2.6. Investointiosa

Kaupungin toteuttamat investoinnit

Turun kaupungin toimintasuunnitelman mukaisesti kaupungin investointimenojen määrärahaesitys suunnitelmakaudella 2027–2030 on yhteensä 1 200,7 milj. euroa. Investointimenojen rahoitusosuuksien tavoite suunnitelmakaudella on yhteensä 20,0 milj. euroa. Investointien omarahoitusosuudeksi jää erotus 1 180,7 milj. euroa.

Talousarviovuoden 2027 investointiosaan esitetyt määrärahat investointimenoihin ovat yhteensä 309,1 milj. euroa. Rakennuttamisen tila- ja infrainvestointiohjelmien määrärahojen osuus on yhteensä 252,1 milj. euroa, josta infrainvestointien osuus on 196,7 milj. euroa ja tilainvestointien 55,4 milj. euroa.

Jäljelle jäävä vuoden 2027 investointimäärärahojen osuus 56,9 milj. euroa jakautuu osakkeisiin ja osuuksiin 32,3 milj. euroa, tietojärjestelmien ja toiminnan kehittämisen osuuteen 7,1 milj. euroa, koneet ja kalusto sekä muut aineelliset hyödykkeet 7,1 milj. euroa ja kiinteän omaisuuden hankintaan 10,5 milj. euroa.

Kaupunginhallituksen investointimäärärahat ovat yhteensä 305,5 milj. euroa, joka jakautuu kaupungin omaisuudenhallinnan osuuteen 298,7 milj. euroa ja konsernihallinnon osuuteen 6,8 milj. euroa. Lasten ja nuorten investointimäärärahojen osuus on 0,5 milj. euroa, kulttuurin 1,4 milj. euroa, liikunnan 0,5 milj. euroa, Turun kaupunkiseudun joukkoliikenteen 1,1 milj. euroa ja kaupunkiympäristön 0,1 milj. euroa.

Kaupungin investointiohjelmat ja investointitasot

Kaupunginhallitus antaa erilliset määräykset siitä, miten toimintasuunnitelmiin kirjatut sitovat tavoitteet ja toimenpiteet sitovat kaupungin viranomaisia kaupunginhallitukseen nähden.

Kaupunginhallituksen omaisuudenhallinnan talousarviomäärärahoihin sisältyy kaupungin osakkeiden ja osuuksien hankintaan liittyvät investointimäärärahat ja investointien tuloerät, joiden toteutuksesta ja raportoinnista Konsernihallinto vastaa (1600 KH/osuudet ja käyttökorvaukset).

Kaupunginhallituksen omaisuudenhallinnan tulosyksikölle on varattu investointiosaan talousarviomäärärahat (1602 KH/Maaomaisuus, 1603 KH/Tilaomaisuus, 1604 KH/Infraomaisuus, 1605 KH/Ensikertainen kalustaminen) investointiohjelmien ja kiinteän omaisuuden myyntitavoitteiden toteutusta varten. Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus vastaa kiinteän omaisuuden myyntiin liittyvien kokonaisuuksien toteutuksesta ja raportoinnista. Kaupunkirakentaminen ja tilat -palvelukokonaisuus on vastannut tilaomaisuuden ja infraomaisuuden sekä ensikertaisen kalustamisen kokonaisuuksien toteutuksesta ja raportoinnista 1.6.2025 alkaen.

Tilapalveluiden palvelualue vastaa tilahankkeiden hankesuunnittelusta, jossa kerätään tilahankkeen lähtötiedot investointipäätöstä varten. Samassa yhteydessä päätetään hankkeen toteutusmuodosta ja rahoitusmallista. Toimitilahankkeiden hankesuunnitteluohje kuvaa hankesuunnitelman sisällön sekä laadintaprosessin periaatteet, vastuut ja menettelytavat. Päivitetty hankesuunnitteluohje on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 23.3.2026 § 44. Tilakonseptointi toimii suunnittelijoiden käsikirjana, joka nopeuttaa hankesuunnitteluprosessia. Suunnittelun käsikirjat saavat liitteeksi kalustekonseptit. Tilapalveluiden toimitilajohtaminen vastaa kohteiden ensikertaisesta kalustamisesta toteutuksesta ja raportoinnista. Kalustemäärärahat sisältyvät kaupunginhallituksen omaisuudenhallinnan talousarviomäärärahoihin (KH/Ensikertainen kalustaminen).

Infrapalveluiden palvelualue vastaa infrainvestointiohjelman laadinnasta. Infrahankkeiden tarveselvitys- ja hankesuunnitteluohje kuvaa infrahankkeiden hankesuunnitelman sisällön sekä laadintaprosessin periaatteet, vastuut ja menettelytavat. Päivitetty tarveselvitys- ja hankesuunnittelun menettelyohje on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 23.3.2026 § 45. Talousarvion 2027 suunnittelun aikana kiinteistökehityshankkeiden ja hankekokonaisuuksien kaava-ajoitusten muutokset ja vaikutukset infrainvestointiohjelmaan on sovitettu yhteen. Investointien aikatauluttaminen tehdään kokonaisarvioinnin pohjalta, joissa huomioidaan tehokkuus, kannattavuus, välttämättömyys, käyttötalous ja kasvun mahdollisuudet.

Infrarakennuttamisen ja kaupungin toimitilarakennuttamisen oman toteutuksen hankkeiden investointimenot talousarviovuonna 2027 ovat yhteensä 252,1 milj. euroa. Taloussuunnittelukaudelle 2027–2030 esitetyt kaupungin infra- ja tilainvestointikohteiden oman toteutuksen investointimenot ovat yhteensä 993,3 milj. euroa.

Kaupungin infrainvestointiohjelman määrärahaesitys taloussuunnitelmakaudelle 2027–2030 on yhteensä 574,1 milj. euroa. Infrainvestointihankkeiden rahankäyttöesitys vuodelle 2027 on 196,7 milj. euroa. Määrärahan jako pääluokkiin on esitetty taulukossa Infrainvestointiohjelma. Investointimäärärahoista kohdistuu hankekokonaisuuksiin 124,2 milj. euroa, kiinteistökehityshankkeisiin 42,1 milj. euroa, korjausvelkaa alentaviin 18,5 milj. euroa ja loput 11,9 milj. euroa asukasviihtyvyyttä tukeviin, liikenteen toimivuutta ja turvallisuutta

parantaviin sekä toimintoja tukeviin hankkeisiin ja aikaistettuun toteutussuunnitteluun.

Talousarviovuonna 2027 taloudellisesti ja strategisesti merkittäviä infrainvestointikohteita ovat Turun Tiedepuiston hankekokonaisuus Kupittaalla, Turun Sataman yhteisterminaali -hankkeen edellyttämä infra ja Joukkoliikennekäytävä (MAL-hanke), johon sisältyy Tuomiokirkkosillan remontti. Kiinteistökehityskohteissa tehtäviä merkittäviä infrainvestointeja talousarviovuonna ovat mm. Karhunaukion yhtenäiskoulun, Pihlajaniemen, Vaasanpuiston, Harkkionmäen ja Särkilahden kaava-alueet.

Kaupungin tilainvestointiohjelman määrärahaesitys taloussuunnitelmakaudella 2027–2030 on yhteensä 419,2 milj. euroa. Tilainvestointiohjelman rahankäyttöesitys vuonna 2027 on 55,4 milj. euroa, joista pienten hankkeiden, joiden kustannusarvio on alle 3 miljoonaa euroa, yhteenlaskettu arvo on 11,5 milj. euroa ja energiatehokkuusinvestointien yksi miljoona euroa. Jaottelu on esitetty taulukossa Tilainvestointiohjelma.

Peruskorjauskohteista taloudellisesti merkittävimmät ovat Kaupungintalon pihapiirin rakennusten osittainen peruskorjaus ja paalutus, Teräsrautelan koulun peruskorjaus ja Kauppahallin perustusten vahvistus ja paalutettavan peruskorjauksen suunnittelu.

Toimintasuunnitelman liitteenä olevat infra- ja tilainvestointiohjelmat sisältävät hankkeiden kustannusarviot, määrärahojen jakautumisen toteutusajalle ja valmistumisvuositavoitteen sekä toteutusmuodon. Osa tilainvestointiohjelman yli 3 milj. euron hankkeista on kuitenkin vielä suunnittelu-/valmisteluvaiheessa, jolloin lähtötiedot ovat vielä vaillinaisia, eikä hankkeiden toteutusmuotoa ole päätetty.

Turku-konsernin toteutusratkaisut ja konsernin ulkoisten vuokrahankkeiden toteuttaminen

Kaupungin investointitasoja on pyritty keventämään muun muassa tilahankkeiden osalta hyödyntämällä Turku-konsernin toteutusratkaisuja. Kaupunki voi antaa hankkeille rakennusaikaisen väliaikaisen rahoituksen konsernitilin limitin kautta tai antaa omavelkaisen takauksen hankkeiden rahoitukselle. Kaikki uudet tilakohteet tehdään pääsääntöisesti Kiinteistö Oy Turun Monitoimitilat -taseeseen, mutta päätökset tehdään kuitenkin hankekohtaisesti. Turku toteuttaa vuosien 2027–2030 aikana päiväkotien uudistushankkeet elinkaari- ja vuokramallilla.

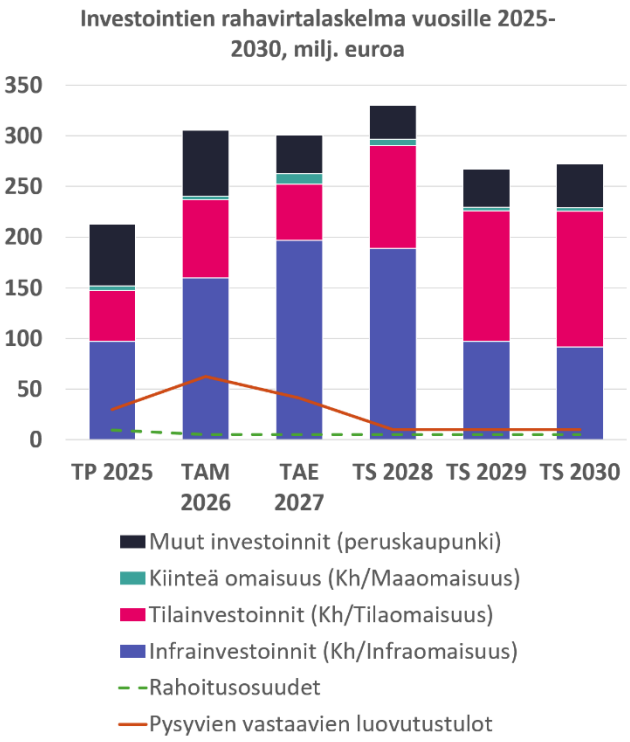
Tilainvestointiohjelmassa taloussuunnitelmakaudelle 2027–2030 on käynnissä olevien ja suunniteltujen kaupungin taseeseen tehtävien tilahankkeiden lisäksi yhtiömuotoisia tilahankkeita kustannusarviolta noin 454,4 milj. euroa, joista on suunnitelmakaudelle päätös, sekä pitkäkestoisia (10–20 vuotta) vuokrakohteita noin 137,1 milj. euroa. Kustannukset näistä jakautuvat vuokran muodossa vuokra-ajalle. Suunnitelmakaudella merkittävä yhtiömuotoinen toteutus on Taito-kampus. Osa tilainvestointiohjelman mahdollisista yhtiömuotoisista yli 3 milj. euron hankkeista on kuitenkin vielä suunnittelu-/valmisteluvaiheessa, jolloin lähtötiedot ovat vielä vaillinaisia, eikä hankkeiden toteutusmuotoa ole päätetty. Summat eivät pidä sisällään leasinghankkeita.

Investointitulot ja rahoitusosuudet

Investointiosan pysyvien vastaavien myyntitulojen osuus vuodelle 2027 on 41,0 milj. euroa, josta myyntivoittotavoite on 40,2 milj. euroa. Suunnittelukaudella 2027–2030 luovutustuloja on budjetoitu yhteensä 71,0 milj. euroa ja myyntivoittoja 68,7 milj. euroa. Tonttien myyntien sijaan on kaupungin tavoitteena enenevissä määriin siirtyä tonttien vuokraukseen (Kv 13.2.2023 § 29). Tämä vaikuttaa arvioon myyntitulojen, ja niistä saatavien myyntivoittojen osuuteen taloussuunnitelmakaudella ja vuokratulojen kasvuodotuksiin pidemmällä aikavälillä.

Valtionosuuksien ja muiden rahoitusosuuksien määräksi vuodelle 2027 esitetään yhteensä 5,0 milj. euroa. Taloussuunnitelmakaudella 2027–2030 rahoitus- ja valtionosuudet ovat yhteensä 20,0 milj. euroa. Valtion rahoitusta myönnetään muun muassa asuntotuotannolle, kestävän yhdyskuntarakenteen ja liikennejärjestelmien kehittämiselle. Kuvaajassa on esitetty investointien rahavirtalaskelma vuosille 2025–2030. Mukana ovat kaupungin oman taseen investoinnit ilman yhtiömuotoisia toteutuksia tai vuokrahankkeita sekä rahoitusosuudet ja pysyvien vastaavien luovutustulot.

milj. euroa	TP 2025	TAM 2026	TAE 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030
Muut investoinnit peruskaupunki	60,9	64,8	38,3	33,6	37,8	43,7
Kiinteä omaisuus (Kh/Maaomaisuus)	4,4	3,5	10,5	6,4	3,5	3,5
Tilainvestoinnit (Kh/Tilaomaisuus)	50,6	77,4	55,4	101,0	129,0	133,8
Infrainvestoinnit (Kh/Infraomaisuus)	96,9	159,7	196,7	189,1	96,8	91,5
Rahoitusosuudet	9,7	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
Pysyvien vastaavien luovutustulot	29,7	62,6	41,0	10,0	10,0	10,0

Investointimäärärahat ja investointien tuloerät, 1 000 €

Talousarvio 2026 muutoksin sisältää kaupunginvaltuustolle osavuosikatsaus 2:ssa esitetyt talousarviomuutokset.

Turku, yhteensä	Tilinpäätös 2025	Talousarvio muutoksin 2026	Talousarvio 2027	Talous-suunnitelma 2028	Talous-suunnitelma 2029	Talous-suunnitelma 2030
Investointimenot	-212 838	-305 446	-309 057	-337 636	-274 272	-279 784
Valtionosuudet ja muut rahoitus-osuudet	9 711	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	29 725	62 585	41 000	10 000	10 000	10 000
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-173 401	-237 861	-263 057	-322 636	-259 272	-264 784
Muutos-%		-37,2	-10,6	-22,6	19,6	-2,1

Kaupungin investointiohjelmat osana talousarviota

Infrainvestointiohjelma jaettuna pääluokkiin, 1 000 €

Pääluokat	Tilinpäätös 2025	Talousarvio muutoksin 2026	Talousarvio 2027	Talous-suunnitelma 2028	Talous-suunnitelma 2029	Talous-suunnitelma 2030
Hankekokonaisuudet, kh	48 455	91 344	124 170	108 858	19 900	18 780
Kiinteistökehitys, kh	30 018	35 010	42 112	41 110	49 180	32 350
Toimintoja tukevat, kh	1 164	3 701	2 300	11 400	400	17 000
Korjausvelkaa alentavat, kh	12 650	18 378	18 525	16 495	19 295	19 395
Liikenteen toimivuutta & turvallisuutta parantavat, kh	1 291	4 646	3 960	7 170	1 570	1 260
Asukasviihtyisyyttä tukevat, kh	3 305	6 330	5 400	3 800	6 200	2 500
Aikaistettu toteutussuunnittelu, kh	51	250	250	250	250	250
Infrainvestointiohjelma yhteensä	96 932	159 659	196 717	189 083	96 795	91 535

Tilainvestointiohjelma jaettuna pääluokkiin, 1 000 €

Pääluokat	Tilinpäätös 2025	Talousarvio muutoksin 2026	Talousarvio 2027	Talous-suunnitelma 2028	Talous-suunnitelma 2029	Talous-suunnitelma 2030
Suunnitellut hankkeet > 3 miljoonaa euroa (toteutusmuotoa ei ole päätetty)	0	0	8 000	59 000	115 750	120 600
Nimetyt tilainvestointihankkeet > 3 miljoonaa euroa	46 337	63 499	34 954	28 797	0	0
Tilainvestointihankkeet < 3 miljoonaa euroa	4 194	12 950	11 450	11 200	11 200	11 200
Energiatehokkuushankkeet	85	1 000	1 000	2 000	2 000	2 000
Tilainvestointiohjelma yhteensä	50 615	77 449	55 404	100 997	128 950	133 800

2.7. Talousarvion sitovuustasot

	Sitovuus
KÄYTTÖTALOUSOSA (ulkoiset erät)	
Kaupunginvaltuusto	Toimintakate
Keskusvaalilautakunta	Toimintakate
Tarkastuslautakunta	Toimintakate
Työllisyysaluelautakunta	Toimintakate
Kaupunginhallitus	Toimintakate
Rakentamis- ja tilajaosto	Toimintakate
Suomenkielinen lasten ja nuorten palveluiden lautakunta	Toimintakate
Ruotsinkielinen lasten ja nuorten palveluiden lautakunta	Toimintakate
Kaupunkiympäristölautakunta	Toimintakate
Rakennus- ja lupalautakunta	Toimintakate
Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta	Toimintakate
Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta	Toimintakate
Kulttuurilautakunta	Toimintakate
Liikuntalautakunta	Toimintakate
TULOSLASKELMAOSA	
Verotulot	
Valtionosuudet	
Rahoitustuotot ja -kulut	Netto
Satunnaiset erät	Netto
INVESTOINTIOSA	
Kaupunginhallitus	Investointimenot Rahoitusosuudet Luovutustulot
Suomenkielinen lasten ja nuorten palveluiden lautakunta	Investointimenot Rahoitusosuudet Luovutustulot
Ruotsinkielinen lasten ja nuorten palveluiden lautakunta	Investointimenot Rahoitusosuudet Luovutustulot
Kaupunkiympäristölautakunta	Investointimenot Rahoitusosuudet Luovutustulot
Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta	Investointimenot Rahoitusosuudet Luovutustulot
Kulttuurilautakunta	Investointimenot Rahoitusosuudet Luovutustulot
Liikuntalautakunta	Investointimenot Rahoitusosuudet Luovutustulot
RAHOITUSOSA	
Lainakannan muutokset	Netto

Osavuosikatsauksissa ja tilinpäätöksessä raportoidaan kaupunginvaltuustolle talousarvion määrärahojen ja tuloerien poikkeamat ja niiden muutokset.

LAUTAKUNTIEN TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET

Kaupunginvaltuusto

Kuvaus toiminnasta

Ylintä päätäntävaltaa kaupungin toiminnassa käyttää asukkaiden valitsema kaupunginvaltuusto. Valtuusto valitaan neljäksi vuodeksi kerrallaan neljän vuoden välien järjestettävillä vaaleilla.

Turun kaupunginvaltuustossa on kaudella 2025–2029 yhteensä 67 valtuutettua, joiden määrä on kuntalaissa sidottu kaupungin asukaslukuun.

Kunnassa on valtuusto, joka vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta sekä käyttää kunnan päätösvaltaa. Kaupunginvaltuuston tehtävät on määrätty kuntalaissa. Sen mukaan valtuusto päättää:

1. kuntastrategiasta;
2. hallintosäännöstä;
3. talousarviosta ja taloussuunnitelmasta;
4. omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta;
5. liikelaitokselle asetettavista toiminnan ja talouden tavoitteista;
6. varallisuuden hoidon ja sijoitustoiminnan perusteista;
7. sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista;
8. palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisistä perusteista;
9. takaussitoumuksen tai muun vakuuden antamisesta toisen velasta;
10. jäsenten valitsemisesta toimielimiin, jollei jäljempänä toisin säädetä;
11. luottamushenkilöiden taloudellisten etuuksien perusteista,
12. tilintarkastajien valitsemisesta;
13. tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapaudesta;
14. muista valtuuston päätettäviksi säädetyistä ja määrätyistä asioista.

Kaupunginvaltuutettujen paikkajako puolueittain (tilanne 1.9.2026):

Suomen Sosialidemokraattinen puolue	15
Kansallinen Kokoomus	14
Vihreä Liitto	11
Vasemmistoliitto	10
Perussuomalaiset	7
Suomen Keskusta	4
Ruotsalainen Kansanpuolue	3
Suomen Kristillisdemokraatit	1
Vasemmistoryhmä – Asukkaiden Turku	1
Muut	1

Kaupunginvaltuuston määrärahoista maksetaan valtuutettujen kokouspalkkiot sekä valtuustoryhmien tuet.

Talouden tavoitteet

Käyttötalouden määrärahat ja tuloarviot, 1 000 €

Käyttötalousosa sitovuustaso toimintakate	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026 muutoksin	Talousarvio 2027
Ulkoiset			
Toimintatulot	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	-392	-558	-521
TOIMINTAKATE	**-392**	**-558**	**-521**
Muutos-%		-42,4	6,6
Sisäiset			
Toimintatulot	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	-306	-364	-323
TOIMINTAKATE	**-306**	**-364**	**-323**
Muutos-%		-18,9	11,4
Yhteensä			
Toimintatulot	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	-698	-922	-844
TOIMINTAKATE	**-698**	**-922**	**-844**
Muutos-%		-32,1	8,5

Tarkastuslautakunta

Tilivelvollinen viranhaltija: Kaupunginreviisori Kari Koivuluhta

Kuvaus toiminnasta

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on

- valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat,
- huolehtia kaupungin ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta,
- arvioida valtuuston asettamien strategisten tavoitteiden ja toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumista kaupungissa ja kaupunkikonsernissa ja sitä, onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla,
- arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista,
- seurata yleisesti kaupunkikonsernin hallintoa ja taloutta sekä niissä ja kaupungin toiminnassa tapahtuvia muutoksia,
- seurata, että tilivelvolliset ja muut toiminnasta vastaavat henkilöt ovat ryhtyneet tarpeellisiin toimenpiteisiin niiden suositusten ja muistutusten johdosta, joihin arvioinnit ja tilintarkastus on antanut aihetta,
- tuottaa strategisen johtamisen ja toiminnan kehittämisen tueksi luotettavaa ja olennaista arviointitietoa
  - valtuustolle ja muille päätöksentekijöille,
  - kuntalaisille ja ympäröivälle yhteiskunnalle,
  - kaupungin henkilöstölle,
- valvoa kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi,
- hoitaa muita kuntalaissa lautakunnan tehtäväksi annettuja asioita.

Arviointi- ja tarkastustoiminnan tavoitteena on varmistaa kaupunkikonsernin toiminnan tarkoituksenmukaisuus ja tuloksellisuus sekä kuntalaisten etujen toteutuminen.

Toimintaympäristön muutokset

Tarkastuslautakunnan tehtäväkenttään vaikuttavat vaatimukset talouden tasapainottamisesta, tasapainottamista koskevien suunnitelmien sisällön ja toimenpiteiden toteutuksen ja riittävyyden arvioinnin tarve.

Toimintaan vaikuttavat myös kuntakonsernin toiminnan ja palvelutuotannon organisointi, järjestämistapa ja johtaminen sekä näissä tapahtuvat muutokset.

Lautakunnan toiminnassa tulee ottaa huomioon kulloinkin voimassa olevien ohjausasiakirjojen rakenne ja sisältö sekä ne muutostekijät, jotka vaikuttavat kaupunkikonsernin ja sen eri osien toimintaan ja tulokseen. Toimintaympäristössä tapahtuu jatkuvia muutoksia muun muassa lainsäädännön muutosten sekä lisääntyvän kuntarajat ylittävän yhteistyön takia.

Toiminnan kehittäminen

Tarkastuslautakunnan tavoitteena on tukea valtuuston päättämien strategisten tavoitteiden toteutumista. Tavoitteiden toteutumista tuetaan arviointitoiminnalla, jossa tarkastellaan asetettujen tavoitteiden toimeenpanoa, toteutumista ja vaikutuksia organisaation eri tasoilla ja toiminnoissa. Arviointitoiminnalla pyritään kattamaan olennaisimmiksi katsotut asiakokonaisuudet tai toiminnot valtuustokauden aikana. Arviointitoiminnan tuloksista raportoidaan kulloinkin tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tarkastuslautakunnan toiminnan sisältöön vaikuttavat muun muassa toimintaympäristössä ja kaupungin omassa toiminnassa tapahtuvat muutokset ja kulloinkin asetetut tavoitteet. Tarkastuslautakunnan toimintatapoja ja toiminnan sisältöä kehitetään jatkuvasti vastaamaan eteen tulevia haasteita.

Talouden tavoitteet

Käyttötalouden määrärahat ja tuloarviot, 1 000 €

Käyttötalousosa sitovuustaso toimintakate	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026 muutoksin	Talousarvio 2027
Ulkoiset			
Toimintatulot	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	-402	-536	-557
TOIMINTAKATE	**-402**	**-536**	**-557**
Muutos-%		-33,3	-4,0
Sisäiset			
Toimintatulot	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	-46	-39	-40
TOIMINTAKATE	**-46**	**-39**	**-40**
Muutos-%		15,7	-3,1
Yhteensä			
Toimintatulot	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	-448	-574	-597
TOIMINTAKATE	**-448**	**-574**	**-597**
Muutos-%		-28,3	-3,9

Keskusvaalilautakunta

Tilivelvolliset viranhaltijat: Keskusvaalilautakunnan sihteerit, kaupunginjuristi Noora Syysvirta ja juristi Henna Saanakorpi

Kuvaus toiminnasta

Vaalilain mukaan valtuuston on asetettava toimikaudekseen keskusvaalilautakunta. Keskusvaalilautakunta on vaalilakiin perustuva lakisääteinen toimielin, jonka keskeisin tehtävä on vaalien toimittaminen. Keskusvaalilautakunta toimii alue- ja kuntavaaleissa sekä valtiollisissa vaaleissa. Keskusvaalilautakunnan tehtävä on ylläpitää valmiutta vaalien ja kansanäänestysten järjestämiseen, vastata vaalien ja kansanäänestysten järjestämisestä sekä suorittaa alue- ja kuntavaaleissa tuloksen laskenta valtakunnallisten ohjeaikojen puitteissa.

Keskusvaalilautakuntaan kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kolme muuta jäsentä sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, joita on kuitenkin oltava vähintään viisi. Keskusvaalilautakunta on ottanut sihteereiksi kaupunginjuristin ja juristin Turun kaupungin konsernihallinnon lakipalveluiden yksiköstä.

Keskusvaalilautakunta päättää kokousaikatauluistaan. Keskusvaalilautakunta kokoontuu muun ohella vaalilaissa säädettyinä aikoina sekä lautakunnan puheenjohtajan kutsusta tarvittaessa.

Keskusvaalilautakunnan tulee huomioida toiminnassaan erilaiset tavara- ja palveluhankinnat ja henkilöstön palkkaukseen liittyvät kustannukset huomioiden kulloinkin vallitsevat poikkeusolosuhteet.

Toimintaympäristön muutokset

Vuonna 2027 toimitetaan eduskuntavaalit. Eduskuntavaalien ennakkoäänestys järjestetään 7-13.4.2027 välisenä aikana ja varsinainen vaalipäivä on 18.4.2027. Lisäksi keskusvaalilautakunta varautuu tulevien vaalien uudistustarpeisiin ja hankintoihin.

Vaalilain 188 §:n mukaan kunta vastaa kunnan keskusvaalilautakunnan, vaalilautakuntien, vaalitoimikuntien, yleisten ennakkoäänestyspaikkojen vaalitoimitsijoiden ja kotiäänestyksen vaalitoimitsijoiden toiminnasta aiheutuneista sekä muista kuin 1 momentissa tarkoitetuista vaalien toimittamisesta aiheutuneista kustannuksista. Eduskuntavaaleissa, presidentinvaalissa ja europarlamenttivaaleissa oikeusministeriö suorittaa kunnalle kertakorvauksena ministeriön vahvistaman euromäärän jokaiselta vaaleissa äänioikeutetulta kunnan asukkaalta.

Talouden tavoitteet

Käyttötalouden määrärahat ja tuloarviot, 1 000 €

Käyttötalousosa sitovuustaso toimintakate	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026 muutoksin	Talousarvio 2027
Ulkoiset			
Toimintatulot	240	0	375
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	-800	-116	-585
TOIMINTAKATE	**-560**	**-116**	**-210**
Muutos-%		79,3	-81,5
Sisäiset			
Toimintatulot	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	-87	-53	-41
TOIMINTAKATE	**-87**	**-53**	**-41**
Muutos-%		38,9	22,5
Yhteensä			
Toimintatulot	240	0	375
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	-887	-169	-627
TOIMINTAKATE	**-647**	**-169**	**-252**
Muutos-%		73,9	-48,9

2027 Eduskuntavaalit
2028 Vaaliton vuosi, ei säännönmukaisia vaaleja
2029 Alue- ja kuntavaalit, europarlamenttivaalit
2030 Presidentinvaalit

Konsernihallinto

Kaupunginhallitus
Kaupungin yhteiset toiminnot

Tilivelvollinen viranhaltija: Kansliapäällikkö Tuomas Heikkinen

Kuvaus toiminnasta

Konsernihallinto

Konsernihallinto vastaa kaupungin toiminnan ohjaamisesta ja koordinoimisesta. Se yhdistää kaupunkiorganisaation palvelukokonaisuudet ja yhtiöt toimivaksi kokonaisuudeksi. Konsernihallinnon tehtävänä on varmistaa, että Turun strategiset tavoitteet ja päätökset toteutuvat yhtenäisesti koko kaupunkikonsernissa.

Konsernihallinto valmistelee kaupungin toimielinten päätettäviksi tulevia asioita ja vastaa päätösten täytäntöönpanosta. Lisäksi se avustaa pormestaria ja kansliapäällikköä kaupungin hallinnon, taloudenhoidon ja toiminnan johtamisessa.

Konsernihallinnon johtajana toimiva kansliapäällikkö on Turun kaupungin ylin viranhaltija, ja johtaa pormestarin alaisuudessa kaupunkikonsernia.

Konsernihallinnon palvelukokonaisuuteen kuuluvat strategiaohjauksen, yhteisvaikuttavan ohjauksen ja resurssiohjauksen palvelualueet sekä kansliapäällikön suorassa ohjauksessa olevat erilliset toiminnot.

Strategiaohjaus vastaa kaupungin strategian, strategisen tiedon ja strategisen viestinnän johtamisesta ja kehittämisestä sekä johtaa kaupunkistrategian ja pormestariohjelman tavoitteiden toimeenpanoa. Tietotarpeiden kokonaishallintaa tukee tietopalvelut ja tiedon teknistä datanhallintaa tietohallinto. Strategiaohjauksen vastuualueita ovat Kansainvälinen yhteistyö ja protokolla-asiat, Strateginen tieto ja vaikuttaminen sekä viestintä- ja markkinointipalvelut.

Resurssiohjaus toimii konsernihallinnon ja palvelukokonaisuuksien tukena yhtenäistämällä muun muassa Turun kaupungin henkilöstö-, talous-, tieto- ja yleishallinnon sekä hankintojen toimintamalleja ja ratkaisuja sekä tuottamalla näihin liittyen ajantasaista tietoa koko kaupungin käyttöön. Resurssiohjauksen vastuualueita ovat Hankintapalvelut, Henkilöstöpalvelut, Talouspalvelut, Tietohallinto ja Yleishallinto.

Yhteisvaikuttava ohjaus vastaa kaupungin hallinto- ja organisaatiorajojen ylittävän toiminnan ja palveluiden koordinoinnista, jotta kaupunkiorganisaation toiminta on vaikuttavaa ja laaja-alaista. Kaupungin kehittämispalvelut, sisältäen kehittämisen ohjauksen, hankepalvelut, hankkeiden talouspalvelutuen ja tietopalvelut muodostavat kehittämisen ohjauksen ja tuen kokonaisuuden. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ohjaus, samoin osallisuuden ja verkkopalvelujen kehittäminen ovat niin ikään palvelualueelle kuuluvia koko kaupunkia tukevia toimintoja. Yhteisvaikuttavan ohjauksen vastuualueita ovat Asiakasohjaus, Asiakaspalvelu, Kehittämispalvelut, Palvelujen hallinta ja toiminnanohjaus sekä Palveluverkkojen hallinta.

Lakipalvelut, **kaupunginsihteeristö**, **omistajaohjaus**, **sisäinen tarkastus** sekä t**urvallisuus ja riskienhallinta –**toiminnot toimivat suoraan kansliapäälliköin alaisina erillisinä toimintoina.

Toimintaympäristön muutokset

Toimintaympäristön muutoksissa korostuu **ennakoivan varautumisen** merkitys kaupungin kasvun sekä väestö- ja ikärakenteen muutosten aiheuttamiin vaikutuksiin. Kaupungistuminen, väestön ikääntyminen, kansainvälistyminen ja monikielistyminen, alueellinen erilaistuminen ja eriytyminen sekä palvelutarpeiden eriytyminen lisäävät tarvetta kohdentaa palveluja entistä tarkemmin eri väestö- ja aluetasoille. Geopolitiikan ja –talouden muutokset korostavat kokonaisturvallisuuteen, huoltovarmuuteen ja omavaraisuuteen liittyviä ratkaisuja. Läntisen sijainnin ja läntisten yhteyksien kehittämisen merkitys tunnistetaan entistä laajemmin. Samanaikaisesti segregaation hillintä ja osallisuuden vahvistaminen korostuvat keskeisinä yhteiskunnallisina tavoitteina.

Strategisen ja kriittisen tiedon merkitys kasvaa edelleen. Kaupunkitasoisen tiedon hallinnan, hyödyntämisen ja johtamisen lisääminen, datalähtöisyys sekä yhteisen tietoperustan vahvistaminen ovat keskeisiä kehityssuuntia. Tiedon hyödyntäminen edellyttää yhteentoimivia ratkaisuja ja tunnistettujen tietokatveiden aktiivista paikkaamista. Samalla yhteistyö erityisesti suurten

kaupunkien kesken (mm. C6-yhteistyö) sekä kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa korostuu.

Julkisen talouden kiristyvä kehys luo epävarmuutta kuntatalouteen. Mahdollisesti seuraavalla hallituskaudella tapahtuva valtionosuusuudistuksen valmistelu sekä mahdolliset muutokset kansallisiin rahoitusjärjestelmiin vaikuttavat merkittävästi talouden ennakoitavuuteen, mutta antavat myös mahdollisuuden vaikuttaa nykyisen järjestelmän epäkohtien korjaamiseen. Samanaikaisesti kaupungin kasvu ja investointitason nousu lisäävät talous- ja hankintatoiminnan kuormitusta.

Kansainvälisessä toimintaympäristössä **EU-rahoituksen ja -ohjelmien painopiste siirtyy** entistä vahvemmin kilpailukykyyn, kasvuun, turvallisuuteen ja huoltovarmuuteen. Tuleva EU:n monivuotinen rahoituskehys muuttaa rahoituksen kohdentumista ja aluekehitysrahoituksen kansallista jakotapaa. Samalla geopoliittinen tilanne, kuten Ukrainan jälleenrakentaminen, avaa uusia yhteistyö- ja rahoitusmahdollisuuksia.

Turvallisuusympäristön epävarmuus ja kompleksisuus lisääntyvät edelleen. Kyberuhkien kasvu, varautumisen vaatimusten kiristyminen sekä EU-tason sääntely (mm. kyberturvallisuus- ja tekoälysääntely) edellyttävät organisaatiolta systemaattista kyvykkyyksien kehittämistä. Teknologiseen suvereniteettiin liittyvät kysymykset nousevat myös kaupungin agendalle. Samalla digitaalisen toimintaympäristön luotettavuus ja jatkuvuus korostuvat keskeisinä tekijöinä palvelutuotannossa.

Digitalisaatio ja tekoälyn nopea kehittyminen muuttavat toimintatapoja läpileikkaavasti. Uudet teknologiat mahdollistavat palvelujen sujuvoittamisen, personoinnin ja tehokkaamman resurssien käytön, mutta edellyttävät samalla osaamisen jatkuvaa kehittämistä ja vastuullista hyödyntämistä. Kaupunkiyhteisen tiedon, asiakasymmärryksen ja digitaalisten palvelukanavien merkitys kasvaa päätöksenteon, johtamisen ja asiakasohjauksen tukena.

Viestinnän, markkinoinnin ja aktiivisen vaikuttamisen strateginen rooli vahvistuu edelleen. Toimintaympäristön pirstaloituminen, informaatiovaikuttamisen lisääntyminen ja mediakentän muutos korostavat proaktiivisen, läpinäkyvän ja vaikuttavan viestinnän merkitystä. Viestintä kytkeytyy entistä tiiviimmin kaupungin strategiseen vaikuttamiseen ja edunvalvontaan.

Kokonaisuutena toimintaympäristön kehitys lisää tarvetta strategiselle johtamiselle, ennakoivalle suunnittelulle sekä kaupunkitasoisten toimintamallien ja tiedon hyödyntämisen vahvistamiselle.

Toiminnan kehittämissuunnitelma ja strategiset painopisteet

Palvelualue	Tunnusluku	2025
Resurssiohjaus, Yhteisvaikuttava ohjaus, Strategiaohjaus, Erilliset toiminnot	Konsernihallinnon ulkoiset menot / kaupungin kokonaismenot	3,7 %

Palvelukokonaisuuden yleinen kehittämissuunnitelma

Konsernihallinnolla on kaupungin toimintaa ohjaava, mahdollistava ja tukeva rooli. Toimintaa kehitetään jatkuvasti yhteisvaikuttavuuden, yhtenäisten toimintatapojen, tiedolla johtamisen sekä tuottavuuden ja vaikuttavuuden vahvistamiseksi. Vuonna 2027 konsernihallinnon kehittämisen painopisteenä on kaupunkistrategian toimeenpanon tukeminen, palvelujen ja johtamisen uudistaminen sekä kaupungin kasvun, monimuotoistumisen ja toimintaympäristön muutosten ennakoiva hallinta.

Keskeisiä kehittämiskokonaisuuksia ovat johtamisen kehittämisohjelman toimeenpano, palvelustrategian edistäminen sekä segregaation ja sen vaikutusten vähentämisen toimintamallin vahvistaminen. Erityistä huomiota kohdistetaan hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämiseen, yhteisvaikuttavaan kehittämiseen sekä kumppanuuksien ja järjestöyhteistyön vahvistamiseen. Samalla kehitetään yhteisvaikuttavaa vuosisuunnittelua ja raportointia sekä vahvistetaan toiminnan ja talouden kytkentää kaupungin keskeisiin strategisiin tavoitteisiin.

Talouden ja toiminnan ohjauksessa painotetaan talousvaikutusten arvioinnin, investointien hallinnan ja talouden ennakoinnin kehittämistä. Kaupungin nopean kasvun vaikutuksia palveluihin, investointeihin ja toimintaympäristöön tarkastellaan ennakoivasti osana strategista suunnittelua ja päätöksentekoa. Lisäksi vahvistetaan tiedolla johtamista, tilannetietoisuutta sekä turvallisuusjohtamista ja kriisikyvykkyyttä muuttuvassa toimintaympäristössä.

Digitalisaation ja teknologian kehittämisessä keskeisiä painopisteitä ovat tekoälyn hallittu käyttöönotto, tietohallinto-ohjelman toteuttaminen, tietoalustan kehittäminen sekä perustietotekniikan uudistaminen. Tekoälyn nopea kehittyminen edellyttää koko organisaatiolta jatkuvaa oppimista, osaamisen vahvistamista ja toimintatapojen uudistamista. Samalla kehitetään digiviestintää, henkilöstön digiosaamista sekä kaupungin kykyä hyödyntää dataa ja analytiikkaa päätöksenteossa.

Henkilöstön ja johtamisen kehittämisessä painottuvat uuden HR-järjestelmän käyttöönoton jatkovaiheet, työhyvinvoinnin edistäminen, johtamisosaamisen vahvistaminen sekä jatkuvan oppimisen mahdollistaminen muuttuvissa toimintaympäristöissä. Lisäksi kehitetään henkilöstön kansainvälisiä valmiuksia, monikulttuurisuusosaamista sekä ja integroitumista osaksi kaupungin toimintaa.

Palvelujen kehittämisessä jatketaan palveluverkkojen suunnittelua, ennakkovaikutusten arvioinnin vahvistamista sekä palvelutiedon kehittämistä asiakasviestinnän, monikanavaisten palvelujen ja talousohjauksen tarpeisiin. Verkkopalveluiden ja digitaalisten asiointikanavien kehittämisellä parannetaan palvelujen saavutettavuutta, asiakaslähtöisyyttä ja tehokkuutta. Samalla huomioidaan tilastollisen aluejaon muutosten vaikutukset tiedon tuotantoon, palveluiden suunnitteluun ja kaupunkikehittämiseen.

Konsernihallinto tukee hankintalainsäädännön muutosten toimeenpanoa, hankintaohjelman toteuttamista ja kehittää hankintojen ennakoivaa suunnittelua sekä inhouse-palveluihin liittyvien muutosten hallintaa. Samalla seurataan EU-tason hankintasääntelyn muodostumista. Lisäksi vahvistetaan kaupungin valmiuksia vastata informaatiovaikuttamiseen ja disinformaatioon sekä kehitetään ennakoivaa varautumista ja kriisiviestintää.

Kansainvälisessä toiminnassa varaudutaan ja pyritään vaikuttamaan EU:n rahoitusympäristön muutoksiin, vahvistetaan eurooppalaisia verkostoja sekä kehitetään kaupunkien välistä yhteistyötä muun muassa Eurocities-järjestön ja muiden strategisten kumppanuuksien kautta. Tuotetaan kansainvälisen toiminnan tulevaisuuteen luotaava tilannekuvaus.

Henkilöstöohjelman tavoitteiden toteuttaminen

Turun kaupungin tavoitteena on olla vetovoimainen ja pitovoimainen työnantaja, joka tukee henkilöstön hyvinvointia merkityksellisessä työssä. Organisaatiokulttuuria kehitetään kunnioittavaksi ja turvalliseksi siten, että se mahdollistaa osallistumisen, yhteistyön ja arvostavan dialogin. Toimintaympäristön muutoksiin vastataan uudistamalla toimintatapoja ja osaamista, jotta palvelut kehittyvät asukkaiden tarpeiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstön vaihtuvuuden tuomat mahdollisuudet tunnistetaan ja hyödynnetään organisaation uudistumisessa ja tulevaisuuden rakentamisessa.

Lähitulevaisuudessa ennakoivan ja kestävän henkilöstösuunnittelun rooli tuleekin korostumaan osana kaupungin talouden tasapainottamista.

Konsernihallinnossa keskiöön nousevat erityisesti:

1. Tehtävien ja vastuiden selkiyttäminen
2. Yhteisöllisyyden ja työpaikan psykologisen turvallisuuden lisääminen
3. Henkilöstön osaaminen vastaa muuttuvia palvelutarpeita

Toiminnan tavoitteet

Pormestariohjelman toimenpiteet

Konsernihallinto toteuttaa toimenpiteitä useaan pormestariohjelman teemaan. Toimenpiteet ovat usein palvelukokonaisuuksien toimintaa tukevia tai rooli on asioiden kaupunkitasoinen koordinointi.

1. Kestävä talous turvaa hyvinvoinnin ja elinvoiman

Toimenpiteet liittyen teemaan 1.1 Kestävä talous, valtionosuusuudistus ja investointikyky

Konsernihallinto osallistuu talouden edunvalvontaan, talouden puolivälitarkasteluun, tiedolla johtamisen kehittämiseen, tekoälyn hyödyntämiseen ja henkilöstöpolitiikan toimeenpanoon.

Vuonna 2027 laaditaan pormestariohjelmakauden talouden puolivälitarkastelu, jonka osana arvioidaan verotulojen, valtionosuuksien ja rahoitustuottojen riittävyys talouden tasapainotilaan taloussuunnitelmakauden ajalla

Asuinalueiden tasavertaisen kehittymisen tietopohjan yhdistäminen kaupungin muuhun tiedolla johtamiseen.

Toimenpiteet liittyen teemaan 1.2 Talouden kestävä perusura ja tuottavuus

Konsernihallinnon varmistaa, että tuottavuus-, talousvaikutus- ja resurssiohjausnäkökulmat ovat mukana palvelukokonaisuuksien valmistelussa.

Kehitetään palvelutiedon hallintaa palvelukuvausten yhdenmukaistamisella ja palveluiden elinkaaren hallinnan

aloittamisella, joka vähentää päällekkäistä työtä, parantaa tiedon laatua ja laskee pitkän aikavälin ylläpitokustannuksia. Palvelutiedon kaupunkitasoisella yhdenmukaistamisella tuotetaan tasalaatuista tietoa asiakkaalle. Samalla talouden ja toiminnan yhdistäminen helpottuu, kun päätöksenteko perustuu yhtenäiseen ja luotettavaan tietoon, mikä parantaa ennakoitavuutta ja tukee tarvelähtöistä palvelusuunnittelua.

Hankintaprosessia ja - ohjeistusta kehitetään hankintojen kustannustehokkuuden varmistamiseksi. Hankintojen toteuttamisessa haetaan optimaalista hinta-laatusuhdetta sekä kustannussäästöjä.

Toimenpiteet liittyen teemaan 1.3 Velkakatto, investointien ajoitus ja vastuiden seuranta

Konsernihallinnon rooli on talousohjauksen, investointien keskitetyn hallinnan, omistajaohjauksen ja raportointimittareiden yhteensovitus.

Velkakaton, investointien ajoituksen ja vastuiden seurannan osalta konsernihallinto vastaa talousohjauksen, investointien keskitetyn hallinnan, omistajaohjauksen ja raportointimittareiden yhteensovittamisesta. Tavoitteena on varmistaa, että investointeja ja taloutta johdetaan kokonaisuutena, kaupunkikonsernin pitkän aikavälin kestävyyttä tukevalla tavalla.

2. Hyvinvoivat ja yhdenvertaiset turkulaiset

Hyvinvointisuunnitelman kirjattujen tavoitteiden toteuttamisen kokonaiskoordinaatiosta huolehtiminen.

Kaupunkilaisten mielen hyvinvointia, osallisuutta ja päihteettömyyttä vahvistetaan laajoin toimenpidekokonaisuuksin, johon kuuluu kohdennettua ryhmätoimintaa, tiedon jakamista sekä tapahtumia ja kampanjoita eri ikäryhmille. Toimintaa viedään eri alueille ja sitä suunnitellaan yhdessä järjestöjen ja asukkaiden kanssa. Ehkäisevän päihdetyön rakenteita ja tietopohjaa parannetaan Varhan Tiedolla tuloksiin-hankkeessa.

Turun tietopohjaa ja yhteistä tilannekuvaa vahvistetaan asukasbarometrillä sekä Muutoksen tuulet –katsauksella. Asukasbarometri tuottaa osana kaupunkistrategian seurantaa kaksi kertaa vuodessa seurantatietoa turkulaisten näkemyksistä hyvinvoinnista, turvallisuudesta, asuinalueista ja kaupungin kehittämisestä.

Asukasbarometrin ja muiden kyselyiden perusteella saatavat alueelliset erot osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä huomioidaan alueiden tasavertaisen kehittämisen suunnitelmissa.

Toimenpiteet liittyen teemaan 2.1 Lasten kaupunki

Lasten ja nuorten kokemukset turvallisesta arjesta huomioidaan alueiden tasavertaisen kehittämisen suunnitelmissa.

Jatketaan nuorten asiakasohjausta tukevan toimintamallin käyttöönottoa, otetaan käyttöön uusia teknologioita (mm. Dynamics) ja laajennetaan jo käyttöönotettuja teknologioita (kuten elämäntilannekartoitus ZekkiPro). Asiakasohjausta parannetaan palvelu- ja toimijatietoa hyödyntävällä palveluhaulla ja jatkokehitetään nuorille suunnattua verkkosivustoa ja kaupunkisovellusta. Tätä tuetaan yhteisvaikuttavan ohjauksen tiedonhallinnalla ja ydinprosesseilla (tietoon perustuva päätöksenteko). Nuorten asiakasohjauksen toimintamalli huomioi mm. järjestöjen sekä Varhan palvelut.

Varmistetaan, että lasten ja nuorten mielen hyvinvointiin ja ehkäisevään päihdetyöhön luodun Selvästi JEES!-toimintamallin sisällöt ja kokonaisuudet otetaan laajasti käyttöön perusopetuksessa (5.–9. luokat) sekä nuorisopalveluissa. Päivitetään edelleen materiaalia ja sisältöjä palautteen pohjalta. Selvitetäään mallin muokkaamista niin, että osia siitä voisi käyttää myös varhaiskasvatuksen tukena. Jatketaan edelleen myös AMK-opiskelijoille vietävää Päihdekasvattaja-koulutusta ja lisätään koulutuksen volyymia. Panostetaan nuorten päihdetoimenpiteisiin yhteistyössä Varhan ja järjestöjen kanssa sekä PAKKA-toiminnassa.

Maahanmuuttajajärjestöjen ja -yhteisöjen kanssa tehtävän yhteistyön kautta tavoitetaan enemmän perheitä.

Toimenpiteet liittyen teemaan 2.2 Nuorten kaupunki

Palveluverkkosuunnittelussa kartoitetaan ja huomioidaan tilojen tarjoamien mahdollisuuksien lisäksi henkilöstön riittävyys palveluiden saavutettavuuden takaamiseksi.

Jatketaan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen nykyisten tilojen mahdollistama kapasiteettimäärittelytyötä sekä valmistellaan pitkän aikavälin suunnitelma erityisluokkien ja muiden palveluiden sijoittumisesta kaupungin palveluverkkoon.

Jatketaan edelleen laajaa työtä nuorten nikotiinittomuuden ehkäisyssä yhteistyössä Varhan ja järjestöjen kanssa. Panostetaan koulu- ja oppilaitostyöhön sekä suunnitellaan nuorisotiloille yhdessä nuorisopalveluiden kanssa hyvinvointiteemaiset tunnit. Jatketaan nuorten kohtaamisia ja suoran nuorilta tiedon keruuta mm. tapahtumissa ja vierailuissa sekä viemällä mielen hyvinvointi- ja päihdetietoutta ja ryhmiä heidän vapaa-ajan ympäristöihinsä helposti saavutettaviksi.

Syrjäytymisvaarassa olevien nuorten osallistumista vapaa-ajan toimintaan edistetään lisäämällä ymmärrystä nuorten tilanteesta ja toiveista ECLI-valmennuksessa laaditun suunnitelman mukaisesti sekä kehittämällä palvelutarjontaa yhdistysten kanssa.

Panostetaan nuorten palveluiden tarvelähtöisempään esittämiseen kaupunkitasoista palvelutietoa hyödyntävällä palveluhaulla sekä nuorille suunnatulla verkkosivustolla ja Turku-sovelluksella. Selvitetään nuorille suunnatun chatbotin soveltuvuutta.

Toimenpiteet liittyen teemaan 2.3 Liikkuva ja liikuttava kaupunki

Jatketaan ikääntyneiden lakisääteiseen hyvinvointisuunnitelmaan kirjattujen toimenpiteiden toteuttamista ja juurruttamista yhteisvaikuttavasti ikäystävällisyystyöryhmän kanssa.

Jatkokehitetään hyvinvointikeskusten toimintaa ja järjestöyhteistyötä. Lisätään keskusten palveluja, toimijoita, harrasteita ja yhteistyötä.

Toteutetaan liukuestejakelu kaatumisten ehkäisemiseksi.

Asuinalueiden tasavertaisen kehittämisen tietopohja tuodaan harrastamisen ohjausryhmän käyttöön.

Toimenpiteet liittyen teemaan 2.4 Elävä kulttuurikaupunki

Kulttuuripalveluiden alueellinen toiminta huomioidaan ja nostetaan esiin alueiden tasavertaisen kehittämisen suunnitelmissa.

3. Turku lisää alueellista tasavertaisuutta ja purkaa segregaatiota

Konsernihallinnon rooli: tiedolla johtaminen, vaikutusten arviointi, osallisuusmalli, asukasbudjetointi, monikielinen ja saavutettava viestintä sekä kumppanuuksien hallinta.

Toimenpiteet liittyen teemaan 3.1Yhteisöllinen ja innostava kaupunki

Segregaation purkaminen ja alueellisen tasavertaisuuden lisääminen näkyy vuonna 2027 entistä vahvemmin kaupungin johtamisessa, palveluiden kehittämisessä ja asuinalueiden hyvinvoinnin edistämisessä. Seuraamme kehitystä säännöllisesti alue-, väestö- ja ikäryhmäkohtaisen tiedon avulla sekä hyödynnämme asuinalueiden tilannekuvaa strategisessa johtamisessa, vuosisuunnittelussa, talousarviovalmistelussa ja päätösten vaikutusten arvioinnissa. Tietoa käytetään erityisesti maankäytön, asumisen, palveluverkon sekä lasten ja nuorten palveluiden kehittämisessä. Samalla koulusegregaation ehkäisystä ja vaikuttavuusarvioinnista saadut opit tuodaan osaksi toiminnanohjausta, resurssisuunnittelua ja yhteisvaikuttavaa johtamista.

Toimenpiteet liitteen teemaan 3.2 Viihtyisien ja toimivien asuinalueiden kaupunki

Kehitämme palveluverkkoa vahvistamalla tilojen yhteiskäyttöä, alueellista yhteistyötä ja palvelujen saavutettavuutta.

Toimenpiteet liittyen teemaan 3.3 Osallisuuden mahdollistava kaupunki

Yhteisöllisyyttä ja osallisuutta lisätään asukasbudjetoinnin, kansalaispaneelien, alueolohuonetoiminnan sekä järjestöjen kanssa toteutettavan yhteistyön avulla. Järjestöjen roolia vahvistetaan kehittämällä kumppanuuksia, osallistumisrakenteita ja yhteistyötä tukevia toimintamalleja.

Toimenpiteet liittyen teemaan 3.4 Köyhyyttä torjuva ja asunnottomuuden poistava kaupunki

Hyvinvointieroja ehkäistään kohdentamalla toimia alueiden tarpeisiin. Vahvistamme mielenterveys- ja päihdetyön alueellista suunnittelua, tuemme ikääntyneiden yhteisöllisyyttä ja kehitämme monikielisiä sekä saavutettavia palveluita. Asunnottomuuden ehkäisyä jatketaan yhteistyössä Varhan ja järjestöjen kanssa, ja kehitetyt toimintamallit vakiinnutetaan osaksi perustoimintaa. Ruoka-avun kehittämisessä painopistettä siirretään kohti kokonaisvaltaista hyvinvoinnin tukemista siten, että ruoka-apu toimii väylänä myös muihin palveluihin ja tukeen.

4. Koulutus, osaaminen ja työllisyys vievät uudelle vuosisadalle

Toimenpiteet liittyen teemaan 4.1 Osaava ja oppiva kaupunki

Maahanmuuttajajärjestöjen kanssa tehtävä yhteistyö, jonka kautta tavoitetaan perheitä ja yhteisöjä.

Turvallinen koulumatka on osa asuinalueiden viihtyisyyttä ja toimivaa ympäristöä (segregaatio työryhmä II). Koulumatkojen turvallisuus huomioidaan osana asuinalueiden tasavertaisen kehittämisen suunnitelmia.

Käynnistetään lukioiden verkkoselvitys ml kansainvälisen lukion tarpeet.

Toimenpiteet liittyen teemaan 4.4 Kotoutumista kehittävä kaupunki

Säännölliset imaamitapaamiset aloitetaan. OKM:n kanssa koulutetaan yhteisöjen avainhenkilöitä toimimaan kaupungin, yhteisöjen ja valtion välillä, Turussa 3 avainhenkilöä ja kaupungin asiantuntija. Säännöllinen turvallisuus- ja riskienhallintayhteistyö viranomaisen kanssa. Maahanmuuttajajärjestöjen neuvontapalvelun vakiinnuttaminen Monitorissa ja järjestöjen toiminnan ja tarpeiden kartoittaminen.

Segregaation ja sen vaikutusten vähentämisen työryhmä IV onnistunut kotoutuminen arvioi alueiden tasavertaisen kehittämisen toimenpiteiden vaikuttavuutta kotoutumisen näkökulmasta.

Maahanmuuttajajärjestöjen ja uskonnollisten yhteisöjen kanssa tehtävä yhteistyö tukee perheiden tavoittamista.

Tuodaan tietoa arvioinnin pohjaksi: asukas/asiakaskokemus, palvelujen elinkaaren hallinta, palvelujen hallinta, monikielisen kohderyhmän käyttäjätestaukset.

5. Asuminen, maankäyttö ja liikkuminen kestävän ja kehittyvän kaupungin perustana

Toimenpiteet

Kytketään segregaation toimintamalli ja aluedata ilmastonmuutokseen sopeutuminen haavoittuvilla asuinalueilla ilmasto-ohjelman tavoitteisiin. Varmistetaan alueiden tasavertaisen kehittämisen tietopohjan saatavuus kehityskäytävän kokonaissuunnittelussa.

Toimenpiteet liittyen teemaan 5.1 Kestävän rakenteen kaupunki

Huomioimme ympäristöarvot harkitessamme ja hyödyntäessämme tekoälyratkaisuja.

Itäharjun (laajeneva tiedepuiston alue) osalta toteutetaan palveluverkkoselvitys ml. Itäharjun monitoimitalo ja sen toiminnot. Merikaupungin osayleiskaavavalmistelun liitteeksi valmistelemaan pitkän aikavälin palveluverkkotarpeiden suunnitelmaa.

Toimenpiteet liittyen teemaan 5.2 Hyvän asumisen kaupunki

Segregaation kokonaistavoitteiden tiiviimpi kytkeminen maankäytön ja kaavoituksen suunnitelmiin.

Kytketään aluetieto ja alueiden kehittämissuunnitelmat
- asemakaavoitukseen ja tontinluovutukseen
- perheasuntojen määrän kasvattamisen tavoitteisiin
- asuntotuotannon tavoitteisiin
- täydennysrakentamisen tavoitteisiin

6. Kunnianhimoinen ilmasto- ja luontokaupunki Turku

Konsernihallinnon osallistuminen liittyy talous- ja investointitietoon, vihreän rahoituksen edellytyksiin, konsernitason ohjaukseen ja ohjelmien kytkentään toiminnan ja talouden suunnitteluun.

Toimenpiteet liittyen teemaan 6.1 Hiilineutraali kaupunki

Ilmastonmuutokseen sopeutumisen ja haavoittuvien asuinalueiden selvityksen kytkeminen segregaation alueelliseen dataan.

7. Vetovoimainen ja kansainvälinen Turku

Toimenpiteet liittyen teemaan 7.1 Alueen veturi ja yhtistyövoima

Konsernihallinnon toimintaa on kansainvälinen yhteistyö, edunvalvonta, EU-rahoituksen painopisteiden seuranta, strateginen tieto ja viestintä.

Yhteisvaikuttava ohjaus toimii aktiivisesti useissa kansainvälisissä verkostoissa, kuten Eurocities Social Affairs Forum ja Healthy Cities-verkosto. Teemoina mm. asunnottomuus, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, sosiaalinen kestävävyys jne.

Toimenpiteet liittyen teemaan 7.2 Turku 800 vuotta tapahtuvien keskipisteenä

Kaupungin sisäinen Turku 800 ohjausryhmä yhdistää kaupungin oman tekemiseen Turku 2029 säätiön toimintaan. Yhteisvaikuttavan ohjauksen yhteisötyö, osallisuus ja asuin alueiden kehittäminen osallistuvat aktiivisesti juhlavuoden suunnitteluun ja vahvistavat asukasnäkökulmaa.

Palvelukokonaisuuden näkökulma segregaatiotoimiin

Turun kaupungissa alueiden tasapainoinen kehittyminen ja alueellisen eriytymisen vähentäminen on pormestariohjelmaan perustuva keskeinen, koko organisaatiota läpileikkaava tavoite, jossa onnistuminen edellyttää pitkäjänteistä, tietoon perustuvaa ja yhteisvaikuttavaa johtamista. Kehittämistä ohjaavat neljä strategista päämäärää: lasten ja lapsiperheiden eriytymisen ehkäisy, alueiden erityispiirteet huomioiva palveluverkko ja asuinalueiden laatu, kaupunkitasoinen mahdollisuuksien asuntopolitiikka sekä maahan muuttaneiden onnistunut kotoutuminen.

Vuonna 2027 yhteisvaikuttavassa vuosisuunnittelussa Jäkärlään kohdistuvat toimenpiteet on kuvailtu kaikkien

palvelukokonaisuuksien osalta johdannon kappaleessa 1.5 ja oheismateriaalissa. Muualla kaupungissa tehtävät segregaation ja sen vaikutusten vähentämisen toimenpiteet kuvaillaan tässä osassa palvelukokonaisuuden omaa toimintasuunnitelmaa.

Konsernihallinnon tehtävänä on luoda edellytykset segregaation vähentämiselle, osallisuuden vahvistamiselle ja alueellisen yhdenvertaisuuden edistämiselle koko kaupunkiorganisaatiossa. Työtä tuetaan tiedolla johtamisen menetelmillä, joiden avulla tuotetaan ajankohtaista tilannekuvaa, arvioidaan kehityssuuntia sekä tunnistetaan päätöksenteon kannalta keskeisiä vaikutuksia. Vaikutusten arviointia kehitetään osana valmistelua ja päätöksentekoa, jotta eri väestöryhmiin ja alueisiin kohdistuvat vaikutukset voidaan huomioida järjestelmällisesti.

Kehittämispalvelut tukevat kaupunkitason toimintamallien, kokeilujen ja poikkihallinnollisen yhteistyön kehittämistä sekä varmistavat, että segregaation vähentämisen tavoitteet kytkeytyvät kaupungin strategiseen uudistumiseen. Henkilöstöjohtamisen tehtävänä on vahvistaa organisaation osaamista, johtamista ja toimintakulttuuria siten, että yhdenvertaisuuden, osallisuuden ja asukaslähtöisyyden tavoitteet toteutuvat arjen työssä kaikilla toimialoilla. Talousjohtaminen puolestaan tukee tavoitteiden toteutumista varmistamalla, että resurssit kohdentuvat vaikuttavasti ja että hyvinvoinnin, osallisuuden ja alueellisen yhdenvertaisuuden näkökulmat huomioidaan talouden suunnittelussa ja seurannassa.

Asukkaiden osallistumismahdollisuuksia vahvistetaan osallisuusmallin ja asukasbudjetoinnin avulla. Lisäksi panostetaan monikieliseen ja saavutettavaan viestintään, jotta tieto kaupungin toiminnasta tavoittaa mahdollisimman laajasti eri asukasryhmät. Hankintojen kautta edistetään kaupungin strategisia tavoitteita huomioimalla kilpailutuksissa ja sopimushallinnassa tarkoituksenmukaisella tavalla yhdenvertaisuutta, saavutettavuutta ja alueellista vaikuttavuutta tukevia näkökulmia. Kumppanuuksia järjestöjen, yhteisöjen ja muiden sidosryhmien kanssa johdetaan ja kehitetään tavoitteellisesti, jotta kaupungin, asukkaiden ja yhteistyökumppaneiden voimavaroja voidaan yhdistää yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Talousarviolausekkeet

Talouteen liittyvät lausekkeet

Toimielin	Talousarviolauseke	Vaikutus käyttötalouteen 2027
Kaupunginhallitus, kaupungin yhteiset	Varataan 1,0 miljoonaa euroa työllisyyden edistämiseen liittyvien toimenpiteiden toteuttamiseen painopisteenä meriteollisuuden tarpeet. Työllisyyspalveluiden tulee tuoda esitys toteutettavista toimenpiteistä kaupunginhallitukselle vuoden 2027 helmikuun loppuun mennessä. (menojen lisäys)	1 000 000 €
Kaupunginhallitus, kaupungin yhteiset	Varataan 150 000 euroa lukutaitotyön kehittämiseen. Kirjastopalvelujen tulee tuoda esitys toteutettavasta projektista kaupunginhallitukselle vuoden 2027 helmikuun loppuun mennessä. (menojen lisäys)	150 000 €
Kaupunginhallitus, kaupungin yhteiset	Eläkemaksujärjestelmän tasausmaksun tarkentuminen. (menojen vähennys)	4 300 000 €
Kaupunginhallitus, konsernihallinto	Työllisyyslautakunnan ja kaupunginhallituksen (konsernihallinto) välillä määrärahasiirto henkilöstösuunnitelman tarkistamisen seurauksena, kaupunkitasolla ei muutosta.	0 €

Muut lausekkeet

Toimielin	Talousarviolauseke
Kaupunginhallitus, kaupungin yhteiset	Asetetaan Turun Työllistämispalvelut Oy:n käytölle tavoitteet ja mittarit, joilla tavoitellaan yhteiskunnallisen yrityksen vaikuttavuuden lisäämistä.
Kaupunginhallitus, kaupungin yhteiset	Laaditaan ruotsin kielen kieliohjelma tukemaan kaupungin kaksikielisyyttä.
Kaupunginhallitus, kaupungin yhteiset	Laaditaan kattava selvitysmateriaali vuoden 2027 pormestariohjelman puolivälitarkastelua varten sisältäen mm. kaupungin velkaantumisen kehitys, investointihankkeet, liikenne ja pysäköinti, tukipalvelut, tekoälyn hyödyntämisen mahdollisuudet, työllisyys ja kaavoitus. Näiden tarkempi sisältö määritellään loppuvuoden 2026 aikana puheenjohtajatoimikunnassa.

Talouden tavoitteet

Käyttötalouden määrärahat ja tuloarviot, 1 000 €

Kaupunginhallitus yhteensä

Käyttötalousosa sitovuustaso toimintakate	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026 muutoksin	Talousarvio 2027
Ulkoiset			
Toimintatulot	90 115	87 031	92 439
Valmistus omaan käyttöön	1 673	1 830	2 509
Toimintamenot	-281 531	-294 420	-315 381
TOIMINTAKATE	**-189 743**	**-205 558**	**-220 432**
Muutos-%		-8,3	-7,2
Sisäiset			
Toimintatulot	451	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	117 483	115 860	115 944
TOIMINTAKATE	**117 934**	**115 860**	**115 944**
Muutos-%		-1,8	0,1
Yhteensä			
Toimintatulot	90 565	87 031	92 439
Valmistus omaan käyttöön	1 673	1 830	2 509
Toimintamenot	-164 048	-178 559	-199 436
TOIMINTAKATE	**-71 810**	**-89 698**	**-104 488**
Muutos-%		-24,9	-16,5

Käyttötalousosa sitovuustaso toimintakate	Konsernihallinto			Elinvoiman palvelukokonaisuus		
	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026 muutoksin	Talousarvio 2027	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026 muutoksin	Talousarvio 2027
Ulkoiset						
Toimintatulot	1 498	934	675	2 973	1 329	633
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-35 030	-39 076	-38 561	-20 660	-25 409	-25 621
TOIMINTAKATE	**-33 532**	**-38 141**	**-37 886**	**-17 687**	**-24 080**	**-24 988**
Muutos-%		-13,7	0,7		-36,1	-3,8
Sisäiset						
Toimintatulot	34	0	0	362	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-4 703	-7 387	-7 040	-2 091	-2 068	-1 947
TOIMINTAKATE	**-4 669**	**-7 387**	**-7 040**	**-1 729**	**-2 068**	**-1 947**
Muutos-%		-58,2	4,7		-19,6	5,8
Yhteensä						
Toimintatulot	1 532	934	675	3 335	1 329	633
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-39 733	-46 463	-45 601	-22 751	-27 477	-27 568
TOIMINTAKATE	**-38 201**	**-45 529**	**-44 925**	**-19 416**	**-26 148**	**-26 935**
Muutos-%		-19,2	1,3		-34,7	-3,0

Käyttötalousosa sitovuustaso toimintakate	Kaupunkirakentaminen ja tilat palvelukokonaisuus			Kh, kaupungin yhteiset toiminnot		
	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026 muutoksin	Talousarvio 2027	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026 muutoksin	Talousarvio 2027
Ulkoiset						
Toimintatulot	31 021	27 614	28 411	54 622	57 154	62 719
Valmistus omaan käyttöön	1 672	1 830	2 509	2	0	0
Toimintamenot	-134 524	-141 380	-156 736	-91 317	-88 555	-94 462
TOIMINTAKATE	**-101 832**	**-111 936**	**-125 816**	**-36 693**	**-31 401**	**-31 744**
Muutos-%		-9,9	-12,4		14,4	-1,1
Sisäiset						
Toimintatulot	52	0	0	2	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	81 268	107 156	106 021	43 009	18 160	18 910
TOIMINTAKATE	**81 321**	**107 156**	**106 021**	**43 011**	**18 160**	**18 910**
Muutos-%		31,8	-1,1		-57,8	4,1
Yhteensä						
Toimintatulot	31 073	27 614	28 411	54 625	57 154	62 719
Valmistus omaan käyttöön	1 672	1 830	2 509	2	0	0
Toimintamenot	-53 256	-34 224	-50 715	-48 308	-70 395	-75 552
TOIMINTAKATE	**-20 511**	**-4 780**	**-19 794**	**6 318**	**-13 242**	**-12 834**
Muutos-%		76,7	-314,1		-309,6	3,1

Investointien määrärahat ja tuloarviot, 1 000 €

Kaupunginhallitus yhteensä

Investointiosa sitovuustaso BRUTTO	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026 muutoksin	Talousarvio 2027
Investointimenot	-210 587	-301 861	-305 482
Rahoitusosuudet	9 589	5 000	5 000
Luovutustulot	29 711	62 585	41 000
NETTO	-171 286	-234 276	-259 482
Muutos-%		36,8	10,8

	Konsernihallinto			Kaupungin yhteiset		
Investointiosa sitovuustaso BRUTTO	**Tilinpäätös 2025**	**Talousarvio 2026 muutoksin**	**Talousarvio 2027**	**Tilinpäätös 2025**	**Talousarvio 2026 muutoksin**	**Talousarvio 2027**
Investointimenot	-5 841	-6 790	-6 820	-204 746	-295 071	-298 663
Rahoitusosuudet	0	0	0	9 589	5 000	5 000
Luovutustulot	0	0	0	29 711	62 585	41 000
NETTO	-5 841	-6 790	-6 820	-165 445	-227 486	-252 663
Muutos-%		16,3	0,4		37,5	11,1

Elinvoiman palvelukokonaisuus

Tilivelvollinen viranhaltija: Elinvoimajohtaja Vesa Palander

Kuvaus toiminnasta

Elinvoiman palvelualue

Elinvoiman palvelukokonaisuus vauhdittaa Turun kasvua ja kehitystä kaupunginhallituksen alaisuudessa. Sen tehtävänä on vahvistaa Turkua kilpailukykyisenä ja houkuttelevana kaupunkina yrityksille, osaajille, asukkaille ja matkailijoille sekä johtaa strategisesti kaupunkikonsernin yritys- ja matkailupalveluita. Palvelukokonaisuus tunnistaa elinkeinoelämän tarpeet ja varmistaa, että ne näkyvät kaupungin päätöksenteossa ja arjessa. Palvelukokonaisuus muodostuu elinvoiman ja työllisyyspalveluiden palvelualueista.

Toimintaa ohjaa elinvoimaohjelma, joka toteuttaa kaupunkistrategian kasvutavoitteita. Vuosi 2027 on ohjelman ensimmäisen vaiheen (2026–2029) toteutusvuosi: rakennetaan kasvun edellytyksiä ja puretaan pullonkauloja energian, saavutettavuuden, osaavan työvoiman ja tonttitarjonnan osalta sekä vahvistetaan vahvuusalojen ekosysteemejä ja kansainvälistä vetovoimaa.

Elinvoiman palvelualue kokoaa yhteen koulutuksen, osaamisen ja innovaatiot koko oppimisen polulla, houkuttelee investointeja ja yrityksiä alueelle sekä ohjaa ja edistää ilmasto- ja ympäristöpolitiikkaa yhdessä kumppaneiden ja sidosryhmien kanssa. Palvelualue on myös uuden luomisen alusta: se rakentaa innovaatio- ja kokeilukulttuuria, vahvistaa kumppanuuksia ja vie eteenpäin elinkeinoelämän kannalta merkittävää kaupunkikehitystä edistäen erityisesti tekoälyn, datan ja digitaalisten palveluiden hyödyntämistä osana kaupungin kehittämistä. Toimintaa johdetaan tiedolla: seudullista tilannekuvaa, ennakointia ja vaikuttavuusmittareita hyödynnetään resurssien kohdentamisessa.

Elinvoiman palvelualue muodostuu seuraavista vastuualueista:

Innovaatiot, osaaminen ja kasvu johtaa kaupunkikonsernin yrityspalveluita sekä vauhdittaa Turun elinvoimaa ja kilpailukykyä kehittämällä osaamista, tukemalla jatkuvaa oppimista, johtamalla TKI- ja innovaatiotoimintaa, edistämällä kokeilukulttuuria ja dataan perustuvaa vaikuttavuuden mittaamista sekä tukemalla startupien ja kasvuyritysten menestystä. Vastuualue vahvistaa koulutuksen ja elinkeinoelämän kohtaantoa yhdessä korkeakoulujen ja oppilaitosten kanssa.

Sijoittumispalvelut johtaa kaupunkikonsernin yritysten sijoittautumispalveluita ja innovaatiokumppanuuksia sekä edistää kansainvälisten investointien saamista alueelle. Lisäksi se johtaa tapahtumien järjestämiseen liittyvää lupaprosessia.

Elinvoimahankkeet vastaa elinvoimapalveluiden rajapintaan kiinnittyvien kaupunkikehityshankkeiden koordinaatiosta, hankealoitteiden kehittämisestä ja valmistelusta käynnistämispäätöstä varten. Vastuualue tunnistaa kehityspotentiaalia elinkeinoelämän näkökulmasta ja edistää sen käytännön toimeenpanoa yhdessä kaupungin muiden palvelukokonaisuuksien kanssa.

Kaupalliset palvelut vastaa Turun keskustan elinvoiman ja kauppapaikkojen kehittämisestä sekä myy ja markkinoi erityisesti ydinkeskustaa ja vanhan kaupungin aluetta uusille toimijoille.

Suurtapahtumat koordinoi, ohjaa ja edistää kaupungin tapahtumatoimintaa strategian mukaisesti. Vuonna 2027 painottuu Turku 800 -juhlavuoden 2029 valmistelu kansainvälisen näkyvyyden kärkenä.

Ilmasto, luonto ja kiertotalous ohjaa pormestarin ohjauksessa ilmasto-, energia- ja ympäristöpolitiikkaa kaupunkikonsernissa sekä edistää resurssiviisautta ja kiertotaloutta yhteistyössä kumppanien ja sidosryhmien kanssa.

Työllisyyspalvelujen palvelualue

Työllisyyspalveluiden palvelualue edistää osaavan työvoiman kansallista ja kansainvälistä saatavuutta sekä työllisyyttä. Palvelualue vastaa julkisten työvoimapalveluiden järjestämisestä, kaupungin työllisyyden edistämisestä sekä niihin liittyvästä kehittämisestä ja koordinaatiosta/yhteensovituksesta kaupungin muihin toimintoihin. Lisäksi palvelualueelle kuuluvat kansainvälisen osaamisen ja kotoutumista edistämisen palvelujen järjestäminen sekä niihin liittyvä kehittäminen ja koordinaatio/yhteensovitus kaupungin muihin toimintoihin. Palvelualue tuottaa myös alkavan yrittäjän palvelut ammatinharjoittajille.

Julkisten työvoimapalveluiden järjestämiseksi Turku muodostaa yhdessä 22:n varsinaissuomalaisen kunnan kanssa Turun työllisyysalueen. Turku toimii työllisyysalueen vastuukuntana. Työllisyysaluetta koskevan yhteistoimintasopimuksen mukaisesti toimivaltaa delegoidaan työllisyysalueen muiden kuntien viranhaltijoille kuntalain 54 §:n mukaisella sopimuksella. Sopimus koskee työllisyysalueen lähipalvelutehtäviä. Turku vastuukuntana tuottaa työllisyysalueen yhteiset palvelut kaikille kunnille. Lisäksi Turku vastaa lähipalveluista kaupungin omille työnhakija- ja työnantaja-asiakkaille. Työllisyysaluelautakunta toimii kuntalain 51 §:n mukaisesti osana Turun kaupungin organisaatiota työvoimapalveluiden lakisääteisten tehtävien järjestämisessä sopimuksen osapuolten yhteisenä monijäsenisenä toimielimenä ja työllisyysalueen työvoimaviranomaisena.

Toimintaympäristön muutokset

Elinvoiman palvelualue

Turun elinvoiman toimintaympäristöä leimaa vuosina 2025–2029 välitila, jossa talous, osaaminen, energia ja työvoima eivät vielä ole keskenään synkroniassa. Tämä näkyy investointipäätösten viivästymisenä, osaajapulana ja infrastruktuurin pullonkauloina. Toimintaympäristöä muokkaavat samanaikaisesti kuusi muutosvoimaa: geopolitiikka, talous, energia, teknologia, sosiaalinen rakenne ja lainsäädäntö, joiden yhteisvaikutus ei ole lineaarinen. Muutosten hallinta edellyttää järjestelmätason tilannekuvaa ja ennakointia, ei yksittäisten mittareiden seurantaa.

Energian saatavuus ja saavutettavuus ovat nousseet kasvun kovimmiksi reunaehdoiksi. Sähköverkon siirtokapasiteetin rajoitteet hidastavat teollisuus- ja cleantech-investointeja Turun seudulla jo nyt, samalla kun meriteollisuuteen ennakoidaan 2 000–3 500 uutta työpaikkaa vuoteen 2029 mennessä. Ratkaisut edellyttävät energian, maankäytön ja liikenteen yhtäaikaista käsittelyä sekä kansallisen tason edunvalvontaa erityisesti Länsiradan ja kansainvälisten lentoyhteyksien osalta.

Osaavan työvoiman saatavuus on muuttunut rakenteelliseksi kysymykseksi. Turun työmarkkinat koostuvat rinnakkaisista järjestelmistä, joissa avoimet työpaikat ja työttömyys esiintyvät samanaikaisesti. Tekniikan alan tutkintotuotanto ei nykyisellään kata ennakoitua kysyntää, ja kansainvälisten osaajien potentiaali on alikäytetty: Turussa on 37 053 monikielistä asukasta (17,7 %), mutta ulkomaalaisten työttömyysaste on 29,8 %. Kohtaannon parantaminen edellyttää koulutusvirtojen ohjaamista ennakointidatalla ja tiiviimpää yhteistyötä korkeakoulujen, oppilaitosten ja työnantajien kanssa.

Tekoälyn ja datan nopea yleistyminen muuttaa yritysten liiketoimintamalleja, osaamisvaatimuksia ja kaupungin omaa palvelutuotantoa. Samalla Euroopan puolustus- ja huoltovarmuusinvestointien kasvu avaa uusia mahdollisuuksia dual use -teknologioille ja meriklusterille. Muutos edellyttää palvelualueelta oman data- ja AI-kyvykkyyden nostoa sekä kokeilualustojen ja innovatiivisten hankintojen aktiivista käyttöä.

Kilpailu investoinneista, osaajista ja matkailijoista käydään kansainvälisillä markkinoilla. Matkailussa on käynnissä rakennemuutos, jossa kansainvälisen matkailun osuuden (nyt 15 %) ja ympärivuotisuuden kasvattaminen ovat ratkaisevia. Turku 800 -juhlavuoden 2029 valmistelu siirtyy vuonna 2027 täysimittaiseen toteutusvaiheeseen ja kytkeytyy kaupunkibrändin, matkailun ja kansainvälisen näkyvyyden kokonaisuuteen.

Julkisen talouden kiristyminen, valtionosuusuudistukset ja EU-rahoituksen ohjelmakauden muutokset lisäävät ulkoisen rahoituksen ja tiukan priorisoinnin merkitystä. Kasvun edellytykset ovat yhä selvemmin seudullisia: 22 % Turun työpaikoista täytetään pendelöinnillä, ja yritystonttitarjonta, energiainfrastruktuuri sekä osaajapooli ratkaistaan seututasolla.

Työllisyyspalvelujen palvelualue

Toimeentulotukiuudistus on kasvattanut asiakasmääriä ja lisännyt palvelujen kysyntää samalla, kun muunkielisten asiakkaiden määrän kasvu lisää ohjauksen, neuvonnan ja kotoutumista tukevien palvelujen tarvetta. Kotoutumisen edistämisestä annettuun lakiin ehdotetut muutokset laajentavat työvoimaviranomaisten tehtäviä, mikä kasvattaa palvelujärjestelmän kuormitusta entisestään.

Samanaikaisesti sosiaalihuoltolakiin ehdotetut muutokset voivat vähentää kaikkein heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden käytettävissä olevia palveluja, mikä lisää painetta työllisyyspalveluiden kykyyn vastata asiakkaiden moninaisiin tuen tarpeisiin. Työvoiman saatavuuden turvaaminen, osaavan työvoiman rekrytoinnin tukeminen sekä työnvälityspalvelut korostuvat yhä enemmän alueen elinvoiman ja yritysten kilpailukyvyn näkökulmasta.

Digitalisaation ja tekoälyn nopea kehitys muokkaavat työmarkkinoita, työn sisältöjä ja osaamisvaatimuksia sekä edellyttävät palveluilta jatkuvaa uudistumista. Lisäksi kuntien ja valtion välinen työnjako on muutoksessa, ja myös julkisten työllisyyspalvelujen järjestämisvastuun perusteita arvioidaan uudelleen. Muutokset korostavat tarvetta kehittää palveluiden vaikuttavuutta, varmistaa riittävät resurssit sekä vahvistaa henkilöstön osaamista nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä.

Työttömien työnhakijoiden määrä on kasvanut keskimäärin 15 060 työnhakijasta 15 995 työnhakijaan (+6,2 %) vuosien 2025 ja 2026 välillä. Työttömien työnhakijoiden määrä on myös kasvanut kaikissa erityisryhmissä vuonna 2026. Suurin kasvu oli pitkäaikaistyöttömissä: 7 064 henkilöä, mikä on 1 459 (+26,0 %) enemmän kuin vuonna 2025. Nuorten työttömien määrä kasvoi 292 (+15,5 %) ja ulkomaalaisten 48 (+1,7 %) henkilöllä.

Työttömyyden ennusteet viittaavat maltilliseen laskuun vuonna 2027 kuluvaan vuoteen verrattuna. Erityisryhmien kiinnittyminen työmarkkinoille tiedetään muita työnhakijoita haastavammaksi, mutta erityisryhmien työttömien työnhakijoiden määrien kasvu ei välttämättä jatku enää vuonna 2027 samankaltaisena kuin vuosien 2025–2026 välillä. Mahdolliset kiristykset maahanmuuttopolitiikkaan vaikuttavat ulkomaalaisten määrään myös työllisyyspalveluissa, ja kiristysten seurauksena ulkomaalaisten määrän kasvu saattaa ainakin taittua. Ulkomaalaisten työttömien työnhakijoiden määrän kasvu ei tosin ole ollut voimakasta, ja yleisen työmarkkinatilanteen paraneminen helpottaa myös tämän ryhmän työllistymistä. Ulkomaalaisten työttömien työnhakijoiden määrän ennustaminen on haastavaa, koska ryhmä on hyvin heterogeeninen. Työllisyystilanteen paraneminen saattaa kasvattaa palveluntarvetta siten, että esimerkiksi töiden perässä muuttavat henkilöt tuovat mukanaan perheenjäseniä, jotka kasvattavat ryhmäkokoa ja palveluntarvetta. Toisaalta esimerkiksi ehdotetut kiristykset opiskelijoiden perheenjäsenien oleskelulupiin keväälle 2027 toteutuessaan vähentävät opiskelijoiden perheenjäsenien muuttoa Suomeen.

Pitkäaikaistyöttömien määrä on kasvanut voimakkaasti viime vuosina. Työmarkkinatilanteen parantuessa kasvu ei todennäköisesti tule jatkumaan samankaltaisena kuin vuosien 2024–2026 välillä, vaikka pitkäaikaistyöttömien kiinnittyminen työmarkkinoille on haastavampaa kuin muilla työnhakijoilla.

Nuorten työttömien määrä on kasvanut huomattavasti viime vuodesta. Lukumäärän kasvu hidastuu ennusteen perusteella, mutta ei täysin pysähdy tai käänny laskuun. Työmarkkinatilanteen parantumisen tulisi helpottaa nuorten työllistymistä ja toisaalta ehkäistä työttömäksi päätymistä, vaikka työmarkkinatilanteen parantuminen näkyy ensin muissa työnhakijaryhmissä.

Työ- ja elinkeinoministeriön työmarkkinaennusteessa toukokuulta 2026 [1] koko maan tasolla vuoden 2027 työttömien ryhmien muutokset on esitetty alla olevassa taulukossa:

Ryhmä	Muutos vuoteen 2026 verrattuna
Työttömät työnhakijat	-1,2 %
Pitkäaikaistyöttömät	-2,1 %
Nuorisotyöttömät	+2,4 %

Maahanmuuton ennustetaan laskevan vuoden 2021 tasolle, eli koko maassa nettomaahanmuutto vuonna 2027 on noin puolet vuoden 2026 nettomaahanmuutosta. Turun osalta vieraskielisten henkilöiden määrän kasvun odotetaan hidastuvan, ja kiristyvän maahanmuuttopolitiikan aiheuttavan jälleen epävarmuutta ennustamiseen.

Taulukossa on kuvattu Turun kaikkien työttömien sekä pitkäaikaistyöttömien ja nuorten työttömien määrän (vajaa vuosikeskiarvo) kehitystä vuosilta 2025–2026 ja arvio muutoksesta vuodelle 2027 pohjautuen työ- ja elinkeinoministeriön työmarkkinaennusteessa arvioituihin muutoksiin.

Ryhmä	2025	2026	Arvio muutoksesta vuodelle 2027	Arvio 2027
Työttömät työnhakijat	15 060	15 995	-1 %	15 835
Pitkäaikaistyöttömät	5 605	7 064	-2 %	6 923
Nuoret	1 888	2 180	+3 %	2 245

Kotoutumisen rahoitusmalli muuttuu osan rahoituksesta siirtyessä laskennallisista korvauksista valtionosuuksiin. Jatkossa olennaista on kotoutumisen tarkasteleminen myös muiden kuin työttömien työnhakijoiden näkökulmasta, työperusteisen maahanmuuton ja kotoutumisen yhdistäminen ja opiskelijoiden sekä perheiden kotoutumisen/asettautumisen tukeminen. Työvoimaviranomaisen tehtävät muuttuvat luku- ja kirjoitustaidon koulutuksen siirtyessä kuntien järjestämisvastuulle. Mikäli suunniteltu kotihoidon tuen muutos toteutuu, kotiäitien tavoittaminen hankaloituu, ja tarpeet järjestöyhteistyölle kasvavat.

Turun Työllistämispalvelut Oy toiminta on käynnistynyt. Yritys edistää työttömien työnhakijoiden valmentamista, työllistämistä ja poluttamista työmarkkinoille. Se tarjoaa vaikeassa työmarkkinatilanteessa oleville työttömille työnhakijoille määräaikaisia työsuhteita ja yksilöllistä ura- ja työkykyvalmennusta. Työtehtävät sijoittuvat pääosin Turun kaupungin organisaatioon. Kaupunki toimii työllistämisen alustana ja tarjoaa oppimisympäristön osatutkinnoille.

Toiminnan kehittämissuunnitelma ja strategiset painopisteet (elinvoiman palvelualue)

Tunnusluku	Vastuu	Lähtötaso	TA 2027	Ohjelmatavoite	Kytkös
Uudet työpaikat, kpl/v	Elinvoima	ei dataa	+1 000	15 000 (2040)	KS 1.3 · EO 4.4
T&K-menot, % BKT:sta (V-S)	Elinvoima	2,1	3,0	4 % (2029)	KS 1.4 · EO 4.2
Innovatiivisten hankintojen osuus, %	Elinvoima	6,7	10	15 % (2029)	KS 1.1 · EO 4.3
Tekniikan aloituspaikat, muutos-%	Elinvoima	0	+20	+30 % (2028)	KS 1.6 · EO 4.5
Matkailutulo, M€ (seutu / Turku)	Elinvoima	447 / 338	500 / 380	1 000 M€ (2040)	KS 1.8 · EO 4.9
Kasvihuonekaasupäästöjen vähenemä	Elinvoima	tiekartta 2029	tiekartan mukainen	hiilineutraali 2029	KS 4.3 · EO 4.1

Palvelukokonaisuuden yleinen kehittämissuunnitelma

Elinvoimapalvelujen palvelualue

Elinvoiman palvelualueen kehittämisen painopisteinä vuonna 2027 ovat elinvoimaohjelman ensimmäisen vaiheen toimeenpano ja kasvun pullonkaulojen purkaminen. Keskiössä ovat yritysten kasvun ja investointien edellytykset, vahvuusalojen ekosysteemien ja TKI-toiminnan kaupallistaminen, koulutuksen ja elinkeinoelämän kohtaanto, kansainvälinen vetovoima ja kaupunkibrändi sekä keskustan, matkailun ja tapahtumien elinvoima. Yrityspalveluja kehitetään yhden luukun periaatteella sekä suurimpien työllistäjien kumppanuusmallilla ja pienyrittäjien palveluilla. Kaupungin roolia kysynnän luojana vahvistetaan nostamalla innovatiivisten hankintojen osuutta, avaamalla kaupungin dataa ja tarjoamalla kaupungin hankkeita ja palveluja yritysten kokeilualustoiksi. Ilmasto-, energia- ja kiertotaloustyötä johdetaan kestävän kasvun mahdollistajana, erityisesti energiakapasiteetin ja teollisuusinvestointien edellytysten osalta sekä alueen vahvaa osaamista, tietopohjaa ja yhteistyöverkostoja hyödyntäen.

Toimintatapaa uudistetaan tiedolla johtamiseen ja vaikuttavuuteen perustuvaksi. Palvelualue ottaa käyttöön elinvoimaohjelman KPI-mittariston, ylläpitää seudullista tilannekuvaa ja ennakointia sekä hyödyntää tekoälyä ja dataa niin analyysissä kuin omissa työprosesseissaan. Ulkoisen hanke- ja EU-rahoituksen osuutta kasvatetaan, ja seudullista yhteistyötä syvennetään yhteisesti rahoitettavien kärkien kautta. Konserniyhtiöiden, erityisesti Business Turun ja Visit Turku Archipelagon, omistajaohjausta terävöitetään yhteisillä tavoitteilla ja mittareilla. Turku 800 -juhlavuoden 2029 valmistelu etenee vuonna 2027 täysimittaiseen toteutusvaiheeseen.

Henkilöstön osalta painopisteinä ovat tehtävien ja vastuiden selkiyttäminen uudistuneessa organisaatiossa, yhteisöllisyyden ja psykologisen turvallisuuden vahvistaminen sekä osaamisen kehittäminen vastaamaan muuttuvia palvelutarpeita erityisesti data-, tekoäly- ja kumppanuusosaamisen osalta. Ennakoivalla henkilöstösuunnittelulla varmistetaan resurssien kohdentuminen strategisiin painopisteisiin.

Työllisyyspalvelujen palvelualue

Työllisyyspalvelujen kehittämisen painopisteinä vuonna 2027 ovat työnantajapalvelujen uudistaminen, nuorten ja vastavalmistuneiden työllisyyden vahvistaminen, pitkäaikaistyöttömyyden ja rakennetyöttömyyden ehkäisy sekä kansainvälisen osaamisen ja kotoutumisen tukeminen. Tavoitteena on kohdentaa palvelut entistä vaikuttavammin niistä hyötyville, lisätä työnvälitystyöhön

käytettävää työaikaa sekä vahvistaa kustannusvaikuttavuutta. Kehittämisessä korostuvat asiakaslähtöiset palvelut, työnantaja- ja sidosryhmäyhteistyö, monialaiset palvelupolut sekä alueellisen eriytymiskehityksen vähentäminen. Toimintaa uudistetaan hyödyntämällä digitalisaatiota, automaatiota ja tekoälyä, kehittämällä johtamista ja henkilöstön osaamista sekä lisäämällä tulosperusteisia hankintamalleja. Keskeistä on myös tiivis yhteistyö valtion, hyvinvointialueen ja Kelan kanssa erityisesti tietojärjestelmien, tiedonvaihdon, asiakasprosessien ja työttömyysturvan toimeenpanossa. Lisäksi edistetään uuden yhteiskunnallisen yrityksen käynnistämistä.

Toiminnan tavoitteet

Pormestariohjelman toimenpiteet

Pormestariohjelman luvut:

1. Kestävä talous turvaa hyvinvoinnin ja elinvoiman

Elinvoimapalvelut vahvistavat kaupungin tulopohjaa aktiivisella kasvupolitiikalla: yritysten sijoittumista, investointeja ja uusien työpaikkojen syntymistä edistetään sekä tuetaan elinkeinorakenteen uudistumista. Konserniyhtiöiden, erityisesti Business Turun ja Visit Turku Archipelagon, omistajaohjausta terävöitetään yhteisillä tavoitteilla ja mittareilla. Toimintaa johdetaan tiedolla: elinvoiman KPI-mittaristo, seudullinen tilannekuva ja tekoälyn hyödyntäminen kytketään osaksi vuosisuunnittelua ja vaikutusten arviointia.

3. Turku lisää alueellista tasavertaisuutta ja purkaa segregaatiota

Elinvoimapalvelut kytkevät elinkeinotoiminnan segregaation vähentämiseen toteuttamalla ankkuri-investointeja eriytymiskehityksen alueilla sekä laatimalla Varissuo–Sataman ja Pansio–Jyrkkälän kehittämisohjelmat yhdessä kaupunkiympäristön palvelukokonaisuuden kanssa. Lähipalvelujen ja kauppapaikkojen elinvoimaa tuetaan osana asuinalueiden vetovoimaa ja turvallisuutta.

Työllisyyspalvelut ehkäisevät alueellista eriytymistä vahvistamalla työllisyyttä, osaamista ja osallisuutta niillä alueilla, joissa työttömyys ja hyvinvointihaasteet kasautuvat. Työllisyyspalvelut tuodaan lähelle asukkaita jalkautuvien palvelujen ja laajan kumppanuusverkoston avulla. Toimenpiteillä vahvistetaan työmarkkinoille pääsyä, ehkäistään syrjäytymistä sekä edistetään yhdenvertaisia mahdollisuuksia koulutukseen, työhön ja yhteiskunnalliseen osallisuuteen.

4. Koulutus, osaaminen ja työllisyys vievät uudelle vuosisadalle

Elinvoimapalvelut vahvistavat koulutuksen ja elinkeinoelämän kohtaantoa Turun seudun osaamissopimuksella, jatkuvan oppimisen muuntokoulutusmallilla sekä alakohtaisilla työvoimaohjelmilla meriklusterissa, sosiaali- ja terveysalalla ja logistiikassa. Yrityspalveluja kehitetään selkeällä palvelulupauksella ja yhden luukun periaatteella, ja aloittavan yrittäjän neuvontaa tarjotaan monikielisesti. Pienten yritysten osallistumismahdollisuuksia kilpailutuksiin parannetaan ja innovatiivisten hankintojen osuutta kasvatetaan. TKI-yhteistyötä korkeakoulujen kanssa vahvistetaan kaupallistamisen ja vahvuusalojen ekosysteemien kautta.

Työllisyyspalvelut vahvistavat alueen elinvoimaa edistämällä työllistymistä, osaavan työvoiman saatavuutta ja sujuvaa kotoutumista. Palveluissa kehitetään työnantajien ja työnhakijoiden kohtaamista, tuetaan osaamisen ja kielitaidon kehittämistä työmarkkinoiden tarpeisiin sekä vahvistetaan yhteistyötä yritysten, oppilaitosten ja muiden kumppaneiden kanssa. Erityistä huomiota kiinnitetään haastavassa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden työllistymiseen, kansainvälisten osaajien alueelle kiinnittymiseen sekä kotoutumisen nopeuttamiseen ja vaikuttavuuden parantamiseen.

5. Asuminen, maankäyttö ja liikkuminen kestävän ja kehittyvän kaupungin perustana

Elinvoimapalvelut vastaavat kaupunkikehityshankkeiden elinvoimanäkökulmasta: Tiedepuiston toteutus, Linnanniemen kehittäminen ja keskustan kehittämisen toimenpideohjelma etenevät elinvoiman ja kaupunkisuunnittelun pysyvällä yhteistyömallilla. Yritysalueet profiloidaan vahvuusaloittain ja tontti- sekä toimitilatarjonnan riittävyys varmistetaan. Teollisuuden ja investointien edellytyksiä turvataan energiakapasiteetin, logistiikan ja saavutettavuuden edunvalvonnalla, erityisesti Länsiradan ja kansainvälisten lentoyhteyksien osalta.

6. Kunnianhimoinen ilmasto- ja luontokaupunki Turku

Ilmasto, luonto ja kiertotalous -vastuualue ohjaa hiilineutraalius 2029 –tavoitteen ja ilmaston muutokseen sopeutumisen, luontopositiivisuuden ja resurssiviisaan kiertotalouden toteutusta kaikilla sektoreilla ja vastaa ilmastosuunnitelman mittareista sekä vuosittaisesta ilmastoraportista. Saaristomeri- ja LUMO-ohjelmia toteutetaan yhdessä kumppanien kanssa, ja kiertotaloutta sekä resurssiviisautta vahvistetaan

kaupunkikonsernissa sekä laajassa yhteistyössä kansalaisyhteiskunnan, alueellisten, kansallisten ja kansainvälisten kumppanien kanssa. Kestävää kehitystä ja rahoitusta vahvistetaan Turussa ja vihreää siirtymää kytketään elinkeinopolitiikkaan cleantech-investointien sekä uusien liiketoimintamahdollisuuksien kautta hyödyntäen Euroopan hiilineutraalien kaupunkien mission verkostoa ja tukea. Kaupunkikonsernin investointien kattavaa ilmasto- ja kestävyysohjausta vahvistetaan edelleen ja vihreää rahoitusta kehitetään yhteistyössä kumppanien kanssa.

7. Vetovoimainen ja kansainvälinen Turku

Elinvoimapalvelut rakentavat Turun kansainvälistä vetovoimaa Turku-brändistrategialla, Invest in Turku -ohjelmalla ja kansainvälisten osaajien houkutteluohjelmalla; International House Turku -palvelumallia ja englanninkielisiä palveluja vahvistetaan. Turku 800 -juhlavuoden 2029 valmistelu etenee koko vuoden kattavaksi tapahtumakokonaisuudeksi, ja suurtapahtumien kilpailukykyä vahvistetaan huomioimalla tapahtumatarpeet kaupungin kehittämisessä ja investoinneissa. Matkailun kasvua vauhditetaan saariston, merellisyyden ja ruokakaupungin kärjillä. Seudullista yhteistyötä ja korkeakoulukumppanuutta syvennetään yhteisesti rahoitettavien kärkien kautta.

Työllisyyspalveluilla vahvistetaan Turun elinvoimaa parantamalla työnhakijoiden ja työnantajien kohtaamista, tukemalla osaavan työvoiman saatavuutta sekä kehittämällä yritys- ja rekrytointipalveluja. Osaamista vahvistetaan työmarkkinoiden tarpeisiin kohdennetulla koulutuksella yhteistyössä oppilaitosten ja työnantajien kanssa. Työperäistä maahanmuuttoa edistetään kehittämällä kansainvälisten osaajien palveluja, nopeuttamalla kotoutumista ja kielikoulutusta sekä tukemalla maahan muuttaneiden osaamisen tunnistamista ja työllistymistä alueen yrityksiin.

Palvelukokonaisuuden näkökulma segregaatiotoimiin

Turun kaupungissa alueiden tasapainoinen kehittyminen ja alueellisen eriytymisen vähentäminen on pormestariohjelmaan perustuva keskeinen, koko organisaatiota läpileikkaava tavoite, jossa onnistuminen edellyttää pitkäjänteistä, tietoon perustuvaa ja yhteisvaikuttavaa johtamista. Kehittämistä ohjaavat neljä strategista päämäärää: lasten ja lapsiperheiden eriytymisen ehkäisy, alueiden erityispiirteet huomioiva palveluverkko ja asuinalueiden laatu, kaupunkitasoinen mahdollisuuksien asuntopolitiikka sekä maahan muuttaneiden onnistunut kotoutuminen.

Vuonna 2027 yhteisvaikuttavassa vuosisuunnittelussa Jäkärlään kohdistuvat toimenpiteet on kuvailtu kaikkien palvelukokonaisuuksien osalta johdannon kappaleessa 1.5 ja oheismateriaalissa. Muualla kaupungissa tehtävät segregaation ja sen vaikutusten vähentämisen toimenpiteet kuvaillaan tässä osassa palvelukokonaisuuden omaa toimintasuunnitelmaa.

Elinvoiman palvelualue vähentää alueellista eriytymistä kytkemällä elinkeinotoiminnan, investoinnit ja kaupunkikehityksen niihin alueisiin, joilla eriytymiskehitys on voimakkainta. Lähtökohtana on, että alueen elinvoima – työpaikat, yritykset, palvelut ja vetovoima – on segregaation ehkäisyn rakenteellinen keino, ei pelkkä seuraus onnistuneesta sosiaalipolitiikasta.

Työllisyys ja yritykset. Pienyrittäjien yhden luukun palvelua ja monikielistä yritysneuvontaa kohdennetaan alueille, joilla yrittäjyys on kasvava mutta hauras työllistymisen väylä. Kaupungin kumppanuusmallin ja innovatiivisten hankintojen kautta parannetaan paikallisten pienyritysten mahdollisuuksia päästä kaupungin toimittajiksi.

Väestö, asuminen ja toimiva ympäristö. Elinvoiman ja kaupunkisuunnittelun yhteistyömallilla varmistetaan, että asunto- ja maapolitiikkaa tarkastellaan myös elinvoima- ja veropohjakysymyksenä. Varissuo–Sataman ja Pansio–Jyrkkälän kehittämisohjelmat laaditaan yhdessä kaupunkiympäristön kanssa, ja segregoituville alueille kohdennetaan ankkuri-investointeja, jotka kytketään elinkeinotoimintaan ja työpaikkojen syntymiseen.

Viihtyisyys ja vetovoima. Kaupallisten palvelujen vastuualue tukee lähikauppapaikkojen ja alueellisten palvelukeskittymien elinvoimaa. Tapahtuma- ja kulttuuritoimintaa jalkautetaan keskustan ulkopuolelle osana alueiden vetovoiman ja sosiaalisen ilmapiirin vahvistamista.

Koulutusaste ja kotoutuminen. Koulutusvirtojen ohjaamisessa ja alakohtaisissa työvoimaohjelmissa huomioidaan alueet, joilla koulutusaste on matala. Kansainvälisten osaajien houkuttelu ja kotoutuminen kytketään samaan kokonaisuuteen työllisyyspalvelujen alueallianssimallin kanssa.

Toimenpiteiden alueellista vaikuttavuutta seurataan segregaatioindeksin, asukasbarometrin sekä elinvoiman KPI-mittariston alueellisen tarkastelun avulla.

Työllisyyspalvelut vähentävät alueellista eriytymistä kohdentamalla palveluja alueille, joilla työttömyys, pitkäaikaistyöttömyys, matala koulutusaste ja kotoutumisen tuen tarve kasautuvat. Alueellista tietoa hyödynnetään

palvelutarpeiden tunnistamisessa, palvelujen suunnittelussa ja vaikutusten seurannassa.

Palvelujen saavutettavuutta vahvistetaan viemällä työllisyys-, Ohjaamo-, kotoutumis- ja yrityspalveluja alueiden luonteviin asiointi- ja kohtaamispaikkoihin sekä tekemällä yhteistyötä koulujen, oppilaitosten, järjestöjen ja muiden paikallisten toimijoiden kanssa. Nuorille tarjotaan varhaista ohjausta koulutukseen ja työhön siirtymiseen, ja työnantajien kanssa kehitetään alueellisia rekrytointi-, harjoittelu-, oppisopimus- ja kesätyömahdollisuuksia.

Haastavassa työmarkkina-asemassa oleville asiakkaille rakennetaan yksilöllisiä ja monialaisia palvelupolkuja yhdessä hyvinvointialueen, Kelan, oppilaitosten ja järjestöjen kanssa. Maahan muuttaneiden työllistymistä edistetään yhdistämällä osaamisen ja kielitaidon kehittäminen, osaamisen tunnistaminen, työnhaku ja työnantajakontaktit. Työnantajia tuetaan monimuotoisessa rekrytoinnissa ja työyhteisöjen kielitietoisissa toimintatavoissa. Näillä toimilla vahvistetaan asukkaiden työmarkkinaosallisuutta, ehkäistään syrjäytymistä ja lisätään alueiden elinvoimaa, yhteisöllisyyttä ja turvallisuutta.

Talouden tavoitteet

Käyttötalouden määrärahat ja tuloarviot, 1 000 €

Kh, Elinvoiman palvelukokonaisuus yhteensä

Käyttötalousosa sitovuustaso toimintakate	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026 muutoksin	Talousarvio 2027
Ulkoiset			
Toimintatulot	2 973	1 329	633
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	-20 660	-25 409	-25 621
TOIMINTAKATE	**-17 687**	**-24 080**	**-24 988**
Muutos-%		-36,1	-3,8
Sisäiset			
Toimintatulot	362	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	-2 091	-2 068	-1 947
TOIMINTAKATE	**-1 729**	**-2 068**	**-1 947**
Muutos-%		-19,6	5,8
Yhteensä			
Toimintatulot	3 335	1 329	633
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	-22 751	-27 477	-27 568
TOIMINTAKATE	**-19 416**	**-26 148**	**-26 935**
Muutos-%		-34,7	-3,0

Käyttötalousosa sitovuustaso toimintakate	Elinvoimapalvelut			Työllisyyspalvelut		
	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026 muutoksin	Talousarvio 2027	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026 muutoksin	Talousarvio 2027
Ulkoiset						
Toimintatulot	1 529	210	600	1 444	1 119	33
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-14 435	-12 971	-16 097	-6 224	-12 438	-9 524
TOIMINTAKATE	**-12 907**	**-12 761**	**-15 497**	**-4 780**	**-11 319**	**-9 490**
Muutos-%		1,1	-21,4		-136,8	16,2
Sisäiset						
Toimintatulot	0	0	0	362	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-473	-618	-642	-1 618	-1 450	-1 305
TOIMINTAKATE	**-473**	**-618**	**-642**	**-1 256**	**-1 450**	**-1 305**
Muutos-%		-30,8	-3,9		-15,4	10,0
Yhteensä						
Toimintatulot	1 529	210	600	1 806	1 119	33
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-14 908	-13 589	-16 740	-7 843	-13 888	-10 829
TOIMINTAKATE	**-13 379**	**-13 379**	**-16 140**	**-6 037**	**-12 769**	**-10 795**
Muutos-%		-0,0	-20,6		-111,5	15,5

Työllisyysaluelautakunta

Tilivelvollinen viranhaltija: Työllisyysaluejohtaja Pipa Turvanen

Kuvaus toiminnasta

Turun työllisyysaluelautakunta toimii kuntalain 51 §:n mukaisesti osana Turun kaupungin organisaatiota työvoimapalveluiden lakisääteisten tehtävien järjestämisessä Turun työllisyysalueen yhteistoimintasopimuksen osapuolten yhteisenä monijäsenisenä toimielimenä ja Turun, Auran, Kaarinan, Kemiönsaaren, Kustavin, Laitilan, Liedon, Loimaan, Maskun, Mynämäen, Naantalin, Nousiaisten, Oripään, Paimion, Paraisten, Pyhärannan, Pöytyän, Raision, Ruskon, Sauvon, Taivassalon, Uudenkaupungin ja Vehmaan muodostaman Turun työllisyysalueen työvoimaviranomaisena. Työllisyysalue vastaa julkisten työvoimapalvelujen järjestämisestä alueensa asukkaille ja työnantajille. Sen tavoitteena on tarjota näille kattavat ja kustannusvaikuttavat palvelut asiakkaiden kielelliset ja muut tarpeet huomioiden. Työllisyysalue edistää työllisyyttä, parantaa työn ja tekijöiden kohtaantoa sekä tukee alueen elinvoimaa tarjoamalla asiakaslähtöisiä ja vaikuttavia palveluja työnhakijoille, työnantajille ja muille yhteistyötahoille.

Turun työllisyysalueen toiminnan painopisteitä ovat työmarkkinoiden virtaamien ja kohtaannon parantaminen, osaamisen uudistaminen kysyntälähtöisesti, palvelujen vaikuttavuuden tehostaminen sekä vahvan työllisyyden ekosysteemiverkoston rakentaminen alueen työllisyyden, kasvun ja kilpailukyvyn edistämiseksi. Erityistä huomiota kiinnitetään nuorten, muunkielisten, pitkäaikaistyöttömien ja muiden heikossa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden työllistymisen edistämiseen sekä pitkäaikaistyöttömyyden ehkäisyyn.

Toimintaympäristön muutokset

Työllisyysalueen toimintaympäristö muuttuu nopeasti. Digitalisaatio, tekoäly ja työelämän rakennemuutos muuttavat osaamistarpeita ja lisäävät jatkuvan oppimisen tarvetta. Väestön ikääntyminen kasvattaa työvoiman saatavuushaasteita. Kotoutumisen, kielitaidon sekä osaamisen tunnistamisen onnistuminen korostuvat työmarkkinoiden toimivuuden edellytyksinä.

Työmarkkinoiden keskeinen haaste on kohtaanto: työvoiman kysyntä ja tarjonta eivät kohtaa riittävän nopeasti osaamisen, sijainnin ja työmarkkinoiden rakennemuutosten vuoksi. Pitkäaikaistyöttömyys, nuorten työmarkkinoille kiinnittymisen haasteet ja alueellinen eriytymiskehitys lisäävät tarvetta ennakoiville ja kohdennetuille palveluille.

Toiminnan kehittämissuunnitelma ja strategiset painopisteet

Vuonna 2027 työllisyyspalvelujen kehittämistä ohjaavat työn ja tekijöiden kohtaannon parantaminen, työvoiman osaamisen kehittäminen, nuorten, muunkielisten ja pitkäaikaistyöttömien työllistymisen edistäminen sekä palvelujen vaikuttavuuden vahvistaminen.

Toimintaa kehitetään asiakaslähtöisesti ja tiedolla johdetusti. Painopisteenä ovat palvelujen kustannusvaikuttavuus, tulosperusteiset toimintamallit, digitaalisten työkalujen, automaation ja tekoälyn hyödyntäminen sekä henkilöstön osaamisen ja työhyvinvoinnin vahvistaminen. Samalla vahvistetaan kumppanuuksia työnantajien, oppilaitosten, hyvinvointialueen, Kelan sekä järjestöjen ja yksityisten palveluntuottajien kanssa.

Palvelukokonaisuuden yleinen kehittämissuunnitelma

Lautakunnan yleinen kehittämissuunnitelma esitellään elinvoiman palvelukokonaisuuden toimintasuunnitelmassa osana työllisyyspalvelujen kehittämissuunnitelmaa.

Toiminnan tavoitteet

Pormestariohjelman toimenpiteet

Lautakunnan toimenpiteet koskien pormestariohjelman toteuttamista sisältyvät elinvoiman palvelukokonaisuuden toimintasuunnitelmaan osana työllisyyspalvelujen toimenpiteitä.

Palvelukokonaisuuden näkökulma segregaatiotoimiin

Lautakunnan näkökulma segregaatiotoimiin sisältyy elinvoiman palvelukokonaisuuden toimintasuunnitelmaan osana työllisyyspalvelujen näkökulmaa.

Talouden tavoitteet

Käyttötalouden määrärahat ja tuloarviot, 1 000 €

Käyttötalousosa sitovuustaso toimintakate	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026 muutoksin	Talousarvio 2027
Ulkoiset			
Toimintatulot	17 876	22 289	23 054
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	-41 513	-51 134	-51 328
TOIMINTAKATE	**-23 637**	**-28 845**	**-28 274**
Muutos-%		-22,0	2,0
Sisäiset			
Toimintatulot	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	-1 911	-1 353	-1 438
TOIMINTAKATE	**-1 911**	**-1 353**	**-1 438**
Muutos-%		29,2	-6,3
Yhteensä			
Toimintatulot	17 876	22 289	23 054
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	-43 425	-52 488	-52 766
TOIMINTAKATE	**-25 549**	**-30 198**	**-29 712**
Muutos-%		-18,2	1,6

Kaupunkirakentaminen ja tilat -palvelukokonaisuus

Rakentamis- ja tilajaosto

Tilivelvollinen viranhaltija: Kaupunkirakentamispalveluiden johtaja Kimmo Suonpää

Kuvaus toiminnasta

Kaupunkirakentaminen ja tilat -palvelukokonaisuuden tehtävänä on kaupunginhallituksen sekä sen rakentamis- ja tilajaoston alaisuudessa vastata infra- ja tilaomaisuuden hankesuunnittelusta, kaupungin rakennetusta infra- ja tilaomaisuudesta, laadukkaan kaupunkiympäristön toteuttamisesta ja kunnossapidosta sekä terveellisten tilojen toteuttamisesta. Lisäksi palvelukokonaisuus huolehtii kaupungin hallinnassa olevien tilojen kehittämisestä ja ylläpidosta kaupungin strategiset tavoitteet huomioiden sekä vastaa toimintaa tukevien toimitilojen tarjoamisesta kaupungin eri toimijoille.

Kaupunkirakentaminen ja tilat -palvelukokonaisuus muodostuu kahdesta palvelualueesta:

- Infrapalvelut vastaa katujen ja muiden yleisten alueiden toteutussuunnittelusta, rakennuttamisesta ja kunnossapidosta.
- Tilapalvelut vastaa kaupungin tilahallinnasta ja sen kehittämisestä, toimitilajohtamisesta ja kohdejohtamisesta sekä kaupungin toimitilojen suunnitteluttamisesta ja rakennuttamisesta.

Kaupunkirakentaminen ja tilat -palvelukokonaisuuden toimintaa kehittää, ohjaa ja valvoo kaupunginhallituksen rakentamis- ja tilajaosto.

- Kaupunginhallituksen rakentamis- ja tilajaosto vastaa kaupungin infran ja tilojen hankesuunnittelusta, rakennuttamisesta, kunnossapidosta ja ylläpidosta, ellei tehtävää ole annettu muulle toimielimelle tai viranhaltijalle. Rakentamis- ja tilajaosto vastaa myös kaupungin infra- ja tilaomaisuuden kehittämisestä sekä kaupungin infra- ja tilahallinnan strategianmukaisuudesta. Lisäksi rakentamis- ja tilajaosto seuraa ja valvoo kaupungin investointihankkeiden etenemistä ja niille asetettujen tavoitteiden toteutumista.

Kaupunginhallituksen omaisuudenhallinnan tulosyksikölle on varattu investointiosaan talousarviomäärärahat (1602 KH/Maaomaisuus, 1603 KH/Tilaomaisuus, 1604 KH/Infraomaisuus, 1605 KH/Ensikertainen kalustaminen) investointiohjelmien ja kiinteän omaisuuden myyntitavoitteiden toteutusta varten. Kaupunkirakentaminen ja tilat -palvelukokonaisuus vastaa tilaomaisuuden ja infraomaisuuden sekä ensikertaisen kalustamisen kokonaisuuksien toteutuksesta ja raportoinnista.

Toimintaympäristön muutokset

Toimintaympäristössä voimakkaasti vaikuttavia ilmiöitä ovat ilmastonmuutos, kaupungistuminen, väestönkasvu, väestön ikääntyminen, maahanmuutto, eriarvoistuminen, digitalisaatio sekä lainsäädännön muutokset. Kaupunkirakentaminen ja tilat -palvelukokonaisuus toimii aktiivisesti käynnissä olevassa muutoksessa. Tavoitteena on omalta osaltaan luoda hyvän elämän mahdollisuuksia ja kasvua niin yrityksille kuin kansalaisillekin.

Toimintaympäristön ennakoidut muutokset vuosilla 2027–2030

Toimintaympäristö tulee laajenemaan tuntuvasti sekä Infran että tilapalveluiden osalta. Tämä tarkoittaa kaupunkiympäristössä kunnossapitoalueiden kasvua ja ylläpidon piiriin tulevien toimitilojen määrän kasvua.

Raitiotiehankkeesta tehty päätös kesäkuussa 2026. Toteutusvaiheeseen siirtyminen aiheuttaa liikennejärjestelmän ja toiminnan kannalta laajoja muutoksia vuoden 2027 alusta alkaen koko tarkastelujaksolle ja siitä eteenpäin. Suunnittelu jatkuu myös toteutusvaiheessa ja toteutussuunnittelun resursseja tarvitaan myös liikennejärjestelyjen toteuttamista varten. Liittyy myös kunnossapidon järjestämiseen ja raitiotien operointiin ja sen rajapintoihin (raitiotien kunnossapito).

Liikkumistapojen muutokset, palveluvaatimusten kasvu sekä muut niihin liittyvät toimintaympäristön muutokset vaikuttavat liikennejärjestelmän laatuun, laajuuteen ja ylläpidon kustannuksiin. Talvipyöräilyn laajentuminen

jatkuu vuonna 2027 ja talvipyöräilyn ohjelman toteutuu jatkovuosina, joka edelleen nostaa kunnossapidon kustannustasoa.

Rakentamislaki tuli voimaan 1.1.2025. Se korvasi aiemman maankäyttö- ja rakennuslain rakentamista koskevat säädökset. Alueidenkäyttölain uudistus on edelleen kesken. Lain on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2027. Yhdyskuntakehittämislaki ja yhdyskuntarakentamislaki ovat lausunnoilla. Tavoitteena on, että hallituksen esitys eduskunnalle on valmis vuonna 2026.

Uusi laki yhdyskuntarakentamislaki korvaa lain kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta sekä voimassa olevaa alueidenkäyttölakia muutettaisiin kumoamalla siitä kunnan yleisiä alueita koskeva luku, hulevesiä koskeva luku sekä eräitä muita säännöksiä. Uudessa laissa säädettään siitä, kuinka kunnan kadut ja muut yleiset alueet tulee suunnitella, rakentaa ja kunnossapitää ja millä periaatteilla teknisiä verkkoja voidaan sijoittaa niille. Laissa säädetään lisäksi hulevesien hallinnasta rakennetussa ympäristössä.

Laki liikennejärjestelmän digitaalisista tietopalveluista tuli voimaan 1.1.2026. Edellyttää kaupungilta liikennejärjestelmää koskevan tiedon toimittamista tietoa palvelevaan kansalliseen yhteyspisteen. Lisää resurssipaineita erityisesti omaisuudenhallintarekisterin ylläpidosta vastaavien henkilöiden osalta.

Kansallinen vesihuoltouudistustyö on myös saatu päätökseen, ja Vesihuoltolain muutokset tulivat voimaan vuoden 2026 alusta.

Energiadirektiivien (EED, EPBD ja REDIII) kansallinen toimeenpano käynnissä, jossa EED:n sääntely osaksi kansallista lainsäädäntöä lokakuussa 2025 ja EPBD:n sääntely toukokuussa 2026.

Uusi hankintalaki tuli pääosiltaan voimaan 18.6.2026. Keskeisimmät muutokset koskee mm. sitä, että kilpailu olisi lähtökohtaisesti uusittava, jos EU-kynnysarvon ylittävässä kilpailutuksessa avoimessa menettelyssä on saatu vain yksi tarjous. Muutoksessa markkinakartoituksen tekemiseen kannustettaisiin, jotta yrityksillä olisi paremmat mahdollisuudet osallistua tarjouskilpailuihin ja hankintayksiköt saisivat hyödyllistä tietoa tarjouskilpailun valmistelua varten ja hankinta olisi pääsääntöisesti jaettava osiin, jotta pienemmillä yrityksillä olisi enemmän mahdollisuuksia osallistua kilpailuihin. Hankinnan huolellista valmistelua halutaan edistää, sekä kannustaa markkinakartoituksen nykyistä laajempaan käyttöön. Hankintayksiköiden tulee suurissa, yli 10 miljoonan euron arvoisissa hankinnoissa toteuttaa analyysi, jossa mm. arvioidaan hankintamallin soveltuvuus ja ennakoidaan kustannuksia.

Valmiuslain kokonaisuudistus on lausunnoilla.

RT ja Rakli ovat käynnistäneet YSE98-asiakirjan uudistamisen, jolla tulee olemaan suuri vaikutus hankkeisen sopimusohjaukseen.

Asetus gigabittisen viestintäverkon toteuttamisen vauhdittamisesta on valmistelussa.

LVM on käynnistämässä asetuksen toimeenpanemiseksi hankkeen yhteisrakentamislain muuttamiseksi eräiltä osin. Uusien säännösten tulisi suurimmalta osin olla voimassa marraskuussa 2025.

EUDR – EU:n metsäkatoasetus, jossa myyty puu tulee vakuuttaa EU:n TRACES-järjestelmään. Tämä lisää dokumentointi- ja raportointivelvoitteita sekä edellyttää puun alkuperän ja riskien arviointia myös kunnossapidon puuvirroissa.

EU:n ennallistamisasetus, josta mm. metsien osalta vaaditaan metsäluonnon tilaa kuvaavien indikaattoreiden (esim. linnut ja lahopuu) positiivista kehitystä. Kansallinen toimeenpano on tulossa kesällä 26, ja on todennäköistä, että vaikutukset kohdistuvat myös kaupunkeihin.

Toiminnan kehittämissuunnitelma ja strategiset painopisteet

Palvelualue	Tunnusluku	2025
Infrapalvelut	Kunnossapidettävien liikennealueiden ulkoiset toimintakulut (€) / ha	17 500 €
	Suoriteyksikkö	850 ha
Infrapalvelut	Kunnossapidettävien viheralueiden ulkoiset toimintakulut (€) / ha	2 200 €
	Suoriteyksikkö	3 300 ha
Tilapalvelut	Kaupungin hallinnassa olevan toimitilakannan kokonaiskustannukset € / m^2 / kk. Sisältää ulkoiset vuokratulot.	6,21 €
	Suoriteyksikkö	890 811 m^2

Palvelukokonaisuuden yleinen kehittämissuunnitelma

Toiminnan kehittämissuunnitelma keskittyy pormestariohjelman toimenpiteiden toteuttamiseen niiltä osin, kun kaupunkirakentaminen ja tilat -palvelukokonaisuus voi omilla toimillaan ja/tai yhteistyössä muiden palvelukokonaisuuksien kanssa niitä toteuttaa. Samalla palvelukokonaisuuden kehittämissuunnitelma toteuttaa kaupunkistrategian mukaisia tavoitteita. Lisäksi kehittämissuunnitelma sisältää perustoiminnan tavoitteita, joissa painopisteinä on omaisuuden hallinnannan kehittäminen ja sitä kautta tiedolla johtamisen lisääminen tila- ja infraomaisuuden kokonaishallissa. Kaupunkirakentaminen ja tilat -palvelukokonaisuuden näkökulmasta toimintaamme liittyvät erityisesti hallittu kasvu, hyvä kaupunkielämä sekä luonnostaan edelläkävijä Turku, joissa korostuvat investointien ja omaisuuden hallinta taloudellisesti kestävästi, liikkuminen, kaupunkiympäristön kehittäminen ja ilmastokestävät ratkaisut.

Strateginen omaisuus ja investointijohtaminen

Infra- ja tilaomaisuuden hallinnan painopiste keskittyy palvelutuotannonnon ja palveluverkkosuunnittelun kautta keskeiseen omaisuuteen ja tuottamatonta muuta tilaomaisuutta pyritään vähentämään, joko myymällä, kehittämällä tai purkamalla. Tilaomaisuuden hallintaa ja vaikuttavuutta parannetaan mm. salkutusta kehittämällä. Omaisuuden arvon säilyminen varmistetaan tehokkaalla ja laadukkaalla ylläpidolla ja suunnitelmallisella korjausvelan hallinnalla. Korjausinvestointeja suunnataan korjausvelan hallinnan kannalta vaikuttaviin kohteisiin.

Kaupunkirakentaminen ja tilat -palvelukokonaisuus suunnittelee hankintoja siten, että alan yrityksillä on laajasti mahdollisuuksia ottaa kilpailuihin osaa. Tämä toteutuu parhaiten siten, että yrityksille järjestetään laajasti markkinavuoropuheluja ja eri hankintamenettelyjä käytetään laajasti ja sekä isot että pienet yritykset huomioidaan hankintoja suunniteltaessa. Myös erilaisia kumppanuusmenettelyjä käytetään osana palveluiden ja investointien tuottamista.

Vaikuttava palveluverkkototeutus ja tilajohtaminen

Palvelukokonaisuus toteuttaa yhteisvaikuttavasti palveluverkkosuunnittelun kautta tulevia investointitarpeita monipuolisesti kilpailuttamalla niitä tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti. Suunnittelussa, toteutuksessa ja ylläpidossa huomioidaan tilatarpeet, yhteiskäyttötilat, tilojen muunneltavuus mm. tilojen käyttöasteen optimoimiseksi. Myös palvelurakennusten pihat ja muiden alueiden kuten kävelyn ja oleilun alueet suunnitellaan ja toteutetaan siten, että niistä toteutuu houkuttelevia alueita kaikenikäisille ja siten niiden käytettävyys ja käyttöaste paranee.

Tilaresurssien kartoituksen kautta päästään parhaiten luomaan mahdollisuuksia esim. yhdistysten käyttöön soveltuvista yhteisötiloista ja olemassa olevien alueolohuoneiden käytöstä. Samalla laajennetaan tilakonseptointia päiväkodeista perusopetustiloihin.

Kaupunkirakentaminen ja tilat -palvelukokonaisuus mahdollistaa mm. lukiotilojen ja ammatillisen koulutuksen tekniikan alojen kampuksen hankesuunnittelun käynnistämisen ja laatii tarvittavat selvitykset niihin liittyen.

Lisäksi otetaan huomioon segregaation vähentämiseen liittyvien (kaupunkiympäristön laatu) työryhmien tavoitteet ja toimenpiteet, joka osaltaan lisäävät mm. alueellista tasavertaisuutta.

Laadukas ja vetovoimainen kaupunkiympäristö

Uusia asuinalueita rakennettaessa säilytetään olemassa olevaa kaupunkivihreää ja asuinalueita rakennettaessa huomioidaan kaupunkivihreän säilyttämismahdollisuudet ja jo hankesuunnitteluvaiheessa huomioidaan kulttuuriympäristön erityispiirteet jatkosuunnittelun pohjaksi.

Lapsien innostaminen liikkumaan virikkeellisillä kouluja päiväkotipihoilla toteutuu parhaiten palvelukokonaisuuksien yhteistyöllä, jossa kaupunkirakentaminen ja tilat -palvelukokonaisuus on mukana esim. Pihalla-työryhmän kautta sekä liikunta-alueiden ja -tilojen hankesuunnittelussa ja myös rakentamisen ja ylläpidon osalta.

Tilapalveluiden laatima Tilakonseptointi sisältää myös viihtyisien ja toimivien kaupunkitilojen elementit. Kävelyn ja oleilun ohjelman toteuttamisella tavoitellaan alueiden viihtyisyyden ja toimivuuden parantamista. Myös Pansion koulun toteuttamisen yhteydessä huomioidaan mm. nuoriso- ja asukastoiminnat.

Kansallisen kaupunkipuiston tavoitteet ja arvot huomioidaan mm. viheralueiden kunnossapitotoiminnassa. Kaupunkirakentaminen ja tilat -palvelukokonaisuus on osaltaan toteuttamassa Merellisen Turun visiota ja tiedepuiston suunnittelussa, joissa kestävän rakenteen kaupunkia toteutetaan. Myös keskustan kehittämisen toimenpideohjelman laadinnassa ollaan mukana.

Palvelukokonaisuus suunnittelee ja toteuttaa kävelyn ja oleilun kehittämisohjelmaa. Osallistuvan budjetoinnin kohteita ryhdytään toteuttamaan vuoden 2027 aikana. Myös liikuntapaikkaverkon toteutussuunnitelma huomioidaan suunnittelussa ja toteutuksessa ja PIHALLA työryhmän toiminta.

Hiilineutraali ja resurssiviisas rakentaminen

Ilmastonmuutos tarkoittaa maailmanlaajuista ilmaston lämpenemistä, joka johtuu ihmisen tuottamien kasvihuonekaasujen määrän voimakkaasta kasvusta ilmakehässä. Kaupunginvaltuusto hyväksyi 15.6.2026 Turun kaupungin päivitetyn ilmastosuunnitelman. Suunnitelma sisältää laajasti Kaupunkirakentaminen ja tilat -palvelukokonaisuudelle tavoitteita mm. rakentamisen ympäristövaatimusten ja energian säästön näkökulmasta.

Kaupunkirakentaminen ja tilat -palvelukokonaisuudella on keskeinen rooli kaupungin ilmastotavoitteiden toteuttajana. Päästövähennyksiä toteutetaan mm. päästöttömät työmaat green deal sopimuksen mukaisesti v. 2027 soveltuvin osin. Ilmastovaikutukset huomioidaan infra- ja tilahankkeiden suunnittelussa ja toteutuksessa sekä toteutetaan kiertotalousohjeistusta.

Kaikki yli 1milj investoinnit ovat taksonomia-arvioinnin piirissä ja pyrkivät täyttämään kriteerit. Tarkastelussa huomioidaan ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen, kiertotalous sekä luonto- ja vesistövaikutukset. EU-taksonomia mahdollistaa resurssiviisauden ja ympäristötavoitteiden kokonaisvaltaisen tarkastelun ja tehokkaamman vihreän rahoituksen hyödyntämisen. Vihreä rahoitus mahdollistaa hankkeille merkittäviä säästöjä korkokuluissa

Kaupunkirakentaminen ja tilat palvelukokonaisuus suunnittelee ja toteuttaa investointiohjelmassa ja kunnossapidossa kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelman toimenpiteet, jolla mahdollistetaan mm. kulkutapajakauman muutosta edullisempaan suuntaan. Samalla ohjelmoidaan pyöräilyn tavoiteverkon 2035 toteuttamista yhdessä liikennesuunnittelun kanssa.

LUMO-ohjelman toimenpiteitä toteutetaan palvelukokonaisuudessa ja ollaan aktiivisesti mukana, kun seuraavaa ohjelmaan vuosille 2030–2038 valmistellaan. EU:n rahoittama Skanssin biodiversiteettipuiston toteutus on käynnissä.

Ennakoiva kunnossapito ja elinkaariohjaus

Tilapalvelut toteuttaa myös päiväkotihankkeita vuokra- ja elinkaarimalleilla, jossa korostuu rakennuksen koko elinkaaren aikaset toimenpiteet ja kustannukset. Tiedolla johtamisen avulla ja laadukkaalla, mutta tehokkailla ylläpitotoimenpiteillä pyritään varmistamaan rakennusten pitkä käyttöikä. Korjaus- ja korvausinvestointeja tehtäessä tavoitellaan omaisuuden arvon säilyttämistä, toiminnallisen laadun parantamista ja käyttöiän pidentämistä.

Hyvinvoiva henkilöstö

Turun kaupungin tavoitteena on olla vetovoimainen ja pitovoimainen työnantaja, joka tukee henkilöstön hyvinvointia merkityksellisessä työssä. Organisaatiokulttuuria kehitetään kunnioittavaksi ja turvalliseksi siten, että se mahdollistaa osallistumisen, yhteistyön ja arvostavan dialogin. Toimintaympäristön muutoksiin vastataan uudistamalla toimintatapoja ja osaamista, jotta palvelut kehittyvät asukkaiden tarpeiden mukaisesti. Sekä henkilöstön vaihtuvuuden tuomat haasteet että mahdollisuudet tunnistetaan ja hyödynnetään organisaation uudistumisessa ja tulevaisuuden rakentamisessa.

Lähitulevaisuudessa ennakoivan ja kestävän henkilöstösuunnittelun rooli tuleekin korostumaan osana kaupungin talouden tasapainottamista.

Kaupunkirakentaminen ja tilat -palvelukokonaisuudessa keskiöön nousevat erityisesti:

1. Henkilöstön kokemusta työn merkityksellisyydestä vaalitaan (välikysely 2025 84,5 %).
2. Kehitetään työyhteisön sisällä tiedon jakamista ja työyhteisön yhteistyökykyisyyttä, joiden vuoden 2025 välikyselyn tuloksissa havaittiin enemmän heikentyneen kuin parantuneen.
3. Tehtävien ja vastuiden selkiyttäminen yhtenä keinona henkilöstön kokeman sietokyvyn ylittävän työmäärän tasapainottamiseksi (välikysely 2025 53,6 %)

Toiminnan tavoitteet

Pormestariohjelman toimenpiteet

Kaupunkirakentaminen ja tilat on palvelukokonaisuutena toteuttamassa pormestariohjelmanmukaisia tavoitteita laajasti:

2. Hyvinvoivat ja yhdenvertaiset turkulaiset

Toimenpiteet kohtaa 2.3 Liikkuva ja liikuttava kaupunki:

Lapsia innostetaan liikkumaan mm. toteuttamalla Pihalla-työryhmän toimintatapaa yhteistyössä muiden palvelukokonaisuuksien kanssa.

Tarkastellaan välineiden korvaamisen menettelyitä tavoitteena kalustekierron ja uudistamisen tehostaminen. Uusien hankkeiden pihat toteutetaan suunnittelun käsikirjojen ja PIHALLA- työryhmän linjausten mukaisesti..

Toteutetaan hankesuunnitelmien ja investointiohjelman mukaisesti sekä kehittämislinjausten pohjalta myös liikuntatiloja. Ensimmäiset liikunta-alueiden huolto- ja pukusuoja rakennukset saadaan palvelemaan kuntalaisia.

3. Turku lisää alueellista tasavertaisuutta ja purkaa segregaatiota

Toimenpiteet kohtaan 3.1 Yhteisöllinen ja innostava kaupunki:

Koulu alustana konseptityötä edistetään osana tilaresurssien hallinnan periaatteet projektia. Tehtyjen pilottihankkeiden tuloksista kootaan materiaalia projektin jatkokehitykseen.

Edistetään päätöksentekoa Varissuon ja Halisten yhteisötilojen osalta siten, että tiloja saadaan käyttöönotettua.

Toimitilarakentamisen suunnittelun käsikirjoihin tehdään tarvittavat päivitykset mm. Jäkärlän kokonaisuuden toiminnasta saatujen kokemusten perusteella. Tilaresurssien hallinnan periaatteiden kaikki työpaketit edistyvät ja jostain paketista päästään jo toimeenpanovaiheeseen.

Infran osalta suunnitellaan ja toteutetaan kävelyn ja oleilun kehittämisohjelmaa esim. Maununtyttärenpuisto.

Osallistuvan budjetoinnin kohteena vuonna 2027 toteutetaan Savonkedon leikkipaikan aitaaminen, Itsenäisyyden juhlavuoden puiston kehittäminen Paattisilla, Vienolanpolun kunnostaminen ja lisätään penkkejä mm. jokirantaan.

Toimenpiteet kohtaa 3.2 Viihtyisien ja toimivien asuinalueiden kaupunki:

Pansion koulun tilahanke kilpailutetaan ja tavoitteena siirtyä toteutussuunnitteluvaiheeseen.

Toimenpiteet kohtaan 3.3 Osallisuuden mahdollistava kaupunki:

Vakiinnutetaan segregaation vähentämiseen liittyvien julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin yhteistyön menettelyitä.

Aluetyökalun käyttöönottoa laajennetaan uusille alueille Jäkärlän ja Yli-Maarian lisäksi.

4. Koulutus, osaaminen ja työllisyys vievät uudelle vuosisadalle

Toimenpiteet kohtaan 4.1 Osaava ja oppiva kaupunki:

Saadaan päätös Tekniikan alojen kampuksen palveluverkon osalta ja siten hanke pääsee etenemään hankesuunnitteluvaiheeseen.

Tulevaisuuden lukiotilakokonaisuuden tilaratkaisuiden selvittäminen jatkuu.

Toimenpiteet kohtaan 4.3 Yritystoimintaan innostava kaupunki:

Toteutetaan voimaan tulleen hankintalain edellyttämä pilkkominen EU kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa.

Toteutetaan Infran rakennuttamisen pienpuitesopimusten käyttöönotto urakkahankinnoissa.

Arvioidaan hankintojen vaatimukset kilpailun lisäämiseksi.

Tilahankkeissa selvitetään mahdollisuutta kilpailuttaa pienhankintatoteuttajakumppaneita.

5. Asuminen, maankäyttö ja liikkuminen kestävän ja kehittyvän kaupungin perustana

Toimenpiteet kohtaan 5.1 Kestävän rakenteen kaupunki:

Huomioidaan keskustan kehittämisen toimenpideohjelman tulokset vuoden 2028 investointiohjelman laadinnassa.

Infrapalvelut on mukana Tiedepuiston toteutuksessa ja Merellisen Turun vision hankkeista. Oravaisten rantapuistoa edistetään investointiohjelman mukaisesti.

Suunnittelussa ja toteutuksessa huomioidaan kaupunkivihreän säilyttäminen sekä pyritään lisäämään kaupunkivihreätä ympäri kaupunkia.

Hanke-, katu- ja viheraluesuunnittelussa huomioidaan kulttuuriympäristön erityispiirteet. Kansallisen kaupunkipuiston tavoitteet ja arvot huomioidaan toiminnassa esim. Tuomiokirkkosillan historialliset kaiteet

Museaalisten kohteiden hankesuunnitelmaohjetta päivitetään tilahankkeiden osalta.

Toimenpiteet kohtaan 5.3 Toimivan liikkumisen kaupunki:

Toteutetaan kävelyn ja pyöräilyn hankkeita investointiohjelman mukaisesti mm. Torninkatu, Laulurastaanpolku ja Korpinpolku

Huomioidaan pyöräilyn tavoiteverkon 2035 toteutusaikataulu vuoden 2028 investointiohjelman laadinnassa.

6. Kunnianhimoinen ilmasto- ja luontokaupunki Turku

Toimenpiteet kohtaan 6.1 Hiilineutraali kaupunki 2029:

Kiertotalouden osalta mietitään toimintamalleja ja edistetään pilottihanketta ja noudatetaan Green Deal -sopimusta

Toimenpiteet kohtaan 6.2 Saaristomerta suojeleva kaupunki:

Resist hanke päättyy 2027. Hankkeen raportointi ja kestävän hulevesien hallinnan Resist-hankkeen tuloksia hyödynnetään ja toteutetaan ohjelman mukaisesti.

Itämeriohjelman mukaisten toimenpiteiden toteutus on edennyt ja niitä seurataan ohjausryhmässä.

Toimenpiteet kohtaan 6.3 Vastuullinen luontokaupunki:

Jatketaan LUMO ohjelman 2023–2029 tavoitteiden toteuttamista. Toteutuneet toimenpiteet raportoidaan erikseen.

Karati on mukana kauden 2030–2038 LUMO-ohjelman valmistelussa sekä hankkeiden suunnittelussa ja toteutuksessa.

7. Vetovoimainen ja kansainvälinen Turku

Toimenpiteet kohtaan 7.2 Turku 800 vuotta tapahtumien keskipisteenä:

Manillalaiturin uudistamisen toteuttaminen vuoden 2027 loppuun mennessä, jolla valmistaudutaan The Tall Ships Races tapahtumaan heinäkuussa 2028.

Tilahallinnassa huomioidaan kaupungin hallinnassa olevien tilojen soveltuvuus suurtapahtumakäyttöön.

Palvelukokonaisuuden rooli segregaation vähentämisessä

Turun kaupungissa alueiden tasapainoinen kehittyminen ja alueellisen eriytymisen vähentäminen on pormestariohjelmaan perustuva keskeinen, koko organisaatiota läpileikkaava tavoite, jossa onnistuminen edellyttää pitkäjänteistä, tietoon perustuvaa ja yhteisvaikuttavaa johtamista. Kehittämistä ohjaavat neljä strategista päämäärää: lasten ja lapsiperheiden eriytymisen ehkäisy, alueiden erityispiirteet huomioiva palveluverkko ja asuinalueiden laatu, kaupunkitasoinen mahdollisuuksien asuntopolitiikka sekä maahan muuttaneiden onnistunut kotoutuminen.

Vuonna 2027 yhteisvaikuttavassa vuosisuunnittelussa Jäkärlään kohdistuvat toimenpiteet on kuvailtu kaikkien palvelukokonaisuuksien osalta johdannon kappaleessa 1.5 ja oheismateriaalissa. Muualla kaupungissa tehtävät segregaation ja sen vaikutusten vähentämisen toimenpiteet kuvaillaan tässä osassa palvelukokonaisuuden omaa toimintasuunnitelmaa.

Kaupunkirakentaminen ja tilat on keskeisessä roolissa erityisesti, kun toteutetaan kaupunkirakenteeseen liittyviä toimenpiteitä:

Tilapalvelut suunnittelee ja toteuttaa kouluja eri koulutusasteilla:

- Päätös Tekniikan alojen kampuksen palveluverkon osalta on tehty ja hanke pääsee etenemään hankesuunnitteluvaiheeseen.
- Pansion koulun tilahanketta päästään kilpailuttamaan ja edistämään toteutussuunnitteluvaiheeseen.
- Tulevaisuuden lukiotilakokonaisuuden tilaratkaisuiden selvittäminen jatkuu.

Segregaation vähentämistä tavoitellaan yhteistyössä:

- Vakiinnutetaan segregaation vähentämiseen liittyvien julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin yhteistyön menettelyitä.
- Palveluverkkosuunnittelun yhteydessä otetaan huomioon palveluverkolta vapautuvien kiinteistöjen kehitysmahdollisuudet riittävän aikaisessa vaiheessa.

Kiinnitetään erityistä huomiota toimivaan ympäristöön ja sen käyttöön ja kehittämiseen:

- Lapsia innostetaan liikkumaan mm. toteuttamalla Pihalla-työryhmän toimintatapaa yhteistyössä muiden palvelukokonaisuuksien kanssa.
- Toimintaprosessien kehittäminen kalustekierron ja uudistamisen tehostamiseksi. Uusien hankkeiden pihat toteutetaan suunnittelun käsikirjojen ja PIHALLA- työryhmän linjausten mukaisesti.
- Toteutetaan hankesuunnitelmien ja investointiohjelman mukaisesti sekä kehittämislinjausten pohjalta myös liikuntatiloja. Ensimmäiset liikunta-alueiden huolto- ja pukusuoja rakennukset saadaan palvelemaan kuntalaisia.
- Edistetään päätöksentekoa Varissuon ja Halisten yhteisötilojen osalta siten, että tiloja saadaan käyttöönotettua.
- Suunnittelun käsikirjoihin tehdään tarvittavat päivitykset mm. Jäkärlän kokonaisuuden toiminnasta saatujen kokemusten perusteella.
- Tilaresurssien hallinnan periaatteiden kaikki työpaketit edistyvät ja jostain paketista päästään jo toimeenpanovaiheeseen.
- Syksyn 2026 aikana käynnistetään aluetyökalun testaus ja koulutus (Jäkärlä, Yli-Maaria). Tavoitteena kerätä asukkaiden ja alueella toimivien kolmannen sektorin kokemuksia fyysisestä ympäristöstä, palveluista sekä osallisuudesta.
- Aluetyökalun käyttöönottoa laajennetaan uusille alueille Jäkärlän ja Yli-Maarian lisäksi.
- Toteutetaan kävelyn ja pyöräilyn hankkeita investointiohjelman mukaisesti
- Alueiden viihtyisyyteen ja vetovoimaan kiinnitetään huomiota:
- Suunnittelussa ja toteutuksessa huomioidaan kaupunkivihreän säilyttäminen sekä pyritään lisäämään kaupunkivihreätä kaupungin yleisillä alueilla ympäri kaupunkia.

Kaikilla em. toimenpiteillä vaikutetaan positiivisesti kuntalaisten hyvinvointiin ja sosiaalisen ilmapiiriin

Talouden tavoitteet

Käyttötalouden määrärahat ja tuloarviot, 1 000 €

Rakentamis- ja tilajaosto

Käyttötalousosa sitovuustaso toimintakate	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026 muutoksin	Talousarvio 2027
Ulkoiset			
Toimintatulot	31 021	27 614	28 411
Valmistus omaan käyttöön	1 672	1 830	2 509
Toimintamenot	-134 524	-141 380	-156 736
TOIMINTAKATE	**-101 832**	**-111 936**	**-125 816**
Muutos-%		-9,9	-12,4
Sisäiset			
Toimintatulot	52	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	81 268	107 156	106 021
TOIMINTAKATE	**81 321**	**107 156**	**106 021**
Muutos-%		31,8	-1,1
Yhteensä			
Toimintatulot	31 073	27 614	28 411
Valmistus omaan käyttöön	1 672	1 830	2 509
Toimintamenot	-53 256	-34 224	-50 715
TOIMINTAKATE	**-20 511**	**-4 780**	**-19 794**
Muutos-%		76,7	-314,1

Infrainvestoinnit (Palvelutilaus Kh/Infraomaisuus 1604), 1 000 €

Investointiosa sitovuustaso	Talousarvio 2026 muutoksin	Talousarvio 2027	Taloussuunnitelma 2028	Taloussuunnitelma 2029	Taloussuunnitelma 2030
Hankekokonaisuudet, kh	91 344	124 170	108 858	19 900	18 780
Kiinteistökehitys, kh	35 010	42 112	41 110	49 180	32 350
Toimintoja tukevat, kh	3 701	2 300	11 400	400	17 000
Korjausvelkaa alentavat, kh	18 378	18 525	16 495	19 295	19 395
Liikenteen toimivuutta ja turvallisuutta parantavat, kh	4 646	3 960	7 170	1 570	1 260
Asukasviihtyisyyttä tukevat, kh	6 330	5 400	3 800	6 200	2 500
Aikaistettu toteutussuunnittelu, kh	250	250	250	250	250
Yhteensä	159 659	196 717	189 083	96 795	91 535

Tilainvestoinnit (Palvelutilaus Kh/Tilaomaisuus 1603), 1 000 €

Investointiosa sitovuustaso	Talousarvio 2026 muutoksin	Talousarvio 2027	Taloussuunnitelma 2028	Taloussuunnitelma 2029	Taloussuunnitelma 2030
Suunnitellut hankkeet > 3 M€ (toteutusmuotoa ei ole päätetty)	0	8 000	59 000	115 750	120 600
Nimetyt investointihankkeet > 3 M€, kh	63 499	34 954	28 797	0	0
Pienet hankkeet < 3 M€, kh	4 194	12 950	11 450	11 200	11 200
Energiatehokkuusinvestoinnit, kh	85	1 000	1 000	2 000	2 000
Yhteensä	77 449	55 404	100 997	128 950	133 800

Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus

Kaupunkiympäristölautakunta
Rakennus- ja lupalautakunta
Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta
Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta

Tilivelvollinen viranhaltija: Kaupunkiympäristöjohtaja Timo Hintsanen

Kuvaus toiminnasta

Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuuden tehtävänä on vastata toimintaedellytysten luomisesta vetovoimaisen kaupungin kasvulle, kaupunkiympäristön kehittämiselle, rakenteelliselle toimivuudelle ja viihtyisyydelle. Palvelukokonaisuus vastaa myös kaupunkikehityksen, liikenteellisen saavutettavuuden ja liikkumisen sekä asuntopolitiikan ohjauksesta. Lisäksi palvelukokonaisuus vastaa ympäristöön ja rakentamiseen liittyvistä viranomaispalveluista, ympäristönsuojelusta, seudullisista jätehuollon viranomaispalveluista, seudullisista joukkoliikennepalveluista sekä muista liikkumisen palveluista ja paikkatiedosta siten, että palvelukokonaisuuden toiminta tukee kaupunkitasoista integraatiota.

Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus muodostuu strategisen ohjauksen toiminnosta ja neljästä palvelualueesta:

- **Strateginen ohjaus** vastaa kaupunkikehityksen, liikenteellisen saavutettavuuden ja liikkumisen sekä asuntopolitiikan ohjauksesta.
- **Kaupunkisuunnittelu ja maaomaisuus** vastaa kaupungin maankäytön ja liikenteen suunnittelusta, asemakaavoituksesta, tonttituotannosta sekä kaupungin maaomaisuuden hallinnasta.
- **Luvat ja valvonta** vastaa rakentamisen ja pysäköinninvalvonnan viranomaistehtävistä, ympäristön- ja luonnonsuojelun, ympäristöterveyden sekä seudullisen jätehuollon viranomaistehtävien valmistelusta, vesihuollon valvontatehtävistä sekä palvelualueen tehtäviin liittyvästä neuvonnasta, ohjauksesta, valvonnasta ja asiantuntijapalveluista.
- **Seudullinen joukkoliikenne** vastaa Turun kaupunkiseudun Föli-kunnissa kaikille avoimien joukkoliikennepalvelujen tuottamisesta sekä muiden liikkumisen palvelujen tuottamisesta ja kehittämisestä Turussa ja kaupunkiseudulla.
- **Paikkatieto- ja kaupunkimittaus** vastaa tonttijaoista, kiinteistönmuodostuksesta ja kiinteistörekisterin pidosta, paikkatietoaineistojen tuottamisesta ja ylläpidosta, paikkatietojärjestelmistä sekä maastonmittauspalveluista.

Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuuden toimintaa kehittää, ohjaa ja valvoo neljä lautakuntaa.

- **Kaupunkiympäristölautakunta** vastaa kaupungin maankäytön, liikenteen ja yleisten alueiden suunnittelusta, liikkumispalveluiden tuottamisesta, rakennetun ympäristön sekä kulttuuri- ja luonnonympäristön tilan seurannasta ja kaupungin maaomaisuuden hallinnasta, ellei tehtäviä ole annettu muulle toimielimelle tai viranhaltijalle.
- **Rakennus- ja lupalautakunta** vastaa kaupunkiympäristön palvelukokonaisuuden viranomaistehtävistä, ellei tehtäviä ole annettu muulle toimielimelle.
- **Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta** toimii kuntalain 51 §:n mukaisesti osana Turun kaupungin organisaatiota seudullisena joukkoliikenteen toimivaltaisena viranomaisena Turun, Kaarinan, Liedon, Naantalin, Paimion, Raision sekä Ruskon kuntien alueella.
- **Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta** toimii kuntalain 51 §:n mukaisesti osana Turun kaupungin organisaatiota jätelain mukaisena 18 kunnan seudullisena jätehuoltoviranomaisena.

Toimintaympäristön muutokset

Turun voimakas väestönkasvu lisää palvelu-, asunto-, liikenne- ja investointitarpeita samalla, kun kaupungin talouden liikkumavara heikkenee ja velkaantumisen hillitseminen edellyttää toiminnan tuottavuuden parantamista, tulojen kasvattamista ja investointien tarkkaa priorisointia. Rakentamisen toimintaympäristö on

edelleen epävarma, mutta erityisesti asuntorakentamisessa ennakoidaan suhdanteen vähittäistä kääntymistä. Samanaikaisesti kohtuuhintaisen asumisen, pientalotuotannon ja muuntuvan maankäytön alueiden kehittämisen merkitys kasvaa.

Toimintaan vaikuttavat laajat lainsäädäntö- ja tietojärjestelmäuudistukset, kuten alueidenkäyttöä ja yhdyskuntakehittämistä koskeva sääntely, rakentamislain toimeenpano sekä rakennetun ympäristön tietojen siirtyminen valtakunnalliseen Ryhti-järjestelmään. Muutokset edellyttävät prosessien, ohjelmistojen, tietomallien ja henkilöstön osaamisen kehittämistä. Kaupunkikehityksessä korostuvat lisäksi luonnon monimuotoisuuden turvaaminen, ekologinen kompensaatio, ilmasto- ja energialainsäädäntö sekä turvallisuustilanteen aiheuttamat uudet vaatimukset kriittisen infran ja paikkatietojen käsittelylle.

Liikenteessä keskeisiä muutostekijöitä ovat mahdollinen raitiotien toteuttaminen, suurten työmaiden aikaiset liikennejärjestelyt, joukkoliikenteen kasvavat asiakasmäärät sekä liikenne- ja liikkumisdatan merkityksen vahvistuminen. Samalla joukkoliikenteen palvelut, kalusto, myyntikanavat ja tietojärjestelmät uudistuvat, mikä kasvattaa kehittämis- ja osaamistarpeita.

Kokonaisuutena muutokset lisäävät erityisesti tiedolla johtamisen, data-analytiikan, paikkatiedon, asuntopolitiikan, liikennesuunnittelun ja ympäristöosaamisen tarvetta sekä korostavat palvelualueiden ja Kaupunkirakentaminen ja tilat -palvelukokonaisuuden välistä yhteistyötä.

Toiminnan kehittämissuunnitelma ja strategiset painopisteet

Palvelualue	Tunnusluku	2025
Joukkoliikenne	Joukkoliikenteen ulkoiset kustannukset / turkulaisten matkamäärät	1,21 €
	Turkulaisten matkamäärä	24 338 924 kpl
Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus	Ulkoiset toimintamenot / kaavoituksella tuotetut kerrosneliöt (k-m^2)	6,97 €/k-m^2
	Kerrosneliöt (k-m^2)	427 799 k-m^2

Palvelukokonaisuuden yleinen kehittämissuunnitelma

Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus toteuttaa Turun kasvustrategiaa mahdollistamalla hallitun ja kestävän kasvun, kehittämällä vetovoimaista kaupunkiympäristöä, vahvistamalla kestävää liikkumista ja saavutettavuutta sekä edistämällä ilmasto- ja luontotavoitteita. Toiminnan painopisteenä on yhdistää elinvoima, asuminen, liikenne, ympäristö ja kaupunkikehitys kokonaisuudeksi, joka tukee Turun kasvua, kilpailukykyä ja asukkaiden hyvää arkea.

Hallitun kasvun mahdollistaminen

- Kaupunkikehitys, kaavoitus, tonttitarjonta, luvitus ja investointien kohdentaminen tukevat väestön, yritysten ja työpaikkojen kasvua.
- Kaupunkirakenne kehittyy suunnitelmallisesti niin, että kasvu vahvistaa elinvoimaa mutta säilyttää kaupungin toimivuuden ja viihtyisyyden.
- Seudullinen yhteistyö, MAL-suunnittelu ja liikennejärjestelmän kehittäminen tukevat koko kaupunkiseudun kilpailukykyä.

Hyvän kaupunkielämän ja alueiden vetovoiman vahvistaminen

- Asuntopolitiikkaa, maankäyttöä ja kaupunkikehitystä ohjataan siten, että syntyy monipuolisia, viihtyisiä ja tasapainoisia asuinalueita.
- Keskustan sekä kaupunginosien kehittämistä jatketaan niiden omat vahvuudet huomioiden.
- Asukkaiden arjen sujuvuutta tuetaan laadukkailla palveluympäristöillä, viheralueilla, puistoilla, pyöräily- ja kävelyolosuhteilla sekä saavutettavilla joukkoliikennepalveluilla.

Kestävän liikkumisen ja saavutettavuuden edistäminen

- Joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kulkutapaosuuksia kasvatetaan.
- Kaupunkiseudun liikennejärjestelmää kehitetään kokonaisuutena yhteistyössä Fölin, valtion ja muiden kuntien kanssa.
- Liikenteellisiä yhteyksiä ja alueiden saavutettavuutta parannetaan sekä kaupungin sisällä että valtakunnallisesti.

Ilmasto- ja luontojohtajuuden toteuttaminen

- Hiilineutraalius-, luonnon monimuotoisuus- ja kiertotaloustavoitteet integroidaan kaikkeen suunnitteluun, rakentamiseen ja investointien valmisteluun.
- Kaavoituksessa ja kaupunkisuunnittelussa huomioidaan viherrakenne, luonnon monimuotoisuus, ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja resurssiviisaus.
- Kestävän rakentamisen ratkaisut, hulevesien hallinta ja vähäpäästöinen liikkuminen ovat keskeisiä kehittämiskohteita.

Kaupunkitasoisen integraation vahvistaminen

- Kaupunkiympäristö toimii kaupungin kasvun, elinvoiman, asumisen, liikenteen, ympäristön ja palveluverkon yhteensovittajana.
- Päätöksenteko perustuu tiedolla johtamiseen, vaikutusten arviointiin ja poikkihallinnolliseen yhteistyöhön.
- Toimintaa kehitetään siten, että kaupunkikehityksen, ilmaston, talouden ja hyvinvoinnin tavoitteet tukevat toisiaan.

Hyvinvoiva henkilöstö

Turun kaupungin tavoitteena on olla vetovoimainen ja pitovoimainen työnantaja, joka tukee henkilöstön hyvinvointia merkityksellisessä työssä. Organisaatiokulttuuria kehitetään kunnioittavaksi ja turvalliseksi siten, että se mahdollistaa osallistumisen, yhteistyön ja arvostavan dialogin. Toimintaympäristön muutoksiin vastataan uudistamalla toimintatapoja ja osaamista, jotta palvelut kehittyvät asukkaiden tarpeiden mukaisesti. Sekä henkilöstön vaihtuvuuden tuomat haasteet että mahdollisuudet tunnistetaan ja hyödynnetään organisaation uudistumisessa ja tulevaisuuden rakentamisessa. Lähitulevaisuudessa ennakoivan ja kestävän henkilöstösuunnittelun rooli tuleekin korostumaan osana kaupungin talouden tasapainottamista.

Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuudessa keskiöön nousevat erityisesti:

1. Henkilöstön kokemusta työn merkityksellisyydestä vaalitaan (välikysely 2025 89,3 %).
2. Henkilöstön kokemusta oikeudenmukaisesta kohtelusta työpaikalla ja kaupungin päätöksenteon oikeudenmukaisuudesta kehitetään, koska välikyselyssä 2025 niiden koetaan useammin heikentyneen kuin parantuneen

Toiminnan tavoitteet

Pormestariohjelman toimenpiteet

Pormestariohjelman luvut:

3. Turku lisää alueellista tasavertaisuutta ja purkaa segregaatiota

3.2 Viihtyisien ja toimivien asuinalueiden kaupunki

- Valmistellaan tarvittavat asemakaavanmuutokset Pansion koulun hankesuunnitelman pohjalta.

3.3 Osallisuuden mahdollistava kaupunki

- Selvitetään mahdollisuutta tarjota teknisen sektorin viranomaispalveluita eri tavoin (ei pelkästään eri kieliryhmät huomioiden)

3.4 Köyhyyttä torjuva ja asunnottomuuden poistava kaupunki

- Asunnottomuuden ennaltaehkäisy kytketään osaksi asuntopolitiikkaa. Määräaikaisen hankkeen päättyessä määritetään asumisneuvonnan järjestämistapa yhdessä yhteisvaikuttavan johtamisen kanssa. TVT Oy:lle osoitetaan tontteja, joilla puretaan segregaatiota ja turvataan riittävä, tavoitteiden mukainen kohtuuhintainen asuntotuotanto.

4. Koulutus, osaaminen ja työllisyys vievät uudelle vuosisadalle

4.2 Suomen paras työllisyyttä edistävä kaupunki

- Sujuvoitetaan yrityksille suunnattuja palveluprosesseja rakennusvalvonnassa, ympäristöterveydessä ja ympäristönsuojelussa.

4.3 Yritystoimintaan innostava kaupunki

- Varmistetaan yritysten sijoittumis- ja tonttikysymyksiin luodun toimintamallin käyttöönotto yhdessä elinvoimapalveluiden, tonttipalveluiden, kaavoituksen, kiinteistönmuodostuksen sekä rakennus- ja ympäristöluvituksen kanssa.
- Tehdään pienhankintoja ja toteutetaan puitesopimuskumppanuutta kaupunkiympäristön palvelukokonaisuuden eri palvelu- ja vastuualueilla.

5. Asuminen, maankäyttö ja liikkuminen kestävän ja kehittyvän kaupungin perustana

5.1 Kestävän rakenteen kaupunki

- Hyväksytään Kupittaan kärjen II-vaiheen, Itäharjun liittymän ja Voimakadun asemakaavat sekä edistetään alueiden toteutusta. Hyväksytään Merikaupungin osayleiskaavan luonnos.

- Edistetään keskustan kehittämisen toimenpideohjelman ja keskustan liikennesuunnitelman toteuttamista.
- Kaavoituksessa huomioidaan kaupungin historialliset arvot ja kulttuuriympäristön erityispiirteet.
- Uusia asuinalueita kaavoitettaessa säilytetään olemassa olevaa kaupunkivihreää.
- Kaavoituksessa säilytetään viheralueiden määrä osana kestävää ja houkuttelevaa kaupunkiympäristöä.
- Luodaan käytännöt, miten 3-30-300-periaatetta toteutetaan ja testataan käytäntöä Akselintien, Kustavintie 4:n ja Tullin ympäristön kaavahankkeissa.

5.2 Hyvän asumisen kaupunki

- Hyväksytään asunto- ja maapolitiikan periaatteet. Konsernikumppanuudella edistetään kaupungin konserniyhtiöiden asuntotuotantotavoitteiden toteutumista. Asemakaavojen tavoitteiden ja tontinluovutuksen valmistelussa huomioidaan talotyyppi-, huoneistojakauma- ja hallintamuotojakaumat tasapainoisen kaupunkirakenteen ja vetovoimaisen asumisen edistämiseksi.
- Lisätään perheille soveltuvien kerrostaloasuntojen ja pientalojen kaavoitusta ja tontinluovutusta eri puolilla kaupunkia. Huolehditaan ympäristön viihtyisyydestä asuinalueiden ja täydennysrakentamisen suunnittelussa.
- Kaavoituksella, tontinluovutuksella ja konsernikumppanuudella edistetään sosiaalisesti tasapainoista kaupunkirakennetta ja segregaation ennaltaehkäisyä.
- Asunto- ja maapolitiikan periaatteissa, kaavoituksessa ja tontinluovutuksessa huomioidaan erityisryhmien asumistarpeet. Käynnistetään konsernikumppanuus myös TYS:n kanssa.
- Täydennysrakentamisselvityksen (kh 11.9.2023 § 334) toteuttamisen lisäksi kaavoitetaan uusia pientaloalueita. Vuonna 2027 on tarkoitus hyväksyä Jäkärlän Kailan ja Kaarningon asemakaavat. Lisäksi valmistellaan mm. Syreenikujan, Syvälahden, Hyrköistentie 35 ja Koroisten asemakaavoja, joilla mahdollistetaan pientalotonttien tarjontaa. Vuonna 2027 luovutetaan pientalotontteja Koskennurmen, Särkilahden ja Kaupunginpuutarhan alueelta.
- Yksityisten maanomistajien ja konserniyhtiöiden kaavahankkeita toteutetaan kumppanuuskaavoituksella hyödyntäen kaupungin kilpailuttamia puitesopimuskonsultteja. Tavoitteena on lisätä konsulttien käyttöä kaavojen valmistelussa.
- Asunto- ja maapolitiikan periaatteissa yhtenä strategisena painopisteenä on alueellinen tasapaino. Linjauksilla ja toimenpiteillä tähdätään segregaation vaikutusten vähentämiseen ja segregaation ennaltaehkäisyyn. Keinoja ovat mm. monipuolinen talotyyppi-, huoneisto- ja rahoitusmuotojakauma, joka huomioidaan kaavoituksen aloitusvaiheessa ja tontinluovutuksen suunnittelussa.

5.3 Toimivan liikkumisen kaupunki

- Tre-Tku-Nli-lähijunasta tehty ehdotus valtiolle, samoin Helsingin yhteyden jatkamisesta Turusta Raisioon. Lähijuna on tärkeä edunvalvontakysymys seuraavalle hallituskaudelle ja uuteen hallitusohjelmaan, sillä tämänhetkinen hallitus ei ole hyväksynyt lähijunaa toteutettavien junayhteyksien joukkoon. Salon ja Uudenkaupungin suunnista tehty selvitys. Edunvalvontatyö jatkuu. Erityisesti Jäkärlän seisake otetaan huomioon Pohjois-Turun kehittämisessä.
- SUMP ja SULP toimenpiteet. Toteutetaan toimenpiteitä suunnitelman mukaisesti mm. kaavoituksessa ja liikennesuunnittelussa. Toimitaan hyväksytyn (hyväksyttävänä loppuvuonna 2026) liikenteen datan kehittämisen tiekartan mukaisesti.
- Seudullinen joukkoliikenne analysoi runkolinjastouudistuksen vaikutukset ja jatkaa sen pohjalta Föli2030 suunnittelua.
- Keskitytään erityisesti Tuomiokirkkosillan korjauksen aiheuttamiin liikennehaasteisiin ja toteutetaan viisi liityntäpaikkaa henkilöautoille suunnilla, joissa siltatyömaalla eniten vaikutusta liikenteen sujuvuuteen. Föli-alueen liityntäpysäköintiä edistetään.
- Laaditaan pyöräilyverkon tavoiteverkon toteutusaikataulu yhteistyössä Infrapalveluiden kanssa.
- Ratkaistaan Matkakeskuksen hankekehityskilpailu ja käynnistetään valitun kumppanin kanssa alueen asemakaavoitus.

6. Kunnianhimoinen ilmasto- ja luontokaupunki Turku

6.1 Hiilineutraali kaupunki 2029

- Joukkoliikenteen sähköistyminen jatkuu. Toteutetaan SUMP:in ja SULP:in toimintasuunnitelmaa. Toimeenpannaan sähkölatauksen yleissuunnitelma. Kaavoituksessa kaikista valmisteltavista asemakaavoista tehdään ilmastovaikutusten arvio ja merkittävistä kaavoista myös vähähiilisyyden arviointi Planect-työkalulla. Asemakaavoista löytyy useita kaavamääräyksiä, joilla edistetään hiilineutraalisuustavoitetta. Rakennusvalvonta valvoo 1.1.2026 voimaan tulevan rakentamislain perusteella uudisrakentamisen rakennusluokkakohtaisten hiilijalanjäljen raja-arvojen noudattamista.

6.2 Saaristomerta suojeleva kaupunki

- Laaditaan suunnitteluohje mm. ekologisesti merkittäville rannoille ja pienvesille ym. ja teetetään selvitys pienvesien kuormittavimmista kohteista. Lisäksi syksyllä 2026 käynnistyy 4-vuotinen EU-hanke väylien ja satamien vesistövaikutusten

kompensaatiomallin kehittämiseksi. Lisäksi toteutetaan Itämerihaasteen 20-vuotisjuhlavuoden toimenpiteitä.

6.3 Vastuullinen luontokaupunki

- Luonnonhoitotoimenpiteitä jatketaan Turun arvokkailla ja uhanalaisilla luontotyypeillä kalliokedoilla, jalopuulehdoissa ja savimaiden puroissa. Uusniittyjen lajistokehitystä seurataan ja uusia niittyjä perustetaan Pansiontien varteen. Luontotyyppiselvitysten laadinta jatkuu maassa ja merellä. Lumon toimenpiteitä toteutetaan Kypassa ympäristönsuojelussa ja kaavoituksessa sekä Karatissa viherympäristön sekä katuympäristö ja kaupunkivedet kunnossapidon vastuualueilla.
- Luonnonsuojelualueohjelmaa ryhdytään toteuttamaan vuoden 2026 aikana tehtävän päätöksen mukaisesti.
- Lumo-ohjelman päivittäminen aloitetaan vuoden 2028 aikana.

7. Vetovoimainen ja kansainvälinen Turku

7. Vetovoimainen ja kansainvälinen Turku

- Saariston ja laajemminkin merellisyyden luonto- ja matkailuarvot huomioidaan kaupunkisuunnittelussa, mm. kaupunkiseutusuunnitelman ja Länsi-Turun osayleiskaavan valmistelussa.

7.1 Alueen veturi ja yhteistyövoima

- Turun kaupunkiseudulle valmistellaan yhteistyössä muiden kuntien ja toimijoiden kanssa kaupunkiseutusuunnitelmaa ja seudun liikennejärjestelmäsuunnitelmaa (ns. seutu-SUMP). Varhan kanssa tehdään yhteistyötä palveluverkon sijoittumisasioissa, erityisryhmien asumis- ja asunnottomuusasioissa. Turku on aktiivinen Turun kaupunkiseudun saavutettavuusyhteistyössä. Turku kehittää kansallisia ja kansainvälisiä yhteyksiä sekä vuorovaikutusta liikenteellisen saavutettavuuden asioissa kaikki liikennemuodot huomioiden. Tehdään läheistä hankeyhteistyötä seudullisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti sekä haetaan kansallista ja EU-rahoitusta. Käynnistetään liikenteellisen saavutettavuuden ohjausasiakirjan laatiminen kaupunkiseudun sisällä.
- Kaupunkiympäristö osallistuu Tiedepuiston kärkihankkeen jatkotoimenpiteiden edistämiseen (mm. triple-helix, start-up-yhteisön sijoittuminen). Luodaan tutkimuksen yhteistyöfoorumi korkeakoulujen kanssa. Kaupunkitutkimusohjelmaa hyödynnetään kaupunkiympäristön palvelukokonaisuuden tutkimustarpeiden toteuttajana.

Palvelukokonaisuuden näkökulma segregaatiotoimiin

Turun kaupungissa alueiden tasapainoinen kehittyminen ja alueellisen eriytymisen vähentäminen on pormestariohjelmaan perustuva keskeinen, koko organisaatiota läpileikkaava tavoite, jossa onnistuminen edellyttää pitkäjänteistä, tietoon perustuvaa ja yhteisvaikuttavaa johtamista. Kehittämistä ohjaavat neljä strategista päämäärää: lasten ja lapsiperheiden eriytymisen ehkäisy, alueiden erityispiirteet huomioiva palveluverkko ja asuinalueiden laatu, kaupunkitasoinen mahdollisuuksien asuntopolitiikka sekä maahan muuttaneiden onnistunut kotoutuminen.

Vuonna 2027 kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus vähentää segregaatiota erityisesti asunto- ja maapolitiikan, palveluverkon kehittämisen, laadukkaan kaupunkiympäristön sekä alueiden vetovoimaa ja yhteisöllisyyttä vahvistavien kehittämistoimien kautta. Tavoitteena on tasapainoinen kaupunkirakenne, monipuolinen ja kohtuuhintainen asuntokanta, asunnottomuuden ennaltaehkäisy sekä viihtyisät ja turvalliset asuinalueet kaikkialla Turussa. Nimetään kannustinkokeilualueet alueellisen täydennysrakentamisen edistämiseksi.

Asumista ja maankäyttöä koskeva tieto on nykyisin hajallaan eri järjestelmissä, mikä vaikeuttaa toimenpiteiden kohdentamista ja niiden vaikuttavuuden arviointia. Vuonna 2027 palvelukokonaisuus kokoaa segregaation seurannan kannalta keskeisen tietopohjan yhteen näkymään ja analysoi sitä pienaluetasolla. Tieto kytketään segregaatioindeksiin ja tuotetaan päätöksenteon tueksi, erityisesti tontinluovutuksen ja täydennysrakentamisen alueellisen ohjauksen perustaksi siten, että uudet asuinalueet muodostuvat asunto- ja hallintamuotojakaumaltaan tasapainoisiksi. Kaupunki sitoutuu osaltaan toteuttamaan seudullisen asunnottomuuden poistamisen toimintasuunnitelmaa sekä vahvistaa yhteistyötä Varsinais-Suomen hyvinvointialueen, TVT Asunnot Oy:n ja järjestöjen kanssa asunnottomuuden ehkäisemiseksi ja poistamiseksi.

Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus osallistuu Jäkärlään kohdistuvien toimien toteutukseen. Kaikkien palvelukokonaisuuksien toimenpiteet on kuvattu yhteisessä osiossa.

Pansio-Pernossa hyväksyttiin palveluverkkopäätös vuoden 2026 alkupuolella, päätöksen myötä kaksi aiemmin palveluverkon käytössä ollutta tonttia vapautui kehitettäväksi. Palveluverkkopäätöksen mukaisesti tonteille kaavoitetaan pientaloasumiselle paikkoja monipuolistamaan Pansio-Pernon asuntokantaa sekä lisäksi Pernon koulun vanhalle tontille (Hyrköistentie 35)

kaavoitetaan asumisen lisäksi paikka uudelle yksityiselle päiväkodille. Runosmäen monitoimitalon valmistuttua palveluverkon käytöstä poistuneita kiinteistöjä on kehitetty yhteistyösopimuksen perusteella. Munterinkadun vanhan päiväkodin paikalle lähtee rakentumaan uusi palvelutalo vuonna 2027, Runosmäen nuorisotalon tonttia kaavoitetaan asumiseen ja Parolanpolun päiväkodin tontin tulevaisuus tulee ratkaistavaksi yhdessä yhteistyösopimuksen osapuolten kanssa osana Runosmäen kaavoitusta. Varissuolla on käynnissä Varissuon sote-keskuksen tontin kaavoitus ja Katteluksenkadulla täydennysrakentamiseen tähtäävä tontin kaavoitus. Herttuankulman alueella kaupungin omistuksessa olevat rakentamattomat kerrostalotontit luovutetaan vasta vapaarahoitteisen tuotannon elvyttyä tavoitteena lisätä omistusasumista alueella.

Talousarviolausekkeet

Muut lausekkeet

Toimielin	Talousarviolauseke
Kaupunkiympäristölautakunta	Päivitetään Matkakeskushankkeen tavoitteet vuoden 2027 aikana.
Kaupunkiympäristölautakunta	Hirvensalon uuden sillan tarpeellisuudesta, maankäytön vaikutuksista ja liikennemallinnuksista sekä toteuttamisesta laaditaan selvitys.
Kaupunkiympäristölautakunta	Lisäksi selvitetään nykyiseen liikenneverkkoon toteutettavat välityskykyä parantavat toimenpiteet ja tuodaan ne päätöksentekoon vuonna 2027.

Talouden tavoitteet

Käyttötalouden määrärahat ja tuloarviot, 1 000 €

	Kaupunkiympäristölautakunta			Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta		
Käyttötalousosa sitovuustaso toimintakate	**Tilinpäätös 2025**	**Talousarvio 2026 muutoksin**	**Talousarvio 2027**	**Tilinpäätös 2025**	**Talousarvio 2026 muutoksin**	**Talousarvio 2027**
Ulkoiset						
Toimintatulot	48 132	49 753	51 938	446	512	537
Valmistus omaan käyttöön	68	80	80	0	0	0
Toimintamenot	-25 285	-27 962	-28 379	-411	-478	-516
TOIMINTAKATE	**22 915**	**21 871**	**23 639**	**35**	**34**	**21**
Muutos-%		-4,6	8,1		-2,8	-39,2
Sisäiset						
Toimintatulot	59	0	0	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-5 300	-2 873	-3 230	-38	0	-8
TOIMINTAKATE	**-5 241**	**-2 873**	**-3 230**	**-38**	**0**	**-8**
Muutos-%		45,2	-12,4		100,0	
Yhteensä						
Toimintatulot	48 191	49 753	51 938	446	512	537
Valmistus omaan käyttöön	68	80	80	0	0	0
Toimintamenot	-30 584	-30 835	-31 608	-449	-478	-524
TOIMINTAKATE	**17 675**	**18 998**	**20 410**	**-3**	**34**	**13**
Muutos-%		7,5	7,4		1 411,5	-62,4

Käyttötalousosa sitovuustaso toimintakate	Rakennus- ja lupalautakunta			Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta		
	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026 muutoksin	Talousarvio 2027	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026 muutoksin	Talousarvio 2027
Ulkoiset						
Toimintatulot	0	0	0	41 250	49 886	49 859
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-80	-100	-120	-75 162	-85 564	-89 715
TOIMINTAKATE	**-80**	**-100**	**-120**	**-33 912**	**-35 677**	**-39 857**
Muutos-%		-25,3	-20,0		-5,2	-11,7
Sisäiset						
Toimintatulot	0	0	0	1 159	1 000	1 000
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-4	0	0	-502	-378	-331
TOIMINTAKATE	**-4**	**0**	**0**	**657**	**622**	**669**
Muutos-%		100,0			-5,3	7,5
Yhteensä						
Toimintatulot	0	0	0	42 409	50 886	50 859
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-84	-100	-120	-75 664	-85 941	-90 046
TOIMINTAKATE	**-84**	**-100**	**-120**	**-33 255**	**-35 055**	**-39 187**
Muutos-%		-18,7	-20,0		-5,4	-11,8

Investointien määrärahat ja tuloarviot, 1 000 €

Investointiosa sitovuustaso BRUTTO	Kaupunkiympäristölautakunta			Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta		
	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026 muutoksin	Talousarvio 2027	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026 muutoksin	Talousarvio 2027
Investointimenot	-47	-200	-100	-382	-440	-1 070
Rahoitusosuudet	0	0	0	21	0	0
Luovutustulot	14	0	0	0	0	0
NETTO	-33	-200	-100	-362	-440	-1 070
Muutos-%		502,8	-50,0		21,7	143,2

Palvelutilaus Kh/Maaomaisuus 1602, 16020, Kh/Tilaomaisuus 1603 ja Kh/Infraomaisuus 1604, 16040, 16041, 1 000 €

Tunnusluku	Talousarvio 2026 muutoksin	Talousarvio 2027	Taloussuunnitelma 2028	Taloussuunnitelma 2029	Taloussuunnitelma 2030
Pysyvien vastaavien luovutustuloista saatavat myyntivoitot (Kh/maaomaisuus)	18 200	25 200	9 500	9 500	9 500
Pysyvien vastaavien luovutustuloista saatavat myyntivoitot (Kh/tilaomaisuus)	5 100	15 000	-	-	-
Maankäyttösopimuskorvaukset (Kh/maaomaisuus)	20 000	10 000	9 000	8 900	8 900
Pilaantuneiden maa-alueiden kunnostuskustannukset (Kh/maaomaisuus ja Kh/Infraomaisuus)	-2 850	-3 050	-2 850	-2 850	-2 850

Kiinteän omaisuuden hankinnat (Palvelutilaus Kh/Maaomaisuus 1602), 1 000 €

Tunnusluku	Talousarvio 2026 muutoksin	Talousarvio 2027	Taloussuunni-telma 2028	Taloussuunni-telma 2029	Taloussuunni-telma 2030
Maaomaisuus, kh	3 500	10 530	6 400	3 500	3 500

Kiinteän omaisuuden hankinnat (Palvelutilaus Kh/Maaomaisuus 1602), 1 000 €

Tunnusluku	Talousarvio 2026 muutoksin	Talousarvio 2027	Taloussuunni-telma 2028	Taloussuunni-telma 2029	Taloussuunni-telma 2030
Maanmyyntitulot, kh	57 485	26 000	10 000	10 000	10 000
Tilaomaisuuden myyntitulot, kh	5 100	15 000	0	0	0

Lasten ja nuorten palvelukokonaisuus

Suomenkielinen lasten ja nuorten palveluiden lautakunta
Ruotsinkielinen lasten ja nuorten palveluiden lautakunta

Tilivelvollinen viranhaltija: Lasten ja nuorten palveluiden johtaja Anu Parantainen

Kuvaus toiminnasta

Lasten ja nuorten palvelukokonaisuuden tavoitteena on toteuttaa korkeatasoisia ja laadukkaita kasvatuksen, opetuksen ja nuorisotyön palveluja lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi kaupunginvaltuuston hyväksymän strategian sekä pormestariohjelman mukaisesti. Tavoitteena on suunnitella, ohjata ja johtaa toimintaa ja taloutta sekä lasten ja nuorten palveluihin suunnattuja resursseja yhtenä kokonaisuutena kaupunkitasoisesti. Laadukkaan kasvatuksen, opetuksen ja nuorisotyön perustana on osaava henkilöstö, jonka osaamista vahvistetaan suunnitelmallisesti muuttuvien palvelutarpeiden mukaisesti ja jonka osaamisen kehittämiseen kohdennetaan resursseja.

Lasten ja nuorten palvelut on jaettu eteläiseen, pohjoiseen, itäiseen ja läntiseen alueeseen. Kullakin alueella toimii noin kahdeksan koulua, noin 12 päiväkotia ja nuorisotiloja. Perusopetuksen aluerehtorit, varhaiskasvatuksen aluepäälliköt ja nuorisotyön palvelupäälliköt muodostavat alueillaan tiimit, jotka suunnittelevat ja koordinoivat yhdessä alueensa lasten ja nuorten palveluita. Ruotsinkieliset palvelut toimivat omana kokonaisuutenaan tiiviissä yhteistyössä alueiden kanssa.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatusta järjestetään kaupungin omissa päiväkodeissa, perhepäivähoidossa ja avoimena varhaiskasvatuksena. Kaupunki järjestää varhaiskasvatusta suomeksi ja ruotsiksi. Kaupungin ohjaamaa ja valvomaa yksityistä varhaiskasvatusta hankitaan pääsääntöisesti palvelusetelillä. Yksityiset palveluntuottajat tuottavat varhaiskasvatusta päiväkodeissa sekä perhepäivähoitoa ja ryhmäperhepäivähoitoa. Avoimessa varhaiskasvatuksessa toimii leikkipuistoja, alle kouluikäisille suunnattuja kerhoja sekä perhekerhoja, joista osa tuotetaan yhteistyössä seurakuntien ja kolmannen sektorin kanssa. Esiopetusta järjestetään päiväkodeissa ja koulujen yhteydessä. Esiopetusta hankitaan tarpeen mukaan myös yksityisiltä palveluntuottajilta.

Perusopetus

Perusopetusta järjestetään perusopetuslain ja opetussuunnitelman mukaisesti oppivelvollisille. Kaupunki järjestää perusopetusta suomeksi 28 koulussa, ruotsiksi kolmessa koulussa ja englanniksi Turun kansainvälisessä koulussa. Lisäksi kaupunki huolehtii sairaalassa annettavasta opetuksesta. Turun perusopetuksessa on erikoisluokkatoimintaa kielissä, matematiikassa, liikunnassa, musiikissa ja kuvataiteessa. Perusopetuksen järjestämisessä keskeistä on lähikouluperiaatteen toteutuminen. Kaupunki järjestää myös perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoimintaa.

Lukiokoulutus

Turun kaupunki antaa lukiolain ja opetussuunnitelman mukaista yleissivistävää lukiokoulutusta suomeksi viidessä päivälukiossa ja Turun iltalukiossa sekä ruotsiksi Katedralskolan i Åbossa. Jokaisessa lukiossa on yleislinja, jonka lisäksi Turun lukioissa on valtakunnallisen erityistehtävän saaneita linjoja: urheilu ja ICT Kerttulin lukiossa, luonnontiede Turun Suomalaisen Yhteiskoulun lukiossa, musiikki Puolalanmäen lukiossa, taideviestintä Turun klassillisessa lukiossa sekä urheilu Katedralskolan i Åbossa. Kaupungin omana toimintana järjestetään lukio-opetusta merilinjalla Turun Suomalaisen Yhteiskoulun lukiossa.

Ammatillinen koulutus

Ammatillisen koulutuksen palvelualue eli Turun ammatti-instituutti tarjoaa perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkintoja sekä tutkintojen osia ja muuta ammatillista koulutusta. Koulutusta järjestetään suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Ruotsinkielistä koulutusta on tarjolla liiketoiminnan sekä tieto- ja viestintätekniikan perustutkinnoissa jo opiskeleville tutkintojen loppuun saattamiseksi, mutta niiden sisäänotto on päättynyt eikä uusia koulutuspaikkoja tarjota näihin tutkintoihin vuonna 2027. Englanninkielistä koulutusta tarjotaan ravintola- ja catering-alan perustutkinnossa sekä puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan perustutkinnossa. Palvelualue

toteuttaa myös liikuntaneuvojakoulutusta yhteistyössä Suomen Urheiluopiston Kannatusosakeyhtiön kanssa. Turun ammatti-instituutti on seudun suurin oppisopimuskoulutusten solmija.

Turun iltalukio ja Turun ammatti-instituutti tarjoavat molemmat tutkintoon valmentavaa TUVA-koulutusta, aikuisten perusopetusta ja vankilaopetusta. Turun työväenopistoissa tarjotaan vapaan sivistystyön lain mukaista opetusta. Turun suomenkielisessä työväenopistossa opetusta järjestetään suomeksi ja muilla kielillä, ja Åbo svenska arbetarinstitutissa ruotsiksi. Turussa toimii myös muita koulutuksen järjestäjiä, jotka tarjoavat perusopetusta ja toisen asteen koulutusta ja tukevat siten kaupungin koulutustehtävää.

Nuorisotyö

Nuorisotyön palvelualue luo edellytykset nuorisotyölle ja -toiminnalle järjestämällä ja tuottamalla pääosin 12–28-vuotiaille nuorille suunnattuja palveluja ja tiloja nuorisolain mukaisesti. Työtä tehdään yhteistyössä nuorten ja heidän perheidensä sekä nuorille palveluja tuottavien viranomaisten, nuorisoalan järjestöjen, seurakuntien ja muiden nuorisotyötä tekevien tahojen kanssa. Palvelualueen vastuualueet ovat kohdennettu nuorisotyö, kulttuurinen nuorisotyö ja harrastaminen sekä monimuotoisten toimintaympäristöjen nuorisotyö.

Toimintaympäristön muutokset

Lasten ja nuorten palvelukokonaisuus koostuu kuudesta entisen kasvatuksen ja opetuksen sekä nuorisotyön palvelualueesta. Uusi palvelukokonaisuus tuo yhteen ja näkyväksi lapsiin ja nuoriin kohdistuvat resurssit, joita ohjataan ja johdetaan kaupunkitasoisesti. Tavoitteena on edistää lasten ja nuorten hyvinvointia sekä vahvistaa yhteisvaikuttavaa ihmiskeskeistä ja asiakaslähtöistä johtamista Turun kaupungissa. Lasten ja nuorten palvelukokonaisuus sekä lautakunnat (suomenkielinen lasten ja nuorten palveluiden sekä ruotsinkielinen lasten ja nuorten palveluiden lautakunta) aloittivat toimintansa 1.6.2025.

Valtuustokauden 2025–2029 alussa käynnistettiin varhaiskasvatus-, perusopetus- ja nuorisotyön yhteisen alueellisen organisoitumismallin kehittäminen ja toimeenpano. Nämä kolme palvelualuetta jaettiin 1.6.2025 alkaen neljään yhtenäiseen maantieteelliseen alueeseen - eteläinen, läntinen, pohjoinen ja itäinen alue. Ruotsinkieliset palvelut muodostavat oman kokonaisuutensa, mutta osallistuvat omalta osaltaan aluemallin kehittämiseen. Ne eivät noudata lähikouluperiaatetta samalla tavalla kuin suomenkieliset palvelut, koska oppilaita tulee myös Turun seudun muista kunnista. Aluemallin tavoitteena on huomioida erilaisten ilmiöiden, kuten kaupunginosien eriarvoistumisen ja väestörakenteen muutosten, vaikutukset lasten ja nuorten arkeen sekä kohdentaa toimenpiteitä ja resursseja heidän hyvinvointiaan edistäviin palveluihin aiempaa paremmin.

Muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvien sekä tukea kasvuun ja oppimiseen tarvitsevien lasten ja nuorten määrä jatkaa kasvuaan. Tämä lisää palvelujen, henkilöstön ja tilojen kysyntää sekä tarvetta vahvistaa inklusiivista ja kielitietoista toimintakulttuuria kaikilla palvelualueilla. Palvelujen kysyntä vaihtelee eri alueilla, mikä edellyttää entistä tarkempaa alueelliseen väestötietoon perustuvaa ennakointia ja nopeaa reagointia muuttuviin tilanteisiin. Resurssien tarkoituksenmukainen kohdentaminen korostuu, kun kasvatuksen, opetuksen ja nuorisotyön valtionosuudet ja -avustukset vähenevät.

Oppilas- ja opiskelijamäärien sekä tuen tarpeiden kasvu on lisännyt erityisesti peruskoulujen ja lukioiden tilatarpeita. Paikoitellen tilat ovat käyneet niin ahtaiksi, että tukea tarvitsevien oppijoiden ja joustavien opetusjärjestelyjen huomioiminen on niissä haastavaa. Monikäyttöisten tilojen puute, tilojen korjaustarpeet ja peruskorjaukset väistötilaratkaisuineen heikentävät arjen sujuvuutta varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle ja lisäävät kustannuksia.

Huonokuntoisia koulu- ja päiväkotirakennuksia korvataan myös uudisrakennuksilla. Tavoitteena on, että uudet tilat ovat monikäyttöisiä ja tukevat esimerkiksi lasten ja nuorten harrastus- ja kerhotoimintaa päiväkoti- ja koulupäivän jälkeen ”koulu alustana” -toimintamallin mukaisesti. Rakennuksista osa tulee olemaan monitoimitaloja, joissa lasten ja nuorten palvelut sijoittuvat samoihin tiloihin muiden alueen asukkaiden hyvinvointia tukevien palvelujen, kuten kirjasto- ja liikuntapalvelujen, kanssa.

Varhaiskasvatuksessa kelpoisen henkilöstön saatavuus on edelleen haastavaa, erityisesti opettajien ja erityisopettajien osalta. Varhaiskasvatuslain henkilöstörakennetta, kelpoisuuksia ja oppimisen tukea koskevat lakimuutokset lisäävät rekrytointitarpeita ja henkilöstökustannuksia. Kaupunki kouluttaa varhaiskasvatuksen lastenhoitajia yhdessä kuuden suurimman kaupungin kanssa, jotta henkilöstön kelpoisuudet täyttäisivät lain vaatimukset vuoteen 2030 mennessä. Henkilöstön tutkintokoulutusten suorittaminen työn ohessa lisää sijaiskuluja lähivuosina. Laitoshuollon mitoituksen käyttöönotto puolestaan vähentää henkilöstöresurssin tarvetta vuoden 2027 loppuun mennessä.

Varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrä on lähtenyt kasvuun syksystä 2025. Erityisesti kasvaa alle kolmevuotiaiden varhaiskasvatukseen osallistumisaste. Mikäli laki kotihoidontuen myöntämisen perusteista muuttuu suunnitellulla tavalla, ennustetaan alle 3-vuotiaiden osallistumisasteen kasvavan entisestään.

Esi- ja perusopetuksen oppimisen tuen lakimuutos sekä päivitetyt esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmien ja aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet tulivat voimaan elokuussa 2025. Uuden lain velvoitteet ovat muuttaneet merkittävästi oppimisen tuen käytäntöjä ja koulujen toimintakulttuuria. Kouluissa pienryhmäopetus lisääntyy, erityisluokkia sijoitetaan aiempaa enemmän alueellisesti ja keskitettyjen erityisluokkien määrä vähenee. Muutokset lisäävät niin esiopetuksen erityisopettajien ja pienryhmien erityisopettajien kuin pienryhmäopetuksen mahdollistavien tilojenkin tarvetta. Toiminta-alueittain järjestettävässä opetuksessa vaativaa tukea tarvitsevien perusopetuksen oppilaiden määrä kasvaa, joka lisää puolestaan ohjaajien tarvetta.

Perusopetuksen oppilasmäärien kasvu ja monikielistyminen lisäävät henkilöstön, oppimateriaalien ja opetustilojen tarvetta. Vaikutukset jakautuvat kaupungin alueilla epätasaisesti. Perusopetuksen ryhmäkokoja pienennettiin lukuvuoden 2026–27 osalta kaupunginhallituksen toukokuussa 2026 hyväksymän käyttösuunnitelman mukaisesti. Monikielisten oppilaiden opetuskielen oppimisen tukemiseksi jatketaan inklusiivista 1. luokan valmistavaa opetusta sekä käynnistetään uuden lain mukainen valmistavan opetuksen lisäopetus 1.8.2026 alkaen. Lisäopetus on suunnattu valmistavasta opetuksesta perusopetuksen vuosiluokille 5.–9. siirtyville oppilaille, joiden kielitaito ei ole kehittynyt riittävästi valmistavan opetuksen aikana ja joilla on vähäinen kouluhistoria. Kustannuksia lisää myös katsomusaineiden opetuksen järjestäminen 5. ja 7. luokkien oppilaille heidän oman katsomuksensa mukaisissa ryhmissä.

Lukiokoulutuksen toimintaympäristö on muuttunut merkittävästi oppivelvollisuuden laajentumisen, opetussuunnitelmauudistuksen, voimaan tulleiden oppimisen tuen säädösten sekä lukiolain ja ylioppilastutkintolain muutosten myötä. Muutokset vaikuttavat sekä päivälukioihin että Turun iltalukioon. Keskeisiä tulevia lainsäädäntöuudistuksia, jotka vaikuttavat lukiokoulutuksen opetustarjontaan, toimintakulttuuriin ja resurssitarpeisiin ovat englanninkielisen ylioppilastutkinnon mahdollistaminen (1.8.2027 jälkeen), taito- ja taideaineiden kokeiden lisääminen ylioppilastutkintoon (syksystä 2029), lukiodiplomien valtakunnallisen kriteeristön luominen sekä uusien lukiodiplomien käyttöönotto (1.8.2027).

Toimintaympäristön keskeisiä muutoksia ovat Turun ammatti-instituutin mahdollinen uudelleenorganisoituminen ja yhtiöittäminen (1.1.2028 alkaen), ruotsinkielisen ammatillisen koulutuksen siirtyminen Axxell Utbildning Ab:lle sekä TAITO-kampuksen rakentaminen ja tekniikan kampusten hankesuunnittelu.

Ammatillisen koulutuksen toimintaympäristö on myös muuttunut lähivuosina lainsäädännön, rahoitusmallin, väestökehityksen ja työelämän osaamistarpeiden seurauksena. Uudistunut rahoitusmalli korostaa entistä vahvemmin opintojen etenemistä, tutkintojen ja tutkinnon osien suorittamista ja opiskelijoiden työllistymistä tai jatko-opintoihin siirtymistä. Järjestämisluvan muutos rajaa ei-maksuttomuuden piirissä olevien aikuisten opiskelijavuosia, mikä vähentää aikuiskoulutusta ja siirtää painopistettä tutkinnon osien tarjontaan sekä työllistymistä tukeviin koulutuksiin. Tilauskoulutuksia koskeva lakimuutos avaa puolestaan uusia mahdollisuuksia yrityksille ja yhteisöille suunnattujen tutkintokoulutusten, koulutusviennin sekä työllisyysalueen palvelutuotannon kehittämiseen.

Yhä useampi nuori on hakenut yhteishaussa opiskelemaan Turun ammatti-instituuttiin. Siksi vuoden 2027 yhteishakuun lisätään hakupaikkoja, jotta nuorten koulutustarpeisiin voidaan vastata. Tutkintoon valmentavan koulutuksen tarve on lisääntynyt oppivelvollisuuden laajentumisen myötä, kuten myös opiskelijoiden tuen tarpeet sekä hyvinvoinnin ja elämänhallinnan haasteet.

Ammatillisen koulutuksen kysyntää ja koulutustarjonnan kehittämistä ohjaavat myös Turun seudun työvoima- ja osaamistarpeet, väestönkasvu ja kansainvälistyminen. Erityistä huomiota kiinnitetään kasvualoihin, kuten meriteollisuuteen, muuhun valmistavaan teollisuuteen sekä sosiaali- ja terveysalaan. Työllisyysalueuudistus ja tiivistyvä yhteistyö työllisyys- ja yrityspalvelujen kanssa vahvistavat ammatillisen koulutuksen roolia nuorten ja aikuisten työllistymisen, työelämävalmiuksien ja jatkuvan oppimisen tukena. Väestön monikielistyminen lisää maahanmuuttajille suunnatun aikuisten perusopetuksen, tutkintoon valmentavan koulutuksen sekä kieli- ja opiskelutaitoja vahvistavien palvelujen kysyntää. EU/ETA-alueen ulkopuolelta tulevien opiskelijoiden 1.8.2026 voimaan astuneet lukuvuosimaksut voivat vaikuttaa osaan hakijoista.

Kasvavaan englanninkielisen kasvatuksen ja opetuksen tarpeeseen Turussa vastataan vahvistamalla englanninkielisiä palveluja varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle. Kansainvälisen koulun opetustoiminta siirtyi vuonna 2025 Turun yliopistolta kaupungin ylläpidettäväksi, ja Kansainvälinen päiväkoti aloitti toimintansa elokuussa 2026. Kansainvälisen koulun oppilasmäärää kasvatetaan, jotta koulu pystyy vastaamaan paremmin kaupungin monikielisten lasten ja nuorten koulutus-

tarpeisiin. Englanninkielisen lukiokoulutuksen järjestämislupa on saatu ja koulutus käynnistyy 1.8.2027.

Kaupungin nuorisotyötä ohjaa valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma 2024–2027, jossa painotetaan nuorten kasvun ja itsenäistymisen tukemista, osallisuuden vahvistamista, syrjäytymisen ehkäisyä sekä moniammatillista yhteistyötä. Opetus- ja kulttuuriministeriö on lisäksi käynnistänyt nuorisotyötä koskevan visiotyön, jonka tavoitteena on luoda suuntaa nuorisotyölle ja sen kehittämiselle tulevina vuosikymmeninä.

Turun nuoret ovat entistä monimuotoisempi ja monikielisempi ryhmä. Siksi nuorten tavoittamisessa tarvitaan matalan kynnyksen ennaltaehkäisevää tukea ja tiloja, koulunuorisotyön kaltaisia yhteisöllisyyttä vahvistavia toimintamalleja sekä entistä enemmän etsivää, liikkuvaa ja erityisnuorisotyötä. Suurin osa lapsista ja nuorista voi hyvin, mutta hyvinvoinnin erot kasvavat. Uusimpien kansallisten tutkimustulosten mukaan lasten ja nuorten oppimistulokset ja lukutaito ovat heikentyneet, yhä useampi nuori liikkuu hyvinvoinnin ja terveyden näkökulmasta liian vähän ja nuorten tulevaisuususko on laskenut. Samalla yksinäisyys, vihapuhe, väkivaltakulttuurin ihannointi, nuorisotyöttömyys, NEET-nuorten määrä, ilmastoahdistus ja häiriökäyttäytyminen ovat lisääntyneet. Näihin ilmiöihin haetaan ratkaisuja kaupungin kaikkien palvelualueiden, työllisyyspalvelujen, järjestötoimijoiden sekä hyvinvointialueen yhteisellä työllä.

Digitalisaation, tekoälyn ja tietoturvan nopea kehitys lisäävät tietoturva-, tietosuoja- ja tukitarpeita sekä kustannuksia. EU:n tekoälyasetus ja kansalliset suositukset edellyttävät koulutuksen järjestäjiltä vastuullisen tekoälyn käytön linjauksia, järjestelmien lainmukaisuuden varmistamista sekä henkilöstön, oppilaiden ja opiskelijoiden kouluttamista tekoälyn vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön. Digipedagogiikan kehittäminen edellyttää henkilöstön osaamisen vahvistamista sekä investointeja tiloihin, laitteisiin ja ohjelmistoihin. DigiOnen käyttöönotto alkaa perusopetuksen pilottikouluissa lukuvuonna 2026–27 ja laajenee sen jälkeen muihin kouluihin.

Toiminnan kehittämissuunnitelma ja strategiset painopisteet

Palvelualue	Tunnusluku / Suoriteyksikkö	2025
Varhaiskasvatus	Omien päiväkotien ulkoiset toimintakulut/laskennallinen lapsi	15 410 €
	Laskennallinen lasten määrä	4 809 kpl
Perusopetus	Omien koulujen ulkoiset toimintakulut / oppilas	6 640 €
	Oppilasmäärä	14 769 kpl
Lukiokoulutus	Päivälukioiden ulkoiset toimintakulut / opiskelija	5 860 €
	Opiskelijamäärä	3 729 kpl
Ammatillinen koulutus	Toimintakate/opiskelijavuosi	11 630 €
	Opiskelijatyövuosi	4 510 v.
Nuorisotyö	Ulkoiset toimintakulut / yhteisöllisyyttä vahvistavan nuorisotyön kokonaiskävijämäärä	40 €
	Kokonaiskävijämäärä	172 600 kpl

Palvelukokonaisuuden yleinen kehittämissuunnitelma

Lasten ja nuorten palvelukokonaisuuden strategiset painopisteet tuleville vuosille on linjattu pormestariohjelmassa valtuustokaudelle 2025–2029 ja kaupunkistrategiassa. Palvelukokonaisuuden toiminnan kehittämissuunnitelman tavoitteena on pormestariohjelman mukaisesti edistää lasten ja nuorten fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia, yhdenvertaisuutta ja osallisuutta, ehkäistä syrjäytymistä ja purkaa segregaatiota sekä vähentää sen vaikutuksia lasten ja nuorten arjessa. Pormestariohjelman mukaisesti ”*Turun tulevaisuus riippuu lasten ja nuorten hyvinvoinnista, itseluottamuksesta ja motivaatiosta, sekä ”panostamalla nuoriin kaupunki investoi tulevaisuuteensa – aktiivisiin, vastuullisiin ja hyvinvoiviin kaupunkilaisiin."* Palvelukokonaisuus toteuttaa kaupunkistrategiaa vahvistamalla lasten ja nuorten hyvinvointia ja hyvää arkea, laadukasta koulutusta ja oppimista, osallisuutta ja yhdenvertaisuutta sekä kasvua ja tulevaisuususkoa.

Lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien palvelujen kaupunkitasoista kehittämistä tukee UNICEF Lapsiystävällinen kunta -ohjelma ja -toimintasuunnitelma, jota palvelukokonaisuus johtaa. Ohjelman tavoitteena on varmistaa, että lasten ja nuorten oikeudet toteutuvat kunnallisessa päätöksenteossa, palveluissa ja arjen ympäristöissä.

Palvelukokonaisuuden kehittämisen painopisteet ovat seuraavat:

- Segregaation purkaminen ja vaikutusten vähentäminen sekä yhdenvertaisuuden edistäminen
- Lasten ja nuorten sekä henkilöstön hyvinvoinnin lisääminen
- Yhteisöllisyyden, osallisuuden ja turvallisuuden edistäminen
- Lasten ja nuorten perustaitojen, erityisesti lukutaidon, vahvistaminen
- Kasvun ja oppimisen tuen varmistaminen sekä tuen toimintamallien ja -kulttuurin kehittäminen
- Monikielisten lasten ja nuorten kielenoppimisen vahvistaminen ja kotoutumisen tukeminen
- Lasten ja nuorten harrastus- ja vapaa-ajan toiminnan sekä liikkumisen lisääminen
- Turun elinvoiman vahvistaminen ja alueen yritysten osaamistarpeisiin vastaaminen
- Ilmasto- ja kestävyystavoitteiden edistäminen

Valtuustokaudella 2025–2029 keskeinen kehittämiskohde on aluemallin toimeenpano sekä alueellisen yhteisvaikuttavan johtamis- ja toimintakulttuurin vahvistaminen. Alueiden ydintiimien toimintaa kehitetään yhteistyössä kaupungin muiden palvelualueiden sekä Varsinais-Suomen hyvinvointialue Varhan ja järjestöjen kanssa. Varhan kanssa kehitetään myös yhteisöllisen opiskeluhuollon koulu- ja oppilaitoskohtaisia sekä alueellisia käytäntöjä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi.

Nuorisotyön kehittämisessä painottuvat vuonna 2027 moninaisuusosaaminen, nuorten tulevaisuususkon ja resilienssin vahvistaminen sekä ilmasto- ja ympäristöteemat. Työtä suunnataan alueellisiin tarpeisiin vahvistamalla jalkautuvaa työtä, etsivää nuorisotyötä ja kounuorisotyön rakenteita yhdessä perusopetuksen kanssa. Nuorten työllisyyden edistämistä kehitetään nuorten työpajatoiminnan, etsivän nuorisotyön, Ohjaamon, oppilaitosten, työllisyyspalveluiden ja hyvinvointialueen yhteistyönä. Nuorten hyvinvointia tuetaan tarjoamalla matalan kynnyksen toimintaa, turvallisia kohtaamispaikkoja sekä mahdollisuuksia harrastaa, osallistua ja vaikuttaa yhdenvertaisesti. Nuorisotyö mahdollistaa turvallisia kohtaamisia eri taustoista tulevien nuorten välille segregaation vaikutusten vähentämiseksi.

Palvelukokonaisuudessa kehitetään toimintamalleja, joilla ehkäistään kiusaamista, syrjintää, häirintää, häiriökäyttäytymistä ja väkivaltaa kaikilla palvelualueilla. Samalla vahvistetaan henkilöstön turvallisuusosaamista sekä päiväkotien, koulujen, oppilaitosten ja nuorisotilojen turvallisuuskulttuuria. Keskeistä on Lasten ja nuorten turvallinen Turku -toimintamallin juurruttaminen osaksi alueiden ydintiimien työtä yhteistyössä Varhan, ankkuripoliisin, järjestöjen sekä muiden alueen toimijoiden kanssa. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin, yhteisöllisyyden ja osallisuuden lisäämisellä on suora vaikutus turvallisuuteen ja sen myötä yhteiskuntarauhaan.

Edellisellä pormestarikaudella valmistuneen lasten ja nuorten lukutaito-ohjelman toimenpiteet, joita suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä erityisesti kirjastopalvelujen kanssa, käynnistetään kaikilla palvelualueilla. Lasten ja nuorten oppimisvalmiuksia ja -tuloksia parannetaan vahvistamalla myös muiden perustaitojen, kuten matematiikan, osaamista. Lukutaidon ja matematiikan oppimisen sekä oppimisvaikeuksien seurannassa ja arvioinnissa tehdään tiivistä tutkimusyhteistyötä Turun yliopiston oppimisanalytiikan keskuksen kanssa.

Matematiikan ja luonnontieteiden osaamista vahvistetaan myös hyödyntämällä STEAM-pedagogiikkaa ja STEAM Turku -toiminnan hyviä käytäntöjä. STEAM Turku -strategiakauden 2025–2029 painopisteitä ovat innostus, Itämeri ja ilmasto. Tavoitteena on, että STEAM-toiminta on osa jokaisen päiväkodin, koulun ja toisen asteen oppilaitoksen arkea ja opettajien pedagogista työkalupakkia, jotta kaikilla turkulaisilla lapsilla ja

nuorilla olisi tasavertainen mahdollisuus osallistua toimintaan.

Varhaiskasvatuksessa ja kaikilla kouluasteilla kehitetään kasvun ja oppimisen tuen käytäntöjä, jotta lapset ja nuoret saavat tarvitsemansa tuen yhdenvertaisesti. Tavoitteena on vahvistaa toimintakulttuuria, joka perustuu ajantasaiseen tilannekuvaan lasten ja nuorten tuen tarpeista, jotta tukea voidaan kohdentaa oikeaan aikaan oikeilla tukitoimilla. Yhtenä kehittämisen painopisteistä on pormestariohjelman mukaisesti varmistaa, että monikieliset lapset saavat riittävästi tukea opetuskielen oppimisen alkuvaiheessa.

Maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten kielenoppimista ja kotoutumista tukevia käytäntöjä, kuten valmistavaa opetusta sekä myöhäisessä peruskouluvaiheessa maahan muuttaneiden oppilaiden opetuskielen oppimista, ohjausta ja opinnoissa etenemistä kehitetään edelleen. Lisäksi vahvistetaan lähikouluperiaatetta, edistetään inklusiivista toimintakulttuuria ja kehitetään toimintamalleja, jotka tukevat sujuvia siirtymiä kasvun ja oppimisen polun nivelvaiheissa.

Varhaiskasvatuksessa ja kaikilla kouluasteilla kehitetään yhteistyötä lasten ja nuorten, erityisesti monikielisten, perheiden kanssa, jotta he voivat tukea lastensa kasvua, oppimista ja koulunkäyntiä entistä paremmin. Vanhemmuutta tukevaa toimintaa kehitetään alueilla yhteistyössä Varsinais-Suomen hyvinvointialueen perhekeskustoiminnan ja lastensuojelujärjestöjen kanssa.

Segregaation ehkäisemiseksi kehitetään perusopetuksen valinnaisainepolkuja ja lisätään painotettua opetusta lähikouluissa, tarkastellaan kouluverkkoa ja oppilaaksioton perusteita osana aluemallin toimeenpanoa. Erityisesti panostetaan koulusegregaation vähentämisen toimenpideohjelman mukaisiin toimenpiteisiin, jotka moniammatillinen yhteistyöryhmä on arvioinut ihmiskeskeisen vaikuttavuuslaskennan menetelmällä vaikuttaviksi.

Kaupunkitasoisesti edistetään lasten ja nuorten harrastamista, fyysistä aktiivisuutta ja arkiliikkumista sekä lisätään lasten ja nuorten mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa harrastus- ja kerhotoiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja kehittämiseen. Lisäksi luodaan viihtyisiä liikkumaan aktivoivia ympäristöjä. Samalla rakennetaan joustavia polkuja kaupungin tarjoamista toiminnoista säännölliseen harrastamiseen. Lisäksi selvitetään mahdollisuuksia laajentaa Boostii-edun käyttöä ohjatun harrastustoiminnan uusiin sisältöihin. Erityistä huomiota kiinnitetään siihen, että monikielisillä lapsilla ja nuorilla, erityisesti tytöillä, on mahdollisuus osallistua mielekkääseen vapaa-ajan toimintaan omalla asuinalueellaan. Omalla asuinalueella harrastaminen tukee kotoutumista ja vahvistaa yhteisöllisyyttä sekä ehkäisee segregaation vaikutuksia. Lisäksi vahvistetaan harrastus- ja vapaa-ajan toiminnan kaupunkitasoista koordinointia ja johtamista. Tavoitteena on hyödyntää olemassa olevia resursseja mahdollisimman hyvin.

Koulu alustana -toimintakonseptin kehittäminen ja käyttöönotto on käynnissä pilottialueilla ja toiminnan laajentamista uusille alueille arvioidaan piloteista saatujen tulosten pohjalta. Tavoitteena on lisätä matalan kynnyksen harrastus- ja kerhotoimintaa koulutiloissa ja koulujen piha-alueilla koulupäivän jälkeen sekä tukea yhteisöllistä toimintaa asuinalueilla. Koulutilojen käytön kehittämistä tehdään alueiden ydintiimeissä yhteistyössä tilapalvelujen ja alueen muiden toimijoiden kanssa.

Varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen toimintakulttuuria kehitetään liikkumiseen kannustavaksi yhteistyössä liikuntapalvelujen kanssa. Työtä tukee elokuussa 2026 voimaan tullut esi- ja perusopetuksen liikunnallisen elämäntavan edistämistä koskeva lainsäädäntö. Liikettä lisätään osaksi lasten ja nuorten arkea esimerkiksi koulumatkoilla, välitunneilla, taukoliikunnassa ja oppitunneilla sekä varhaiskasvatuksessa liikuntaleikkien ja luonnossa oppimisen avulla. Nuorisotyössä liikkumista tuetaan nuorille mielekkään matalan kynnyksen tekemisen, kuten hönsäilyn, lajikokeilujen, retkien ja pelien, kautta. Yhteistyössä kaupunkiympäristön palvelukokonaisuuden kanssa kehitetään koulumatkojen turvallisuutta parantavia käytäntöjä ja kannustetaan lapsia ja nuoria kulkemaan koulumatkat pyöräillen tai kävellen.

Seutukunnan elinvoiman vahvistamiseksi ja yritysten osaamistarpeisiin vastaamiseksi kehitetään ammatillisen koulutuksen tarjontaa ja palveluja yhteistyössä elinvoima- ja työllisyyspalvelujen kanssa sekä käynnistetään lukiokoulutuksessa Vuosi yrittäjänä Turun lukioissa -pilottihanke yhteistyössä Nuorten yrittäjyys ja talous (NYT) kanssa. Yhteisenä kehittämiskohteena on löytää vaikuttavia ratkaisuja nuorisotyöttömyyden vähentämiseksi. Tarpeeseen vahvistaa kansainvälisten osaajien veto- ja pitovoimaa seutukunnalla palvelukokonaisuus vastaa kehittämällä englanninkielisen kasvatuksen ja opetuksen tarjontaa ja palveluita sekä tarjoamalla oppilaitoksissaan mahdollisimman laajan kielivalikoiman.

Kaupungin ilmastosuunnitelman tavoitteisiin vastataan tukemalla lasten ja nuorten aktiivista osallistumista ilmastokestävän Turun rakentamiseen tarjoamalla mahdollisuuksia käsitellä ympäristöaiheita, vaikuttaa omaan lähiympäristöönsä ja tehdä kestävän arjen tekoja. Tukena ilmasto- ja kestävyystyössä ovat mm. perusopetuksen ja toisen asteen kestävyys- ja ilmastokasvatuksen tiekartat ja toimintasuunnitelmat sekä

Ympäristöystävällisempi nuorisotyö -hankkeessa syntyneet toimintamallit.

Yhteisvaikuttavaa toimintakulttuurin kehittämistä jatketaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi. Kehitettäessä yhdessä ratkaisuja kompleksisiin lasten ja nuorten arjen ilmiöihin, hyödynnetään Itlan Yhteisövaikuttavuuden toimintamallia ja mallia toimenpiteiden ennakkovaikutusten arvioimiseksi lasten ja nuorten hyvinvoinnin näkökulmasta. Paikallista ja valtakunnallista yhteistyötä tehdään kaupungin muiden palvelualueiden, Varsinais-Suomen hyvinvointialueen, ankkuripoliisin, järjestöjen, korkeakoulujen sekä muiden kaupunkien ja kuntien kanssa. Erityisen tiivistä yhteistyötä tehdään kuuden suurimman kaupungin yhteistyöverkostoissa.

Kehittämistoimenpiteiden vaikutusten seurannassa ja arvioinnissa hyödynnetään lasten, nuorten ja henkilöstön hyvinvoinnista sekä heille suunnattujen palvelujen vaikuttavuudesta kertovaa laadullista ja määrällistä tietoa. Tietoa on koottu kaupunkikohtaisista ja kansallisista tietolähteistä palvelukokonaisuuden laatu- ja hyvinvointimittaristoon, segregaatiohankkeen tilannetietomatriisiin sekä palvelualueiden raportointiportaaleihin, hyödynnettäväksi toiminnan ja talouden vuosijohtamisessa. Tiedolla johtamisen prosessien ja työkalujen kehittäminen jatkuu yhteistyössä kaupungin tietopalveluasiantuntijoiden kanssa. Varhan ja lastensuojelujärjestöjen kanssa kehitetään myös yhteistä tilannetietonäkymää ja yhteisvaikuttavia tiedolla johtamisen toimintamalleja.

Kasvatuksen ja opetuksen tietojärjestelmiä on kehitetty ja kehitetään edelleen tiiviissä yhteistyössä muiden suurten kaupunkien kanssa. Keskeinen kehittämiskohde on vanhojen ja uusien järjestelmien, kuten Primuksen, eVakan sekä lukuvuonna 2026–27 käyttöön otettavan uuden oppimisen ja koulutuksen digitaalisen alustan DigiOnen, yhteensovittaminen tiedonsiirron, tietoturvan ja asiakirjojen sähköisen arkistoinnin näkökulmasta.

Lasten ja nuorten parissa työtä tekevän henkilöstön pedagogista osaamista, tieto- ja viestintätekniikan valmiuksia sekä työelämäyhteyksiä vahvistetaan ja henkilöstöä tuetaan myös omaehtoiseen osaamisen kartuttamiseen. Erityisenä painopisteenä on henkilöstön kouluttaminen tekoälyn turvalliseen ja vastuulliseen käyttöön, tekoälypedagogiikkaan ja kielitietoisuusosaamiseen sekä erityisesti perusopetuksen henkilöstön tukeminen DigiOnen käyttöönotossa.

Lasten ja nuorten palvelukokonaisuudessa tavoitteena on vahvistaa johtamista ja erityisesti lähijohtajien roolia ja osaamista tulevien vuosien aikana. Tavoitteena on tukea esihenkilöitä valmentavassa johtamisessa, jotta jokainen työntekijä saa tarvitsemansa tuen, osaaminen kehittyy ja henkilöstön taidot vastaavat lasten, nuorten ja perheiden muuttuviin palvelutarpeisiin. Lisäksi tavoitteena on selkeyttää vastuita, tehtäviä ja johtamisen rakenteita, jotta työ voidaan organisoida sujuvasti, turvallisesti ja perustehtävää tukevalla tavalla.

Toiminnan tavoitteet

Pormestariohjelman toimenpiteet

2. Hyvinvoivat ja yhdenvertaiset turkulaiset

2.1 Lasten kaupunki

Lisätään lasten ja nuorten kerho- ja harrastustoimintaa koulupäivien yhteyteen

Hyödynnetään Turun harrastus- ja vapaa-ajankyselyiden tuloksia sekä alueellista tietoa lasten ja nuorten harrastustoiveiden selvittämiseen. Suunnitellaan ja kohdennetaan kerho- ja harrastustoimintaa koulupäivien yhteyteen eri alueiden tarpeiden mukaisesti tietoon perustuen. Harrastamattomia lapsia ja nuoria tavoitetaan etsivän harrastustoiminnan avulla. Osallistumisen esteitä poistetaan ja tuetaan erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien lasten ja nuorten mahdollisuuksia harrastaa. Lisäksi kannustetaan seuroja ja yhdistyksiä järjestämään harrastuksia koulupäivän yhteydessä sekä tukemaan Boostii-edun käyttöä.

Lisätään valinnaisainepolkuja ja painotettua opetusta lähikouluissa

Elokuusta 2026 alkaen 5. ja 6. luokkien valinnaisaineisiin lisättiin kaksi vuosiviikkotuntia jokaisessa koulussa. Valinnaiskorien avulla koulut rakensivat painotuspolkuja, joiden kautta oppilaat voivat syventää osaamistaan. Valinnaisaineuudistuksesta kerätään palautetta kouluilta, oppilailta ja huoltajilta, ja palautteen perusteella tehdään tarvittavat muutokset seuraavalle lukuvuodelle.

Varmistetaan monikielisten ja muista kulttuureista Turkuun tulevien lasten riittävä alkuvaiheen tuki

Maahanmuuttajataustaisten lasten osallistumista varhaiskasvatukseen pyritään lisäämään tiedottamalla palveluista ja kohtaamalla perheitä avoimessa varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksessa olevien monikielisten lasten suomen kielen osaamista vahvistetaan lisäämällä henkilöstön kielitietoisuutta sekä tukemalla henkilöstön suomen kielen osaamista koulutuksen ja ohjauksen avulla. Kansainvälinen päiväkoti aloitti toimintansa elokuussa 2026. Päiväkodissa on neljä ryhmää ja noin 80 paikkaa. Kansainvälisen koulun oppilasmäärää

kasvatetaan, jotta se vastaa paremmin kasvavaan tarpeeseen.

Perusopetuksessa jatketaan inklusiivisen valmistavan opetuksen pilottia 1. vuosiluokan oppilaille lukuvuonna 2026–2027. Toteutuksessa huomioidaan ensimmäisen lukuvuoden kokeilusta saatu palaute kehittämistarpeineen. Valmistavan opetuksen ja S2-opetuksen oppilaiden kielitaidon kehittymistä seurataan. Lisäksi käynnistetään perusopetuksessa valmistavan opetuksen lisäopetus, jota kehitetään vastaamaan oppilaiden tarpeita, sekä vahvistetaan myöhäisessä peruskouluvaiheessa maahan muuttaneiden oppilaiden ohjausta ja opinpolkua.

Monikielisten lasten koulunkäyntiä ja heidän perheidensä kotoutumista tuetaan jatkamalla Vanhemmat mukaan kouluun -kotoutumiskokeilua pilottikouluissa. Samalla vahvistetaan valmistavan opetuksen oppilaiden ja heidän huoltajiensa kouluyhteisössä tarvitsemaa kielitaitoa. Myös perusopetuksen henkilöstön kielitietoisuusosaamista vahvistetaan koulutuksilla ja ohjeistuksilla.

2.2 Nuorten kaupunki

Jatketaan nuorisotyön uudistusta ja jalkautuvan nuorisotyön kokeiluja

Nuorisotyön organisaatiouudistus otettiin käyttöön vuonna 2026. Uudenlainen yhteisvaikuttava johtaminen ja toimintatapa ovat oppimisprosessi, jota jatketaan vuonna 2027. Toimintaa ja organisaatiouudistuksen vaikutuksia seurataan ja arvioidaan säännöllisesti.

Jalkautuvaa nuorisotyötä toteutetaan eri toimintamuodoissa erityisesti alueellisten tarpeiden pohjalta. Työtä tehdään tiiviissä yhteistyössä LANU-aluetyön ydintiimien kanssa. Erityisiä painopistealueita ovat Varissuo ja Jäkärlä. Lisäksi Lasten, nuorten ja lapsiperheiden segregaatiotyöryhmän pilottina edistetään Varissuolla monikielisten 10–13-vuotiaiden tyttöjen harrastamista jalkautuvan työn avulla. Nuorisotyö jalkautuu jatkossakin nuorten juhlapäivinä katukuvaan, esimerkiksi vapun ja koulujen päättäjäisten aikaan.

Panostetaan etsivään nuorisotyöhön ja koulunuorisotyöhön

Etsivän nuorisotyön resurssia pyritään kasvattamaan ostopalvelulla kuutoskaupunkien keskitasolle. Sopimuskausi alkaisi kesäkuussa 2027. Toteutus edellyttää lisämäärärahaa. Etsivässä ja erityisnuorisotyössä jatketaan erityisesti syrjäytymisvaarassa olevien nuorten aikuisten moniammatillista palvelupolkutyötä, jotta nuorille on tarjolla oikeat palvelut oikeaan aikaan.

Koulunuorisotyön vahvistamista jatketaan vuoden 2026 valtakunnallisen koulunuorisotyön pilottikuntatyön mukaisesti. Koulunuorisotyö on kirjattu opetussuunnitelmaan ja oppilashuoltosuunnitelmaan. Koulunuorisotyölle asetetaan lasten ja nuorten palvelukokonaisuuden tasoinen moniammatillinen ohjausryhmä. Lisäksi vahvistetaan rakenteita ja verkostoja, jotka tukevat koulunuorisotyön toteutumista koulujen arjessa, sekä laaditaan pitkän aikavälin suunnitelma koulunuorisotyön vaiheittaiselle laajentamiselle kaikkiin Turun kouluihin.

2.3 Liikkuva ja liikuttava kaupunki

Innostetaan lapsia liikkumaan virikkeellisillä kouluja päiväkotipihoilla ja lähiliikuntapaikoilla sekä lisäämällä liikettä lasten ja nuorten päiväkoti- ja koulupäivien yhteyteen

Yksiköiden liikuntaleikkikouluohjaajien määrää lisätään. Ulkopedagogiikan ja luonnossa oppimisen toteutumista vahvistetaan kohdennetulla koulutuksella, jotta ne ovat osa jokaisen lapsiryhmän arkea. Huoltajille kerrotaan lasten liikuntasuosituksista ja heitä kannustetaan tukemaan lasten liikkumista myös vapaa-ajalla.

Vähän liikkuvia lapsia ja nuoria kannustetaan perusopetuksessa löytämään itselleen sopivia tapoja liikkua. Liikunnallisen elämäntavan tukeminen on kouluissa velvoittava tehtävä, jonka toteutumista tuetaan kehittämällä koulupäivien ja oppituntien rakenteita aiempaa toiminnallisemmiksi Pulssihetkiä perusopetukseen 3 -hankkeessa. Osoitetaan kolmannen luokan 1vvt taito- ja taideainevalinnainen liikuntaan.

3. Turku lisää alueellista tasavertaisuutta ja purkaa segregaatiota

3.1 Yhteisöllinen ja innostava kaupunki

Jatketaan Koulu alustana -toimintakonseptin kehittämistä alueellisen yhteisöllisyyden lisäämiseksi

Koulutilojen käyttöä kehitetään alueiden ydintiimeissä yhteistyössä tilapalvelujen, liikuntapalvelujen ym. kaupungin sisäisten käyttäjien ja alueen muiden toimijoiden kanssa. Tavoitteena on lisätä koulutilojen käyttöä niin, että se vastaa paremmin kunkin alueen yhteisöllisiin tarpeisiin. Uusien tilojen suunnittelussa ja käyttöönotossa huomioidaan nykyistä paremmin sekä tiloissa työskentelevien tarpeet että kouluajan ulkopuolinen käyttö.

Lisätään yhteistyötä järjestöjen kanssa ja tarjotaan aktiivista ja saavutettavaa nuorisotoimintaa kaupungin eri osissa

Yhteistyötä nuorisojärjestöjen kanssa vahvistetaan järjestöfoorumeissa, sektorirajat ylittävissä verkostoissa ja

aluetyössä. Nuorisojärjestöjen tarpeita tuodaan esiin kaupunkitason avustusmatriisissa. Lisäksi kartoitetaan aktiivisesti uusia yhteistyökumppanuuksia ja ulkopuolisen rahoituksen kehittämishankkeita tunnistettujen tarpeiden pohjalta.

Nuorisotyö on mukana lasten ja nuorten palvelukokonaisuuden aluetyön kehittämisessä sekä Koulu alustana -toimintamallin rakentamisessa. Järjestöt ovat tärkeä osa LANU-aluetyötä ja alueellista lasten ja nuorten palvelujen kehittämiskokonaisuutta.

3.2 Viihtyisien ja toimivien asuinalueiden kaupunki

Vahvistetaan koulujen positiivisen erityiskohtelun rahoitusta

Lukuvuoden aikana tarkastellaan kouluverkkoa ja oppilaaksioton perusteita. Lisäksi selvitetään nykyisen positiivisen erityiskohtelun rahoituksen käytön vaikuttavuutta.

Kousegregaatiota vähennetään tiedolla johtaen panostamalla ihmiskeskeisen vaikuttavuuslaskennan toimenpiteisiin

Keväällä 2025 kousegregaation vaikuttavuuslaskennassa saatujen tulosten hyödyntämistä jatketaan uusien toimenpiteiden suunnittelussa ja esimerkiksi inklusiivisen valmistavan opetuksen toteuttamista sekä tyttöjen harrastustoiminnan edistämistä toteutetaan edelleen.

Varissuon alueen oppilaiden koulunkäynti ratkaistaan yhden koulun mallilla yhteistyössä yliopiston kanssa

Turun normaalikoulu liitetään osaksi Pääskyvuori-Varissuo-Nummenpakka-oppilaaksiottoaluetta. Samalla laajennetaan nykyisiä oppilaaksiottoalueita.

4. Koulutus, osaaminen ja työllisyys vievät uudelle vuosisadalle

4.1 Osaava ja oppiva kaupunki

Perustetaan moniammatillinen varhaiskasvatuksen harjoittelupäiväkoti

Kolmessa päiväkodissa jatketaan syksyllä 2026 aloitettuja moniammatillisen harjoittelun kokeiluja. Toimintamalli arvioidaan, ja arvioinnin perusteella päätetään mahdollisesta jatkosta.

Laaditaan toimenpideohjelma varhaiskasvatuksen henkilöstön saatavuuden ja pysyvyyden parantamiseksi koko kaupungin alueelle

Toteutamme laadittua suunnitelmaa ja jatkamme tilauskoulutusten järjestämistä yhteistyössä C6-kaupunkien ja opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa. Lisäksi teemme yhteistyötä työllisyyspalveluiden kanssa jatkuvan työnvälityksen tukemiseksi.

Lisätään perusopetuksen opetustuntimäärä muiden suurten kaupunkien tasolle

Lukuvuodelle 2026–2027 lisättiin 5. ja 6. luokkien valinnaisaineisiin kaksi vuosiviikkotuntia. Opetusta annetaan yhteensä 231 vuosiviikkotuntia.

Vahvistetaan kaikkien lasten lukutaitoa ja tuetaan maahanmuuttajataustaisten nuorten kielenoppimista

Lukutaidon erityisasiantuntija tukee varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen sekä toisen asteen oppilaitosten lukutaitotyötä. Erityisenä painopisteenä on vahvistaa monikielisten lasten ja nuorten kanssa työskentelevän henkilöstön osaamista.

Esiopetuksessa hyödynnetään Funa JR -tuloksia ja kehitetään opetuskielen tukiopetuksen käytäntöjä yhteistyössä kieli- ja kulttuuritietoisen varhaiskasvatuksen ja valmistavan opetuksen opettajien kanssa. Varhaiskasvatuksessa henkilöstö lukee lapsille päivittäin monipuolista kirjallisuutta, ja lukuhetket suunnitellaan pedagogisesti. Huoltajille kerrotaan lukemisen hyödyistä ja heitä kannustetaan lukemaan lapsille myös kotona. Myös perusopetuksessa huoltajille viestitään lukemisen merkityksestä.

Yhteistyötä kirjastojen kanssa jatketaan. Lukutaitohankkeessa luotuja lukustrategioita käytetään systemaattisesti, ja erityistä huomiota kiinnitetään oman äidinkielen opetuksen lukustrategioiden hyödyntämiseen. Kasvatus- ja opetushenkilöstön kielitietoisuusosaamista vahvistetaan, ja henkilöstön ymmärrystä jokaisen aikuisen roolista kielen opettajana lisätään. Lisäksi S2-opetusta kehitetään koulutuksilla ja ohjeistuksilla.

Sitoudutaan perusopetuksen ryhmäkokojen pienentämiseen ja riittävän tuen varmistamiseen

Ryhmäkokoja pienennetään lukuvuonna 2026–27 kaupunginhallituksen 4.5.2026 kokouksessaan hyväksymän käyttösuunnitelman mukaisesti. Syksystä 2026 alkaen jokaisessa perusopetuksen koulussa on mahdollista saada erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta pienryhmässä. Kouluihin lisätään 12 määräaikaista erityisopettajaa. Lisäksi pyritään

vahvistamaan lähipalveluita lisäämällä alueellisia erityisluokkia.

Lukuvuoden 2026–2027 alussa perusopetuksessa aloittaa kaksi alueellista erityisasiantuntijaa ja vuoden 2027 aikana kaksi lisää. Heidän tehtävänään on konsultoida oman alueensa kouluja.

Varmistetaan turvallinen koulumatka lähikouluun

Koulukuljetusperiaatteet uudistetaan, ja käyttöön otetaan kaupungin oma palvelualusta, joka parantaa taksikoulukyytien ennakoitavuutta. Lisäksi otetaan käyttöön Koululiitu-ohjelma koulumatkojen turvallisuuden arviointiin. Alakouluissa järjestetään pyöräilykasvatusta ja opetetaan pyörän käsittelytaitoja. Oppilaiden käyttöön hankitaan lainattavia polkupyöriä.

Vahvistetaan kouluissa yhteisöllisyyttä ja opiskeluhuoltoa osana lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämistä yhteistyössä Varsinais-Suomen hyvinvointialueen kanssa

Lukiopysäkkityötä kokeillaan, ja kokeilun perusteella arvioidaan toiminnan vakiinnuttamista. Monialainen opiskeluhuollon ohjausryhmä kokoaa oppilaitosten ja hyvinvointialueen vastuutahot säännöllisesti yhteen. Yhteistyötä Varhan opiskeluhuollon avainhenkilöiden kanssa lisätään lukuvuonna 2026–2027 tarveperustaisesti ja ennakoivasti.

Otetaan käyttöön kiusaamisen vastainen suunnitelma

Kouluille laaditaan kuvalliset toimintaohjeet kiusaamisen ennaltaehkäisyyn. Ohjeet täydentävät kiusaamisen vastaista suunnitelmaa. Lisäksi koulun henkilökunta perehdytetään koulutusten avulla kiusaamisen tunnistamiseen, siihen puuttumiseen ja tilanteiden jatkokäsittelyyn.

Lisätään Turun lukioiden tiloja lukiokoulutuksen hyvän laadun ja riittävän määrän varmistamiseksi

Lukioiden peruskorjaukset ajoittuvat 2030-luvulle. Englanninkieliselle lukiolle hankitaan tarvittavat tilat.

Käynnistetään valmistelu englanninkielisen lukiokoulutuksen aloittamiseksi

Lukiokoulutuksen järjestämislupa on saatu, ja englanninkielinen lukiokoulutus käynnistyy 1.8.2027. Valmistelutyö tehdään lukuvuoden 2026–27 aikana.

Varmistetaan Taito-kampuksen toiminnan sujuva käynnistyminen

Kampuksen rakentaminen on alkanut ja etenee aikataulussa. Kampus valmistuu elokuussa 2028. Vuoden 2027 käyttötalouteen tehdään varaus kampuksen kalusteisiin sekä vuosien 2027 ja 2028 investointeihin.

Aloitetaan ammatillisen koulutuksen tekniikan alojen kampuksen toteutus

Tekniikan kampusratkaisut on ratkaistu logistiikka-alaa lukuun ottamatta, ja hankesuunnittelu on alkanut.

4.2 Suomen paras työllisyyttä edistävä kaupunki

Toteutetaan toiminnallinen yhteistyö ammatillisen koulutuksen ja työllisyyspalveluiden välille

Työelämäpalvelut-yksikkö on perustettu osaksi ammatillisen koulutuksen palvelualuetta. Yksikkö toimii sille asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

4.3 Kotoutumista kehittävä kaupunki

Pyritään nostamaan maahanmuuttajataustaisten lasten varhaiskasvatukseen osallistumisastetta

Maahanmuuttajataustaisten lasten osallistumista varhaiskasvatukseen lisätään tiedottamalla palveluista ja kohtaamalla perheitä avoimessa varhaiskasvatuksessa. Samalla varmistetaan riittävät lähipalvelut. Varhaiskasvatuksessa olevien monikielisten lasten suomen kielen osaamista vahvistetaan lisäämällä henkilöstön kielitietoisuutta sekä tukemalla henkilöstön suomen kielen osaamista koulutuksen ja ohjauksen avulla.

Seurataan ja arvioidaan valmistavan opetuksen laatua

Valmistavaa opetusta toteutetaan esi- ja perusopetuksessa uusien opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti lukuvuonna 2026–2027. Oppilaiden kielitaidon kehittymistä arvioidaan säännöllisesti. Esiopetuksessa tehdään lisäksi laajempi väliarviointi. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa lukustrategioita käytetään systemaattisesti.

Inklusiivisen valmistavan opetuksen pilottia 1. vuosiluokan oppilaille lukuvuonna 2026–2027. Toteutuksessa huomioidaan ensimmäisen lukuvuoden kokeilusta saatu palaute kehittämistarpeineen. Valmistava opetus pyritään järjestämään oppilaan omalla alueella, jotta koulupolut sujuvoituvat.

7. Vetovoimainen ja kansainvälinen Turku

Kansainvälisten osaajien veto- ja pitovoimaa lisätään tarjoamalla kattavasti englanninkielisiä palveluita

Englanninkielisiä palveluita ja opetuksen tarjontaa edistetään ja lisätään koko kasvun ja oppimisen polulla ml. nuorisotyö.

Palvelukokonaisuuden näkökulma segregaatiotoimiin

Turun kaupungissa alueiden tasapainoinen kehittyminen ja alueellisen eriytymisen vähentäminen on pormestariohjelmaan perustuva keskeinen, koko organisaatiota läpileikkaava tavoite, jossa onnistuminen edellyttää pitkäjänteistä, tietoon perustuvaa ja yhteisvaikuttavaa johtamista. Kehittämistä ohjaavat neljä strategista päämäärää: lasten ja lapsiperheiden eriytymisen ehkäisy, alueiden erityispiirteet huomioiva palveluverkko ja asuinalueiden laatu, kaupunkitasoinen mahdollisuuksien asuntopolitiikka sekä maahan muuttaneiden onnistunut kotoutuminen.

Vuonna 2027 yhteisvaikuttavassa vuosisuunnittelussa Jäkärlään kohdistuvat toimenpiteet on kuvailtu kaikkien palvelukokonaisuuksien osalta johdannon kappaleessa 1.5 ja oheismateriaalissa. Muualla kaupungissa tehtävät segregaation ja sen vaikutusten vähentämisen toimenpiteet kuvaillaan tässä osassa palvelukokonaisuuden omaa toimintasuunnitelmaa.

Lasten ja nuorten palvelukokonaisuuden kehittämisen painopisteenä on purkaa segregaatiota ja vähentää sen vaikutuksia toimenpiteillä, jotka edistävät lasten ja nuorten fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia, yhdenvertaisuutta ja osallisuutta. Tämä edellyttää sekä kaikille yhteisten palvelujen vahvistamista että kohdennettuja toimia niille lapsille, nuorille ja perheille, jotka tarvitsevat erityisiä toimenpiteitä kasvun ja oppimisen polulla.

Segregaatiota ehkäistään lasten ja nuorten palveluissa tällä valtuustokaudella toimeenpanemalla varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja nuorisotyön yhteinen alueellinen organisoitumismalli sekä kehittämällä alueellista yhteisvaikuttavaa johtamis- ja toimintakulttuuria. Aluemallin käyttöönoton tavoitteena on tunnistaa ja ottaa kaupunginosien sosioekonomisen eriarvoistumiskehityksen ja väestörakenteen muutosten vaikutukset entistä paremmin huomioon lapsille ja nuorille suunnattujen palvelujen ja resurssien kohdentamisessa.

Vuonna 2027 toimenpiteillä pyritään vahvistamaan erityisesti lasten ja nuorten lukutaitoa, osallisuutta sekä omaehtoista ja ohjattua harrastamista ja liikkumista. Keskeistä on vahvistaa lähikouluja ja alueellisia palveluja niin, että laadukas opetus, riittävä kasvun, oppimisen ja hyvinvoinnin tuki, turvallinen arki sekä mielekäs vapaa-aika ovat saavutettavissa omalla asuinalueella. Yhteisvaikuttavia toimenpiteitä kohdistetaan erityisesti Jäkärlään ja Varissuolle kaupungin segregaatiohankkeen vuoden 2027 painopisteiden mukaisesti.

Segregaatiota puretaan koulusegregaation vähentämisen toimenpideohjelman mukaisesti ja erityisesti panostetaan toimenpiteisiin, jotka moniammatillinen yhteistyöryhmä on arvioinut ihmiskeskeisen vaikuttavuuslaskennan menetelmää käyttäen vaikuttaviksi. Näitä toimenpiteitä ovat mm. monikielisten 1. luokan oppilaiden inklusiivinen valmistava opetus, monikielisille tytöille suunnatut harrastusryhmät ja monikieliset vanhempainryhmät, joiden pilotoinnit jatkuvat vuonna 2027.

Segregaation vaikutusten vähentämiseksi kehitetään mahdollisuuksien mukaan varhaiskasvatuksen palveluverkkoa sekä kouluverkkoa ja oppilaaksioton perusteita vastaamaan aiempaa paremmin alueellisiin tarpeisiin. Oppimisen tuen ja nivelvaiheiden tiedonsiirron toimintamalleja kehitetään kaikilla kouluasteilla, jotta lasten ja nuorten kasvun ja oppimisen polku olisi mahdollisimman sujuva. Lisäksi pyritään nostamaan maahanmuuttajataustaisten lasten osallistumisastetta varhaiskasvatuksessa sekä monikielisten nuorten sekä poikien osuutta lukiokoulutuksessa. Samalla kehitetään perusopetuksen valinnaisainepolkuja lähikouluissa, uudistetaan PD-rahan jatkoperusteita ja vahvistetaan toisen asteen opiskelijoiden perustaitoja sekä valmiuksia siirtyä jatko-opintoihin ja työelämään. Nuorisotyössä lisätään koulutuksen, työn tai palveluiden ulkopuolella olevien ja niiden ulkopuolelle jäämisen riskissä olevien nuorten tavoittamista, nopeutetaan tuen piiriin pääsyä sekä vahvistetaan nuorten kiinnittymistä tarkoituksenmukaisiin palveluihin, koulutukseen, työhön ja mielekkääseen arkeen.

Talousarviolausekkeet

Talouteen liittyvät lausekkeet

Toimielin	Talousarviolauseke	Vaikutus käyttötalouteen 2027
Suomenkielinen lasten ja nuorten palveluiden lautakunta	Perusopetuksen ryhmäkokojen pienentämiseen vuodelle 2026 myönnettyä rahoitusta jatketaan siten, että resurssi on käytettävissä alueellisesti tarpeen mukaan: + 0,5 milj. euroa vuodelle 2027 ja sen jälkeen resurssin sisällyttäminen lasten ja nuorten palveluiden budjettiin. (menojen lisäys)	500 000 €
Suomenkielinen lasten ja nuorten palveluiden lautakunta	Oppimistulosten vahvistamiseksi lisätään perusopetuksen oppikirjahankintoihin 300 000 euroa. Selvitetään oppikirjojen hankintojen toteuttamista keskitetymmin kustannusten säästämiseksi. (menojen lisäys)	300 000 €

Muut lausekkeet

Toimielin	Talousarviolauseke
Suomenkielinen lasten ja nuorten palveluiden lautakunta	Oppimisen tuen uudistuksen vaikutuksia ja tuen riittävyyttä seurataan kouluittain ja alueittain ja arvioidaan resursointi tulosten perusteella.
Suomenkielinen lasten ja nuorten palveluiden lautakunta	Pienimpien koululaisten lukujärjestyksissä huomioidaan aamujen sujuvuus aamupäivätoiminnan jatkoa arvioitaessa.

Talouden tavoitteet

Käyttötalouden määrärahat ja tuloarviot, 1 000 €

Käyttötalousosa sitovuustaso toimintakate	Suomenkielinen lasten ja nuorten palveluiden lautakunta* Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026 muutoksin	Talousarvio 2027	Ruotsinkielinen lasten ja nuorten palveluiden lautakunta Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026 muutoksin	Talousarvio 2027
Ulkoiset						
Toimintatulot	34 005	24 989	27 519	4 231	4 019	4 548
Valmistus omaan käyttöön	15	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-347 591	-351 871	-371 281	-18 487	-19 494	-20 504
TOIMINTAKATE	**-313 571**	**-326 882**	**-343 762**	**-14 256**	**-15 475**	**-15 956**
Muutos-%		-4,2	-5,2		-8,6	-3,1
Sisäiset						
Toimintatulot	345	50	122	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-87 674	-87 606	-86 881	-7 840	-7 167	-6 470
TOIMINTAKATE	**-87 329**	**-87 556**	**-86 760**	**-7 840**	**-7 167**	**-6 470**
Muutos-%		-0,3	0,9		8,6	9,7
Yhteensä						
Toimintatulot	34 349	25 039	27 641	4 231	4 019	4 548
Valmistus omaan käyttöön	15	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-435 265	-439 477	-458 162	-26 327	-26 661	-26 974
TOIMINTAKATE	**-400 900**	**-414 438**	**-430 522**	**-22 095**	**-22 642**	**-22 426**
Muutos-%		-3,4	-3,9		-2,5	1,0

* Suomenkielinen lasten ja nuorten lautakunta sisältää myös ruotsinkielisen lasten ja nuorten lautakunnan luvut

Investointien määrärahat ja tuloarviot, 1 000 €

Investointiosa sitovuustaso BRUTTO	Suomenkielinen lasten ja nuorten palveluiden lautakunta			Ruotsinkielinen lasten ja nuorten palveluiden lautakunta		
	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026 muutoksin	Talousarvio 2027	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026 muutoksin	Talousarvio 2027
Ulkoiset						
Investointimenot	-867	-1 300	-500	-	-	-
Rahoitusosuudet	0	0	0	-	-	-
Luovutustulot	0	0	0	-	-	-
NETTO	-867	-1 300	-500	-	-	-
Muutos-%		49,9	-61,5	-	-	-

Kulttuurin palvelukokonaisuus

Kulttuurilautakunta

Tilivelvollinen viranhaltija: Kulttuurijohtaja

Kuvaus toiminnasta

Kulttuurin palvelukokonaisuus edistää Turun kaupungin elinvoimaa, vetovoimaa ja hyvinvointia kaupungin strategian, pormestariohjelman sekä lain ja asetusten mukaisesti. Kulttuurin palvelukokonaisuuteen kuuluvat kirjastopalvelut, Turun kaupunginmuseo, WAM nykytaiteen museo, Turun filharmoninen orkesteri (TFO) sekä kulttuurin edistämisen palvelualue, joka vastaa ns. kulttuurin yleispalveluista.

Kulttuurin palvelukokonaisuuden tehtävä on määritelty kuntien kulttuuritoiminnasta annetussa laissa (166/2019), laissa yleisistä kirjastoista (1490/2016), museolaissa (314/2020), muinaismuistolaissa (295/1963), laissa esittävän taiteen edistämisestä (1082/2020) sekä taiteen perusopetuksesta annetussa laissa (633/98).

Kirjastopalvelut

Laki yleisistä kirjastoista (1492/2016) tuli voimaan 2017. Se määrittelee yleisen kirjaston tehtävät seuraavasti: tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin; ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa; edistää lukemista ja kirjallisuutta; tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon; tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan sekä edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua. Yleiset kirjastot ovat maksuttomina perus- ja lähipalveluja. Turun kirjastopalvelut koordinoi Vaski-kirjastojen yhteistyötä. Lisäksi se toimii Lounais-Suomen alueellisena kehittämiskirjastona OKM:n erillisrahoituksella.

Turun kaupunginmuseo

Museolain (314/2019) mukaan museotoiminnan tehtävänä on ylläpitää ja vahvistaa väestön ymmärrystä kulttuuristaan, historiastaan ja ympäristöstään. Kaupunginmuseo edistää kulttuuri- ja luonnonperintöä koskevan tiedon saatavuutta tallentamalla ja säilyttämällä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä tuleville sukupolville, harjoittamalla siihen liittyvää tutkimusta, opetusta ja tiedonvälitystä sekä näyttely- ja julkaisutoimintaa.

Turun kaupunginmuseo toimii Varsinais-Suomen alueellisena vastuumuseona, ja sen tehtävinä on edistää alueellista museotoimintaa ja kulttuuriympäristötyötä. Museokohteiden kehittämisen ja ylläpitämisen ohella kokoelmatyö on Kaupunginmuseon keskeinen perustehtävää. Turun kaupungilla on poikkeukselliset laajat ja arvokkaat kulttuurihistorialliset kokoelmat, joita varten on suunnitteilla uusi kokoelmakeskus.

WAM nykytaiteen museo

*Museolaki (*314/2019) määrittelee museoiden tehtäväksi ylläpitää ja vahvistaa väestön ymmärrystä kulttuuristaan, historiastaan ja ympäristöstään. Museot edistävät taiteen säilymistä tuleville sukupolville vahvistaen yhteisöllisyyttä ja kulttuurista moninaisuutta. WAM nykytaiteen museo toteuttaa tämän lain edellyttämällä tavalla tallentamalla ja säilyttämällä aineellista ja visuaalista kulttuuriperintöä, edistämällä sen saavutettavuutta, esittämällä taidetta ja tarjoamalla elämyksiä sekä edistämällä kasvatusta ja opetusta.

Palvelualue toimii Varsinais-Suomen alueellisena vastuumuseona opetus- ja kulttuuriministeriön määräämällä alueella alueellisessa taidemuseotehtävässä. Palvelualue vaalii, tallentaa, säilyttää ja tuo esille Varsinais-Suomen alueen taidetta ja taideperintöä sekä edistää alueen kuvataidetoimintaa.

Turun filharmoninen orkesteri

Laissa esittävän taiteen edistämisestä (1082/2020) esittävällä taiteella tarkoitetaan yleisölle suunnattua teatteri-, sirkus- ja tanssitaiteen, musiikin ja muuta tietyssä hetkessä tapahtuvaa elävää taiteellista esitystoimintaa. Lain tavoitteena on edistää korkeatasoista ja ammattimaista esittävää taidetta; väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen sekä hyvinvointia, yhteisöllisyyttä ja osallisuutta. Turun filharmonisen orkesterin (TFO) päätehtävänä on musiikkikulttuurin vaaliminen, edistäminen sekä julkisten konserttien ja yleisötyötapahtumien järjestäminen erilaisille kohderyhmille.

Kulttuurin edistäminen

Kulttuurin edistämisen palvelualueen tehtävänä on osaltaan varmistaa, että kulttuurin palvelukokonaisuus vastaa lakiin kuntien kulttuuritoiminnasta (166/2019). Kulttuurin edistämisen vastuualueen painopisteet ovat kulttuurin saavutettavuus ja saatavuus, kulttuurin

kumppanuudet (ml. taiteen ja kulttuurin avustukset) sekä lasten ja nuorten kulttuuri, ml. taiteen perusopetus.

Kulttuurin edistämisen palvelualue vastaa taiteen ja kulttuurin vapaan kentän avustus- ja apurahaprosessien valmistelusta kulttuurilautakunnan päätöksentekoon asti sekä ammattitaiteilijoiden toimintaedellytysten edistämisestä.

Turun kaupungin konserniyhtiöihin ja -säätiöihin kuuluvat taiteen ja kulttuurin toimialalta Kulttuuriranta Oy, joka operoi Turun kaupunginteatteria sekä Musiikkitalo Fuugaa, Taiteen talo Oy, Forum Marinum ja Museoalus Sigynin säätiö sekä Turun musiikkijuhlasäätiö. Yhtiöt ja säätiöt työskentelevät tiiviissä yhteistyössä palvelukokonaisuuden kanssa.

Toimintaympäristön muutokset

Musiikkitalo Fuugan valmistuminen ja avautuminen lokakuussa 2026 on historian merkittävin muutos Turun filharmoniselle orkesterille. Nykytaiteen museo WAM puolestaan avautuu uudelleen uudistetussa, laajennetussa ja peruskorjatussa museorakennuksessa osana kaupungin suurten kulttuuritalojen ketjua. Sekä TFO että WAM tähtäävät toiminnan merkittävään kasvuun ja kansainvälisyyteen. Samanaikaisesti kaupungin yhteinen kokoelmakeskushanke etenee vuonna 2027 rakentamisvaiheeseen. Muutokset luovat uusia mahdollisuuksia yleisöjen tavoittamiseen, palveluiden kehittämiseen ja yhteistyöhön.

Nuorten lukutaidon heikkeneminen, kirjastojen asiakkaiden polarisaatio sekä monikielisten lasten ja nuorten määrän kasvu lisäävät tarvetta kehittää saavutettavia, osallistavia ja eri kohderyhmien tarpeisiin vastaavia palveluja sekä vahvistaa moni- ja selkokielisiä toimintoja. Uudet teknologiset ratkaisut vauhdittavat kirjastossa logistiikan ja aineistonhallinnan kehittämistä.

Osana TE-uudistusta tukityöllistettyjen käyttö päättyi, minkä vuoksi kirjastopalvelut, kaupunginmuseo ja WAM ovat jääneet vaille aiempaa 50 htv:n tukityöllistetyn määrää. Henkilöstötarvetta on kompensoitu palvelualueilla jossain määrin mm. logistiikan kehittämisellä ja automatisoinnilla sekä kierto- ja kameravalvonnalla, mutta kriittinen tarve resurssilisäykselle on edelleen olemassa. Tavoitteena on hyödyntää myös yhteiskunnallisen yrityksen Auravan palveluita.

Taiteen perusopetusta koskevan uudistuvan lainsäädännön on tarkoitus tulla voimaan elokuussa 2027, minkä myötä opetuksen järjestämisen ja rahoituksen perusteet muuttuvat. Uudistus edellyttää kunnilta aktiivista roolia taiteen perusopetuksen kehittämisessä ja yhteistyörakenteiden vahvistamisessa.

Kulttuurin palvelukokonaisuuden toimintaympäristöä muokkaavat merkittävästi väestörakenteen muutos, julkisen talouden kiristyminen ja kulttuurin kulutustapojen muutokset, jotka vaikuttavat palveluiden kysyntään ja kehittämiseen, kumppanuuksiin, henkilöstön osaamistarpeisiin sekä resurssien kohdentamiseen. Kulttuuripalveluilla on entistä tärkeämpi rooli uusien turkulaisten kotoutumisen, osallisuuden ja kaupunkiin kiinnittymisen tukemisessa.

Toiminnan kehittämissuunnitelma ja strategiset painopisteet

Palvelualue	Tunnusluku	2025
Orkesteri	Ulkoiset toimintakulut / asiakaskäynti	89,66 €
	Asiakaskäyntimäärä	72 115 kpl
Kirjastopalvelut	Ulkoiset toimintakulut / kirjastokäynti	5,46 €
	Kirjastokäyntimäärä	1 689 671 kpl
Turun kaupunginmuseo	Ulkoiset toimintakulut / asiakaskäynti	20,01 €
	Asiakaskäyntimäärä	285 951 kpl
WAM Turun kaupungin taidemuseo	Ulkoiset toimintakulut / asiakaskäynti	94,89 €
	Asiakaskäyntimäärä	17 256 kpl

Palvelukokonaisuuden yleinen kehittämissuunnitelma

Palvelukokonaisuuden strategiset painopisteet ovat palvelualuekohtaisia. Samalla kuitenkin pyritään vahvaan keskinäiseen yhteistyöhön ja synergiaan niin palvelualueiden kuin myös kaupunkikonsernin yhtiöiden ja säätiöiden kanssa.

Strategisia painopisteitä vuonna 2027 ovat:

1) Turun filharmonisen orkesterin ja WAM nykytaiteen museon toiminnan tavoitteina on kasvun mahdollistaminen, kävijämäärien nousu sekä kansainvälisyys.

2) Lukutaidon vahvistaminen ja palveluiden saavutettavuuden parantaminen alueilla.

3) Kaupunginmuseon ja WAM nykytaiteen museon kokoelmakeskushankkeen edistäminen: taide- ja kulttuurihistoriallisten kokoelmien siirto on pitkä ja monivaiheinen prosessi.

4) Lasten ja nuorten taideharrastamisen saavutettavuuden ja saatavuuden vahvistaminen kehittämällä taiteen perusopetuksen toimintaedellytyksiä osana vuonna 2027 voimaan astuvaan TPO-lakiuudistukseen valmistautumista sekä arvioimalla Boostii-edun taideharrastamiseen laajentamisen mahdollisuuksia pilotoinnin kokemusten pohjalta.

Edistämme kaupunkitasoisesti lasten ja nuorten harrastamista, fyysistä aktiivisuutta ja arkiliikkumista. Lisäämme lasten ja nuorten mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa harrastus- ja kerhotoiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja kehittämiseen. Rakennamme joustavia polkuja kaupungin tarjoamista toiminnoista säännölliseen harrastamiseen. Selvitämme mahdollisuuksia laajentaa Boostii-edun käyttöä ohjatun harrastustoiminnan uusiin sisältöihin. Kiinnitämme erityistä huomiota siihen, että monikielisillä lapsilla ja nuorilla, erityisesti tytöillä, on mahdollisuus osallistua mielekkääseen vapaa-ajan toimintaan omalla asuinalueellaan. Omalla asuinalueella harrastaminen tukee kotoutumista ja vahvistaa yhteisöllisyyttä sekä ehkäisee segregaation vaikutuksia. Lisäksi vahvistamme harrastus- ja vapaa-ajan toiminnan kaupunkitasoista koordinointia ja johtamista. Tavoitteena on hyödyntää olemassa olevia resursseja mahdollisimman hyvin.

Museoiden ja kaupunginarkiston yhteinen kokoelmakeskushanke siirtyy vuoden aikana jatkokehityssuunnittelusta rakennusvaiheeseen kesän 2027 kuluessa. Museoiden asiantuntijat osallistuvat hankkeen suunnitteluun koko projektin ajan. Uusi kokoelmakeskus mahdollistaa aineistojen asianmukaisen säilyttämisen, käsittelyn ja asiakaspalvelun tulevaisuuden tarpeet huomioiden.

Kulttuurin palvelukokonaisuudessa edistetään hyvinvoivaa, osaavaa ja uudistuvaa työyhteisöä. Arvostavaa työkulttuuria sekä henkilöstön osallisuutta ja yhteistyötä vahvistetaan avoimemmilla vuorovaikutus- ja kokouskäytännöillä ja yhdessä sovituilla, selkeillä toimintamalleilla. Henkilöstön osaamista vahvistetaan koulutuksilla ja järjestelmäosaamisen kehittämisellä. Kirjastossa työkierto syventää ja monipuolistaa työyhteisön ammattitaitoa. Työhyvinvointia seurataan aktiivisesti henkilöstökyselyjen tuloksista, ja muutoksiin reagoidaan mahdollisimman nopeasti. Osaamis- ja oppimissuunnitelmissa tunnistetaan kehittämistarpeita palvelualueittain. Muutosten johtamiseen ja läpivientiin kiinnitetään erityistä huomiota. Myös sisäisen viestinnän selkeyteen ja sujuvuuteen panostetaan kaikilla palvelualueilla.

Toiminnan tavoitteet

Pormestariohjelman toimenpiteet

2. Hyvinvoivat ja yhdenvertaiset turkulaiset

Kulttuurin palvelukokonaisuus edistää hyvinvointia, osallisuutta ja yhdenvertaisuutta tarjoamalla saavutettavia kulttuuripalveluja eri kohderyhmille ja eri puolilla kaupunkia. Vuonna 2027 kehitetään ikääntyneille suunnattuja kulttuuripalveluja ja Seniorirannekkeen tarjontaa sekä vahvistetaan Kimmoke-rannekkeen kautta työikäisten mahdollisuuksia osallistua kulttuuripalveluihin. Lasten ja nuorten yhdenvertaisia harrastus- ja kulttuuriosallistumisen mahdollisuuksia edistetään muun muassa taiteen perusopetuksen kehittämisen, Boostii-pilotoinnin sekä Elämyspolun ja Pikkuväen taidepolun sisältöjen uudistamisen kautta. Lisäksi vahvistetaan monikielisiä ja kotoutumista tukevia palveluita, kuten Suomi tutuksi -toimintaa, sekä kehitetään saavutettavuutta selko- ja monikielisten sekä digitaalisten ja maksuttomien palvelujen avulla. WAM nykytaiteen museo edistää kulttuurin saavutettavuutta myös julkisessa tilassa Linnanniemen taidehankkeen ja kaupungin julkisen taiteen hankkeiden kautta. Nuoren yleisön tavoittamiseksi

WAM poistaa museon sisäänpääsymaksut alle 18-vuotiailta.

3. Turku lisää alueellista tasavertaisuutta ja purkaa segregaatiota

Kulttuurin palvelukokonaisuus ehkäisee segregaation vaikutuksia kohdentamalla palveluja erityisesti lapsille, nuorille ja alueille, joilla eriytymisen riskit ovat suurimmat. Kirjasto vahvistaa lähikirjastojen toimintaa laajennetuilla aukioloajoilla ja digituella. Vuoden 2027 painopisteenä on lisäksi lähikirjastojen välisen alueellisen yhteistyön kohentaminen erityisesti tapahtumien järjestämisessä. Kulttuurin edistämisen palvelualue jatkaa koulutaiteilijatoimintaa Jäkärlässä, osallistuu Jäkärlän ja Varissuon aluepilotteihin sekä kehittää Kulttuurin välitila -toimintaa. WAM, kaupunginmuseo ja TFO tarjoavat edelleen maksuttomia ja matalan kynnyksen palveluja, kulttuurikasvatusta sekä alueellista yleisötyötä, joilla vahvistetaan osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Kaupunginmuseon Klubi-projektissa luodaan pysyviä toimintamalleja osallisuuden ja vapaaehtoisuuden vahvistamiseen.

4. Koulutus, osaaminen ja työllisyys vievät uudelle vuosisadalle

Kulttuurin palvelukokonaisuus vahvistaa lasten ja nuorten oppimista, lukutaitoa ja kulttuurista osaamista. Kirjasto toteuttaa osaltaan kaupungin lukutaitostrategiaa, vahvistaa yhteistyötä erityisesti toisen asteen oppilaitosten kanssa sekä kohdentaa lukemisen edistämisen palveluita alueille, joilla on tunnistettu lukutaitohaasteita. Vuonna 2027 valmistuu myös Tarinakaupunki Turku -sivusto, joka tukee lasten lukutaidon vahvistamista. Kulttuurialan toimintaedellytyksiä kehitetään edelleen Kulttuuripankki-alustan kautta sekä vahvistamalla taiteilijoiden, freelancereiden ja kulttuurialan toimijoiden verkostoja, kumppanuuksia ja työllistymismahdollisuuksia.

7. Vetovoimainen ja kansainvälinen Turku

Kulttuurin palvelukokonaisuus vahvistaa Turun asemaa vetovoimaisena kulttuuri- ja tapahtumakaupunkina. Vuonna 2027 keskeisiä toimenpiteitä ovat Turku 800 -juhlavuoden ohjelmiston valmistelu, WAMin uudelleenavaamisen viimeistely sekä Fuugan käyttöönottoon liittyvä toiminnan kehittäminen. WAM valmistelee kansainvälisesti merkittävää näyttely- ja kumppanuuskokonaisuutta, ja TFO vahvistaa kaupungin näkyvyyttä kansainvälisten taiteilijavierailujen, yhteistyöhankkeiden ja levytysten kautta. Kaupunginmuseo toteuttaa Turun palon muistovuodelle useita näyttelyitä sekä jatkaa vuonna 2027 Turun linnan asiakaslähtöisyyden kehittämistä, Kuralan Kylämäen toimintakonseptin uudistamista sekä Turku 800 -juhlavuoden valmistelua. Samalla vahvistetaan yhteistyötä kaupungin kulttuurilaitosten, vapaan kentän toimijoiden ja kansainvälisten verkostojen kanssa Turun tunnettuuden ja matkailullisen vetovoiman lisäämiseksi.

Palvelukokonaisuuden näkökulma segregaatiotoimiin

Turun kaupungissa alueiden tasapainoinen kehittyminen ja alueellisen eriytymisen vähentäminen on pormestariohjelmaan perustuva keskeinen, koko organisaatiota läpileikkaava tavoite, jossa onnistuminen edellyttää pitkäjänteistä, tietoon perustuvaa ja yhteisvaikuttavaa johtamista. Kehittämistä ohjaavat neljä strategista päämäärää: lasten ja lapsiperheiden eriytymisen ehkäisy, alueiden erityispiirteet huomioiva palveluverkko ja asuinalueiden laatu, kaupunkitasoinen mahdollisuuksien asuntopolitiikka sekä maahan muuttaneiden onnistunut kotoutuminen.

Vuonna 2027 yhteisvaikuttavassa vuosisuunnittelussa Jäkärlään kohdistuvat toimenpiteet on kuvailtu kaikkien palvelukokonaisuuksien osalta johdannon kappaleessa 1.5 ja oheismateriaalissa. Muualla kaupungissa tehtävät segregaation ja sen vaikutusten vähentämisen toimenpiteet kuvaillaan tässä osassa palvelukokonaisuuden omaa toimintasuunnitelmaa.

Kulttuurin palvelukokonaisuus tukee alueiden tasapainoista kehitystä vahvistamalla kulttuurista osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja yhdenvertaisia mahdollisuuksia osallistua kulttuuriin eri puolilla kaupunkia. Toimintaa kohdennetaan erityisesti lapsille ja nuorille, maahanmuuttaneille, lapsiperheille sekä niille asukkaille, joiden osallistuminen kulttuuripalveluihin on vähäisempää.

Koulut ja oppimistulokset

Palvelukokonaisuus tukee lasten ja nuorten oppimista, lukutaitoa ja kulttuurista osallisuutta yhteistyössä koulujen ja varhaiskasvatuksen kanssa. Elämyspolun ja Pikkuväen taidepolun kautta tavoitetaan koko ikäluokka. Alueille kohdennettavalla lukutaitotyöllä, koulutaiteilijatoiminnalla sekä lasten ja nuorten taide- ja kulttuurikasvatuksella vahvistetaan oppimisen edellytyksiä ja koulutusmyönteisyyttä erityisesti alueilla, joilla haasteet ovat suurimpia. Nuorille tarjotaan maksuttomia

taideharrastusmahdollisuuksia ja osallistavaa toimintaa. Osana valtakunnallista Taidetestaajat-ohjelmaa WAM nykytaiteen museoon saapuu yli 2000 nuorta kahdeksasluokkaista kohtaaviin työpajoihin.

Hyvinvointi, sosiaalinen ilmapiiri ja turvallisuus

Kulttuuripalvelut tarjoavat maksuttomia ja matalan kynnyksen mahdollisuuksia osallistumiseen, harrastamiseen ja kohtaamisiin. Toiminnalla vahvistetaan asukkaiden hyvinvointia, yhteisöllisyyttä ja kuulumisen kokemusta sekä ehkäistään yksinäisyyttä ja syrjäytymistä. Kulttuurin kutsuvieras -toimintamallilla tavoitetaan haavoittuvassa asemassa olevia pikkulapsiperheitä yhteistyössä neuvoloiden perhetyön kanssa.

Väestö ja asuminen

Monikielisessä ja monimuotoisessa kaupungissa kulttuuripalvelut tukevat kotoutumista ja kulttuurista yhdenvertaisuutta. Selkokieliset opastukset, monikieliset sisällöt, Suomi tutuksi -toiminta sekä muut saavutettavat palvelut madaltavat osallistumisen kynnystä ja vahvistavat uusien asukkaiden mahdollisuuksia kiinnittyä osaksi kaupunkiyhteisöä. Palveluita kehitetään yhdessä eri kohderyhmien kanssa, jotta ne vastaavat entistä paremmin erilaisten asukkaiden tarpeisiin.

Toimiva ympäristö, viihtyisyys ja vetovoima

Kulttuuripalveluita tuotetaan eri puolilla kaupunkia kirjastoissa, museoissa, asuinalueilla, palvelutaloissa, päiväkodeissa ja kouluissa. Lähikirjastojen palvelujen kehittäminen, alueellinen kulttuuritoiminta sekä maksuttomat tapahtumat ja konsertit parantavat palveluiden saavutettavuutta sekä vahvistavat kaupunginosien elinvoimaa ja vetovoimaa. Tavoitteena on, että jokaisella turkulaisella on mahdollisuus osallistua kulttuuriin asuinalueesta, taustasta tai elämäntilanteesta riippumatta.

Talouden tavoitteet

Käyttötalouden määrärahat ja tuloarviot, 1 000 €

Kulttuurilautakunta

Käyttötalousosa sitovuustaso toimintakate	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026 muutoksin	Talousarvio 2027
Ulkoiset			
Toimintatulot	5 523	5 338	5 869
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	-36 501	-38 330	-44 470
TOIMINTAKATE	**-30 977**	**-32 991**	**-38 601**
Muutos-%		-6,5	-17,0
Sisäiset			
Toimintatulot	206	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	-9 671	-9 926	-10 639
TOIMINTAKATE	**-9 466**	**-9 926**	**-10 639**
Muutos-%		-4,9	-7,2
Yhteensä			
Toimintatulot	5 729	5 338	5 869
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	-46 172	-48 256	-55 110
TOIMINTAKATE	**-40 443**	**-42 918**	**-49 241**
Muutos-%		-6,1	-14,7

Investointien määrärahat ja tuloarviot, 1 000 €

Kulttuurilautakunta

Investointiosa sitovuustaso BRUTTO	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026 muutoksin	Talousarvio 2027
Investointimenot	-420	-1 145	-1 405
Rahoitusosuudet	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0
NETTO	**-420**	**-1 145**	**-1 405**
Muutos-%		172,7	22,7

Liikunnan palvelukokonaisuus

Liikuntalautakunta

Tilivelvollinen viranhaltija: Liikuntapalvelujohtaja Markus Kalmari

Kuvaus toiminnasta

Liikunnan palvelukokonaisuus edistää asukkaiden hyvinvointia ja aktiivisuutta sekä vahvistaa kaupungin vetovoimaa ja kestävää kehitystä laissa ja asetuksissa, kaupungin strategiassa, pormestariohjelmassa ja hallintosäännössä säädetyllä tavalla.

Liikuntalain (390/2015 § 5) mukaan kunnan tehtävänä on luoda edellytyksiä asukkaiden liikunnalle:

- järjestämällä liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen
- tukemalla kansalaistoimintaa mukaan lukien seuratoiminta sekä
- rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja.

Tehtävät tulee toteuttaa eri toimialojen yhteistyönä. Laki korostaa myös kuntien välisen ja alueellisen yhteistyön kehittämistä liikunnan edistämisessä.

Liikuntalain (§ 5) ja kuntalain (410/2015 § 22) mukaisesti asukkaita kuullaan ja osallistetaan liikuntapalveluiden kehittämisessä. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021 § 6) mukaan kunnan tulee seurata asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä mukaan lukien liikunta-aktiivisuutta sekä edistää niitä yhteistyössä hyvinvointialueen, järjestöjen, yritysten ja muiden toimijoiden kanssa.

Vahva ja välittävä Suomi -hallitusohjelmassa (2023) liikunnalla on keskeinen rooli hyvinvoinnin, terveyden ja liikunnallisen elämäntavan edistämisessä kaikissa ikäryhmissä. Hallitusohjelmassa korostetaan harrastamisen merkitystä nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä ja osallisuuden vahvistamisessa sekä tavoitteena on turvata jokaiselle lapselle ja nuorelle mahdollisuus mieluisaan harrastukseen koulupäivän yhteydessä.

Hallitusohjelmaan sisältyvän Suomi liikkeelle -ohjelman tavoitteena on lisätä eri-ikäisten ihmisten fyysistä aktiivisuutta, vahvistaa liikunnallista elämäntapaa sekä parantaa väestön hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä. Ohjelmassa painottuvat erityisesti liikuntaneuvonnan ja elintapaohjauksen kehittäminen, lasten ja nuorten harrastamisen tukeminen, liikunnalliset päiväkoti-, koulu- ja oppimisympäristöt, kävelyn, pyöräilyn ja lähiliikunnan edistäminen, työikäisten työkyvyn vahvistaminen, ikääntyneiden toimintakyvyn edistäminen sekä poikkihallinnollinen yhteistyö kuntien ja hyvinvointialueiden välillä.

Toimintaympäristön muutokset

Keskeisiä toimintaympäristön muutostekijöitä ovat liikkumattomuus kaikissa ikäryhmissä, liikuntapaikkaverkon kehittyminen, väestörakenteen muutosten vaikutukset liikuntapalveluiden järjestämiseen, taloudellisen eriarvoisuuden lisääntyminen, liikuntakäyttäytymisen polarisoituminen ja nuorten korkea drop out seuratoiminnassa.

Osa turkulaisista liikkuu aktiivisesti ja harrastaa säännöllisesti, kun taas osa liikkuu hyvin vähän tai ei lainkaan. Liikkuminen vähenee iän myötä. Liikunta-aktiivisuudessa sekä harrastamisessa on merkittäviä alueellisia eroja. Turun tulokset ovat useilla liikuntaan, hyvinvointiin sekä työ- ja toimintakykyyn liittyvillä mittareilla suurten kaupunkien keskiarvoa heikompia. Haasteet näkyvät erityisesti lasten ja nuorten fyysisessä toimintakyvyssä sekä työikäisten ja ikääntyneiden työ- ja toimintakyvyssä.

Liikkumis- ja harrastamistottumusten ohella Turun liikuntapaikkaverkon mittaviin päivitystarpeisiin on ryhdytty vastaamaan. Elinkaarensa päässä olevien kahdeksan suuren ydinliikuntapaikan uudistamista edistetään, ja samalla reagoidaan kouluverkon dynaamisten muutosten vaikutuksiin. Muutokset vähentävät tilapäisesti sisäliikuntasalien ja ulkokenttien määrää sekä haastavat liikunta- ja urheiluseurojen toimintaedellytyksiä ja koululiikunnan järjestämistä. Samalla Turun hiilineutraaliustavoite edellyttää liikuntapalveluilta ratkaisuja lasten ja nuorten harrastusmatkoihin liittyvän yksityisautoilun vähentämiseen esimerkiksi vahvistamalla alueellisesti saavutettavia liikunta- ja harrastusmahdollisuuksia.

Toiminnan kehittämissuunnitelma ja strategiset painopisteet

Palvelualue	Tunnusluku	2025
Liikuntapalvelut	Ulkoiset toimintakulut/asiakaskäynti	2,94 €
	Asiakaskäyntimäärä	1 546 500 kpl

Palvelukokonaisuuden yleinen kehittämissuunnitelma

Liikkuminen, fyysinen aktiivisuus ja harrastaminen ovat keskeisiä hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden ja yhteisöllisyyden edistäjiä sekä syrjäytymisen ehkäisyn keinoja. Liikkumisen lisäämisellä voidaan vahvistaa työ- ja toimintakykyä, kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja sekä vähentää pitkällä aikavälillä sosiaali- ja terveyspalveluiden kustannuspaineita. Liikkumisen edistäminen edellyttää koko kaupungin, hyvinvointialueen, seurojen, järjestöjen, yritysten ja muiden toimijoiden yhteistyötä. Väestön kasvava monimuotoisuus, ikääntyminen, toimintakyvyn haasteet ja liikuntakäyttäytymisen polarisoituminen lisäävät tarvetta kehittää liikuntapalveluja eri väestöryhmien tarpeita vastaaviksi.

Olemme sitoutuneet kaupunkitasoisiin kehittämiskokonaisuuksiin. Toimimme ja kehitämme yhteisvaikuttavasti ja tietoon perustuen. Järjestämme palvelut asiakaslähtöisesti, laadukkaasti ja kustannustehokkaasti sekä hyvässä kumppanuudessa kolmannen sektorin ja yritysten kanssa. Tavoitteenamme on lisätä fyysistä aktiivisuutta, kaventaa hyvinvointieroja, torjua syrjäytymistä sekä ehkäistä segregaatiota ja vähentää sen vaikutuksia. Kannustamme turkulaisia aktiiviseen ja liikkuvaan arkeen sekä kehitämme toimintamalleja, jotka lisäävät tasavertaisia mahdollisuuksia liikunnan harrastamiseen asuinalueiden erityispiirteet ja tarpeet huomioiden. Teemme kehittämis- ja arviointiyhteistyötä Suomen kuuden suurimman kaupungin kesken sekä edistämme Turun seudun asukkaiden liikuntamahdollisuuksia yhdessä naapurikuntien kanssa.

Edistämme kaupunkitasoisesti lasten ja nuorten harrastamista, fyysistä aktiivisuutta ja arkiliikkumista. Lisäämme lasten ja nuorten mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa harrastus- ja kerhotoiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja kehittämiseen. Luomme viihtyisiä liikkumaan aktivoivia ympäristöjä. Rakennamme joustavia polkuja kaupungin tarjoamista toiminnoista säännölliseen harrastamiseen. Selvitämme mahdollisuuksia laajentaa Boostii-edun käyttöä ohjatun harrastustoiminnan uusiin sisältöihin. Kiinnitämme erityistä huomiota siihen, että monikielisillä lapsilla ja nuorilla, erityisesti tytöillä, on mahdollisuus osallistua mielekkääseen vapaa-ajan toimintaan omalla asuinalueellaan. Omalla asuinalueella harrastaminen tukee kotoutumista ja vahvistaa yhteisöllisyyttä sekä ehkäisee segregaation vaikutuksia. Lisäksi vahvistamme harrastus- ja vapaa-ajan toiminnan kaupunkitasoista koordinointia ja johtamista. Tavoitteena on hyödyntää olemassa olevia resursseja mahdollisimman hyvin.

Vuonna 2025 käyttöönotettu Boostii-etu on Turun kaupungin suuri taloudellinen panostus lasten ja nuorten liikuntaharrastamisen lisäämiseksi. Tavoitteenamme on edistää sukupuolten, asuinalueiden ja liikuntalajien välistä tasa-arvoa tekemällä ohjatusta harrastamisesta aiempaa saavutettavampaa sekä hillitä kotitalouksien harrastuskustannusten nousua. Etu on osa systeemitason muutosta, jonka avulla pyrimme kasvattamaan kysyntään vastaavaa alueellista harrastustarjontaa ja edistämään harrastuksiin ohjautumista. Jatkamme Boostii-edun sähköisen järjestelmän kehittämistä vahvistamalla sen käytettävyyttä, saavutettavuutta, tietojohtamisen kyvykkyyksiä, palveluohjausta sekä integraatiota harrastustoimijoiden järjestelmiin.

Liikuntapaikkaverkon kehittämiselle suuntaa antavat pormestariohjelmassa mainitut kaupunginvaltuuston päättämät (19.4.2022 § 67) liikuntapaikkaverkon kehittämislinjaukset sekä sen toimeenpanopäätökset vuosille 2025–2030 (kh 7.4.2025 § 106). Liikuntapaikkaverkon kehittämisen painopisteet vuonna 2027 löytyvät palvelusuunnitelmasta.

Edistämme henkilöstön hyvinvointia ja osaamista henkilöstöstrategian tavoitteiden mukaisesti. Tuemme työnkuormituksen hallintaa ja toteutamme henkilöstölähtöistä TYHY-toimintaa. Olemme kehittämismyönteisiä ja tuemme osaamisen kehittämistä. Luomme yhteisöllisyyttä ja vahvistamme tiedonkulkua.

Toiminnan tavoitteet

Pormestariohjelman toimenpiteet

2. Hyvinvoivat ja yhdenvertaiset turkulaiset

2.1 Lasten kaupunki

- *Lisätään lasten ja nuorten kerho- ja harrastustoimintaa koulupäivien yhteyteen.*
- *Parannetaan erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien perheiden tietoisuutta harrastesetelistä lasten harrastamisen mahdollistamiseksi yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa sekä lisätään tietoisuutta harrastesetelistä monikielisten lasten perheille.*

Liikunnan palvelukokonaisuuden toimenpiteet 2027

Hyödynnämme Turun harrastus- ja vapaa-ajankyselyiden tuloksia sekä alueellista tietoa lasten ja nuorten harrastustoiveiden selvittämiseen. Suunnittelemme ja kohdennamme kerho- ja harrastustoimintaa koulupäivien yhteyteen eri alueiden tarpeiden mukaisesti tietoon perustuen. Tavoitamme harrastamattomia lapsia ja nuoria etsivän harrastustoiminnan, alueellisten jalkautumisten ja järjestö-/yhdistysyhteistyön avulla. Poistamme osallistumisen esteitä ja tuemme erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien lasten ja nuorten mahdollisuuksia harrastaa. Kannustamme seuroja ja yhdistyksiä järjestämään harrastuksia koulupäivän yhteydessä sekä tukemaan Boostii-edun käyttöä.

Lisäämme Boostii-edun ja harrastusmahdollisuuksien tunnettuutta erityisesti monikielisten ja vähävaraisten perheiden keskuudessa. Vahvistamme yhteistyöverkostoja sekä toteutamme kohdennettua viestintää ja neuvontaa perheiden tavoittamiseksi ja harrastamisen esteiden vähentämiseksi.

2.3 Liikkuva ja liikuttava kaupunki

- *Innostetaan lapsia liikkumaan virikkeellisillä koulu- ja päiväkotipihoilla ja lähiliikuntapaikoilla sekä lisäämällä liikettä lasten ja nuorten päiväkoti- ja koulupäivien yhteyteen.*
- *Etsitään keinot edistää ikääntyneiden toimintakykyä ja hyvinvointia lisäämällä liikuntaa ja viriketoimintaa yhdessä hyvinvointialueen ja kolmannen sektorin kanssa.*
- *Toteutetaan liikuntatilojen investointikokonaisuus keväällä 2025 hyväksyttyjen kehittämislinjausten pohjalta.*
- *Boostii-mallin vaikuttavuutta selvitetään ja mallia päivitetään vuoden 2026 aikana, jotta lasten harrastamisen kustannustaso ei nouse ja uudistuksen muut tavoitteet saavutetaan. Mallia jatkokehitetään yhteistyössä seurojen kanssa turvaten seuratoiminnan ja siten erityisesti lasten ja nuorten harrastamisen edellytykset. Tarvittaessa seurojen toiminnan avustaminen turvataan.*

Liikunnan palvelukokonaisuuden toimenpiteet 2027

Pihalla-ohjausryhmä koordinoi ja yhteensovittaa liikunnallista elämäntapaa edistäviä toimenpiteitä yhteistyössä harrastamisen ohjausryhmän kanssa. Kohdennamme liikkumisen edistämisen toimenpiteitä koulujen Liikkuva koulu -nykytila-arviointien sekä kaupunkitason tavoitteiden pohjalta. Edistämme lasten ja nuorten aktiivista arkea Liikkuva koulu -toiminnalla, Harrastamisen Turun mallin aktiviteeteilla, Motoriikka mestarit -toiminnoilla sekä Pulssihetkiä perusopetukseen 3 -toimenpiteillä. Tuemme liikkeen lisäämistä myös hankkimalla välitunti- ja kerhovälineitä yhteisen liikuntavälinehankintasuunnitelman mukaisesti.

Kehitämme Seniorianneketta hyvinvointirannekkeen suuntaan yhteisvaikuttavalla toimintatavalla, vahvistamme yhteistyötä yksityisen sektorin kanssa ja parannamme palvelupolkuja yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Jatkamme vaikuttaviksi todettuja VoiTas-tehoryhmiä ja alueellista Liiku lähellä -toimintaa yhdessä laajan kumppanuusverkoston kanssa.

Liikuntapaikkaverkkoa kehitämme suunniteltujen vaiheiden mukaisesti. Keskeisiä kokonaisuuksia ovat: koulujen liikuntatilahankkeet, Kupittaan jalkapallo-, uimahalli-, maauimala- ja urheiluhallien peruskorjauskokonaisuus sekä Artukaisten liikuntakeskuksen hanke ja sen investointikokonaisuuteen kuuluvat hankkeet.

Seuraamme ja arvioimme liikunnan avustusjärjestelmän ja tilahinnoittelun kokonaisuudistuksen vaikuttavuutta tietoon perustuen. Etenemisestä raportoidaan liikuntalautakunnalle osavuosikatsausten ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Alle 20-vuotiaiden liikunta- ja urheiluseurojen toiminta-avustusta sekä muun yhdistystoiminnan toiminta-avustusta jatketaan yhden vuoden määräajaksi vuoden 2027 loppuun asti. Samalla Boostii-edun arvot pysyvät ennallaan vuoden 2027. Vuoden 2027 aikana valmistellaan muutokset avustusjärjestelmään yhteistyössä seurojen kanssa sekä tuodaan päätettäväksi esitys uudistuksen ja kaupungin muita tavoitteita parhaiten tukevasta jatkomallista.

3. Turku lisää alueellista tasavertaisuutta ja purkaa segregaatiota

3.1 Yhteisöllinen ja innostava kaupunki

- *Jatketaan Koulu alustana -toimintakonseptin kehittämistä alueellisen yhteisöllisyyden lisäämiseksi.*
- *Toteutetaan kaupungin eri alueille julkisia kohtaamisen paikkoja, kuten ulkopelipaikkoja, ulkokuntosaleja ja ympärivuotisesti saavutettavia ei-kaupallisia tiloja huomioiden koulu- ja päiväkotiverkon uudistaminen ja asukasbudjetointi.*

Liikunnan palvelukokonaisuuden toimenpiteet 2027

Kehitämme koulujen liikuntatilojen varauskäytäntöjä, jotta alueelliset liikuntamahdollisuudet lisääntyvät ja tilojen käyttö tehostuu. Ohjaamme seurojen, yhdistysten ja kaupungin harrastus- ja kerhotoimintaa entistä vahvemmin kouluille, asuinalueille ja varhaisempiin ajankohtiin sekä tuemme Boostii-edun piirissä olevan toiminnan sijoittumista lähelle lapsia ja nuoria. Hyödynnämme vapaita vuoroja tehokkaammin myös ikääntyneiden liikkumisen ja hyvinvoinnin edistämisessä.

Ulkoliikuntaolosuhteet toteutetaan investointiohjelman mukaisesti. Lisäksi vuonna 2027 tehdään asukasbudjetissa äänestetyt 16 uutta liikuntapaikkaa.

4. Koulutus, osaaminen ja työllisyys vievät uudelle vuosisadalle

4.4 Kotoutumista kehittävä kaupunki

- *Kotoutumisen edistämisen keinona hyödynnetään liikuntaa, jota suunnataan erityisesti maahanmuuttajanaisille ja -lapsille*

Liikunnan palvelukokonaisuuden toimenpiteet 2027

Panostamme erityisesti monikielisten tyttöjen harrastamisen edistämiseen. Lisäksi tuemme liikunta- ja urheiluseurojen toiminnan kehittämistä väestön monikulttuurisuuden lisääntymisen huomioiden.

Palvelukokonaisuuden näkökulma segregaatiotoimiin

Turun kaupungissa alueiden tasapainoinen kehittyminen ja alueellisen eriytymisen vähentäminen on pormestariohjelmaan perustuva keskeinen, koko organisaatiota läpileikkaava tavoite, jossa onnistuminen edellyttää pitkäjänteistä, tietoon perustuvaa ja yhteisvaikuttavaa johtamista. Kehittämistä ohjaavat neljä strategista päämäärää: lasten ja lapsiperheiden eriytymisen ehkäisy, alueiden erityispiirteet huomioiva palveluverkko ja asuinalueiden laatu, kaupunkitasoinen mahdollisuuksien asuntopolitiikka sekä maahan muuttaneiden onnistunut kotoutuminen.

Vuonna 2027 yhteisvaikuttavassa vuosisuunnittelussa Jäkärlään kohdistuvat toimenpiteet on kuvailtu kaikkien palvelukokonaisuuksien osalta johdannon kappaleessa 1.5 ja oheismateriaalissa. Muualla kaupungissa tehtävät segregaation ja sen vaikutusten vähentämisen toimenpiteet kuvaillaan tässä osassa palvelukokonaisuuden omaa toimintasuunnitelmaa.

Liikunnan palvelukokonaisuus edistää sukupuolten, liikuntalajien ja asuinalueiden välistä tasa-arvoa kehittämällä palveluja ja liikuntaolosuhteita alueellisiin tarpeisiin perustuen. Kohdennamme liikunta- ja harrastustoimintaa alueille, joilla osallistuminen on vähäisempää. Vähennämme harrastamisen taloudellisia esteitä Boostii-edulla. Tavoitamme harrastamattomia lapsia ja nuoria etsivällä harrastustoiminnalla sekä alueellisella seurayhteistyöllä. Kehitämme toimintamalleja monikielisille, vähävaraisille ja muille haavoittuvassa asemassa oleville kohderyhmille, jotta palvelut tavoittavat nykyistä paremmin kaikki asukkaat. Samalla lisäämme lähiliikuntamahdollisuuksia ja matalan kynnyksen toimintaa kaikenikäisille.

Talousarviolausekkeet

Muut lausekkeet

Toimielin	Talousarviolauseke
Liikuntalautakunta	Selvitetään seniorirannekkeen käytön laajentaminen yksityisiin kuntosaleihin.

Talouden tavoitteet

Käyttötalouden määrärahat ja tuloarviot, 1 000 €

Liikuntalautakunta

Käyttötalousosa sitovuustaso toimintakate	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026 muutoksin	Talousarvio 2027
Ulkoiset			
Toimintatulot	6 589	6 009	6 091
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	-16 766	-18 600	-16 573
TOIMINTAKATE	**-10 177**	**-12 592**	**-10 482**
Muutos-%		-23,7	16,8
Sisäiset			
Toimintatulot	267	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	-14 429	-14 318	-14 135
TOIMINTAKATE	**-14 162**	**-14 318**	**-14 135**
Muutos-%		-1,1	1,3
Yhteensä			
Toimintatulot	6 856	6 009	6 091
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	-31 195	-32 918	-30 708
TOIMINTAKATE	**-24 339**	**-26 909**	**-24 617**
Muutos-%		-10,6	8,5

Investointien määrärahat ja tuloarviot, 1 000 €

Liikuntalautakunta

Investointiosa sitovuustaso BRUTTO	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026 muutoksin	Talousarvio 2027
Investointimenot	-535	-500	-500
Rahoitusosuudet	101	0	0
Luovutustulot	0	0	0
NETTO	-433	-500	-500
Muutos-%		15,4	0,0

KONSERNIYHTEISÖT

4 Konserniyhteisöt

Strategisten yhteisöjen näkymät vuonna 2027

Strategisten yhteisöjen vuoden 2027 toimintaa leimaavat suuret investoinnit, uusien toimintojen käyttöönotto sekä rahoitus- ja kustannuspaineiden hallinta. Talouden ja rakentamisen toimintaympäristön arvioidaan osin vakautuvan, mutta korkotason, energian hinnan, työvoiman saatavuuden, sääntelyn muutosten ja julkisen rahoituksen epävarmuudet säilyvät. Useissa yhteisöissä investoinnit kasvattavat rahoituskuluja, poistoja ja velkarahoituksen tarvetta, minkä vuoksi kannattavuuden, kassavirran ja investointien ajoituksen seuranta korostuu.

Investointivolyymi kasvaa voimakkaimmin kaupungin toimitila- ja liikennehankkeissa. Koy Turun Monitoimitilojen koulu- ja monitoimitalohankkeiden investointimenot nousevat vuoden 2026 noin 39 miljoonasta eurosta 111,8 miljoonaan euroon vuonna 2027. Yhtiö investoi lähivuosina kohteisiin yhteensä yli 250 miljoonaa euroa, mikä lisää rahoituskulujen ennustamisen ja hankkeiden kustannusohjauksen merkitystä. Samanaikaisesti yhtiö valmistautuu ottamaan nykyistä laajempaa vastuuta valmistuvien kohteiden ylläpidosta. Turun Raitiotie Oy:n infrainvestoinnit kasvavat vuonna 2027 noin 10 miljoonaan euroon, minkä lisäksi arkeologisiin tutkimuksiin on varattu 8,7 miljoonaa euroa. Hankkeen keskeiset epävarmuudet liittyvät valtion rahoituspäätöksen ajankohtaan, rakentamiskustannuksiin, valituksiin, arkeologisiin löytöihin, pilaantuneisiin maa-aineksiin sekä kalustohankinnan hintaan ja aikatauluun. Rakentamisen volyymin merkittävä kasvu ajoittuu suunnitelmassa vuosien 2028 ja 2029 taitteeseen.

Turun Satama Oy -konsernissa vuosi 2027 on uuden matkustajaterminaalin käyttöönottovuosi. Terminaalin odotetaan vahvistavan matkustajaliikennettä, mutta investoinnin kustannukset, poistot ja vuokrat heikentävät lähivuosien tulos- ja investointikykyä. Liikevoittotavoite laskee vuoden 2026 noin 4,5 miljoonasta eurosta 2,8 miljoonaan euroon vuonna 2027, eikä vaihtovelkakirjalainan tuloutusehdon arvioida täyttyvän suunnittelukaudella. Sen sijaan Sataman maksamat maanvuokrat kaupungille tulevat kasvamaan.

Turku Energia -konsernissa matala sähkön markkinahinta heikentää erityisesti Naantalin voimalaitoksen sähköntuotannon kannattavuutta, ja sähköverkkoliiketoiminnan tiukentuva regulaatio kasvattaa velkaantumisriskiä suhteessa välttämättömiin verkkoinvestointeihin. Kaukolämmön kannattavuuden arvioidaan kuitenkin säilyvän hyvänä, ja yhtiön tuloutustavoite kaupungille kasvaa vuonna 2027 siten, että osinkotavoite on 20,5 miljoonaa euroa ja antolainojen korkotuotto 7,9 miljoonaa euroa.

Vesihuoltoyhtiöissä investoinnit kohdistuvat erityisesti toimintavarmuuteen, omaisuudenhallintaan ja ikääntyvän infrastruktuurin saneeraukseen. Turun Seudun Vesi Oy jatkaa Halisten varavesilaitoksen ja Maskun siirtolinjan rakentamista ja hankkii vuosina 2027–2028 investointeihin ulkopuolista rahoitusta. Turun seudun puhdistamo Oy:n palvelumaksujen arvioidaan kasvavan 4,6 prosenttia käyttökustannusten, korkojen ja investointien vuoksi. Vuoden 2027 investointien määrä on noin 14,1 miljoonaa euroa, ja merkittävimmät riskit liittyvät laitoksen ikääntymiseen, hulevesien aiheuttamiin kuormitustilanteisiin, vakaviin laite- tai rakennevaurioihin sekä sääntelyn muutoksiin. Turun Vesihuolto Oy:n liiketoiminnan ja investointien nettokassavirran arvioidaan säilyvän negatiivisena vuoteen 2029 saakka. Käyttö- ja perusmaksuja korotetaan vuonna 2027, ja pelkästään verkostojen saneerauksiin kohdistuu vuoden aikana yhteensä noin 9,3 miljoonaa euroa.

Palveluyhtiöistä Kaarea Oy:n talous heikkenee Kantasairaalan henkilöstöravintola- ja kahvilatoiminnan päättymisen sekä kustannustason nousun vuoksi. Liikevaihtotavoite laskee 67,7 miljoonasta eurosta 61,2 miljoonaan euroon ja liikevoittotavoite 1,7 miljoonasta eurosta 0,7 miljoonaan euroon. Kuntec Oy:ssä vanhenevan kaluston uudistaminen nostaa vähäpäästöisen kaluston investointitavoitteen 0,6 miljoonasta eurosta 2,5 miljoonaan euroon, mikä edellyttää kannattavuuden ja kassavirran vahvistamista. Turun Kaupunkiliikenne Oy:n näkymä perustuu uuden, todennäköisesti pitkäaikaisen liikennöintisopimuksen riittävään korvaustasoon. Sähköbussiliikenteen osuuden tavoite nousee 20 prosentista 38 prosenttiin, mutta toiminnan laajentamiseen liittyy kalusto-, varikko- ja henkilöstötarpeita sekä kuljettajien saatavuusriski.

Asuntotoimijoiden näkymiä heikentävät valtion korkotukilainavaltuuksien supistuminen, rahoituksen saatavuus ja asukkaiden maksukyvyn kehitys. TVT Asunnot Oy -konsernin uudistuotantotavoite laskee 400 asunnosta 77 asuntoon vuonna 2027 johtuen Varke-rahoituksen merkittävästä laskusta. Yhtiön liikevaihdon arvioidaan kasvavan 113 miljoonasta eurosta 121 miljoonaan euroon. Käyttöastetavoite alenee 98 prosentista 96 prosenttiin vuokralaisten vaihtuvuuden, kasvaneen tarjonnan ja peruskorjausten vuoksi. Varsinais-Suomen

Asumisoikeus Oy:ssä valmistuneet kohteet kasvattavat lainamäärää ja korkokuluja, mutta paraneva käyttöaste ja aiempien vuosien ylijäämien hyödyntäminen rajoittavat keskimääräisen vastikekorotuksen 0,6 prosenttiin. Uusia uudisrakennusinvestointeja ei ole sisällytetty suunnitelmaan nykyisten hankkeiden jälkeen rahoituksen epävarmuuden vuoksi.

Matkailu- ja kulttuuriliiketoiminnassa sekä elinkeino- ja osaamisliiketoiminnassa vuosi 2027 tulee useilta osin olemaan toiminnan vakiinnuttamisen vuosi. Blue Industry Park Oy hyötyy meriteollisuuden vahvasta tilauskannasta, ja luovutettujen tonttien tavoite kasvaa seitsemästä yhteentoista alueen infrastruktuurin valmistuessa. Business Turku Oy:n talous perustuu vuonna 2026 tehtyihin sopeutuksiin, mutta seudullisen elinkeinoyhteistyön tuleva toimintamalli ja rahoitus ovat edelleen avoimia. Kulttuuriranta Oy:lle vuosi on ensimmäinen täysi toimintavuosi musiikkitalo Fuugan operaattorina. Tavoitteena on nollatulos, mutta uuden toiminnan tulorakenne, palkkakustannukset, julkisen tuen leikkaukset ja myyntitavoitteiden saavuttaminen muodostavat olennaisen riskikokonaisuuden. Turun Taiteen talo Oy:n omien tuottojen tavoite kasvaa noin 1,0 miljoonasta eurosta 1,3 miljoonaan euroon tilojen tullessa täysimääräisesti käyttöön. Forum Marinum -säätiön Suomen Joutsenen uudistus ja Kruununmakasiinin kunnostus puolestaan edellyttävät lisä- ja investointirahoituksen varmistumista. Turun Työllistämispalvelut Oy:n ensimmäisenä täytenä toimintavuotena keskeistä on siirtyneiden toimintojen, talouden seurannan ja henkilöstöprosessien vakiinnuttaminen. Olennaisimmat riskit liittyvät uuden organisaation käynnistämiseen, henkilöstön saatavuuteen, tietojärjestelmiin sekä omistajan palvelutarpeiden mahdollisiin muutoksiin.

Konserniyhteisöistä saatava tuloutus kaupungille

Kaupungin konserniyhteisöistä saatava tuloutus muodostuu pääosin osinkotuotoista, antolainojen koroista sekä muista rahoitustuotoista. Merkittävin yksittäinen tulouttaja on Turku Energia, jonka osingonmaksutavoite vuodelle 2027 on 20,5 milj. euroa. Yhtiön osingonmaksutavoitteeseen on asetettu vuotuinen 0,5 milj. euron kasvutavoite ja suunnittelukauden lopussa osingonmaksutavoite on 22,0 milj. euroa.

Muiden konserniyhteisöjen tuloutukset ovat määrältään pienempiä, mutta kokonaisuuden kannalta merkittäviä. Turun Teknologiakiinteistöjen osinkotuoton arvioidaan kasvavan suunnittelukaudella noin 2,5 milj. euroon vuodessa. TVT Asuntojen osinkotuotto on vakiintunut noin 0,6 milj. euroon vuodessa, minkä lisäksi yhtiön lainakannan korot tuottavat kaupungille edelleen merkittävää korkotuloa, vaikka tuoton ennakoidaan alenevan lainojen lyhentymisen seurauksena. Huomioitavaa on, että tosiallinen tuotto kaupungille antolainojen koroista on lainaehtojenmukainen korkomarginaali, sillä kaupunki on rahoittanut antolainansa pääosin lainarahoituksella.

Turun Satamalta saatavat tuotot koostuvat osinkojen sijaan pääosin kaupungin myöntämiin lainoihin liittyvistä korkotuotoista ja muista rahoitustuotoista. Sataman kaupungille tuottama kokonaistuloutus kasvaa suunnittelukauden aikana erityisesti maanvuokratuottojen vahvistumisen seurauksena.

Blue Industry Park Oy

Toimitusjohtaja: Tero Lahti

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Blue Industry Park Oy:llä on kehitysvastuu johtavan meriteollisuuden ja valmistavan teollisuuden tuotanto- ja innovaatiokeskittymän muodostamisesta Turun telakan läheisyyteen. Meriteollisuuden laaja-alaisen kiinteistökonseptin luomisen lisäksi yhtiön tehtävänä on muodostaa synergiaetuja yrityksille mahdollistamalla niille verkostomuotoisia tukipalveluita ja optimoimalla alueen fyysisiä rakenteita.

Konseptina Blue Industry Park on monimuotoinen kasvuyhteisö, jonka skaalautuvat tilat ja jaetut resurssit vastaavat teollisuuden kasvutarpeisiin ja vähentävät yritysten toissijaisia investointitarpeita siten, että alueella on mahdollista harjoittaa liiketoimintaa kilpailukykyisesti pitkällä aikajänteellä.

Operatiivinen Blue Industry Park Oy aloitti strategisena yhtiönä keväällä 2022. Yhtiö hallitsee BIP-konseptia kokonaisuutena kehittämällä, vuokraamalla ja myymällä alueen tontteja konseptiin soveltuville yrityksille. Tonttien kehittämisen rinnalla yhtiö voi toteuttaa omakehitteisiä toimitilahankkeita ja toimia niissä rakennuttajana, omistajana ja vuokranantajana. Omakehitteisillä hankkeilla voidaan vastata tunnistettuun tilakysyntään, nopeuttaa alueen rakentumista ja muodostaa yhtiölle jatkuvaa kassavirtaa.

Yhtiö voi toteuttaa myös muita konseptia palvelevia investointi- ja kehityshankkeita. Tarkoitusta varten Blue Industry Park Oy:lle voidaan muodostaa kumppanuuksia sekä tytär-, osakkuus- ja vähemmistöosakkuusyhtiöitä talouden ja riskienhallinnan kannalta tarkoituksenmukaisimmalla tavalla. Kaupunki ei edellytä yhtiöltä vuosittaista osinkotuloutusta, mutta varmistaa pitkällä aikajänteellä tuoton sijoittamalleen pääomalle.

Yhtiö vastaa alueensa edistyksellisten energia- ja jätehuoltoratkaisujen toteutumisesta kaupungin kiertotalous- ja hiilineutraalisuustavoitteiden mukaisesti. Yhtiö toimii kilpailluilla kiinteistömarkkinoilla, eikä ole julkinen hankintayksikkö.

Toimintaympäristön muutostekijät

Vuosien 2027–2030 toimintaympäristössä yritysten investointihalukkuutta tukevat meriteollisuuden vahva tilauskanta, alan kasvunäkymät ja rahoitusympäristön asteittainen vakautuminen. Alueen keskeisen veturiyrityksen pitkälle ulottuva tilauskanta ja hyvä taloudellinen kehitys vahvistavat koko meriteollisuusklusterin näkymiä ja luovat pohjaa toimitusketjun investoinneille.

Meriteollisuuden kasvu ei perustu ainoastaan risteilyaluksiin. Jäänmurtajiin, viranomaisaluksiin, puolustukseen sekä muihin vaativiin erikoisaluksiin liittyvät hankkeet kasvattavat suomalaisen meriteollisuuden kysyntää ja avaavat uusia mahdollisuuksia suunnittelu-, valmistus- ja teknologiayrityksille.

Investointipäätöksiin liittyy kuitenkin edelleen epävarmuutta. Korkotason kehitys, rahoituksen hinta, kansainvälinen kauppapolitiikka ja geopoliittinen tilanne voivat viivästyttää erityisesti suuria hankkeita. Myös veturiyritysten tuotannolliset ja operatiiviset muutokset voivat vaikuttaa alihankintaketjun investointien ajoitukseen.

Investointimahdollisuudet painottuvat erityisesti joustaviin tuotanto-, logistiikka- ja toimitiloihin. Rakentamisen hiljaisempi suhdanne voi samalla parantaa hankkeiden toteutettavuutta, kun rakennusalan kapasiteettia on aiempaa paremmin saatavilla. Turun kaupungin kasvutavoitteet, vihreä siirtymä ja kansainvälisten sijoittajien kiinnostus teollisuuskiinteistöihin tukevat yritysten sijoittumista Blue Industry Parkin kaltaisiin keskittymiin.

Kokonaisuutena vuosien 2027–2030 näkymä on myönteinen, vaikka investointipäätösten ajoitukseen liittyy edelleen epävarmuutta. Meriteollisuuden vahva ja monipuolistuva kysyntä, veturiyrityksen pitkän aikavälin näkymät sekä toimitusketjujen vahvistamisen tarve luovat hyvän perustan uusille investoinneille ja alueen kasvulle.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Tonttimyynnin ja vuokrauksen rinnalle kehitetään uusia jatkuvia kassavirtamahdollisuuksia, kuten osakkuusmalleja sekä alueen yhteisiin palveluihin perustuvia liiketoimintamalleja. Ensimmäinen omakehitteinen toimitilahanke on jo toteutusvaiheessa, ja samalla arvioidaan mallin monistamista tuleviin hankkeisiin.

Yhtiön roolia vahvistetaan myös alueen hallinnoinnissa ja operatiivisessa kehittämisessä. Tavoitteena on kehittää yhdessä alueen yritysten kanssa muun muassa ylläpitoa, turvallisuutta, yhteisiä palveluja, liikkumista ja alueen näkyvyyttä. Yritysten välisen vuoropuhelun ja yhteistyön vahvistamiseksi suunnitellaan yritysfoorumimallia. Näin yhtiö siirtyy entistä vahvemmin alueen fyysisestä kehittämisestä palvelurakenteiden rakentamiseen sekä koko yritysalueen arvon ja toimivuuden pitkäjänteiseen kehittämiseen.

Toimitusjohtajan katsaus vuoden 2027 talousarvioon ja vuosien 2028–2030 taloussuunnitelmaan

Rahoitusympäristö on viime vuosina vakautunut, vaikka korkotason ja rahoituksen hinnan kehitykseen liittyy edelleen epävarmuutta. Meriteollisuuden vahvistuneet näkymät ja alueella jo käynnistyneet hankkeet ovat kuitenkin parantaneet edellytyksiä uusille investoinneille. Logistiikka- ja tuotantotilahankkeisiin on saatu mukaan myös pääomasijoittaja, ja kokonaisuuteen sisältyy mahdollisuus noin 50 000 neliömetrin rakentamiseen.

Yard Parkin ensimmäinen toimitilakohde on käytännössä kokonaan myyty tai vuokrattu. Tilat ovat kohdentuneet pääosin telakan toimintaa tukevalle pienemmälle yrityskentälle, mikä on vahvistanut alueen vetovoimaa ja osoittanut kysynnän erikokoisille toimitiloille. Alueen toinen toimitilahanke on rakenteilla, ja myös pelastus- ja ensihoitoaseman rakentamisen odotetaan käynnistyvän. Näiden hankkeiden myötä Yard Parkin rakentuminen etenee merkittävästi.

Merilinjalla on samanaikaisesti käynnissä useita merkittäviä rakennushankkeita. Alueelle rakentuu toimisto-, tuotanto- ja logistiikkatiloja sekä yhtiön ensimmäinen omakehitteinen toimitilahanke. Omakehitteisen mallin toimivuutta arvioidaan hankkeen valmistumisen jälkeen, ja tavoitteena on selvittää mallin monistamista tuleviin kohteisiin.

Myös laajempien logistiikka- ja tuotantotilahankkeiden valmistelu on edennyt. Neuvottelut noin 20 000 neliömetrin hankekokonaisuudesta ovat pitkällä, ja sopimuksen allekirjoittamista tavoitellaan lähiaikoina. Mahdollinen tontinluovutus ajoittuisi tämänhetkisen arvion mukaan vuosille 2026–2027.

Merilinjan louhinnan arvioidaan valmistuvan kaikkien tonttien osalta vuoden 2026 loppuun mennessä. Alueella jatkuu tämän jälkeen vielä kiviaineksen käsittelyä ja myyntiä arviolta kesään 2027 saakka. Infrastruktuurin ja tonttien valmistuminen parantaa alueen valmiutta vastaanottaa uusia investointeja.

Vuosien 2027–2030 tavoitteena on, että Yard Park rakentuu lähes kokonaan ja Merilinjan käyttöaste kasvaa vaiheittain. Rakentamisen odotetaan painottuvan erityisesti valmiille kalliopohjaisille tonteille sekä logistiikan, tuotannon ja meriteollisuuden tarpeisiin soveltuviin tiloihin.

Yhteydenottojen ja alueeseen kohdistuvan kiinnostuksen kasvu kertoo meriteollisuuden vahvoista näkymistä. Risteilyalusten lisäksi jäänmurtajiin, viranomaisaluksiin ja muihin alustyyppeihin liittyvä kasvu vahvistaa koko meriteollisuusklusteria ja lisää tarvetta uusille tuotanto-, logistiikka- ja toimitilaratkaisuille.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Rakennettavissa olevien tonttien saatavuus Merilinja sekä Yard Park kaava-alueilla

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Valmiit tontit Merilinja (max. 11)	9	10	11	11	11	11
Valmiit tontit Yard Park (max. 6)	6	6	6	6	6	6
Luovutetut tontit	4	7	11	13	14	14

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisunsa ja/tai työmaansa hiilineutraaleiksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Päästötön työmaa	1	2	4	3	2	2

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö sitoutuu yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunnitelmaa, LUMO-ohjelmaa, metsäsuunnitelmaa, Itämerihaastetta ja kiertotalouden tiekarttaa sekä hankintastrategiaa. Yhteisö sitoutuu Turun luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen sekä resurssiviisaaseen kiertotalouteen siirtymiseen tavoitevuoteen 2029 mennessä Turun kiertotalouden tiekartan mukaisesti.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Suunnitellut toimenpiteet luonto- ja kiertotaloustavoitteiden osalta vuoden 2027 aikana
Pansion alueelle lähi-istutuksia.

Business Turku Oy

Toimitusjohtaja: Minna Arve

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Business Turku -konserni tuottaa ja välittää koko seutukunnalle laadukkaita palveluita sekä startupyrityksen perustamiseksi että toimivan yrityksen kasvattamiseksi, kehittämiseksi ja kansainvälistämiseksi, edistää yritysten ja korkeakoulujen yhteistyötä, houkuttelee alueelle uusia yrityksiä ja vahvistaa seutukunnan houkuttelevuutta ja valmiuksia, jotta seutumme on paras paikka vastuulliselle yritystoiminnalle, osaajille ja investoineille.

Visionamme on, että Turun seutu on Suomen dynaamisin yritys- ja innovaatiotoimintojen keskittymä, joka tarjoaa parhaat palvelut yrittäjille ja yrityksille. Toimintaamme ohjaa visioon soveltuvin osin myös Turun kaupungin strategia ja pormestariohjelma, korkeakoulujen strategiat, maakuntastrategian painotukset sekä seutukuntayhteistyön tavoitteet.

Toimintaympäristön muutostekijät

Suomen ja Turun seudun yritysten toimintaympäristössä on vuoden 2026 aikana nähtävissä varovaista vahvistumista pitkään jatkuneen heikon suhdanteen jälkeen. Epävarmuus on kuitenkin edelleen suurta: geopoliittiset jännitteet, kansainvälisen kaupan muutokset sekä yritysten investointipäätösten lykkääntyminen heijastuvat suoraan yritysten toimintaan. Samalla puhdas siirtymä, turvallisuuteen ja huoltovarmuuteen liittyvät investoinnit sekä teknologinen murros avaavat Turun seudulle uusia kasvumahdollisuuksia. On kuitenkin todettava, että esim. vetyhankkeiden liikkeellelähtö on tällä hetkellä epävarmaa markkinan kypsymättömyyden vuoksi.

Toimintaympäristöä globaalisti määrittää yhä vahvemmin valtioiden välinen kilpailu teknologiasta ja raaka-aineista. Käytännössä tämä tarkoittaa, että se, missä maassa ja millä alueella ja millä resursseilla teollisuutta ja teknologiaa kehitetään, ei enää määräydy pelkästään markkinoiden ja kustannusten perusteella, vaan yhä enemmän valtioiden ja EU:n päätöksillä. Tässä on pienelle valtiolle riskejä. Muutamia seurattavia sitoumuksia ja EU-linjauksia:

Pax Silica. Suomi liittyi huhtikuussa 2026 Yhdysvaltain johtamaan maiden väliseen yhteistyöhön, jonka tavoitteena on turvata puolijohteiden, kriittisten mineraalien, energian ja tekoälyinfrastruktuurin toimitusketjut luotettavien kumppanimaiden kesken. Suomi pääsi mukaan siksi, että meillä on osaamista, jota muut tarvitsevat: tietoliikenne- ja verkkoteknologiaa, kvanttilaskentaa, kriittisiä mineraaleja ja niiden jalostusta sekä puhdasta ja toimitusvarmaa sähköä. Yrityksille järjestely voi avata pääsyn kansainvälisiin arvoketjuihin ja rahoitukseen.

EU:n Industrial Accelerator Act. Komissio antoi maaliskuussa 2026 asetusehdotuksen, jonka tavoitteena on vahvistaa Euroopan teollista perustaa. Ehdotus sisältää muun muassa eurooppalaista alkuperää suosivia ehtoja julkisissa hankinnoissa ja tukiohjelmissa, tiukempaa ulkomaisten investointien seulontaa sekä nopeutettua lupamenettelyä. Jäsenmaiden tulisi myös osoittaa alueeltaan vähintään yksi teollisuuden kiihdytysalue. Ehdotus on parhaillaan jäsenmaiden ja Euroopan parlamentin neuvotteluissa, joten lopullinen sisältö voi vielä muuttua.

Molemmat kokonaisuudet vaikuttavat suoraan siihen, miten seudun yritykset pärjäävät kansainvälisessä kilpailussa ja millaisia investointeja alueelle on realistista tavoitella. Business Turun tehtävä on huolehtia siitä, että Turun seudun osaaminen tunnistetaan osaksi näitä ketjuja ja että alueen yritykset saavat ajoissa tiedon niistä avautuvista mahdollisuuksista.

Puolustuksen ja huoltovarmuuden rahoituspohja on EU:ssa kasvamassa mittaluokaltaan aivan toiseksi. Readiness 2030 -kokonaisuus tavoittelee jopa 800 miljardin euron liikkeellepanoa vuoteen 2030 mennessä. Turun seudun kannalta ratkaisevaa on, että seudun meriturvallisuus-, kaksoiskäyttö- ja logistiikkaosaaminen tunnistetaan jo valmisteluvaiheessa. Business Turku osallistuu valmisteluun yhdessä kaupungin, korkeakoulujen ja alueen yritysten kanssa.

Turun seudulla kasvunäkymiä vahvistavat erityisesti meri- ja valmistavan teollisuuden vahva tilaus- ja investointikanta sekä terveys- ja life science -alan, puolustus- ja kaksoiskäyttöteknologioiden ja muiden teknologia-alojen kehitys. Lounaisen Suomen vahvuudet — risteilijä- ja arktinen laivanrakennus, älykäs teollinen valmistus, naisten terveyden keskittymä sekä valmistavan

teollisuuden syvä osaamispohja — ovat juuri niitä aloja, joita edellä kuvatut kansalliset ja eurooppalaiset linjaukset koskevat. Myös kilpailukykyinen ja lähes päästötön sähkö on Suomelle kiinnostava etu mm. Datakeskusinvestoinneissa. Toki on tunnistettava, että nämäkään investoinnit eivät ole täysin ongelmattomia ja erityisesti Turun seudun näkökulmasta investointeja rajoittaa sähkön saatavuus eli kansallisen sähköverkon kapasiteetti.

Turun seudun näkökulmasta toimintaympäristön keskeinen kysymys loppuvuonna ja tulevina vuosina on, miten seudun vahva teollinen perusta, korkeakoulujen osaaminen ja käynnissä oleva teknologinen murros pystytään muuttamaan uudistuvaksi teollisuudeksi, uusiksi investoinneiksi, kasvuyrityksiksi ja työpaikoiksi. Tämä edellyttää entistä tiiviimpää yhteistyötä yritysten, kuntien, korkeakoulujen ja muiden kehittäjäorganisaatioiden välillä sekä kykyä vastata nopeasti yritysten muuttuviin tarpeisiin.

Alkuvuoden 2026 nostot

Startup Hubin toiminnalle on ollut selkeä kysyntä. Vaikka toiminta pääsi käyntiin vasta helmikuussa, merkittäviä tuloksia on nähtävissä jo nyt. Uutena asiana toiminta laajenee Axeliaan, jonne perustettiin oma Startup Hub -piste. Tilat ovat erityislaatuisia ja niihin kuuluu muun muassa laboratoriotiloja. Tilat ovat vuokrattavissa syyskuusta alkaen.

Toinen nosto on Women’s Health Hubin yhteyteen sijoittuva naisten terveyden kasvukiihdyttämö Eir. Kiihdyttämö aloittaa marraskuussa ja kestää reilut kuusi kuukautta. Ensimmäiseen ryhmään valitaan 10–12 naisten terveyden parissa toimivaa yritystä. Hakijoita oli yli 300, joten nyt jo voi todeta, että ryhmästä on tulossa erittäin laadukas ja ohjelman houkuttelevuus aivan valtaisa. Ohjelma ei ole ainoastaan aivan alkuvaiheen yrityksille, vaan myös uusia markkinoita tai uutta toimintaympäristöä etsiville alan yrityksille. Sekä Startup Hub että Eir Accelerator ovat saaneet huomattavaa kansainvälistä näkyvyyttä ja nostaneet Turun asemaa eurooppalaisena innovaatiokeskuksena.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Business Turun ydintehtävänä on tukea yritysten kasvua ja kehitystä tuottamalla ja välittämällä laadukkaita ja vaikuttavia asiantuntijapalveluita. Tavoitteenamme on, että toimenpiteemme generoivat työpaikkoja ja verotuloja seudulle keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä, ja että asiakasyritystemme liikevaihto, vientitulot ja TKI-panostukset kasvavat. Business Turku toimii myös moottorina seudun innovaatiokeskittymän kehittämisessä. Triple helix -malli on toimintamme kehyksenä, ja työkaluina korkeakouluyhteydet ja kampusrakenteiden hyödyntäminen ja vaikuttava verkostotyö. Turun Seudun Kehitys Oy on toiminut alustana yhteydenpidolle seudun kuntiin mutta tämä yhteistyön juridinen rakenne päätyy vuoden 2026 loppuun, eikä uutta ole vielä vahvistettu. Seudullinen elinkeinoyhteistyön on erittäin tärkeää ja rakennamme kuntien kanssa siihen uutta mallia.

Vuoden 2026 aikana uutta startegiaa on lähdetty toimeenpanemaan. Alueen TKI-intensiteetin nostaminen on sen keskeinen tavoite: Varsinais-Suomi on jäljessä kansallisesta keskiarvosta erityisesti yksityisissä TKI-investoinneissa, ja kasvukeskusalueena seutumme tavoitetason tulisi olla vähintään kansallisen tavoitteen tasolla. Mahdollisuudet löytyvät alueen suurten yritysten ohella pk-yritysten aktivoinnista ja ennen kaikkea uusien yritysten sijoittumisesta alueelle.

Turun seudun erityispiirteet ja erottavat kilpailukykytekijät kuten korkeakoulujen osaamispohja sekä vahvat teollisuudenalat ovat edelleen vahvana perustana työllemme. Kasvun elementtejä haetaan niin näistä kuin myös täysin uusista avauksista ja teollisuuden uudistumisesta. Toimintamme on jaettu vastuualueisiin: toimintaympäristöjen kehittäminen, kasvupalvelut, invest in houkuttelu, ennakointi- ja tiedolla johtaminen, startup hub, markkinointi- ja viestintä sekä hallinto.

Toimitusjohtajan katsaus vuoden 2027 talousarvioon ja vuosien 2028–2030 taloussuunnitelmaan

Vuoden 2027 talousarvio pohjautuu vuonna 2026 tehtyihin rakennemuutoksiin, sopeuttamistyöhön ja kevennettyyn organisaatioon. Talous on tarkoitus vakauttaa, mutta kuntien palvelurakenteiden muutokset ja seudun elinkeinoyhteistyön muoto ja rahoituksen määrä tulevaisuudessa vaikuttavat vahvasti toimintaympäristöömme ja talouteemme. Siksi vuosi 2027 näyttää vielä syyskuussa epävarmalle. Neuvottelut elinkeinoyhteistyön seudullisesta mallista, sekä sen rahoituksesta ovat edelleen kesken. Myös päätöksentekoaikataulu on epävarma.

Rohkeus kasvaa -strategia ohjaa toimintaa suunnittelukaudella. Tavoitteena on kohdistaa resurssit yhä vaikuttavampaan ja skaalautuvaan työhön elinvoiman, investointien, TKI-aktiivisuuden ja alueen tietopohjan vahvistamiseksi. Suunnittelukaudella keskeistä on myös se, että seudun osaaminen kytkeytyy EU:n muuttuvaan rahoituspohjaan ja seuraavan rahoituskauden

rahoituksen mahdollisimman tehokkaaseen ja vaikuttavaan hyödyntämiseen.

Henkilöstöresurssit kohdentuvat aiempaa suuremmassa määrin suoraan asiakas- ja sidosryhmätyöhön ja projektirahoituksen osuutta on suuniteltu hallitusti kasvatettavan. Projektikumppanuuksissa painotamme strategisia tavoitteita, vaikuttavuutta ja kustannustehokkuutta erityisesti yhteistyön kautta mm. muiden elinkeinoyhtiöiden kanssa.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Toimintaympäristön kehittyminen *(mittaristoa tarkennettu 2027 alkaen)*

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Alueelle sijoittuneet yritykset kpl		15	15	15	15	15
Uusia startupyrityksiä kpl		25	30	35	40	50
Yritysasiakasaktiviteetit kpl, Asiakastyön kokonaisvolyymi – pl. tapahtumat		vertailukelpoista dataa ei ole käytettävissä	3500	3500	3500	3500
Yrityksille BTKU:n tuella, saatava TKI- ja kasvurahoituksen määrä M€	9,3	250	80	60	60	60

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Tavoitteeseen päästään Rohkeus kasvaa -strategian toimeenpanolla ja toimintamallin uudistamisen loppuunsaattamisella. Käytännössä tämä tarkoittaa resurssien kohdentamista, vastuualuekohtaista tulosvastuuta mittareista sekä ulkoisen hankerahoituksen osuuden kasvattamista.

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisunsa ja/tai työmaansa hiilineutraaleiksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Yhtiön mahdollisuudet vaikuttaa tähän mittariin rajoittuvat lähinnä työmatkaliikenteeseen.	-	-	-	-	-	-

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Yhtiöllä ei ole suunnitelmissa mitään merkittäviä investointeja	-	-	-	-	-	-

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Suunnitellut toimenpiteet luonto- ja kiertotaloustavoitteiden osalta vuoden 2027 aikana

Forum Marinum -säätiö

Toimitusjohtaja: Ulla Teräs

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Forum Marinum vaalii ja tekee näkyväksi Turun merellistä kulttuuriperintöä sekä kehittää merellistä kaupunkitilaa ja palvelukokonaisuutta. Se tuottaa kaupunkilaisille ja matkailijoille kulttuuri-, näyttely- ja tapahtumapalveluja sekä kehittää alueen palvelu- ja elämystarjontaa. Toiminta vahvistaa merellisen Turun elinvoimaa, vetovoimaa ja kansallista profiilia.

Toimintaympäristön muutostekijät

Julkisen talouden epävarmuus korostaa toiminnan vaikuttavuuden, kumppanuuksien ja monipuolisen rahoituspohjan merkitystä. Jatkuvuuden turvaaminen pitkällä tähtäimellä edellyttää sopeutumista ja uusia ratkaisuja, joilla vahvistetaan reursseja ja varmistetaan yleishyödyllisen työn vaikuttavuus. Säätiö toteuttaa merellisen Turun strategisia tavoitteita, mutta kasvun edellytyksenä on toteuttajana palveluportfolion ja tilojen uudistaminen.

Linnanniemen kaupunkikehittäminen ja Merikorttelin uudistaminen muuttavat merkittävästi Forum Marinumin ympäristöä ja ovat mahdollisuus vahvistaa tehtävää merellisen, kaikille avoimen kaupunkitilan, kulttuurin ja elinvoiman kehittäjänä. Sigynin tulevaisuuden ratkaisu on keskeinen osa kokonaisuutta.

Alueen kansainvälisen matkailun kasvu, Tall Ships Races -ankkurisatamana toimiminen ja tulevat juhlavuodet tarjoavat merkittävää kasvupotentiaalia ympärivuotisena kansainvälisenä merellisen kulttuurin ja matkailun kohteena. Samalla matkailun ja vetovoiman suhdanteet luovat toiminnalle myös riskejä.

Itämeren tla, ilmastonmuutos ja kasvava tarve merilukutaidolle vahvistavat yhteiskunnallisen tehtävän merkitystä. Verkostojen ja kumppanuuksien avulla voidaan kasvattaa toiminnan vaikuttavuutta sekä vahvistaa asemaa merellisen tiedon, kulttuurin ja kokemusten kokoajana myös valtakunnallisesti mm. vastuumuseotehtävän kautta.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Forum Marinumin kehittäminen ja visio ”Yhdessä meren puolella” kiteytyy neljään tavoitekokonaisuuteen:

- **Merikorttelin ja Linnanniemen kehittäminen** – uudistuvat tilat, Sigyn, kaupunkitila ja uudet kumppanuudet
- **Kansainvälinen matkailu ja vetovoima** – palvelut, tapahtumat, kävijäkokemus ja kansainväliset yleisöt
- **Liiketoiminta ja taloudellinen kestävyys** – kumppanuudet, tapahtumat ja alueen joustava hyödyntäminen
- **Vaikuttavuus ja merilukutaito** – osallisuus, merensuojelu, kestävyys ja yhteiskunnallinen kädenjälki

Merikorttelin uudistamisessa tavoitteena on yhdistää museotoiminta, kaupunkitila, tapahtumat, palvelut ja kumppanuudet kokonaisuudeksi, joka vahvistaa alueen vetovoimaa ja mahdollistaa uudenlaista liiketoimintaa ympäri vuoden ja kiinnostaa myös kansainvälisesti. Forum Marinum toimii porttina mereen ja syvällisempään merisuhteeseen yhdistämällä merellistä historiaa, nykyhetkeä ja tulevaisuutta

Museolaivat, erityisesti Sigyn ja Suomen Joutsen, ovat keskeisiä vahvuuksia. Sigynin pitkän aikavälin ratkaisu, Suomen Joutsenen peruskunnostus ja sen saavutettavuuden ja kävijäkokemuksen kehittäminen vahvistavat vetovoimaa. Kruununmakasiinista kunnostetaan elämysten ja näyttelyjen paikka, kun Linnanpuomin uusi tilaohjelma mahdollistaa entistä joustavammin tapahtumat ja kumppanitoiminnan. Kokoelmien säilytysratkaisujen etsiminen on käynnissä.

Kansainvälistä matkailua ja uusia yleisöjä tavoitellaan kehittämällä palvelu- ja sisältötarjontaa tiiviissä yhteistyössä matkailutoimijoiden kanssa. Tavoitteena on vahvistaa myös toiminnan taloudellista kestävyyttä.

Monialaisen itämeritiedon ja -kokemusten foorumina tehtävä on vahvistaa yhteiskunnallista merilukutaitoa ja innostaa ihmisiä toimimaan meren puolesta. Erityisenä kohderyhmänä ovat lapset ja nuoret. Merilukutaito, kestävyys ja yhteistyö ovat läpileikkaavia tavoitteita.

Toimitusjohtajan katsaus vuoden 2027 talousarvioon ja vuosien 2028–2030 taloussuunnitelmaan

Kaupungin kanssa neuvoteltu ja 2026 allekirjoitettu uusi yhteistyösopimus mahdollistaa toiminnan suunnittelun pitkäjänteisesti. Uuden kokonaiskonseptin sisällöistä ensimmäisenä toteutuu Suomen Joutsenen kävijäkokemuksen uudistus. Toteutumisen edellytyksenä on lisärahoitus vuonna telakoinnista aiheutuneisiin lisäkuluihin sekä esteettömyys- ja saavutettavuusratkaisuihin vuonna 2027. Peruskunnostusjakso jatkuu vuoteen 2028.

Vuoden 2027 aikana käynnistyy myös Kruununmakasiinin kunnostushanke, mikäli opetus- ja kulttuuriministeriön investointituki toteutuu. Tilaohjelman ja sisältöjen uudistaminen on askel kohti vetovoimaisempaa ja taloudellisesti kestävämpää toimintamallia. Viime vuosien säästötoimien ja leikkausten aiheuttama toiminnan ja resurssien epäsuhta vaatii aktiivista huomiota toiminnan laajuuden, resurssoinnin ja rakenteiden tasolla. Museotoiminta ja kokoelmien hoito ovat yleishyödyllistä toimintaa, jonka toteuttaminen edellyttää pitkäjänteistä julkista rahoitusta. Forum Marinumin palvelusopimuksen kiinteisiin kuluihin kohdistuvaa rahoitusta on tarpeen tarkastella uudelleen lähivuosina. Keskeisiä tavoitteita ovat edelleen oman varainhankinnan ja kumppanuuksien vahvistaminen.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Säätiön suosio ja houkuttelevuus paikallisena ja valtakunnallisena matkailukohteena

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Alueen kävijämäärä/vuosi, henkilöä	223 175	250 000	260 000	325 000	325 000	270 000
Oman tuoton osuus kaikista tuotoista, %	35	40	40	42	42	42
Pääsylipputulot, 1 000 euroa	448	450	465	500	500	470
Yhteistoimintasopimus Turun kaupungin kanssa 1 000 euroa (Kh 22.11.2021 § 524)	589	720	720	720	720	720

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:
Vuoden 2027 yleisölle näkyvin sisältö on Suomen Joutsenen uudistunut kokemus, jolle perustuu arvioitu kasvu kävijämäärissä. Toteutumisen edellytyksenä on myös laivan esteettömyyden ja saavutettavuuden parantaminen.

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisunsa ja/tai työmaansa hiilineutraaleiksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Kehitetään toimintaa systemaattisesti kohti hiilineutraalia yhdessä muiden museoiden ja matkailutoimialan kanssa	Toteutui suunnitellusti	Ekokompassin mukaiset toimenpiteet	Matkailualan kriteerit (VTA + Visit Finland)			

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:
Ekokompassin käyttöönoton jälkeen lähdetään mukaan Sustainable Travel Finland (STF) -kehittämisohjelmaan.

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Kiinteistöjen energiatehokkuuden parantaminen ja säästöt käyttötaloudessa	Toteutui suunnitellusti	Energiatehokkuus osana tilakorjausinvestointeja	Energiatehokkuus osana hankesuunnittelua	Säästöt energiakustannuksissa		

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:
Kruununmakasiinin hankesuunnittelussa ja korjauksessa otetaan huomioon energiatehokkuus ja ilmastotavoitteet.

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö sitoutuu yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunnitelmaa, LUMO-ohjelmaa, metsäsuunnitelmaa, Itämerihaastetta ja kiertotalouden tiekarttaa sekä hankintastrategiaa. Yhteisö sitoutuu Turun luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen sekä resurssiviisaaseen kiertotalouteen siirtymiseen tavoitevuoteen 2029 mennessä Turun kiertotalouden tiekartan mukaisesti.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Suunnitellut toimenpiteet luonto- ja kiertotaloustavoitteiden osalta vuoden 2027 aikana
• Sustainable Travel Finland kehittämisohjelma ja STF-merkki • Toimenpidesuunnitelma tuotteiden ja palvelujen kehittämiseksi. • Yhteistyö Itämerihaasteen toimenpidesuunnitelman toteutuksessa jatkuu. • Merilukutaidon edistäminen ja museoiden valtakunnallisen tulevaisuusperintöverkoston kehittämiseen osallistuminen

Kaarea Oy

Toimitusjohtaja: Miika Markkanen

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Yhtiön toimialana on ruoka-, siivous- ja kiinteistön hoito- ja kunnossapitopalveluiden tuottaminen, sekä näiden palveluiden toteuttamiseen liittyvä suunnittelu ja konsultointi; ruokatuotteiden valmistus, varastoiminen, välittäminen ja kuljettaminen; kiinteistöjen siivous, hoito, huolto, valvonta, vartiointi ja turvallisuuspalvelut sekä kiinteistöihin liittyvien laitteiden ja järjestelmien asentaminen, huolto ja korjaus. Yhtiö voi myös ostaa, myydä ja omistaa kiinteistöjä sekä osakkeita ja muita arvopapereita. Yhtiön tarkoituksena on toimia omistajiensa sidosyksikkönä julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetussa laissa (1397/2016) tarkoitetuin tavoin. Yhtiö toimii liiketaloudellisin periaattein.

Toimintaympäristön muutostekijät

Asiakasomistajien kustannuspaineet vaikuttavat yhtiön liiketoimintaympäristöön.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Yhtiö jatkaa kehittämistyötä yhtenäistääkseen ja parantaakseen organisaation toimintoja mm. strategian jalkauttamisen avulla. Toimintaa kehitetään muun muassa tuottavuus- ja hiilijalanjälkimittaristojen tulosten pohjalta sekä huomioiden lainsäädännön edellytykset. Yhtiön toiminta perustuu osakkaiden väliseen sopimukseen ja omistajapolitiikkaan.

Toimitusjohtajan katsaus vuoden 2027 talousarvioon ja vuosien 2028–2030 taloussuunnitelmaan

Yhtiön liiketoiminnan on arvioitu jatkuvan melko vakaana ja yleisen kustannuskehityksen säilyvän maltillisena. Aiemmin toteutunut kustannustason nousu on kuitenkin ollut voimakkaampaa kuin mitä vuodelle 2027 esitettävissä hinnankorotuksissa voidaan huomioida. Talousarvioon vaikuttaa myös vuoden 2026 syyskuun lopulla päättyvä TYKS Kantasairaalan alueen henkilöstöravintoloiden ja kahviloiden liiketoiminta. Nyt laadittu talousarvio vuodelle 2027 sekä vuosien 2028–2030 taloussuunnitelma sisältää yhtiössä toistaiseksi jatkuvan liiketoiminnan.

Suunnitellut investoinnit ovat pääasiassa korvausinvestointeja palvelutason toteuttamisen turvaamiseksi. Yhtiön eri toimialojen suunnitellut investoinnit tukevat yhteisiä ilmastotavoitteita.

Hankintalain uudistus ei aiheuta toimenpiteitä yhtiön omistajarakenteeseen. Paraisten kaupungin omistus tulisi nostaa hankintalain edellyttämään 10 %:n tasoon.

Osakkuusyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Liikevaihto kasvaa ja yhtiön sisäisen toiminnan tuottavuus paranee

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Yhtiö saa uutta liikevaihtoa uusista asiakkaista. Liikevaihto, 1 000 euroa	71 400	67 698	61 198	62 388	63 574	64 750
Liikevoitto on maltillinen. Liikevoitto, 1 000 euroa	1 930	1 670	728	829	941	1 012

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Yhtiön tavoitteena on palvella omistaja-asiakkaitaan kustannustehokkaasti ja tuottaa lisäarvoa. Yhtiön palveluita markkinoidaan aktiivisesti nykyisille omistajille.

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisunsa ja/tai työmaansa hiilineutraaleiksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Yhtiön liikkumisratkaisuja kehitetään hiilineutraalimmiksi	Liikkumisratkaisut kehitetty hiilineutraaleiksi	Liikkumisratkaisut kehitetty hiilineutraaleiksi	Liikkumisratkaisut kehitetty hiilineutraaleiksi	Liikkumisratkaisut kehitetty hiilineutraaleiksi	Liikkumisratkaisut kehitetty hiilineutraaleiksi	Liikkumisratkaisut kehitetty hiilineutraaleiksi
Yhtiö käyttää uusiutuvaa, vähähiilistä ja biopohjaista polttoaineitta	Käyttöä on jatkettu	Jatketaan käyttöä	Jatketaan käyttöä	Jatketaan käyttöä	Jatketaan käyttöä	Jatketaan käyttöä
Sähköisten ajoneuvojen osuus kaikista ajoneuvoista, %	19	26	36	43	50	50

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Yhtiö uusii autokantaa tulevina vuosina hiilineutraaleilla vaihtoehdoilla, mikäli niitä on saatavissa. Yhtiö käyttää tuotantoajoneuvoissa uusiutuvaa biodieseliä, jolloin kierrätetään maapallolla olemassa olevaa hiilidioksidia, ja jonka myötä ei tuoteta lisää hiilidioksidia. Henkilöstöä opastetaan ekologiseen liikkumiseen huomioiden mm. ajotavat ja tyhjäkäynnin välttäminen.

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Veden kulutuksen vähentäminen	Korvausinvestoinneilla on päästy vähemmän vettä kuluttaviin ratkaisuihin	Korvausinvestoinneilla päästään vähemmän vettä kuluttaviin ratkaisuihin	Korvausinvestoinneilla päästään vähemmän vettä kuluttaviin ratkaisuihin	Korvausinvestoinneilla päästään vähemmän vettä kuluttaviin ratkaisuihin	Korvausinvestoinneilla päästään vähemmän vettä kuluttaviin ratkaisuihin	Korvausinvestoinneilla päästään vähemmän vettä kuluttaviin ratkaisuihin
Ilmastonmuutoksen hillintä	Korvausinvestoinneilla on päästy vähemmän energiaa kuluttaviin ratkaisuihin	Korvausinvestoinneilla päästään vähemmän energiaa kuluttaviin ratkaisuihin	Korvausinvestoinneilla päästään vähemmän energiaa kuluttaviin ratkaisuihin	Korvausinvestoinneilla päästään vähemmän energiaa kuluttaviin ratkaisuihin	Korvausinvestoinneilla päästään vähemmän energiaa kuluttaviin ratkaisuihin	Korvausinvestoinneilla päästään vähemmän energiaa kuluttaviin ratkaisuihin
Hiilijalanjäljen pienentäminen. Toteutetaan konsernin tavoitteita tukevaa päästövähennyssuunnitelmaa.	Toimintaa on kehitetty toimialakohtaisten hiilijalanjälki mittaristojen pohjalta	Kehitetään toimintaa toimialakohtaisten hiilijalanjälki mittariston pohjalta	Kehitetään toimintaa toimialakohtaisten hiilijalanjälki mittariston pohjalta	Kehitetään toimintaa toimialakohtaisten hiilijalanjälki mittariston pohjalta	Kehitetään toimintaa toimialakohtaisten hiilijalanjälki mittariston pohjalta	Kehitetään toimintaa toimialakohtaisten hiilijalanjälki mittariston pohjalta

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Korvausinvestointien kilpailuttamiskriteereissä huomioidaan ympäristönäkökohdat. Toimialakohtaisen hiilijalanjälkiseurannan pohjalta tehdään toimenpiteitä hiilijalanjäljen pienentämiseksi.

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö sitoutuu yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunnitelmaa, LUMO-ohjelmaa, metsäsuunnitelmaa, Itämerihaastetta ja kiertotalouden tiekarttaa sekä hankintastrategiaa.

Yhteisö sitoutuu Turun luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen sekä resurssiviisaaseen kiertotalouteen siirtymiseen tavoitevuoteen 2029 mennessä Turun kiertotalouden tiekartan mukaisesti.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Suunnitellut toimenpiteet luonto- ja kiertotaloustavoitteiden osalta vuoden 2027 aikana

- Ekokompassi-ympäristösertifikaatti on voimassa.
- Yhtiö on liittynyt Portaat luomuun-ohjelmaan ja käytetään luomuna rasvatonta maitoa ja hiutaleita sekä pienissä määrissä muita luomutuotteita. Luomun käyttö säilyy portaalla 3 (=> luomua käytetään 5–10 %). Portaat luomuun -ohjelma on käytössä Turun koulujen ja päiväkotien ruokapalveluissa.
- Turun kouluissa ja päiväkodeissa sekaruokalistan aterian hiilidioksidipäästöjen keskiarvo pysyy samalla tai alemmalla tasolla kuin vuosina 2024–2025 on toteutunut. Tavoitteena naudanlihan vähentäminen sekaruokalistalta myös muiden asiakkuuksien osalta ja siten sekaruoan hiilidioksidipäästöjen vähentäminen. Kasvisruokien kehittämistä jatketaan.
- Ruokahävikkiä kirjataan kaikissa ruokapalvelun toimipaikoissa ja kirjaamisen käytäntöjä käydään läpi säännöllisesti. Keittiöissä myydään ylijäämäruokaa ruokailun jälkeen ja hävikkiruokaa lahjoitetaan yhteistyötahoille. Ruokahävikin määrä (tuotanto- ja linjastohävikki) valmistetun ruoan määrästä on enintään 8 %:a.
- Yhtiö käyttää tuotantoajoneuvoissa uusiutuvaa biodieseliä, jolloin kierrätetään maapallolla olemassa olevaa hiilidioksidia, ja jonka myötä ei tuoteta lisää hiilidioksidia. Täyssähköautojen osuuden lisääminen: Yhtiössä on laadittu tuotantoajoneuvojen investointiohjelma, joka toteutuessaan kasvattaa vuosittain sähköautojen määrää.
- Kaurakadun sekä Fiskarsinkadun lajittelualueen käyttöä jatketaan. Yhtiö jatkaa yhteistyötä jätealan toimiajan kanssa eri jätelajikkeiden oikeanlaiseen hyödyntämiseen tai jatkokäsittelyyn. Pidempiaikaisten työkohteiden jätehuolto toteutetaan suoraan kohteeseen toimitetuilla kannellisilla vaihtolavoilla työssä syntyvien lajikkeiden mukaisesti. Pienet erät kuljetetaan Kaurakadun tai Fiskarsinkadun lajittelualueille. Kiertotalouskeskittymää Kaurakadulla Tilapalvelukeskuksen hallinnoimalla kiinteistöllä jatketaan. Yli vuoden varastoidut tuotteet pyritään myymään Kiertonetissä tai lahjoitetaan kierrätyskeskuksille. Jatkokäyttöön kelpaamattomat tuotteet lajitellaan laadun mukaisille kierrätyslavoille. Yhtiön omaa sekä ulkopuolisten palveluntuottajien henkilöstöä ohjeistetaan noudattamaan lajitteluohjeita rakennusjätteen määrän minimoimiseksi sekä kierrätyksen edistämiseksi.
- Kiillon pesuainepakkausten kierrättämistä Kantasairaalan potilaskeittiössä jatketaan. Puhtauspalveluissa käytössä olevaa paikallista pesuainepullojen kierrätystä jatketaan. Puhtauspalveluissa jatketaan ympäristömerkittyjen puhdistusaineiden käyttöä. Puhtauspalveluissa puhdistusaineiden kohdekohtainen varastokirjanpito pesuaineiden oikean annostelun varmistamiseksi ja seuraamiseksi on käytössä. Lisäksi seurataan puhdistusaineiden kulutusta liikakäytön estämiseksi.
- Puhtauspalveluissa jatketaan laikkojen käyttöä, jotka vähentävät veden käyttöä ja työ voidaan suorittaa ilman kemikaaleja.
- Korvausinvestointien kilpailuttamiskriteereissä huomioidaan ympäristönäkökohdat.
- Kiertonetissä myydään tarpeettomia ajoneuvoja, koneita ja laitteita. Hankintoja tehdään käytettyinä mahdollisuuksien mukaan.

KOy Turun Monitoimitilat

Toimitusjohtaja: Seppo Saaristo

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Yhtiön toimialana on kiinteistöhallinto ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus on toimia Turun kaupungin uusien tilahankkeiden toteuttajana. Turun kaupungin toimitilojen rakennuttaminen toimii pääosin yhtiön rakennuttamispalveluiden tuottajana ja tarvittavin osin yhtiö ostaa rakennuttamiseen liittyviä palveluita myös markkinoilta. Yhtiön toteuttamisvastuulle on tällä hetkellä osoitettu merkittävä määrä samanaikaisesti käynnissä olevia koulujen ja monitoimitalojen rakennushankkeita.

Toimintaympäristön muutostekijät

Markkinaympäristöä leimaa elokuussa 2026 edelleen varovainen talouskasvu ja geopoliittinen epävarmuus. EKP:n ohjauskorko on tällä hetkellä 2,40 %, ja korkomarkkinoiden odotukset viittaavat siihen, että korot pysyvät lähivuosina maltillisella tasolla. Inflaation euroalueella ennustetaan hidastuvan noin 2 prosentin tavoitetason tuntumaan vuoteen 2028 mennessä, mikä tukee korkotason vakautta. Euroalueen talouskasvun arvioidaan vahvistuvan asteittain vuonna 2027, mutta näkymiin liittyy edelleen epävarmuutta erityisesti energiamarkkinoiden ja kansainvälisen geopoliittisen tilanteen vuoksi.

Suomen rakentamisen suhdannetilanne on vuoden 2026 aikana kääntynyt hitaasti kasvuun usean heikon vuoden jälkeen. Kasvun vetureina toimivat erityisesti julkiset investoinnit, puolustushallinnon hankkeet, datakeskusrakentaminen sekä infrastruktuuri- ja energiainvestoinnit. Asuntorakentaminen on edelleen historiallisesti matalalla tasolla, mutta sen ennakoidaan elpyvän asteittain vuoden 2027 aikana. Rakennusalan kokonaiskasvun odotetaan kiihtyvän vuonna 2027, vaikka markkinoiden kehitys on edelleen toimialoittain eriytynyttä.

Rakennuskustannusten nousu on pysynyt kohtuullisena verrattuna vuosien 2022–2024 voimakkaisiin kustannusmuutoksiin. Tilastokeskuksen mukaan rakennuskustannusindeksi oli kesäkuussa 2026 noin 2,5 % korkeammalla tasolla kuin vuotta aiemmin. Kustannuspaineita aiheuttavat erityisesti energiaan, infrahankkeisiin ja eräisiin materiaaleihin liittyvät hinnanmuutokset, mutta yleinen kustannuskehitys on edelleen hallittavaa. Maltillinen inflaatio tukee kustannusten ennakoitavuutta myös vuonna 2027.

Yhtiön toimintaympäristön kannalta markkinatilanne on edelleen pääosin suotuisa hankkeiden kilpailuttamiselle. Rakennusalan kapasiteettia on hyvin saatavilla, tarjoushalukkuus on säilynyt hyvänä ja urakkahinnoissa ei ole nähtävissä merkittäviä nousupaineita. Julkiset toimitilahankkeet kiinnostavat urakoitsijoita, mikä parantaa kilpailun toimivuutta. Epävarmuutta tulevaisuuden näkymiin tuovat kuitenkin kansainväliset kriisit, energian hintakehitys, mahdolliset muutokset korkotasossa sekä maailmantalouden kasvun hidastuminen. Toisaalta rakentamisen asteittainen elpyminen vuoden 2027 aikana voi vähitellen vähentää markkinoiden kilpailupainetta ja nostaa urakkahintoja erityisesti kasvukeskuksissa.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Tulevaisuudessa yhtiöllä tulee olemaan nykyistä laajempi vastuu kohteidensa ylläpidon johtamisesta ja ylläpitopalveluiden hankinnasta. Yhtiön tulee pysyä tietoisena rakennusten kunnosta ja toteuttaa elinkaaren aikana oikea-aikaisia korjauksia, jotta yhtiön kohteisiin ei pääse muodostumaan ongelmallista korjausvelkatilannetta. Yhtiön toiminnassa keskitytään lyhyellä aikavälillä merkittävään rakennuttamisen määrään, rakennushankkeiden elinkaaritaloudellisuuteen ja yhtiön hallinnon kehittämiseen. Pidemmän aikavälin suunnittelussa yhtiö valmistautuu ottamaan vastuuta kohteidensa ylläpidon johtamisesta ja ylläpitopalveluiden hankinnasta sekä luomaan tähän tarvittavat strategiat, prosessit, toimintatavat ja organisaation.

Toimitusjohtajan katsaus vuoden 2027 talousarvioon ja vuosien 2028–2030 taloussuunnitelmaan

Yhtiö investoi lähivuosina koulu- ja monitoimitalohankkeisiin yli 250 miljoonaa euroa kasvavalla trendillä. Yhtiön kuluista merkittävä osuus koostuu investointien lisäksi rahoituskuluista ja yhtiö panostaakin investointien ja rahoituskulujen ennustamisen tarkkuuteen. Yhtiö on vahvasti sitoutunut sille asetettuihin ilmastotavoitteisiin ja niiden toteutumista seurataan hankkeissa ja yhtiön toiminnassa jatkuvasti. Yhtiön taloudellisissa tunnusluvuissa heijastuu vahvasti suuret investoinnit luottolimiitillä ja pääomalainoilla.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Investointikohteiden eteneminen ja hankkeiden vuosittainen menoennuste, milj. euroa.

Arviointikriteerit tai mittarit	Hankesuunnitelman hyväksytty kokonaiskustannus	Päivitetty arvio hankkeen kokonaiskustannuksesta	Rakentamiskustannukset per br-m2, euroa	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Karhunaukion monitoimitalo	48,0	38,0	3 030	0	1,3	13,7	20,4	2,7	0
Jäkärlän koulu ja päiväkoti	20,1	18,8	3 252	10	8,8	0	0	0	0
St.Olofsskolan	35,9	33,0	3 407	0,4	6,2	16,2	10,2	0	0
Linnakaupungin monitoimitalo	63,1	59,5	3 909	1,7	17,2	29,2	11,5	0	0
Lyseo	49,0	39,0	3 230	0	2,0	20,8	16,2	0	0
Luolavuori	35,9	35,9	3 725	0	1,3	17,4	17,2	0	0
Museon kokoelmakeskus	44,5	44,5	3 001	0	1,1	14,6	21,6	7,2	0
Ypsilonin muutostyöt ja p-alue		1,1			1,1				
Yhteensä:	296,5	269,8		12,1	39,0	111,8	97,1	9,9	0
Kaikkien hankkeiden valmiusaste, %				4 %	19 %	60 %	96 %	100 %	

Huomioita:

Luvut eivät sisällä rahoituskuluja eikä yhtiön muita kuluja, ainoastaan uudisinvestoinnit.

Tavoite: Käyttöönotettujen kohteiden tilinpäätösseuranta, eur

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Syvälahden monitoimitalo	537 916	645 000	655 000	665 000	675 000	685 000
Yli-Maarian monitoimitalo	316 104	410 000	420 000	430 000	440 000	450 000
Jäkärlän koulu	0	456 950	465 000	475 000	485 000	495 000

Selitys poikkeamista:

- Luvut sisältävät vain yhtiön vastuulla olevat pääomalainojen korkokulut sekä kiinteistöveron, vakuutukset, maanvuokrat ja poikkeuksina jotain pieniä asioita ja korjauksia.
- Eli kaikki ylläpito- ja käyttökulut menevät tällä hetkellä Tilapalveluiden kunnossapidolle ja/tai käyttäjälle eivätkä näy ollenkaan näissä luvuissa. Kun yhtiö ottaa kohteiden ylläpidon vastuulleen niin luvut tulevat muuttumaan ylläpitokulujen osalta ylöspäin.
- Talousarviossa 2026 varauduttiin liikuntasalin akustiikan korjauksiin, joita ei toteutettu.

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä

Tavoite: Yhteisön uudishankkeissa noudatetaan Green Deal-sopimusta työmaiden osalta sekä uudishankkeet suunnitellaan EU-taksonomian ja YL-ympäristöluokituksen neljän tähden vaatimukset täyttäviksi. Hankkeissa laaditaan toiminnanvarmistussuunnitelma, jolla varmistetaan talotekniikan energiatehokas ja suunnitellun mukainen toiminta rakennuksen käytön alkaessa.

Arviointikriteerit tai mittarit	YL-luokitus neljä tähteä	EU-taksonomian mukaisuus	Green Deal käytössä	Toiminnanvarmistus-suunnitelma
Syvälahden koulu (valm. 2018)	Ei	Ei	Ei	Ei
Yli-Maarian Ypsilon (valm. 2018)	Ei	Ei	Ei	Ei
Karhunaukion monitoimitalo	Tulossa / 2027	Tulossa / 2027	Tulossa / 2027	Tulossa / 2027
Jäkärlän koulu ja päiväkoti	**Kyllä / 2026**	**Kyllä / 2025**	**Kyllä / 2025**	**Kyllä / 2025**
St. Olofsskolan	**Kyllä / 2026**	**Kyllä / 2026**	**Kyllä / 2026**	**Kyllä / 2026**
Linnakaupungin monitoimitalo	**Kyllä / 2026**	**Kyllä / 2026**	**Kyllä / 2026**	**Kyllä / 2026**
Lyseo	Tulossa / 2027	Tulossa / 2027	Tulossa / 2027	Tulossa / 2027
Luolavuori	Tulossa / 2027	Tulossa / 2027	Tulossa / 2027	Tulossa / 2027
Museon kokoelmakeskus ja päätearkisto	Tulossa / 2027	Tulossa / 2027	Tulossa / 2027	Tulossa / 2027

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit	Taksonomian mukainen arviointi on tehty Kyllä/Ei	Taksonomian vaatimukset täyttyvät Kyllä/Ei
Karhunaukion monitoimitalo	Tulossa / 2027	
Jäkärlän koulu ja päiväkoti	**Kyllä / 2025**	**Kyllä**
St. Olofsskolan	**Kyllä / 2026**	**Kyllä**
Linnakaupungin monitoimitalo	**Kyllä / 2026**	**Kyllä**
Lyseo	Tulossa / 2027	
Luolavuori	Tulossa / 2027	
Museon kokoelmakeskus ja päätearkisto	Tulossa / 2027	

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Suunnitellut toimenpiteet luonto- ja kiertotaloustavoitteiden osalta vuoden 2027 aikana
Luontotavoitteet: - Teetetään valittuun hankkeeseen luontoselvitys, jonka pohjalta pyritään valikoimaan konkreettisia toimenpiteitä luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseksi tai luontokadon ehkäisemiseksi. Kiertotaloustavoitteet: - Suunnittelussa olevissa hankkeissa selvitetään mahdollisuus parantaa jätteiden kierrätystä kiinteistön käytön aikana esimerkiksi varaamalla tilat toimivaan ja riittävän laajaan jätteiden kierrätykseen. - Pyritään rakentamisen aikana käyttämään myös kierrätetystä materiaalista valmistettuja tai kierrätettyjä rakennusosia.

Kulttuuriranta Oy

Toimitusjohtaja: Arto Valkama

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Yhtiön toimialana on yleishyödyllisellä tavalla ylläpitää ja harjoittaa teatteri- ja musiikkitoimintaa Turun kaupungissa. Yhtiö voi harjoittaa kahvila-, ravintola-, catering-, tapahtuma-, konsertti-, kokous- ja kongressipalveluliiketoimintaa sekä tila- ja vuokraustoimintaa. Yhtiö voi myydä edellä mainittuihin toimintoihin liittyviä tukipalveluita.

Toimintaympäristön muutostekijät

Vuosi 2027 on ensimmäinen kokonainen vuosi, kun yhtiö operoi myös musiikkitalo Fuugaa. Yleisen taloustilanteen mahdollinen paraneminen voi vaikuttaa yhtiön toimintaan positiivisesti sekä kuluttaja- että yritysmyynnissä.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Fuugan käyttöönotto leimaa vuoden 2027 toimintaa. Seuraamme tarkasti taloudellisten ja toiminnallisten mittareiden toteumista vuoden aikana ja hyödynnämme tietoa vuosien 2028–2030 taloussuunnittelussa. Uuden toiminnan käynnistymisen myötä tulee varmasti yllätyksiä, joita ei ole valmistelussa osattu huomioida. Vuoden 2027 toiminnassa keskeistä on myös ravintolatoiminnan laajentuminen. Fuugan uusien ravintoloiden myötä teatteritalon Viides näyttämö -ravintolan konsepti tullaan päivittämään. Teatteritoiminnan osalta keskeistä on korkean taiteellisen tason ylläpitäminen sekä toimintavarmuuden kehittäminen. Koko yhtiön osalta toimintaa kehitetään vuonna 2026 päivitetyn strategian mukaan.

Toimitusjohtajan katsaus vuoden 2027 talousarvioon ja vuosien 2028–2030 taloussuunnitelmaan

Musiikkitalo avautuu lokakuussa 2026, ja siihen liittyvät talousluvut perustuvat huolelliseen laskentaan. Uuden toiminnan arviointi etukäteen on kuitenkin haastavaa, mikä koskee myös musiikkitalon suunnitelmavuosia. Luotettavampaa tietoa talouden rakenteesta ja tavoitteenasetannasta saadaan vasta toiminnan käynnistyttyä. Teatteritoiminnan osalta taloudellinen yhtälö on haastava: kustannusten nousu (etenkin palkkojen yleiskorotukset) yhdistettynä julkisen tuen viimevuotisiin leikkauksiin. Talousarviovuodelle ja taloussuunnitelmavuosille on varauduttava lipunhintojen nostoon. Silti paine onnistua myynnissä on voimakas, ja on vaara, että myyntipaine osaltaan vaikuttaa taiteelliseen sisältöön. Kokonaisuuden osalta vuoden 2027 aikana ja jälkeen nähdään myös toimintojen synergiahyödyt ja tarvittaessa organisoidaan toimintoja uudelleen.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Pitkän aikavälin taloudellinen tasapaino

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Tilikauden tulos ennen tilinpäätössiirtoja, 1 000 euroa	-489	0	0	0	0	0

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Tavoite: Ulkoisen rahoituksen kasvattaminen ja vaikuttavuuden lisääminen

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Kaupunginteatterin omien tuottojen kehittyminen, 1 000 euroa	6 104	5 000	5 700	5 800	5 900	6 000
Musiikkitalon omien tuottojen kehittyminen, 1000 euroa		800	4 900	5 000	5 100	5 200

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Tapahtuma- ja tilamyynnin kehittäminen, tehokas kuluttajamyynti ja markkinointi, hyvin konseptoitu ravintolatoiminta, kiinnostavat sisällöt sekä teatteri- että musiikkitoiminnassa. Hintojen korotus vähintään kustannustason nousun suhteessa.

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisunsa ja/tai työmaansa hiilineutraaleiksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Fölilipun käytön tehostaminen, mittarina käyttöaste tehdyt fölimatkat/katsoja-määrä, %	13	15	18	19	20	21

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Fölilipun käytön nousu edellyttää linja-autoliikenteen paluuta Itäiselle rantakadulle.

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö sitoutuu yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunnitelmaa, LUMO-ohjelmaa, metsäsuunnitelmaa, Itämerihaastetta ja kiertotalouden tiekarttaa sekä hankintastrategiaa. Yhteisö sitoutuu Turun luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen sekä resurssiviisaaseen kiertotalouteen siirtymiseen tavoitevuoteen 2029 mennessä Turun kiertotalouden tiekartan mukaisesti.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Suunnitellut toimenpiteet luonto- ja kiertotaloustavoitteiden osalta vuoden 2027 aikana
Jatketaan voimassa olevan ympäristöohjelman toteuttamista ohjelman tavoitteiden mukaan.

Kuntec Oy

Toimitusjohtaja: Janne Alkki

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Yhtiön toimialana on maa- ja vesirakennustöiden, kadunrakentamistöiden, viherrakentamistöiden, metsänhoitotöiden, liikunta- ja leikkipaikkarakentamistöiden ja projektinjohtourakoinnin sekä näihin liittyvien kuljetus-, rakennus-, ylläpito- ja muiden töiden suorittaminen, suunnittelu ja konsultointi sekä toimialaan liittyvien tuotteiden valmistus ja myynti. Yhtiö voi lisäksi ostaa, myydä ja omistaa kiinteistöjä ja osakkeita sekä vuokrata kiinteistöjä ja huonetiloja.

Yhtiön toiminnan pääasiallisena tarkoituksena on sille osoitetulla toimialueella rakentaa, ylläpitää ja kehittää kaupunkiympäristöä siten, että se on turvallinen, toimiva ja viihtyisä kaupunkilaisille ja kaupungissa vieraileville. Yhtiö huolehtii vastuulleen osoitetusta kaupunki-infrasta ja viheralueista sekä tuottaa kustannustehokkaita ja laadukkaita kunnossapito- ja rakentamispalveluja omistaja-asiakkaidensa tarpeisiin. Tavoitteena on pitää kaupunkiympäristö korkealaatuisena käyntikorttina kaikille sen käyttäjille.

Toimintaympäristön muutostekijät

Yhtiön toimintaympäristöä muokkaavat erityisesti julkisen talouden realiteetit, omistajaohjauksen linjaukset, yhtiön toimintaan liittyvän sääntelyn muutokset, ilmastonmuutokseen sopeutumisen edellytykset, vihreä siirtymä, digitalisaatio, osaavan työvoiman saatavuus sekä kasvavat vaatimukset kaupunkiympäristön laadulle, turvallisuudelle ja toimintavarmuudelle.

Tehtävässä menestyminen edellyttää yhtiöltä ennakoivaa suunnittelua ja toimintaa, tehokkuuden jatkuvaa parantamista, osaavan henkilöstön saatavuuden turvaamista sekä kykyä hyödyntää digitalisaation, vihreän siirtymän ja kaupunkikehityksen tarjoamat mahdollisuudet omistajien tavoitteita tukevalla tavalla.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Kehitämme edelleen yhtiön sidosyksikkötoimintaa avoimesti yhdessä omistaja- ja tilaajaorganisaatioiden kanssa. Säännöllisellä vuorovaikutuksella ja tiiviillä yhteistyöllä varmistetaan sopimuskokonaisuuksien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden seuranta ja toteutuminen.

Toiminnan tehostamiseksi jatkamme edelleen sisäisten ydinprosessiemme terävöittämistä ja siten toiminnan tehokkuuden parantamista omistajien palvelutarpeiden, kustannustietoisuuden ja laatuodotusten täyttämiseksi.

Tilikaudella 2025 käynnistetty yhtiön strategian terävöittäminen kaudelle 2026–2030 saatetaan valmiiksi tilikauden 2026 aikana omistajien strategiset tavoitteet ja painopisteet sekä omistajapoliittiset linjaukset huomioiden.

Toimitusjohtajan katsaus vuoden 2027 talousarvioon ja vuosien 2028–2030 taloussuunnitelmaan

Vuoden 2027 talousarvio ja vuosien 2028–2030 taloussuunnitelma perustuvat kannattavuuden ja tuottavuuden parantamisen sekä toimintaympäristön muutoksiin varautumisen tavoitteisiin. Suunnittelukaudella painopisteitä ovat vanhenevan kaluston hallittu uudistaminen ja vähäpäästöistäminen, osaavan henkilöstön saatavuuden ja sitoutumisen vahvistaminen sekä palvelutuotannon laadun ja vaikuttavuuden jatkuva kehittäminen.

Omistajien kanssa sovitun tulostavoitteen mukaisesti yhtiöllä ei ole varsinaista kasvuhakuisuutta. Suunnittelukauden talouden suunnittelussa on kuitenkin huomioitava kaluston uudistamisesta johtuva merkittävä investointitarve. Vanhentuvan kaluston nykyaikaistaminen edellyttää yhtiöltä merkittävää investointikyvykkyyttä sekä kykyä suoriutua investointien edellyttämästä rahoitusvastuusta.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Omistajien puitesopimusten tilauskannan ulkopuolinen liikevaihto pysyy alle 5 % ja yhtiön sisäisen toiminnan tuottavuus paranee

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Liikevaihto, 1 000 euroa	9 311	9 200	9 700	10 200	10 700	11 200
Liikevaihto kasvaa verrattuna edelliseen tilinpäätökseen, %	0,6	-1,2	5,4	5,2	4,9	4,7
Liikevoitto, 1 000 euroa	305	184	254	315	368	467
Ulkopuolinen liikevaihto, 1 000 euroa	380	400	400	400	400	400
Ulkopuolinen liikevaihto, %	4,08	4,35	4,12	3,92	3,74	3,57

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:
Omistaja-asiakkaiden ilmasto- ja palvelutavoitteiden edellyttämä kaluston uudistamistarve vaatii yhtiön talouden vahvistamista riittävän käyttökatteen ja kassavirran varmistamiseksi sekä vakavaraisuuden säilyttämiseksi. Investointien aiheuttamat kasvavat rahoitusvastuut ja poistot katetaan toiminnan kannattavuutta ja tehokkuutta parantamalla.

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisunsa ja/tai työmaansa hiilineutraaleiksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Käytettävien polttoaineiden muuttaminen uusiutuviksi polttoaineiksi, %	95	95	98	99	100	100
Sähkökäyttöisen kaluston ja ilmastoystävällisen materiaalin osuuden kasvattaminen, %	7	10	40	75	100	100

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:
Yhtiön käyttämät polttoaineet ovat jo pääosin uusiutuvia ja kaluston uudistamisella mahdollistetaan sen käyttöasteen kasvattaminen sekä päästöluokitusten parantaminen tavoitteen mukaisesti. Sähkökäyttöistä kalustoa hankitaan tarkoituksenmukaisessa laajuudessa markkinoiden tarjonta ja kustannushyötysuhde huomioiden. Ilmastoystävällisen materiaalin osuutta kasvatetaan niin ikään omistaja-asiakkaiden odotukset sekä tarkoituksenmukaisuus ja kustannushyötysuhde huomioiden.

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Vähäpäästöisemmän (päästöluokitus) kaluston hankinnat, 1 000 euroa	1 968	600	2 500	2 500	2 500	2 000

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:
Vanhentuvan kaluston uudistaminen tähtää suunnitelmalliseen ja hallittuun vähäpäästöisemmän kaluston hankintaan, mikä edellyttää suunnittelukaudella yhtiön investointikyvyn vahvistamista.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Suunnitellut toimenpiteet luonto- ja kiertotaloustavoitteiden osalta vuoden 2027 aikana
Kuntec on liittynyt Turun kaupungin ilmastojoukkueeseen keväällä 2024. Jatkamme edelleen ilmastojoukkueen toimintaa lisäämällä ilmastotietoisuutta yhtiössä sekä syventämällä yhteistyötä muiden ilmastojoukkueen jäsenten kanssa. Vähäpäästöisempää kalustoa hankitaan suunnitelman mukaisesti käytöstä poistettavien ajoneuvojen tilalle. Diesel-käyttöisten ajoneuvojen osalta on yhtiössä siirrytty uusiutuvan dieselin käyttöön. Viherylläpidon käyttöön on hankittu testikäyttöön kuuman veden käyttöön perustuva rikkakasvien torjuntakalusto, jolla pyritään luonnonmukaisempiin torjuntamenetelmiin ja välttämään kemikaalien käyttöä yleisten alueiden hoidossa. Kokemusten perusteella menetelmän laajempaa käyttöä harkitaan.

Lounais-Suomen jätehuolto Oy -konserni

Kaupungin omistus 22,46 %
Toimitusjohtaja: Jukka Heikkilä

LSJH-konserni

LSJH-konserniin kuuluvat emoyhtiö Lounais-Suomen Jätehuolto Oy (LSJH) sekä yhteisyritys Lounavoima Oy, tytäryhtiö Kiertomaa Oy ja osakkuusyhtiö Ekopartnerit Turku Oy.

Lounavoima Oy:n Salon Korvenmäessä omistama ekovoimalaitos käsittelee lounaissuomalaisten kotitalouksien kierrätyskelvottomat jätteet tuottamalla niistä sähköä ja lämpöä. Yhtiö on perustettu vuonna 2017 ja sen omistavat tasaosuuksin LSJH ja Salon Kaukolämpö Oy. Se tuottaa palveluita omistajilleen omakustannusperiaatteella.
www.lounavoima.fi

Kiertomaa Oy edistää yhdyskuntarakentamisen kiertotaloutta ja maa-ainesten kierrättämistä. Sen tärkein tavoite on maanrakentamisen resurssitehokkuuden vahvistaminen. Sidosyksikköyhtiönä se tuottaa palveluita ensisijaisesti omistajilleen. Kiertomaa on perustettu vuonna 2016. LSJH omistaa yhtiöstä 51 % ja Turun kaupunki 49 %.
www.kiertomaa.fi

Ekopartnerit Turku Oy tarjoaa markkinaehtoisia jätehuoltopalveluita, esimerkiksi jätteiden kuljetusta, vastaanottoa, hyödyntämistä, jätehuoltokartoituksia ja koulutusta elinkeinoelämälle. Vuonna 2012 perustetusta yhtiöstä LSJH:n omistusosuus on 49 % ja NG Nordic Finland Oy:n 51 %.
www.ekopartnerit.fi

Emoyhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Lounais-Suomen Jätehuolto Oy (LSJH) on kahdeksantoista kunnan omistama jätehuoltoyhtiö.

LSJH hoitaa omistajakuntiensa lakisääteiset jätehuollon palvelutehtävät osakassopimuksen, jätelainsäädännön sekä muiden määräysten ja sopimusten mukaisesti. LSJH:n toiminnan perustana on omistajien hyväksymä jätehuolto-ohjelma vuosille 2023–2028 Kohti kiertotaloutta, joka on laadittu koko yhtiön toiminta-alueelle.

LSJH järjestää seudun asukkaille, julkisille toimijoille ja muille kunnan jätehuoltovastuulla oleville toimijoille jätteiden keräys- ja vastaanottopalvelut sekä jätteiden hyötykäytön ja muun käsittelyn. LSJH tarjoaa jäteneuvontaa kunnan jätehuoltovastuulla oleville tahoille. Asukkaita ja muita toimijoita opastetaan jätteiden vähentämisessä, kestävässä kuluttamisessa ja lajittelussa sekä kustannustehokkaan jätehuollon järjestämisessä. LSJH tarjoaa myös lakisääteiset kunnan toissijaisella vastuulla järjestettävät jätehuoltopalvelut elinkeinoelämälle (TSV).

Toimintaympäristön muutostekijät

Jatkuvasti muutoksessa oleva jätelainsäädäntö aiheuttaa huolta ja epävarmuutta koko kunnallisen jätehuollon toimintakenttään. Arjen toiminnan ohella LSJH:ssa on siten aktiivisesti seurattu ja pyritty vaikuttamaan jätelaki 2:n sisältöön. LSJH jätti lausuntonsa kesäkuussa. Lausunnossa otettiin kantaa erityisesti lainsäätäjän suunnitelmiin määrätä jätteenkuljetusten kilpailutukset pakolliseksi sekä ulosmyynnin rajoittamiseen nykyisestä. Kuljetusten pakollinen kilpailutus, jonka myötä mahdollisuus jäteyhtiön oman kuljetuskaluston hankintaan poistuisi, nähdään toteutuessaan rajaavan kuntaomisteisten jäteyhtiöiden toimintamahdollisuuksia kohtuuttomasti. Muutos voisi aiheuttaa merkittävääkin kustannusten nousua, kun jäteyhtiöt olisivat pakotettuja ostamaan kuljetuspalvelut yksityisiltä markkinoilta. Ulosmyynnin rajaaminen nykyisestä 10 %:sta aiheuttaisi toteutuessaan merkittäviä ongelmia vaarantaen yhdyskuntajätehuollon toimivuutta ja resurssitehokkuutta. Ulosmyynnin piiriin kuuluvat jätehuollon palvelut ovat suureksi osaksi sellaisia, joita yksityisen sektorin toimijoilla ei ole tarjolla – jatkossa LSJH ei voisi enää tarjota kyseisiä palveluita niitä tarvitseville toimijoille. Ulosmyynnistä saaduilla tuloilla on lisäksi katettu merkittävä osa jätehuollon järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia, jotka jatkossa jäisivät asukkaiden maksettavaksi korkeampien jätemaksujen muodossa.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Lounais-Suomen Jätehuolto Oy:n strategiset päämäärät ja keskeiset tavoitteet pohjautuvat yhtiön

toimintapolitiikkaan ja strategiaan ja ne ohjaavat toiminnan suunnittelua ja toteutusta. LSJH:n hallitus hyväksyi päivitetyn strategian ja toimintapolitiikan 10.02.2026.

Strategia sisältää Toiminta-ajatuksen, Unelman ja Arvot.

- Toiminta-ajatuksemme: Järjestämme asukkaille ja omistajakunnille laadukkaat jätehuoltopalvelut resurssitehokkaasti ja ympäristövaikutukset minimoiden. Vastaamme osaltamme yhdyskuntajätehuollon kokonaisuudesta ja huoltovarmuudesta.
- Unelmamme: Kaikki tuntevat Lounais-Suomen Jätehuollon kiertotalouden edelläkävijänä.
- Arvomme: Toimintamme lähtökohtina ovat yhdenvertaisuus, luottamus ja ympäristön puhtaus. Näitä arvoja ylläpidämme ja vahvistamme kaikkien kanssa, kaikessa tekemisessämme.

LSJH:n strategiset tavoitteet:

- Järjestämme asukkaille lähellä olevat monipuoliset jätehuoltopalvelut.
- Edistämme resurssitehokuutta ja alueellista kiertotaloutta ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi.
- Säilytämme talouden tasapainon muuttuvassa toimintaympäristössä.

Toimintapolitiikka on uudistettu:

- Toimintamme tukee ympäristön, yhteiskunnan ja yhtiön vastuullista kehitystä. Toimimme vastuullisesti ja rehellisesti kaikessa yhtiön toiminnassa.
- Noudatamme kansainvälisiä ja kansallisia säädöksiä, sopimuksia ja ohjelmia.
- Arvioimme ja parannamme jatkuvasti toimintaamme.
- Kehitämme toimintaamme ennakoivasti vastaamaan muuttuviin vaatimuksiin. Teemme tätä asiakaslähtöisesti, omistajien ohjauksessa ja yhteistyössä sidosryhmien kanssa.
- Varmistamme riittävät resurssit ja osaamisen.
- Tarkkailemme jatkuvasti toiminnastamme aiheutuvia ympäristövaikutuksia. Pyrimme minimoimaan ympäristöhaitat sekä varmistamaan ympäristöhyödyt, kiertotalouden mahdollisuudet ja luonnonvarojen kestävän käytön.
- Turvaamme ihmiset, omaisuuden, tiedon, maineen ja ympäristön onnettomuuksilta, vahingoilta ja rikoksilta, jotta yrityksemme strategiset tavoitteet voivat toteutua.
- Varmistamme toimintamme jatkuvuuden järjestelmällisellä riskienhallinnalla ja varautumalla mahdollisiin häiriö- ja poikkeustilanteisiin.
- Huolehdimme, että sähköisten palveluiden ja tiedonhallinnan toteutus on lainmukaista, turvallista, tehokasta ja läpinäkyvää.
- Toteutamme hankinnat vastuullisesti, tehokkaasti ja suunnitelmallisesti.
- Varmistamme avoimen, ajantasaisen ja luotettavan tiedonkulun sekä yrityksen sisällä, että ulkoisille sidosryhmille.

Toimintapolitiikkaa syventämään ja toimintatapoja kuvaavien asiakirjojen kokonaisuutta selkiyttämään on laadittu kuusi eri kokonaisuutta kuvaavaa periaatetta: kestävä toiminta, digi ja data, viestintä, hankinnat, yritysturvallisuus ja eettisesti kestävä toiminta. Strategia, toimintapolitiikka ja niitä syventävät periaatteet ovat yhtiön julkisia asiakirjoja. Toimintapolitiikan uudistaminen ja erityisesti niitä täydentävien periaatteiden laatiminen liittyvät yhtiön toimintaa ohjaavien asiakirjakokonaisuuksien rakenteen selkiyttämiseen. Työ jatkuu toimintaa tarkentavien asiakirjojen läpikäynnillä, joissa kuvataan esimerkiksi eri tehtäväkokonaisuuksiin sisältyvät roolit, vastuut ja työtavat.

Toimitusjohtajan katsaus vuoden 2027 talousarvioon ja vuosien 2028–2030 taloussuunnitelmaan

Vuosien 2027–2030 talouden suunnittelu pohjautuu LSJH:n strategiaan, jonka yhtiön hallitus vuosittain hyväksyy. Strategia toimii pohjana toimintavuoden aikana tehtävälle toimintasuunnittelulle ja talousarvion laadinnalle. Strategian saavuttamiseen tähtäävät toimenpiteet ja niitä tukevat mittarit sisältyvät myös LSJH:n Kestävyysohjelmaan (ympäristövastuu, sosiaalinen vastuun ja hyvä hallintotapa).

Toiminnan suunnittelun lähtökohtana on tuottaa mahdollisimman laadukkaita jätehuoltopalveluita alueen asukkaille kustannustehokkaasti ja ympäristövaikutukset huomioiden. LSJH:ssa toiminnan suunnittelua tehdään pitkällä aikavälillä pitkän aikavälin Toiminta- ja investointiohjelman (PTS) muodossa. Tämänhetkinen versio suunnitelmasta vuosille 2025–2032 hyväksyttiin LSJH:n hallituksen toimesta keväällä 2025. Ohjelman avulla pyritään hallitusti toteuttamaan mm. tuleville vuosille kaavailtuja mittavia investointeja jätehuoltopalveluiden kehittämiseksi entisestään. Yhtiön hallitus tarkastelee investointiohjelmaa säännöllisesti ja hyväksyy tarkennetun suunnitelman vuosittain keväällä. Ohjelma on parhaillaan uudistettavana osana juuri käynnistynyttä strategian päivitystyötä, ja hyväksytään hallituksen toimesta valmistuttuaan keväällä 2027.

Toimintasuunnitelmien valmistuttua syksyn aikana laaditaan yhtiön alustava talousarvio ja valmistellaan jätetaksaehdotus jätehuoltolautakunnan käsittelyyn. LSJH:n hallitus hyväksyy lopullisen talousarvion vuosikellon mukaisesti joulukuussa 2026. Talousarviossa huomioidaan toimintaympäristössä, kuten lainsäädännössä, tapahtuvat muutokset. Investointisuunnitelmassa huomioidaan tarvittavat rakentamiseen ja muihin toimintoihin liittyvät kehittämistarpeet. Investoinnit

tullaan rahoittamaan mahdollisuuksien mukaan kassavaroin ja tarvittaessa ulkopuolisella rahalaitoslainalla.

Taloudellista ja toiminnallista panostusta lähivuosina vaatii erityisesti sekajätteiden siirtyminen kunnan järjestämän kuljetuksen piiriin vuodesta 2026 alkaen. Samaan aikaan jätehuoltopalveluja kehitetään kokonaisuutena siten, että toimialueen asukkailla olisi jatkossa entistäkin paremmat ja eri tilanteisiin muunneltavat jätehuoltopalvelut käytössään. Lisäksi huomioitavana on kohdassa ”Toimintaympäristön muutostekijät ” kuvatut asiat.

Vuosille 2025–2032 laadittu PTS sisältää useita investointeja jätehuoltoinfran ja -palveluiden parantamiseksi. Taloudellisesti merkittävin näistä on parhaillaan käynnissä oleva Topinpuiston alueelle rakennettava uusi lajitteluasema. Sen toteutus sai hieman takapakkia keväällä, kun hankkeen maanrakennusurakan kilpailutus päätettiin keskeyttää liian kalliiden tarjousten vuoksi. Investointi palautettiin suunnittelupöydälle tavoitteena kustannustehokkaampi toteutus. Hankkeen uudelleensuunnittelu on edennyt ja kilpailutukset jatkuvat suunnitelmien tarkennuttua. Samalla toteutetaan useita taloudelliselta arvoltaan pienempiä hankkeita eri toimipisteissä. Lisäksi vanhojen kaatopaikkojen sulkeminen on tehtävä hallitusti.

Toiminnan rahoituksen rakennetta pyritään jatkuvasti kehittämään niin, että jätehuollon peruspalvelutoiminnan kustannukset voidaan kattaa palveluiden tuottamisesta saaduilla tuloilla. Aikaisempina vuosina taksanalaiset tulot eivät ole kattaneet taksanalaisten palveluiden tuottamisesta syntyneitä kuluja, ja vajetta on katettu liitetoiminnan muilla tuloilla. Viime vuosien aikana erilliskeräyksen tehostuminen on vaikuttanut liikevaihdon rakenteeseen erityisesti sekajätteen keräyksestä ja käsittelystä saadun tulon laskiessa. Erilliskeräyksen vaikutukset talouteen nähdään luotettavasti vasta pidemmällä aikavälillä toiminnan vakiinnuttua ja asiakkaiden totuttua uusiin toimintamalleihin. Tällöin myös taloutta on helpompi sopeuttaa vallitsevaan tilanteeseen.

Alla olevissa taulukoissa on kirjattuna toteumien lisäksi alustavat ennusteet vuosille 2027–2030. Ne voivat toteutuessaan muuttua alla olevasta.

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisunsa ja/tai työmaansa hiilineutraaleiksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

LSJH edellyttää kilpailuttamissaan jätteenkuljetusurakoissa vaihtoehtoista käyttövoimaa mahdollisuuksien (saatavuus logistiset alueet huomioiden) mukaan.

Työmatkaliikenne on otettu uutena kokonaisuutena mukaan LSJH:n päästövähennysohjelmaan tavoitteiden tarkentamiseksi.

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Tehostamme uudelleenkäyttöä ja laadukasta kierrätystä/ Kiinteistöiltä kerätyn, LSJH:n vastaanottaman sekajätteen määrä/asukas on 140 kiloa vuonna 2030.	143	152	140	140	140	140
Tähtäämme mahdollisimman alhaiseen hiilijalanjälkeen/ LSJH:n toiminnan päästöt (ekv/v) pienentyvät selvästi vuoden 2024 tasosta vuoteen 2030 mennessä. *Topinojan lajitteluaseman rakentaminen vaikuttaa päästöihin	87 837	90 510	82 000	79 600	80 500	74 800

Vaalimme ympäristön puhtautta ja luonnon monimuotoisuutta/ Luonnon monimuotoisuus LSJH:n toimipaikoilla kehittyy myönteisesti toteuttamalla vähintään 10 monimuotoisuustavoitetta tukevaa toimenpidettä vuosittain.	15	10	10	10	10	10

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

- Edistämme resurssitehokkuutta ja alueellista kiertotaloutta yhdessä yhteistyökumppaniemme kanssa. Autamme asiakkaitamme lajittelemaan ja tekemään vastuullisia valintoja. Kierrätämme ja hyödynnämme hallussamme olevat jätteet.
- Huolehdimme lähiympäristöstä toimimalla meitä koskevien lupien, määräysten ja velvoitteiden mukaisesti. Kartoitamme toimipaikkojen luontoarvot, hoidamme alueita luonnon monimuotoisuutta edistäen ja torjumme vieraslajeja.
- Vähennämme päästöjä koko toimitusketjun osalta.
- Otamme käyttöön teknisiä ratkaisuja kaatopaikkojen metaanipäästöjen vähentämiseksi. Vähennämme jätteenkuljetuksen ja jätteenkäsittelyn päästöjä optimoimalla omaa toimintaa sekä kehittämällä hankintoja.
- LSJH:n käyttämä sähkö tuotetaan pääosin Lounavoiman ekovoimalaitoksessa muuttamalla kierrätyskelvoton jäte energiaksi.
- Rakennusten energiatehokkuutta parannetaan huomioimalla energiaratkaisut investoinneissa, kiinteistöjen ylläpidossa ja päivittäisessä toiminnassa. Uudet rakennukset toteutetaan lain vähimmäisvaatimuksia energiatehokkaampina.
- LSJH:n järjestämästä jätteen erilliskeräyksestä yli 90 prosenttia toteutetaan uusiutuvalla käyttövoimalla.
- Lietekuljetuksia tehostetaan ekotyhjennysten käyttöönotolla.

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö sitoutuu yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunnitelmaa, LUMO-ohjelmaa, metsäsuunnitelmaa, Itämerihaastetta ja kiertotalouden tiekarttaa sekä hankintastrategiaa. Yhteisö sitoutuu Turun luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen sekä resurssiviisaaseen kiertotalouteen siirtymiseen tavoitevuoteen 2029 mennessä Turun kiertotalouden tiekartan mukaisesti.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Suunnitellut toimenpiteet luonto- ja kiertotaloustavoitteiden osalta vuoden 2027 aikana
- Toteutetaan uuden alueidenhoitosuunnitelman mukaisia toimenpiteitä jätekeskuksissa luonnon monimuotoisuuden lisäämiseksi ja suojelemiseksi. - Sisällytetään ympäristökriteerit hankintaohjeisiin. - Päivitetään ja seurataan päästövähennystavoitteita ja -toimenpiteitä. - Tehostetaan kaatopaikkakaasun keräystä ja toteutetaan hankeyhteistyötä kaasun jatkojalostamiseksi. - Muuntojoustava jätehuolto 2030 –projektin kautta kehitetään seudun kiinteistöjen jätehuoltopalveluja ja vastaanottoverkostoa tukemaan kierrätyksen tehostumista. - LSJH:n käynnissä olevissa rakennus- ja investointihankkeissa kiertotaloustavoitteet on otettu keskeisiksi kriteereiksi ja niiden toteuttamisen tueksi on kehitetty työkalu.

Turku 2029 -säätiö sr.

Säätiön asiamies: Tuomas Heikkinen

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Säätiön tarkoituksena on edistää Turun kaupunginvaltuuston hyväksymän Turku-strategian mukaista toimintaa sekä tapahtumia ja hankkeita, jotka lisäävät kaupunkilaisten hyvinvointia ja tukevat Varsinais-Suomen alueen koulutusta, korkeakouluyhteistyötä ja elinkeinoelämää. Säätiön tarkoitus on vetovoimatekijöiden kehittämisen kautta vahvistaa Turun kaupungin kiinnostavuutta ja houkuttelevuutta matkailukaupunkina sekä luoda uusia liiketoiminnan mahdollisuuksia matkailu- ja elämysteollisuuden yritystoiminnalle. Säätiön tarkoitus on edistää uusien palveluinnovaatioiden kehittymistä.

Sijoitustoiminta

Säätiön sijoituspääoman markkina-arvo oli noin 39,3 milj. euroa elokuussa 2026, mille on talousarviossa asetettu noin 4,3 %:n nimellistuotto. Tämä tarkoittaisi noin 1,9 milj. euron vuosittaista nimellistuottoa. Muilta osin säätiön toiminta jatkuu entiseen tapaan ja säädekirjan mukaisten tavoitteiden toteuttamista.

Muu toiminta

Säätiön muu toiminta koostuu hankkeista sekä muusta avustustoiminnasta. Säätiössä toimii kaksi hanketta: Turun juhlavuotta koordinoiva Turku 800 -hanke sekä Elävä kaksikielisyys Turussa -hanke. Lisäksi säätiö avustaa vuosittain keskimäärin 450 000 eurolla muita sellaisia hankkeita ja toimintoja, jotka edistävät säätiön tehtävää.

Turku 800 -juhlavuosihanketta toteutetaan Turun kaupungin toimeksiannosta, kaupunginvaltuuston hyväksymän juhlavuosikonseptin ja hankesuunnitelman mukaisesti. Sen tavoitteena on toteuttaa vuonna 2029 mahdollisimman laajat kohderyhmät tavoittava, ikimuistoinen kokonaisuus, jolla juhlistetaan Suomen ensimmäisen kaupungin 800-vuotisjuhlaa. Vuosi koostuu monipuolisesta ohjelmasta sekä viestinnästä. Lisäksi juhlaan liittyy etkotvuosi 2028. Ohjelmaa kootaan avoimella haulla, ja myös yksittäisille kaupunkilaisille luodaan mahdollisuuksia olla osa juhlavuoden rakentamista monenlaisten osallistumismahdollisuuksien lisäksi. Säätiö myöntää joillekin ohjelmahankkeille avustuksia silloin, kun ao. hankkeiden toteutus on erityisen tärkeää tasapainoisen ohjelmakokonaisuuden näkökulmasta.

Elävä kaksikielisyys Turussa -hanke siirtyi säätiöön joulukuussa 2025 toisesta organisaatiosta. Hankkeen rahoitus koostuu kokonaan ulkopuolisista avustuksista, joita ovat myöntäneet Svenska Kulturfonden, Stiftelsen för Åbo Akademi sekä Turun kaupunki.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Turku-Strategian mukaista toimintaa sekä tapahtumia ja hankkeita, jotka lisäävät kaupunkilaisten hyvinvointia ja tukevat Varsinais-Suomen alueen koulutusta, korkeakouluyhteistyötä ja elinkeinoelämää.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Turku 800 -hanke*	165	540	820	1600	3432	343
Muut avustukset	180	450	450	450	450	450
Säätiön sijoitusvarallisuuden markkina-arvo per. 31.12, 1 000 euroa	37 844	37 000	39 700	40 200	39 300	40 400

*sisältää vuodesta 2027 lähtien myös ulkopuolista rahoitusta.

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Sijoitustoiminnan tuotto on laskettu 5 %:n absoluuttisen tuottotason mukaan. Sijoituspääomasta on sen jälkeen vähennetty vuosittainen rahankäyttö, jolloin päästään karkeasti sijoitusvarallisuuden markkina-arvoon kunkin tilikauden lopussa. Muutokset korko- ja osakemarkkinoilla voivat vaikuttaa merkittävästi salkun markkina-arvoon suunnitelmakaudella eli se on lähinnä suuntaa antava.

Turku 800 -hanketta toteutetaan kaupunginvaltuuston hyväksymän laajemman konsepti- ja hankesuunnitelman sekä säätiön hallituksen vuosittain hyväksymien toimintasuunnitelmien mukaisesti. Säätiön hallitus myöntää muita avustuksia tarkoitustaan edistäville hankkeille ja toimijoille vuosittain harkinnanvaraisesti.

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä

Tavoite: Säätiö toteuttaa omalta osaltaan Turun kaupungin vuonna 2026 päivitettyä ilmastosuunnitelmaa ja tukee Turun tavoitetta saavuttaa hiilineutraalius vuoteen 2029 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Säätiön varainhoitajat noudattavat tiukkoja ESG-kriteerejä (environment, social, governance) valitessaan säätiön sijoituskohteet	Toteutunut	Toteutuu	Toteutuu	Toteutuu	Toteutuu	Toteutuu

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Turku 800 -juhlavuoden puitteissa valmistellaan ja otetaan käyttöön kestävän kehityksen ja vastuullisuuden ohjelma, johon sitoutetaan myös ohjelmahankkeet sekä yrityskumppanit soveltuvin osin Turku 800 -toimintaan liittyen.

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö sitoutuu yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunnitelmaa, LUMO-ohjelmaa, metsäsuunnitelmaa, Itämerihaastetta ja kiertotalouden tiekarttaa sekä hankintastrategiaa. Yhteisö sitoutuu Turun luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen sekä resurssiviisaaseen kiertotalouteen siirtymiseen tavoitevuoteen 2029 mennessä Turun kiertotalouden tiekartan mukaisesti.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Turku Energia -konserni

Toimitusjohtaja: Timo Honkanen

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Yhtiö toimii energiatoimialalla sisältäen sähkön ja lämmön tuotannon, siirron ja myynnin kotitalouksille ja yrityksille. Turku Energia tuo energiaa asiakkaidensa elämiseen, asumiseen ja yrittämiseen.

Toimintaympäristön muutostekijät

Sähkömarkkinoiden volatiilisuuden, hintojen heilunnan, odotetaan jatkuvan voimakkaana uusiutuvan säänriippuvaisen tuotannon sekä sähkön kulutuksen lisääntyessä. Matka hiilidioksidineutraaliin energiantuotantoon edistyy, mutta sähköverkkojen pullonkaulat ja sähköverkon tuottotason äärimmäisen kireä regulaatiomalli asettavat valtakunnallisesti tähän rajoitteita, kunnes sähköverkkoja on saatu vahvistettua. Sähkö-, lämpö- ja vetymarkkinoiden integraatio vahvistuu voimakkaasti.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Jatkamme energiantuotantomme kehittämistä hiilidioksidineutraaliksi, vahvistamme ja uudistamme sähköverkkoamme vastaamaan sähköistyvän yhteiskunnan vaatimuksiin vain siltä osin kuin pystymme ylikireän regulaatiomallin takia, jatkamme lisäpanostuksia ei-polttavalla tekniikalla tuotettuun kaukolämpöön ja pidämme edelleen erityistä huolta huoltovarmuudesta ja varautumisesta kriiseihin. Kehitämme tuotantoportfoliomme optimointia ja jatkamme tekoälyn jalkautusta ja käyttöönottoa kaikissa liiketoiminnoissa.

Toimitusjohtajan katsaus vuoden 2027 talousarvioon ja vuosien 2028–2030 taloussuunnitelmaan

Vuoden 2026 odotetaan olevan vielä toiminnallisesti ja taloudellisesti kohtuullinen, mutta sähkön futuurimarkkinoiden ennustama sähkön hinnan matala taso tulee asettamaan erityisesti Naantalin voimalaitoksen sähköntuotannon kannattavuuden tappiolliseksi. Sähkön hintatason nousua on ennustettu sähköä kuluttavien puhtaan siirtymän investointien valmistuessa, mutta sähkön futuurimarkkinoilla nousua ei toistaiseksi näy. Samaan aikaan sähköverkosta saatava sallittu tuotto tulee olemaan merkittävästi aikaisempia vuosia matalampi, koska vihreän siirtymän myötä voimakkaasti kasvava investointitarve ja Energiaviraston uusi regulaatiomalli eivät tue toisiaan, vaan aiheuttaa verkkoyhtiön velkaantumisen, jotta välttämättömimmät tarvittavat investoinnit saadaan toteutettua.

Kaukolämmön kannattavuuden odotetaan säilyvän hyvällä tasolla ja siinä piilee potentiaalia hieman parempaankin samaan aikaan kun hankintahintojen lasku jyvittyy myös asiakashintoihin, kun sähkömarkkinoiden hintaheiluntaa päästään käyttämään halpojen sähkön hintojen aikana tuottamalla kaukolämpöä myös sähköllä ja lämpöpumpuilla: uutta sähköistä kaukolämmön tuotantokapasiteettia valmistuu 60MW lisää vuonna 2026.

Sähkön myynnin katteet ovat energiakriisin ja alan konsolidoitumisen jälkeen tervehtyneet ja tilanteen odotetaan jatkuvan tällaisena.

Operatiivinen johto etsii keinoja kannattavuuden ja toiminnan edelleen kehittämiselle. Pääpaino on sähkön ja lämmön sektori-integraatiossa ja tuotantolaitosten nopeassa dynaamisessa optimoinnissa sähkön hintojen heiluessa.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Kasvava tuloutus kaupungille

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Maksettu osinko, milj. euroa	20	20	20,5	21	21,5	22,0
Antolainojen korko, milj. euroa	5,5	6,9	7,9	8,5	8,7	8,8

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Tavoite: Palvelukyky ja toimintavarmuus

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Sähkönsiirron toimitusvarmuus, keskim. keskeytysaika/asiakas, h:min:s (alan keskiarvo 2:05:00)	0:09:09	< 0:10:00	< 0:10:00	< 0:10:00	< 0:10:00	< 0:10:00
Lämmön toimitusvarmuus, keskim. keskeytysaika/asiakas, h:min:s (alan keskiarvo 2:01:12)	1:07:00	< 1:30:00	< 1:30:00	< 1:30:00	< 1:30:00	< 1:30:00

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisunsa ja/tai työmaansa hiilineutraaleiksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Lisäämme täyssähköautojen ja ladattavien hybridien osuutta yhtiön henkilö- ja pakettiautoissa, %	33	35	37	40	40	40

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

- Vuosille 2027–2029 laaditaan ilmasto- ja ympäristöohjelma 12/2026 mennessä.
- Huomioitava huoltovarmuusnäkökulma, esimerkiksi kaikki ajoneuvot eivät voi olla sähköllä toimivia.

Tavoite: Hiilineutraalien energialähteiden osuus tuotannosta

Turun alueella käytettävä lämpö, kylmä, höyry ja sähkö tuotetaan hiilineutraalisti viimeistään 2029 (kompensaatiot huomioiden).

- **Hiilineutraalin energian osuus Turku Energian myydystä sähköstä ja lämmöstä on vähintään 95 prosenttia vuonna 2024.**

(Turun kaupungin ilmastosuunnitelma 2029, kv 11.6.2018 § 142)

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Hiilineutraalien energianlähteiden osuus kaukolämmön tuotannosta, %	95,2	95	95	95	95	95
Hiilineutraalien energianlähteiden osuus sähkön hankinnassa, %	85,4	95	95	95	95	95
Hiilineutraalit energianlähteet: lämpö + sähkö + mekanismit, %	89,7	100	100	100	100	100

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö sitoutuu yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunnitelmaa, LUMO-ohjelmaa, metsäsuunnitelmaa, Itämerihaastetta ja kiertotalouden tiekarttaa sekä hankintastrategiaa. Yhteisö sitoutuu Turun luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen sekä resurssiviisaaseen kiertotalouteen siirtymiseen tavoitevuoteen 2029 mennessä Turun kiertotalouden tiekartan mukaisesti.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Suunnitellut toimenpiteet luonto- ja kiertotaloustavoitteiden osalta vuoden 2027 aikana
Nykyinen ilmasto- ja ympäristöohjelmamme ulottuu vuoteen 2026 asti, ja seuraava ohjelma vuosille 2027–2029 valmistuu 12/2026 mennessä. Nykyisessä ohjelmassa painotetaan seuraavia asioita: • Käytämme energiantuotannossa ainoastaan kestävästi tuotettuja biomassapolttoaineita, joiden kestävyys on osoitettu Energiaviraston hyväksymän kestävyysjärjestelmän mukaisesti. • Jatkamme hankkeita, jotka edistävä luonnon monimuotoisuutta eri toimijoiden kanssa (esim. metsityshankkeet Turun kaupungin kanssa) • Jatkamme lintusuojauksen asennuksia soveltuvissa kohdissa • Jatkamme yhteisrakentamisen kulttuuria Turun kaupungin kanssa ympäristöllisesti arvokkailla alueilla luonnon monimuotoisuus huomioiden. Kiertotaloustavoitteita: • Kehitämme energiajärjestelmämme kiertotaloutta edistämällä teollisuuden ja asiakkaiden hukkalämpöjen hyödyntämistä kaukolämpö- ja jäähdytysverkossa.

Turun Aikuiskoulutussäätiö

Toimitusjohtaja: Tommi Forss

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Turun Aikuiskoulutussäätiö on merkittävä osa seudullista koulutus-, työvoima- ja elinkeinopoliittista palvelurakennetta. Säätiön oppilaitosten tavoitteena on omalta osaltaan edistää seutukunnan elinvoimaa, hyvinvointia, kansallista ja kansainvälistä kilpailukykyä sekä työmarkkinoiden toimivuutta osaamista kehittämällä. Turun Aikuiskoulutussäätiö on osa yrityspalvelurakennetta, joka tukee elinkeinoelämän toimivuutta talousalueellaan huolehtimalla osaltaan osaavan työvoiman saatavuudesta.

Tarkoituksensa toteuttamiseksi säätiö ylläpitää Turun kaupungissa Turun Aikuiskoulutuskeskusta ja Turun kesäyliopistoa itsenäisinä oppilaitoksina. Niiden tehtävänä on tarjota ja järjestää ammatillista ja yleissivistävää aikuiskoulutusta, avointa korkeakouluopetusta sekä koulutukseen läheisesti liittyvää palvelu-, tutkimus- ja työtoimintaa sekä toimia muutenkin säätiön tarkoitusta edistävällä tavalla.

Säätiö on yleishyödyllinen yhteisö eikä tavoittele voittoa, mutta pitää jatkuvana tavoitteenaan, että säätiön ylläpitämät oppilaitokset ovat taloudellisesti itsensä kannattavia.

Aikuiskoulutuksella on alueellisesti vahva elinkeinopoliittinen rooli. Säätiön tavoitteena on pystyä vastaamaan elinkeinoelämän koulutukselle asettamiin haasteisiin yhteisenä päämääränä alueen elinkeinoelämän menestyminen ja kilpailukyky.

Toimintaympäristön muutostekijät

Säätiön rahoituksesta valtaosa saadaan OKM:n myöntämänä valtionosuutena. Rahoitus perustuu volyymiin, suoritteisiin ja vaikuttavuuteen. Sekä ammatillisen koulutuksen että vapaan sivistystyön rahoitusmalli asettaa koulutuksen järjestäjät keskinäiseen kilpailutilanteeseen, mikä vaikeuttaa oman rahoitusosuuden ennakointia. Koulutuspoliittiset linjaukset ja hallitusohjelma määrittävät koulutuksen toiminta- ja rahoitusmallia sekä rahoituksen tasoa. Heikentyneellä julkisella taloudella saattaa olla jatkossa valtionosuusrahoitusta alentava vaikutus.

Vuodelle 2026 säätiön saamaan ammatilliseen koulutuksen valtionosuusrahoitukseen tuli merkittävä korotus verrattuna vuoden 2025 rahoitukseen. Tämä rahoituksen lisäys vaikutti merkittävällä tavalla tarjottavan koulutuksen laajuuteen ja suuntautumiseen.

Alueen oppilaitosten ja erityisesti Turun ammatti-instituutin kanssa tehdään jatkuvasti ja käytännönläheisesti yhteistyötä eri koulutusten tarjonnan koordinoinnin, koulutushankintojen ja tilojen yhteiskäytön osalta.

Venäjän jatkunut hyökkäyssota Ukrainaan vaikuttaa edelleen säätiön toimintaan välittömästä ja välillisesti. Välittömiä vaikutuksia ovat ukrainalaisten pakolaisten kotouttaminen ja koulutustarpeet kielen ja ammattiopetuksen osalta. Välilliset vaikutukset ovat näkyneet kustannusnousuna ja erityisesti energian hinnan epävarmuutena.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Säätiö pyrkii kehittämään toimintaansa alueen elinkeinoelämän vaatimusten mukaan kuunnellen yrityksiä ja työelämää. Esiin tulleiden tarpeiden sekä tehtyjen koulutustarvekartoitusten pohjalta kehitetään uusia koulutustuotteita yhdessä työelämän kanssa. Kesäyliopiston osalta seurataan koulutustarpeita ja -trendejä sekä eri koulutustuotteiden kysyntää. Tavoitteena on ylläpitää ja lisätä eri ammattialojen osaamispääomaa ja näin varmistaa seutukunnan menestyminen myös tulevaisuudessa. Henkilöstön hyvinvoinnin ja ammatillisen osaamisen varmistaminen on keskeinen painopiste.

Toimitusjohtajan katsaus vuoden 2027 talousarvioon ja vuosien 2028–2030 taloussuunnitelmaan

Vuoden 2027 talousarvio perustuu valtaosin vuoden 2024 ja 2025 tietoihin sekä arvioon tulevasta valtionosuusrahoituksen tasosta. OKM antaa seuraavan vuoden rahoituspäätöksen hyvin myöhään eli edeltävän vuoden joulukuun puolivälissä, mikä hankaloittaa talousarvion laadintaa. Valtionosuuden ennakoitu määrä sisältää siten riskin.

Vuosien 2028–2030 taloussuunnitelma on laadittu varovaisuusperiaatetta noudattaen. Kaikki kulubudjetit sisältävät oletuksen inflaatiosta.

Artukaisten kampushanke on valmistunut keväällä 2025 suunnitellusti. Merkittävien investointihankkeiden myötä säätiökonsernin poistopohja on kasvanut, millä on vaikutuksensa tulevien vuosien ennusteisiin.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Aikuiskoulutuksen määrä ja vaikuttavuus

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Opiskelijamäärä, hlö	9 521	12 500	12 500	12 500	12 500	12 500
Opiskelijatyytyväisyys, asteikko 0–5	4,3	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Tavoite: Säätiön toiminnan tehokkuus, taloudellisuus ja vakavaraisuus

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Muu kuin VOS rahoitus/liikevaihto, 1 000 euroa	2 896	2 906	2 859	2 916	2 975	3 034
Omatoiminen tuottojäämä (liikevoittoa vastaava erä), 1 000 euroa	2 162	564	466	466	466	466

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisunsa ja/tai työmaansa hiilineutraaleiksi jo vuoteen 2029 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Sähköä voimansiirtona käyttävien autojen lukumäärä	2	3	4	4	4	4

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Energiatehokkuuden parantaminen	Ylläpidetty edellä mainittuja parantamismenetelmiä ja valvottu niiden käyttöä.	Ylläpidetään edellä mainittuja parantamismenetelmiä ja valvotaan niiden käyttöä	Ylläpidetään edellä mainittuja parantamismenetelmiä ja valvotaan niiden käyttöä. IV-koneiden ja lämmön talteenoton uusiminen parantaa energiatehokkuutta.	Ylläpidetään edellä mainittuja parantamismenetelmiä ja valvotaan niiden käyttöä. IV-koneiden ja lämmön talteenoton uusiminen parantaa energiatehokkuutta.	Ylläpidetään edellä mainittuja parantamismenetelmiä ja valvotaan niiden käyttöä. IV-koneiden ja lämmön talteenoton uusiminen parantaa energiatehokkuutta.	Ylläpidetään edellä mainittuja parantamismenetelmiä ja valvotaan niiden käyttöä. IV-koneiden ja lämmön talteenoton uusiminen parantaa energiatehokkuutta.
Aurinkoenergian hyödyntäminen	120 kW	120 kW	120 kW	120 kW	120 kW	120 kW

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö sitoutuu yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunnitelmaa, LUMO-ohjelmaa, metsäsuunnitelmaa, Itämerihaastetta ja kiertotalouden tiekarttaa sekä hankintastrategiaa. Yhteisö sitoutuu Turun luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen sekä resurssiviisaaseen kiertotalouteen siirtymiseen tavoitevuoteen 2029 mennessä Turun kiertotalouden tiekartan mukaisesti.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Suunnitellut toimenpiteet luonto- ja kiertotaloustavoitteiden osalta vuoden 2027 aikana

Turun Ammattikorkeakoulu Oy

Toimitusjohtaja: Vesa Taatila

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Yhtiö toteuttaa ammattikorkeakoulutoimintaa valtioneuvoston sille antaman toimiluvan mukaisesti ammattikorkeakoululain määrittelemällä tavalla. Vuonna 2023 hyväksytyn strategian mukaisesti lisäämme Varsinais-Suomen hyvinvointia ja kilpailukykyä vastuullisesti. Yhtiön ensisijaisena tehtävänä on tuottaa hyvinvoivia osaajia Varsinais-Suomen työelämän kehittämiseen. Kehitämme kumppaneidemme kanssa ratkaisuja, joiden vaikutus heijastuu laajalti myös alueemme ulkopuolelle. Yhtiön onnistuminen mitataan Turun ja koko Varsinais-Suomen hyvinvoinnilla, elämisen laadulla ja menestyksellä kansainvälisessä kilpailussa.

Toimintaympäristön muutostekijät

Keskeiset muutostekijät ovat 1) Orpon hallituksen ohjelma, joka painottaa vahvasti tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan (TKI) rahoituksen lisäämistä kansallisesti sekä 2) sopimuskaudelle 2025–2028 opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa määritelty tavoitesopimus ja 3) siihen liittyvä rahoitusmalli.

Turun ammattikorkeakoululle pyrkii vahvistamaan pitkävaikutteisesti TKI-salkkuaan. Ammattikorkeakoulu pyrkii aktiivisesti vaikuttamaan siihen, että merkittävä osuus rahoituksesta kohdentuu vaikuttavien alueellisten TKI-ekosysteemien ja infrastruktuurien vahvistamiseen etenkin kansallisten veturikaupunkien alueella. EU:n rahoitusohjelmien nivelvaihe 2027–2029 tulee vähentämään EU-pohjaista rahoitusta väliaikaisesti.

Sopimuskauden 2025–2028 tavoitesopimus ja nykyinen rahoitusmalli antavat Turun ammattikorkeakoululle mahdollisuuden jatkaa strategiansa toteuttamista. Sopimuskauden tavoitteet ovat haastavat, mutta realistiset ja ne sopivat erinomaisesti alueelta nousseiden tarpeiden vastaamiseen. Vuodelle 2027 tulee merkittävä leikkaus ammattikorkeakoulujen rahoituskehykseen. Turun ammattikorkeakoulu on kuitenkin menestynyt rahoitusmittaritulosten parantamisessa keskimääräistä paremmin, jonka takia valtionosuusrahoitus tulee nousemaan myös näiden leikkausten jälkeen suurin piirtein elinkustannusindeksin nousuvauhtia. Vuosien 2028–2030 osalta mahdolliset leikkaukset voivat aiheuttaa merkittävän epäjatkuvuuskohdan.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Turun ammattikorkeakoulu jatkaa aktiivisesti strategiansa toteuttamista. Keskeiset sisältötavoitteet ovat tuottaa alueelle osaamista seuraavissa aiheitta:

- Vihreä talous
- Hyvä elämä
- Meidän Itämeremme
- Kotona hybridimaailmassa.

Sisäistä toimintaa kehitetään seuraavien kolmen ohjelman kautta:

- Vaalimme yhteisömme hyvinvointia
- Olemme hyvä kumppani
- Opimme muuttuvassa maailmassa

Strategiasta johdetaan pitkän ja lyhyen tähtäimen tavoitteet ja toimenpiteet kullekin sektorille ja osaamisalueelle/yksikölle.

Toimitusjohtajan katsaus vuoden 2027 talousarvioon ja vuosien 2028–2030 taloussuunnitelmaan

Vuosien 2027–2030 talousarviot näyttävät tällä hetkellä suhteellisen stabiileilta. Sekä valtion rahoituksen että ulkopuolisen rahoituksen arvioidaan nousevan tasaisesti ammattikorkeakoulujen rahoituskehyksen leikkauksesta huolimatta. Jos seuraavassa hallitusohjelmassa kohdennetaan merkittäviä leikkauksia rahoituskehykseen ja/tai indekseihin, se saattaa aiheuttaa niin suuren muutoksen, että yhtiön on pakko varautua toimintansa tiivistämiseen vuodesta 2028 lähtien.

Turun ammattikorkeakoulun tavoitteena on jatkaa ulkopuolisen rahoituksen määrän ja osuuden aktiivista kasvattamista talousriskien vähentämiseksi. Ulkoisen rahoituksen lisäämisessä pyritään lisäämään etenkin EU:sta ja muualta ulkomailta kotiutettavaa rahoitusmäärää, millä varaudutaan aluekehitysrahoitusten tulevaan laskuun. Myös suoraa työelämärahoitusta pyritään lisäämään aktiivisella yhteistyöllä.

Kokonaisuutena Turun ammattikorkeakoulun toiminnan arvioidaan kasvavan TKI-toiminnan osalta noin 50–70 htv/vuosi. Koulutuksen laajuuden arvioidaan pysyvän nykyisellä tasolla.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Yhtiön menestyminen ammattikorkeakoulujen rahoitusmalliin perustuvassa rahanjaossa

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Valtion rahoitus (sis. OKM rahoittamat lisäaloituspaikat ja strategiarahan), 1 000 euroa	67 798	68 600	70 200	72 900	74 700	76 100
Turun ammattikorkeakoulussa suoritetut AMK-tutkinnot, kpl	2 135	2 153	2 300	2 350	2 380	2 390
Turun ammattikorkeakoulussa suoritetut YAMK-tutkinnot, kpl	532	550	560	590	610	620
TKI-rahoituksen ulkoisen rahoituksen osuus (urah), 1 000 euroa	15 343	17 500	20 000	22 100	24 100	26 100
Opiskelijatyytyväisyys, AMK ja YAMK painotettu ka.	5,45	5,4	5,5	5,6	5,6	5,7

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Tavoitteiden saavuttamisen keskiössä ovat panostukset työelämälähtöiseen TKI-toimintaan, johon haetaan jatkuvasti suurempia yksittäisiä rahoituksia kansallisilta ja kansainvälisiltä rahoittajilta. Tutkintomäärän kasvun takana ovat lukuvuosimaksuvelvollisten opiskelijoiden määrän kasvu sekä tekniikan alan läpimenoprosentin parantaminen.

Ilmastotavoitteet

Yhteisö osallistuu luontopositiivisuuden edistämiseen yhdessä konsernin kanssa sovituin tavoin

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Hankintojen päästöt tCO2	2 261	1 200	1 000	800	600	500
Hiilijalanjälki ekvivalentti tonneina (*arvio, ei huomioitu kompensaatiota)	3 227,6	2 800	2 500	2250	2 000	2 000

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Yhteisöllä on hankintapolitiikka, jota noudattamalla tähdätään hankintojen päästöjen alenemiseen

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö sitoutuu yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunnitelmaa, LUMO-ohjelmaa, metsäsuunnitelmaa, Itämerihaastetta ja kiertotalouden tiekarttaa sekä hankintastrategiaa. Yhteisö sitoutuu Turun luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen sekä resurssiviisaaseen kiertotalouteen siirtymiseen tavoitevuoteen 2029 mennessä Turun kiertotalouden tiekartan mukaisesti.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Suunnitellut toimenpiteet luonto- ja kiertotaloustavoitteiden osalta vuoden 2027 aikana
Kestävyys- ja vastuullistyön toiminta- ja ohjausmallin avulla varmistetaan, että kestävän kehityksen ohjelman lupaukset täytetään ja sen toimenpiteet toteutetaan. Koulutuksen osalta tavoitteisiin pääsemiseksi huolehditaan, että kaikki koulutukset edistävät kestävää kehitystä. Koulutuksia tuetaan konkreettisin keinoin; mm. kaikille yhteisen kestävän kehityksen perusteet-verkkokurssin sekä opetussuunnitelmatyötä tukevien työkalujen (toteutussuunnitelma, opinnäytetyösopimus) avulla. Johtamisen ja arvioinnin tueksi on otettu käyttöön laadullisia mittareita, kuten opetussuunnitelma-analyysi ja opiskelijakysely. TKI-toiminnan strategisissa ja toiminnallisissa tavoitteissa otetaan huomioon kestävän kehityksen näkökulmat. TKI-hankkeiden hyväksymisen kriteereihin on laadittu hankkeen kestävyysarviointi. Henkilöstön koulutussuunnitelmaan on sisällytetty kestävän kehityksen osaamistavoite ja henkilöstökyselyyn on lisätty vastuullisuuden kokemusta mittaavia kysymyksiä. Koko henkilöstö tulee saamaan kestävyys- ja vastuullisuusperehdytyksen. Hankintojen hiilipäästöjä vähennetään 2023 hyväksyttyä hankintapolitiikkaa noudattamalla. Luonnon monimuotoisuutta suojellaan ja syntyneitä hiilipäästöjä hyvitetään toteuttamalla suojeltavien maa-alueiden hankintoja ja ennallistamisia.

Turun Kaupunkiliikenne Oy

Toimitusjohtaja: Juha Parkkonen

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Yhtiön tehtävänä on linja-autoliikenne ja sopimusliikenteen tuottaminen Turun kaupungille. Yhtiö tuottaa Joukkoliikennelautakunnalle joukkoliikennepalvelua yhtiön ja kaupungin välisen sopimuksen mukaisesti. Yhtiön tehtävänä on myös olla mukana erilaisissa joukkoliikenteen kehittämiseen liittyvissä pilotti- ja kehityshankkeissa. Yhtiön tehtävänä on myös osallistua uusien joukkoliikenteen kuljettajien tuottamiseen tarjoamalla työ-, harjoittelu- ja työssäoppimispaikkoja logistiikka-alan opiskelijoille toimimalla yhteistyössä alan oppilaitosten kanssa.

Yhtiö neuvottelee Fölin kanssa parhaillaan uudesta liikennöintisopimuksesta.

Toimintaympäristön muutostekijät

Uuden liikennöintisopimuksen myötä yhtiön toiminta laajenee, mikä edellyttää kalustohankintojen jatkamista sekä panostusta varikkopalvelujen ja henkilöstön käytössä olevien tilojen kehittämiseen. Käyttövoiman osalta kaluston painopiste siirtyy sähköbusseihin. Työvoiman heikko saatavuus aiheuttaa ongelmia myös tulevina vuosina.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Yhtiö hyödyntää uuden liikennöintisopimuksen tarjoamat mahdollisuudet sekä jatkaa sähköbussiliikenteen osuuden kasvattamista.

Toimitusjohtajan katsaus vuoden 202 talousarvioon ja vuosien 2028–2030 taloussuunnitelmaan

Vuoden 2027 talousarvio perustuu lähtökohtaan, että Fölin kanssa solmittavan uuden liikennöintisopimuksen korvaustaso on realistinen ja riittävä kattamaan liikenteen toteuttamisesta aiheutuvat kustannukset. Sovittava uusi liikennöintisopimus on todennäköisesti 10 vuoden mittainen. Liikennöintikorvaus sidotaan linja-autoliikenteen kustannusindeksiin, joten se säilyttää reaaliarvonsa myös sopimuksen aikana.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Linja-autoliikenteen tuottaminen sovitussa laajuudessa

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Osuus tuotetuista linjakilometreistä (koko Föli), %	~14	20	20	25	25	25

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Osuuden suuruus riippuu Fölin koko liikenteen muutoksista.

Tavoite: Yhtiön tulorahoituksen riittävyys investointeihin ja tuloutus kaupungille

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Liikevoitto, 1 000 euroa	293	30	100	100	150	150
Antolainojen korko, 1 000 euroa	5	74	100	100	200	200

Tehokkuuden ylläpitäminen, kaluston sähköistäminen, uusi liikennöintisopimus

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisunsa ja/tai työmaansa hiilineutraaleiksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Sähköbussiliikenteen osuus tuotetusta liikenteestä, %	11,7	20	38	50	60	70
Uusiutuvan polttoaineen osuus, %	100	100	100	100	100	100

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:
Sähköbussikaluston määrän lisääminen

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Sähköbussien osuus hankitusta uudesta kalustosta, %	100	100	100	100	100	100

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö sitoutuu yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunnitelmaa, LUMO-ohjelmaa, metsäsuunnitelmaa, Itämerihaastetta ja kiertotalouden tiekarttaa sekä hankintastrategiaa. Yhteisö sitoutuu Turun luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen sekä resurssiviisaaseen kiertotalouteen siirtymiseen tavoitevuoteen 2029 mennessä Turun kiertotalouden tiekartan mukaisesti.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Suunnitellut toimenpiteet luonto- ja kiertotaloustavoitteiden osalta vuoden 2027 aikana
Yhtiö ottaa vuoden 2026 lopussa käyttöön 6 kpl sähkötelibussia ja kaksi käytettyä sähköbussia. Kyseisillä autoilla ajetaan vuodessa noin 800 000 kilometriä, mikä vähentää liikenteen aiheuttamia suoria hiilidioksidipäästöjä noin 700 tonnia.

Turun konservatorio Oy

Rehtori-toimitusjohtaja: Juha Järvinen

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Yhtiöllä on opetus- ja kulttuuriministeriöltä luvat musiikkialan ammatillisten tutkintojen ja koulutusten järjestämiseen sekä taiteen perusopetukseen. Yhtiön toiminta tukee elinikäistä oppimista ja jakaa kulttuurin hyvinvointivaikutuksia.

Yhtiö järjestää ammatillista koulutusta opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituksella. Taiteen perusopetuksen järjestämiseen yhtiö saa valtionosuusrahoitusta, joka kattaa noin 50 % kustannuksista. Oppilaan kotikunnan sopimukseen perustuvaa rahoitus kattaa noin 30 % ja huoltajan maksama lukukausimaksu noin 20 % kustannuksista. Yhtiö järjestää taiteen perusopetusta Turun kaupungin lisäksi kahdeksalle muulle kaupungille ja kunnalle.

Yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiöllä voi olla koulutustehtäviä tukevaa liiketoimintaa. Yhtiöllä on sopimus Turun kaupungin kanssa Taidekeskus koulussasi -toiminnan järjestämisestä.

Toimintaympäristön muutostekijät

Turun kaupungin ja seudun asukasmäärä on kasvanut viime vuosina merkittävästi. Kasvu johtuu maan sisäisestä muuttoliikkeestä ja maahanmuutosta. Yhtiön toimintaympäristön monikulttuurisuus näyttää lisääntyvän, minkä yhtiö huomioi koulutuspalveluiden yhteiskuntavastuullisessa kehittämisessä.

Yhtiön koulutusten vetovoima on hyvä. Yhtiö toivoo, että opetus- ja kulttuuriministeriö huomioisi yhtiön toimialueen asukasmäärän ja siitä seuraavan koulutuskysynnän kasvun yhtiön rahoituspäätöksissä varsinkin taiteen perusopetuksessa, jonka saavutettavuuden parantaminen on tavoitteena Orpon hallitusohjelmassa.

Taiteen perusopetuksen säädösohjaus ja rahoitusjärjestelmä ovat muuttumassa merkittävästi. Eduskunta on saanut säädösmuutokset sisältävän hallituksen esityksen ja päättänee säädösmuutoksista ja niiden voimaantuloajoista syksyllä 2026.

Toimintaympäristön muutokset kansainvälisesti ja kansallisesti ovat johtaneet koetun turvallisuuden heikentymiseen. Yhtiön on keskityttävä turvallisuuskulttuurinsa parantamiseen aikaisempaa enemmän.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Yhtiö toteuttaa vuoteen 2029 ulottuvaa strategiaansa vuonna 2027 ja koko suunnittelukaudella erityisesti seuraavissa painopistealueissa ja tavoitteissa:

Koulutustehtävien vetovoima, suoritteet ja tulokset

- Yhtiö on molemmissa koulutustehtävissään kolmen suurimman musiikkioppilaitoksen joukossa Suomessa ja saa sen mukaisen valtionrahoituksen.
- Yhtiö jatkaa nopeasti ja pitkälle etenevien oppijoiden opinpolkua taiteen perusopetuksessa yhteistyössä muiden koulutuksen järjestäjien ja toimijoiden kanssa.

Toimitilat

- Yhtiö valmistelee strategiansa mukaisesti toimitilojen keskittämistä Linnakaupunkiin osaksi Aurajokivarren Turkua ja luopumista Mestarinkadun toimitiloista.

Ennakointikyvyn parantaminen

- Yhtiö kehittää kykyään turvallisuusriskien tunnistamisessa ja niihin varautumisessa.
- Yhtiön päätöksenteko ja operatiivinen johtaminen tukeutuvat tiedon keräämiseen ja analysointiin hallinto- ja laatujärjestelmissä.

Kansainvälinen toiminta

- Yhtiö jatkaa oppilaitosyhteistyötä ensisijaisesti Tukholmassa, tavoittelee lisää partnereita Pohjoismaista ja Euroopasta ja hakee jatkoa Erasmus+-rahoitukseen.

Koulutusjatkumon kehittäminen

- Yhtiö kehittää musiikkialan koulutusjatkumoa koulutusasteiden yhteistyössä ja yhteyksiä muihin oppilaitoksiin erityisesti Turun AMK Oy:n ja Turun kaupungin kanssa.

Koulutustehtäviä tukevan liiketoiminnan tavoitteet

- Yhtiö kehittää yhdessä päävuokralaisen Turun AMK Oy:n kanssa Sigyn-salin käyttöä yhtiöiden omissa toiminnoissa ja muiden toimijoiden vuokrakäytössä.
- Yhtiö tavoittelee Taidekeskus koulussasi -sopimukselle jatkoa Turun kaupungilta.

Toimitusjohtajan katsaus vuoden 2027 talousarvioon ja vuosien 2028–2030 taloussuunnitelmaan

Vuoden 2027 tulojen ennakointiin sisältyy useita epävarmuustekijöitä. Valtio uudistaa rahoitusjärjestelmää taiteen perusopetuksessa vuonna 2027. Turun konservatorio Oy valmistelee talousarviota 2027 vailla lopullisia tietoja taiteen perusopetuksen rahoitusjärjestelmämuutoksista.

Taiteen perusopetuksen tuloista noin viidesosa on oppilaiden (huoltajien) maksamia lukukausimaksuja. Perheiden ostovoiman kehittyminen vaikuttaa perheiden kykyyn ja haluun maksaa lasten harrastusmenoja.

Yhtiö järjestää Turun kaupungin kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti taiteen perusopetusta turkulaisille oppilaille.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Valtion rahoitus taiteen perusopetukseen

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Valtion rahoitus taiteen perusopetukseen, 1 000 euroa	3 032	3 138	3 138	3 138	3 138	3 138

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Valtion rahoituksesta päättää opetus- ja kulttuuriministeriö. Yhtiö huolehtii, että valtionosuusrahoituksen perustana oleva opetustuntimäärä toteutuu. Lisäksi yhtiö huolehtii suunnittelukaudella rahoitusjärjestelmään säädösuudistuksessa lisättävien suoritteiden hyvästä toteutumatasosta.

Tavoite: Kuntien maksut taiteen perusopetukseen

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Kuntien maksut taiteen perusopetukseen, 1 000 euroa	1 735	1 726	1 776	1 776	1 776	1 776

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Kunnat ostavat yhtiöltä sopimusperusteisesti taiteen perusopetusta musiikissa. Kunnat maksavat oppilasmäärään perustuvaa maksua. Yhtiö huolehtii, että toiminta toteutuu kuntasopimusten mukaisesti. Oppilaspaikan hinta oli 1220 € vuodessa lukuvuonna 2020–2021. Hintaa korotetaan lukuvuosittain Tilastokeskuksen kuluttajahintaindeksin (2015=100) hyödykeryhmän koulutus mukaisesti. Vertailukuukausi on 8/2020. Oppilaspaikan hintaa ei kuitenkaan muuteta, jos indeksi laskee.

Tavoite: Taiteen perusopetuksen oppilasmaksut

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Taiteen perusopetuksen oppilasmaksut, 1 000 euroa	1 015	1 011	1 057	1 057	1 057	1 057

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Oppilaat (huoltajat) maksavat lukukausittain oppilaspaikkamaksuja taiteen perusopetuksessa. Yhtiön hallitus päättää maksuista. Yhtiön strategisena tavoitteena on saada mahdollisimman moni hakija toiminnan piiriin. Valtion ja kuntien päätökset rajaavat yhtiön mahdollisuuksia kasvattaa oppilasmääriä.

Tavoite: Valtion rahoitus ammatilliseen koulutukseen

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Valtion rahoitus ammatilliseen koulutukseen, 1 000 euroa	1 469	1 636	1 636	1 636	1 636	1 636

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Valtion rahoituksesta päättää opetus- ja kulttuuriministeriö. Yhtiö huolehtii, että sen ammatillisen koulutuksen suoritteet toteutuvat ministeriön asettamien tavoitteiden mukaan.

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä

Tavoite: Opetustilojen varausastetta seurataan sen varmistamiseksi, että yhtiön toimitilat ovat aktiivisessa käytössä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Opetustilojen varausaste, %	73,62	70	70	70	70	70

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Yhtiö seuraa toimitilojen käyttöastetta tilavarausjärjestelmässä ja ohjaa henkilöstöä ja oppijoita tilojen tehokkaaseen käyttöön.

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti

Yhtiö ei suunnittele investointeja, jotka toteuttaisivat Vihreää siirtymää EU-taksonomian mukaisesti.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Yhtiö tukeutuu luontotavoitteiden suunnittelussa Turun kaupungin konsernihallinnon asiantuntija-apuun.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Suunnitellut toimenpiteet luonto- ja kiertotaloustavoitteiden osalta vuoden 2027 aikana
Yhtiö ei suunnittele omassa toiminnassaan luonto- ja kiertotaloustavoitteita toteuttavia toimenpiteitä vuodeksi 2026. Yhtiön merkittävimmät mahdollisuudet toimenpiteisiin luonto- ja kiertotaloustavoitteissa ovat Linnankatu 60:n ravintola- ja siivouspalveluissa. Ravintola Sigyniä operoi Unica Oy. Linnankatu 60:ssä siivoaa Alltime Oy. Yhtiö tukeutuu kiertotaloustavoitteiden suunnittelussa Turun kaupungin konsernihallinnon asiantuntija-apuun.

Turun Raitiotie Oy

Toimitusjohtaja: Juha Saarikoski

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Yhtiön toimialana on rakennuttaa, omistaa, hallita, ylläpitää, huoltaa ja kehittää Turun kaupunkiseudun alueella sijaitsevien raitiotielinjojen raitiotieliikennettä palvelevia raiteita tai muuta joukkoliikennehanketta, huolto- ja varikkorakennuksia, ja muita tiloja, rakennelmia sekä laitteita. Yhtiö voi lisäksi hankkia, omistaa, hallita ja vuokrata edellä mainittua tarkoitusta palvelevaa raitiotiekalustoa, kuten raitiovaunuja. Yhtiö voi omistaa ja hallita yllä mainittuihin toimintoihin liittyviä muita kiinteistöjä, osakkeita ja osuuksia.

Toimintaympäristön muutostekijät

Turun Raitiotie Oy:n toimintaa kuvaa voimakkaat toimintaympäristön muutokset sekä kuluvana vuotena, että myös tulevina vuosina. Kuluvan vuoden aikana kaupunginvaltuusto on tehnyt (18.5.) päätöksen raitiotien toteuttamisesta, joka oli yhtiön olemassaolon kannalta ratkaiseva päätös. Päätöksen seurauksena yhtiö siirtyy raitiotiealliansin kanssa hankkeen kehitysvaiheesta toteutusvaiheeseen. Valtuuston päätöksen myöstä yhtiö on muutettu kaupunkikonsernissa myös strategiseksi yhtiöksi. Myös raitiovaunukaluston hankinnan valmistelu on käynnistynyt.

Seuraava merkittävä toimintaympäristön muutos ajoittunee vuosille 2027–2028, jolloin valtionahoituksen jatkon pitäisi varmistua. Tuon päätöksen myötä yhtiö ja raitiotiealliansi siirtyvät toteutusvaiheen osaan 2, joka koskee itse raitiotien rakentamista koko hankealueella, raitiovaunuvarikon rakentamisen käynnistymistä sekä raitiovaunukaluston sitovaa tilausta.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Yhtiön toimintaa peilataan jatkuvasti hankkeen vaiheeseen ja tuleviin vaiheisiin niin, että yhtiö on riittävästi varautunut edellä kuvattuihin toimintaympäristön muutoksiin. Tämä tarkoittaa yhtiön resurssien ennakoivaa suunnittelua, tarvittavien kumppanuussopimusten laatimista sekä oman toiminnan kehittämistä yhdessä raitiotiealliansin kanssa. Tavoitteena on sujuva kehittyminen raitiotien suunnittelusta rakentamisen kautta toimivan raitiotiejärjestelmän operoinnista ja jatkokehittämisestä vastaavaksi yhtiöksi.

Toimitusjohtajan katsaus vuoden 2027 talousarvioon ja vuosien 2028–2030 taloussuunnitelmaan

Talousarvio ja taloussuunnitelma on laadittu valtuuston hyväksymän allianssin toteutussuunnitelman sekä raitiovaunukaluston projektisuunnitelman mukaan sisältäen ainoastaan kaupungin kustannusosuuden ilman valtionosuutta. Suurimmat epävarmuudet liittyvät aikataulun taitepisteeseen, eli valtionavun varmistumisen ajankohtaan, jonka jälkeen rakentamisen volyymi kasvaa selvästi. Nyt laaditussa taloussuunnitelmassa tämä hetki on ajoitettu vuosien 2028 ja 2029 taitteeseen.

Infrainvestointi ja arkeologiset tutkimukset perustuvat raitiotiealliansin kanssa yhdessä laadittuihin suunnitelmiin ja kustannuksista valtaosa koostuu raitiotiealliansin kustannuksista.

Kalustoinvestointi on yhtiön omalla valmisteluvastuulla ja sen kustannukset muodostuvat yhtiön omista, kalustohankinnan valmisteluun hankittujen kumppanien kustannuksista sekä myöhemmin valittavan kalustotoimittajan kilpailutetun sopimuksen mukaisista kustannuksista.

Yhtiön merkittävimmät riskit kohdistuvat raitiotiehankkeeseen ja sen seuraaviin osakokonaisuuksiin (ei suuruusjärjestyksessä):

- Yleisten rakennuskustannusten (indeksi) olennainen kohoaminen.
- Hankkeeseen kohdistuvat valitukset ja niistä aiheutuvat aikatauluriskit.
- Arkeologian määräriskit, eli kaivausten ja konservoitavien löytöjen merkittävä lisääntyminen ennakkoselvityksistä poiketen ja odottamattomat, kokonaisaikataulua horjuttavat muutokset.
- Pilaantuneiden maa-ainesten (PIMA) määräriskit.
- Kolmansien osapuolten tai rinnakkaishankkeiden muuttuvat vaatimukset.
- Raitiovaunukalustosta ei saada tarjouksia, tai tarjous ylittää kaluston projektisuunnitelman kustannusarvion.
- Kalustohankinnasta valitetaan.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Joukkoliikennekatuhanke (1.1.2026-30.9.2028).
Toteutuneet hankekulut ovat valtuuston asettamassa budjettiraamissa. Suunnitelmavuosilla huomioitu hankkeen jatkuminen MAL-rahoituspäätöksen jälkeen.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Infrainvestointi (tästä vähennetty valtionapu)	Tulos -480 770	2 425 648	9 973 920	10 910 432	79 100 000	77 000 000
Valtionapu	2 667 000				33 900 000	33 000 000
Valtionapu (kohdistuu hankkeelle, mutta ei yhtiölle)		1 039 563	4 274 537	4 685 900		
Arkeologiset tutkimukset (käyttömeno)	-	-	8 700 000	6 400 000	5 750 000	5 750 000

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Valtaosasta kustannuksia yhteinen kustannus- ja riskivastuu raitiotieallianssin kanssa, sekä yhteinen kustannus- ja riskienhallinta kokonaisuudesta. Allianssin kustannus- ja riskienhallintaan on varattu riittävät ja kyvykkäät resurssit.

Tavoite, Kalustohankinta: Tavoitteena on hankkia Turun raitiotielle koko elinkaaren ajalta kokonaistaloudellisesti edullisin raitiovaunukalusto ja varmistaa, että toimitusaikataulu on yhteensovitettu infrahankkeen kanssa niin, ettei raitiovaunujen käyttöönotto viivästytä raitioliikenteen käynnistystä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Kalustoinvestointi	-	1 290 724	775 608	433 668	3 000 000	2 000 000

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Kalustohankinnan valmisteluun ja toteutukseen varataan riittävät ja kyvykkäät resurssit, joilla varmistetaan hankinnan toteutus laadukkaasti, aikataulussa ja budjetissa. Kalustohankinnan ja raitiotiehankkeen yhteensovitusta ja riskienhallintaa tehdään koko raitiovaunukaluston hankinnan ja tuotannon ajan.

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisunsa ja/tai työmaansa hiilineutraaleiksi.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Rakentamisen päästöjä vähennetään hankkeen kehitysvaiheeseen verrattuna. (Tavoite –30 % rakentamisen ajalta 2027–2033)	Ei vielä rakentamista	Ei vielä rakentamista	Keskimäärin 4 %/vuosi	Keskimäärin 4 %/vuosi	Keskimäärin 4 %/vuosi	Keskimäärin 4 %/vuosi
Työkoneissa käytetään 100 % uusiutuvia polttoaineita	Ei vielä rakentamista	Ei vielä rakentamista	100 %	100 %	100 %	100 %

- Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Työmaa toimii pelkästään uusiutuvalla polttoaineella ja uusiutuvalla sähköllä. Raitiotiealliansilla on päästöjen vähentämisen tavoite (-30 % toteutussuunnitteluvaiheen arviosta. Päästölaskennan dokumentti ja laskentaperusteet verkkosivuilla).

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Hanke on 100 % taksonomian mukainen (infra, arkeologia & kalusto)	Ei vielä rakentamista	Ei vielä rakentamista	100 %	100 %	100 %	100 %

- Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Raitiotie ja raitiovaunut arvioidaan taksonomiaviitekehyksen mukaisesti. Infran rakentamisessa ja kaluston hankinnassa huomioidaan soveltuvat kestävyyskriteerit.
- Vapaaehtoinen (ei lakisääteinen raitiotieyhtiön liikevaihtoon perustuen) raportointi tehdään ensimmäisen kerran 2027 vuodelta.
- Kaupungin ilmastokumppani vuodesta 2025 alkaen.

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö sitoutuu yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunnitelmaa, LUMO-ohjelmaa, metsäsuunnitelmaa, Itämerihaastetta ja kiertotalouden tiekarttaa sekä hankintastrategiaa. Yhteisö sitoutuu Turun luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen sekä resurssiviisaaseen kiertotalouteen siirtymiseen tavoitevuoteen 2029 mennessä Turun kiertotalouden tiekartan mukaisesti.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Turun Satama Oy -konserni

Toimitusjohtaja: Minna Pirkkanen

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Yhtiön toimialana on sataman ylläpitäminen ja yleisen satamatoiminnan harjoittaminen ja kehittäminen sekä siihen liittyvä muu liiketoiminta. Turun Satama Oy on Turun kaupungin kokonaan omistama konserniyhtiö. Turun Satama konserniin kuuluu emoyhtiö Turun Satama Oy sekä sen tytäryhtiö Turun Vapaavarasto Oy. Sataman toiminta jakaantuu kahteen liiketoiminta-alueeseen, jotka ovat: Matkustajaliikenne sekä rahtiliikenne lisäarvopalveluineen. Vapaavarasto tarjoaa asiakkaille logistiikkapalveluita. Turun Satama konserni työllistää noin 60 henkilöä suoraan pääosin vakinaisilla työsuhteilla, mutta kaiken kaikkiaan sataman alueen toimijoiden työllisyysvaikutus on laajempi. Matkustajamäärältään Turun Satama on Suomen toiseksi suurin satama perustuen 12 edeltäneeseen kuukauteen kesäkuussa 2026.

Toimintaympäristön muutostekijät

Suomessa talouden näkymät ovat vihdoin kääntyneet positiiviseen suuntaan teollisuudessa, joka heijastui jo 2026 alkuvuoden lisääntyneissä matkustaja ja rahtimäärissä vaikka aluskäynnit eivät olekaan vielä lisääntyneet. Liikenne- ja viestintävirasto Traficomin kesäkuussa 2026 julkaisemasta merenkulun markkinaseurannan tilastomittaristosta, jonka aineisto kattaa vuodet 2015–2025 käy ilmi, että Venäjä-kaupan päättyminen on muuttanut Suomen ulkomaan tavaraliikennettä. Tuonti kulkee nyt lähes kokonaan meritse isommilla aluksilla, kuljetusmatkat ovat pidentyneet ja satamaliikenne on keskittynyt aiempaa harvempiin satamiin. Satamien välinen kilpailu on kovaa ja menestyäkseen Sataman on nojattava omiin vahvuuksiinsa ja erikoistuttava ollakseen vahva valitsemillaan alueilla.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Turun Sataman arvot ovat luotettava, vastuullinen, asiakaslähtöinen ja innovatiivinen. Turun Satama palvelee luotettavasti ja tehokkaasti rahti- ja matkustusliikennettä Itämeren alueella, sekä säännöllisellä linjaliikenteellä, että projektiliikenteellä. Turun Satama on erikoistunut matkustajaliikenteeseen, teräkseen, korkean jalostusasteen rahtiliikenteeseen ja projektiliikenteeseen. Sataman investoinnit uuteen terminaaliin ja digitalisaatioon varmistavat sataman kilpailukyvyn ja mahdollistavat tulevaisuuden asiakaslähtöisen kasvun. Sataman vastuullisuus ja innovatiivisuus näkyy ennen kaikkia edelläkävijän roolissa merenkulun sähköistymisessä sekä 2030 ympäristöohjelman tavoitteissa.

Mittavan terminaali-investoinnin aiheuttama kustannusten nousu vaatii Satamassa tarkkaa talouden seurantaa tulevina vuosina, nopeaa reagointia nykyasiakkaiden tarpeisiin, ja selvää myyntiaktiviteettien lisäämistä. Turun Sataman visiona on olla elinvoimainen matkustaja- ja tavaraliikenteen keskus keskellä kaupunkia sekä vastuullisen meriliikenteen portti, joka yhdistää modernit ratkaisut, turvallisuuden ja erinomaisen palvelun. Sataman toiminta perustuu sertifioituun ISO 9001 laatujärjestelmä ja jatkuvaan parantamiseen.

Turun Satama jalkauttaa parhaillaan kasvustrategiaa, jonka osana on Turun Sataman 2030 ympäristöohjelma. Ympäristöohjelmassa tavoitteena ovat sekä hiilineutraalit satamaoperaatiot 2029 että terve meriluonto vähentämällä satamatoiminnan vaikutusta vesistöihin. Sertifioidut ISO 14001 ympäristöjohtamisjärjestelmä ja ISO 45001 työterveys- ja turvallisuusjohtamisjärjestelmä ohjaavat toimintaamme ja sen jatkuvaa parantamista. Turvallisuuden saralla Satama keskittyy lakimuutosten toimeenpanoon ja aluemuutosten vaatimien viranomaispäivityksiin. Satamassa on menossa tietoturvallisuuden hallintajärjestelmän kehitystyö, joka tähtää ISO 27001 sertifiointiin.

Toimitusjohtajan katsaus vuoden 2027 talousarvioon ja vuosien 2028–2030 suunnitelmaan

Vuoden 2027 merkittävin tekijä tulee olemaan uuden terminaalin käyttöönotto sekä koko hankkeen valmistuminen uudistettuine laitureineen vuonna 2028. Samalla kun uuden terminaalin odotetaan kasvattavan matkustajamääriä, on sataman investoinnit tulevina vuosina sopeutettava FTT:n kustannuksiin ja poistoihin. Sataman kilpailukyvyn turvaamiseksi on tärkeä seuraavaksi keskittyä Länsisataman laiturien kunnostukseen ja rahtisataman toiminnan vaatimiin tiloihin. Satama pyrkii aktiivisella myyntiohjelmalla edelleen lisäämään linjalaivojen määrää, mutta samalla keskittyy nykyasiakkaiden erinomaiseen palveluun.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Yhtiön kannattavuus ennen rahoituseriä

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Liikevoitto, 1 000 euroa	5 898	4 474	2 764	1 930	879	1 186

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

- Mittavan FTT-investoinnin myötä tulevaisuuden tulos- ja investointikyky on rajallinen. Tilannetta seurataan tarkasti ja investointisuunnitelmaa voidaan tarkastella uudestaan 2030 jälkeen, kun haastavin vuosi 2029 on ohi.
- Tuloksellisesti haastavin Satamalle on vuosi 2029, joka on ensimmäinen vuosi, jolloin FTT nousseet kustannukset tulevat täysimääräisenä samalla kun toimintaa ollaan vasta ajamassa ylös.
- Investointien rajallisuuden vuoksi nykyistä pysäköintijärjestelyä jatketaan niin pitkään kuin mahdollista. Pysäköinti halutaan varmistaa matkustajille, minkä vuoksi erilaisia vaihtoehtoja seurataan koko ajan.
- Osakeyhtiölain 18 § mukainen lunastusoikeusmenettely on käynnissä ja Turun Vapaavaraston omistajuuden uskotaan nousevan 100 % vuonna 2027.

Tavoite: Kasvava tuloutus kaupungille

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Maanvuokrien tuotto kaupungille, 1 000 euroa	2 475	2 541	2 528	5 326	6 751	6 803
Vaihtovelkakirjalainan (30 milj. euroa, 8 % pa) tuotto kaupungille, 1 000 euroa	2 400	2 400	0	0	0	0
Muiden rahoituserien (antolainojen (ei-VVK-lainan), osinkotulojen tai pää-omanpalautusten) tuotto yhteensä kaupungille, 1 000 euroa	903	830	775	713	660	617

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

- Turun Sataman kokonaistuloutus kaupungille kasvaa, koska FTT:n valmistuminen nostaa maavuokraa huomattavasti.
- Nousseiden vuokrien ja kasvaneiden poistojen vuoksi VVK lainan tulosehto ei täyty vuosina 2027–2030.

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä.

Turun Sataman kasvustrategian osana on 2030 ympäristöohjelma, joka tähtää hiilineutraaliin sataman omaan toimintaan 2029 mennessä.

- Sataman ajoneuvoihin liittyvä Scope 1 päästöjen osalta muutokset sähköajoneuvoihin ja vähäpäästöiseen Neste MY Uusiutuva Diesel™ polttoaineeseen mahdollistavat hiilineutraaliuuden 2026. Neste MY Uusiutuva Diesel™ on 100 % jätteistä ja tähteistä valmistettu uusiutuva dieselpolttoaine.
- Sataman operaatiot olivat jo 2025 hiilineutraalit Scope 2 osalta, eli ostetun energian osalta.
- Scope 3 epäsuoria päästöjä Turun Satama vähentää erityisesti keskittymällä vähähiilisiin ja resurssiviisaisiin hankintapäätöksiin.
- Scope 3 kategoria 2 päästöt liittyen investointeihin kartoitetaan aina projektikohtaisesti.

Suunnitellut toimenpiteet ilmastotavoitteiden osalta vuoden 2027 aikana

- CO2e päästövähennyksistä Scope 3 osuuteen maanrakennus- ja kunnossapitotöihin soveltuvasta kuorma-autokaluston ja kaivinkoneiden hankintaperiaatteen laatukriteerien täytäntöönpanossa, jossa alihankijalta vaaditaan:
    - Kuorma-auto, 3-akselinen, on oltava kaasu- tai sähkökäyttöinen.
    - Kuorma-auto, 4-5 akselinen, on oltava vähintään Euro 6 päästöluokituksella ja käyttää biopolttoainetta.
    - Hydrauliset pyöräalustaiset kaivinkoneet on oltava vähintään Stage V päästönormin täyttäviä ja käyttää biopolttoainetta.

- Turun Vapaavaraston ilmalämpöpumput vähentävät öljylämmitteisten tilojen öljynkulutuksen kääntäen sen hiilivapaan sähkön kulutukseen.
- Turun Vapaavarasto siirtyy käyttämään Neste MY Uusiutuva Diesel™ polttoainetta.
- Turun Vapaavaraston trukkikalusto päivitetään täysin sähköiseksi uusintaohjelman puitteissa, noin 2 laitetta vuodessa.
- Vihreä merikäytävä ja sataman sähköistäminen edistävät ilmastotavoitteita lisäämällä energiatehokkuutta, mahdollistamalla uusiutuvan energian hyödyntämisen ja vähentämällä energiahukkaa akkuenergiavaraston (BESS) avulla. Projekti on käynnissä 2026 ja arvioidaan valmistuvan 2028.

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisunsa hiilineutraaleiksi.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Hiilineutraalin ajoneuvokaluston osuus, %	42	70	70	71	75	77
Vähäpäästöisen polttoaineen osuus, %	100	100	100	100	100	100

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

- Koko Turun Satama -konsernin osalta henkilöajoneuvot ovat täyssähköisiä, kun viimeisen polttomoottorikäyttöisen auton leasingsopimus päättyi 31.8.2026.
- Sataman henkilöautot ovat täyssähköisiä ja muun kaluston osalta käytössä ovat sähköiset ajoneuvot mahdollisilta osin. Sataman omistuksessa on Mitsubishi Fuso - sähköinen avolavakuorma-auto.
- Satamalla on käytössään paljon laitteistoa, jossa on diesel moottori. Laitteilla on pitkät eliniät ja niiden ennenaikainen romuttaminen olisi merkittävä päästö. Niinpä niiden osalta on päädytty käyttämään 100 % uusiutuvaa polttoainetta hiilineutraaliuuden saavuttamiseksi.

Luonto- ja Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luonto- ja kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta sekä toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteita.

Turun Sataman 2030 ympäristöohjelmassa tavoitteena on terve meriluonto vähentämällä satamatoiminnan vaikutusta vesistöihin. Perustoiminnassa valvotut, selkeät ja turvalliset liikenneväylät vähentävät alusten päästöjä. Satama kannustaa hinnoittelullaan varustamoita energiatehokkaisiin aluksiin sekä jätteiden ja jätevesien vastaanottopalvelun käyttämiseen. Vähäpäästöiset alukset saavat alennusta alusmaksuissa ja satamassa on biokaasun bunkraus mahdollisuus. Toisaalta kaikki alukset maksavat jätemaksun, vaikka emme jätettä vastaan ottaisikaan. Näin rohkaisemme aluksia jättämään jätteensä satamaan kierrätettäväksi.

Kiertotalous alkaa käytännön satamatoiminnoista: alusten jätteiden vastaanotosta, tehokkaasta lajittelusta ja ympäristöystävällisemmistä valinnoista yhdessä kumppaneiden kanssa. Satama kierrättää vastaanotetun jätteen ja jätevedet johdetaan suoraan Kakolan jätevedenpuhdistamoon. Yhteistyö John Nurmisen Säätiön kanssa tukee Itämeren suojelua.

Suunnitellut toimenpiteet luonto- ja kiertotaloustavoitteiden osalta vuoden 2027 aikana

- Suomen Satamat ry:n järjestämä Ecobion koulutus henkilöstölle satamien luonnon monimuotoisuudesta.
- Ruokajätteen kierrätys matkustaja-aluksista biokaasulaitoksen polttoaineeksi.
- Asfaltti ja bitumimassat käytetään uudelleen bitumituotteiden tuotannossa.
- Käytetty betonijäte murskataan ja käytetään uudelleen rakennustyömaalla.
- Valmistellaan LATE alue seuraavaksi ruoppausmassojen läjitysalueeksi.

Turun seudun puhdistamo Oy

Toimitusjohtaja: Mirva Levomäki

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Turun seudun puhdistamo Oy:n (Yhtiö) toimialana on jätevesien siirto ja puhdistus sekä syntyneen lietteen hyödyntäminen. Yhtiö tuottaa jätevedenpuhdistuspalvelun lisäksi lämmöntalteenottopalvelua. Yhtiön tarkoituksena on tuottaa yhteiskunnallisia toiminnallisia palveluita omakustannushintaan omistajille. Turku omistaa Yhtiöstä 62,09 % ja Turku Energia 0,82 %.

Yhtiö tuottaa omistajilleen laadukasta palvelua kustannustehokkaasti. Palvelu on toimintavarmaa ja sitä kehitetään jatkuvasti parantaen. Resurssit optimoidaan tulokset ja varautuminen huomioon ottaen. Henkilöstön hyvinvointi, sitoutuneisuus ja ammattitaito takaavat Yhtiön menestyksellisen toiminnan.

Yhtiö operoi laitosta mahdollisimman tehokkaasti. Puhdistamon ja viemäriverkoston ohitukset minimoidaan. Yhtiön hallinnoimat kilpailutetut ostopalvelut tehostavat toimintaa.

Yhtiö toimii Itämeren hyväksi. Yhtiö toteuttaa vapaaehtoisesti seuraavia sitoumuksia: yhteinen ympäristöohjelma Turun seudun vesihuoltolaitosten kanssa, Itämerihaaste, YK:n kestävän kehityksen tavoitteet, yhdyskuntajäteveden puhdistamisen Green deal -sopimus sekä Turun ilmastokaupunkisopimus.

Toimintaympäristön muutostekijät

Yhtiö on huoltovarmuuskriittinen laitos, jonka toiminnan jatkuvuuden varmistaminen on välttämätöntä yhteiskunnalle. Puhdistamon toiminnan jatkuvuus varmistetaan myös poikkeusolosuhteissa. Yhtiö panostaa turvallisuuden hallintaan ja kehittämiseen sekä edellyttää myös palveluntuottajiltaan riittävää turvallisuustasoa. Yhtiö ottaa huomioon digitaalisen toimintaympäristön mahdollisuudet ja riskit.

Yhtiön riskikartoituksissa merkittävimmiksi riskeiksi ovat nousseet sääntelyn muutosten vaikutukset Yhtiön operatiiviseen tai strategiseen toimintaan, laitoksen erityisolosuhteisiin liittyvät tapaturmat, turvallisuustilanteen kiristymisestä johtuva resurssitarve, hulevesien aiheuttamat ylikuormitustilanteet sekä erittäin vakavan laite- tai rakennevaurion aiheuttamat vahingot. Yhtiö kehittää riskienhallintaa jatkuvana prosessina. Riskienarvioinnin tulokset huomioidaan Yhtiön toimintojen suunnittelussa ja toteutuksessa.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Puhdistamokokonaisuus palvelee Turun seudun asukkaita pitkälle tulevaisuuteen. Yhtiö kehittää palvelua jatkuvana prosessina, huomioi toimintojen hiilijalanjäljen ja elinkaaren sekä varautuu ilmastonmuutokseen. Puhdistuskapasiteetti maksimoidaan laitoksen kaikilla osa-alueilla ja toiminnan jatkuvuus varmistetaan ennakoimalla.

Yhtiö varmistaa riittävän henkilöstöresurssin sekä ylläpitää ja kehittää henkilöstön hyvinvointia, motivaatiota, sitoutuneisuutta ja ammattitaitoa. Yhtiön hankkeet selvitetään tarkoituksenmukaisesti ja ennakoiden taloudellisen ja toiminnallisen tehokkuuden varmistamiseksi. Suunnittelussa ja toteutuksessa huomioidaan riittävä kapasiteetti sekä resurssitehokkuus.

Yhtiö vastaanottaa yhdyskuntajätevesiä maksimikapasiteettinsa rajoissa mahdollisimman laajalta toiminta-alueelta. Jätevesien johtaminen keskitettyyn käsittelyyn tukee seudullista puhdistusratkaisua.

Yhtiö kehittää toimintojaan yhteistyössä sidosryhmiensä kanssa ja edistää osaltaan Turun seudun vesihuollon kehittymistä. Hule- ja teollisuusjätevesien sekä viemäriverkoston hallintaa kehitetään yhteistyössä osakaskuntien kanssa.

Toimitusjohtajan katsaus vuoden 2027 talousarvioon ja vuosien 2028–2030 taloussuunnitelmaan

Turun seudun puhdistamo Oy on Turun, Kaarinan, Raision, Naantalin, Liedon, Paimion, Maskun, Mynämäen, Auran, Ruskon, Nousiaisten, Pöytyän, Oripään ja Marttilan kuntien (K-sarjan osakkaat) sekä Turku Energian (L-sarjan osakas) omistama seudullinen tukkujätevesiyhtiö. Yhtiö kuuluu Turku-konserniin.

Yhdyskuntajätevesien käsittelyn kokonaisuuden, mukaan lukien lietteen hyötykäyttö biokaasulaitoksella ja

jäteveden hukkalämmön hyödyntäminen lämpöpumppulaitoksella, hiilijalanjälki on negatiivinen eli parempi kuin hiilineutraali. Lisäksi puhdistamokokonaisuus tuottaa energiaa noin kymmenen kertaa enemmän kuin se käyttää energiaa.

Jäteveden kuutiohintaan ja ohivirtauksen määrään vaikuttaa viemäriverkostoon ja puhdistamolle tulevan huleveden määrä. Puhdistamon toiminta-alueen kuntien viemäriverkostosaneeraukset pienentävät huleveden määrää ja samalla laskevat käyttökustannuksia sekä vähentävät ohivirtauksia. Veden määrän ja laadun tavanomainen vuosittainen vaihtelu on huomioitu talousarviossa, mutta poikkeuksellisten tilanteiden aiheuttamat kustannusvaikutukset voivat aiheuttaa poikkeamia talousarvioon.

Yhtiön liikevaihto muodostuu pääosin jätevedenpuhdistuspalvelumaksusta (K-sarjan osakkaat) ja pieneltä osin lämmöntalteenottopalvelumaksusta (L-sarjan osakas). Palvelumaksut koostuvat käyttökustannuksista ja investoinnin hankintamenosta. Yhtiösopimuksen mukaan sekä K- että L-sarjan osakkaat maksavat investoinnin hankintamenon omistusosuuden mukaisessa suhteessa ja käyttökustannukset palvelun käytön mukaisessa suhteessa. Tilikauden lopussa Yhtiön tulos nollataan Yhtiösopimuksen mukaisesti arviolaskutuksen korjauksella.

Yhtiön kustannukset tulevat vuonna 2027 kasvamaan jonkin verran. Käyttökustannusten osalta kasvu on 2,9 % ja investoinnin hankintamenon osalta 7,3 %. Käyttökustannuksissa nousu johtuu ICT-järjestelmien ja omaisuudenhallinnan kehittämisestä, liete- ja kunnossapitokustannusten noususta sekä arvioidusta varaston arvon muutoksesta. Investoinnin hankintamenon osalta nousu johtuu pääosin arvioidusta korkokustannusten noususta, jos/kun Yhtiö aloittaa ylimääräisessä yhtiökokouksessa syksyllä 2026 päätettäväksi tulevat investoinnit. Myös korkoennusteet ovat nousseet vuoden takaisesta. Palvelumaksun kokonaiskasvu on 4,6 % vuoden 2026 talousarvioon verrattuna.

Yhtiöllä on suunnittelussa useampi riskienarvioinnin kautta esiin noussut laitoksen ikääntymiseen ja rakenteisiin liittyvä hanke, jotka tullaan esittämään päätettäväksi ylimääräisessä yhtiökokouksessa syksyllä 2026: Fleminginpuiston viemäritunnelin ja Merimiehenkadun pumppaamon saneeraus, ilmastuksen ja jälkiselkeytyksen ristiinajomahdollisuus, puhdistamon lietetaskujen saneeraus sekä E18 tien vaikutukset Yhtiön jätevesiverkostoon. Lisäksi vuonna 2027 merkittävänä hankkeena jatkuu välppien saneeraus, joka jatkuu vuosittain vuoteen 2032 saakka. Riskienarvioinnin kautta etenevänä hankkeena suunnitellaan puhdistamon oman varavoiman hankintaa. Yhtiö myös varautuu EU:n jätevesidirektiivin mukaiseen haitta-aineiden poistoon hankkeen suunnittelulla, arvioitu toteutusajankohta on 2030-luvun loppupuolella. Muita toiminnan jatkuvuutta turvaavia ja laitoksen hyvän kunnon varmistavia investointikohteita ovat huoltovarmuuskriittisyyden, siirtoviemäreiden, tietojärjestelmien, laitteiden ja rakenteiden sekä kapasiteetin kehittäminen.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Keskitetty jätevedenpuhdistus toimii tehokkaasti. Puhdistustulokset ovat Itämeren suojelumission suositusten mukaisia. Ympäristömääräykset (Etelä-Suomen aluehallintovirasto 1.10.2014 nro 167/2014/2)

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Pitoisuus käsitelty vesi BOD7ATU Ympäristölupa ≤ 10 mg/l	1,7 mg/l	≤3,2 mg/l	≤3,2 mg/l	≤3,2 mg/l	≤3,2 mg/l	≤3,2 mg/l
Pitoisuus käsitelty vesi CODCr Ympäristölupa ≤ 60 mg/l	23 mg/l	≤31 mg/l	≤30 mg/l	≤30 mg/l	≤30 mg/l	≤30 mg/l
Pitoisuus käsitelty vesi fosfori Ympäristölupa ≤ 0,3 mg/l	0,11 mg/l	≤0,15 mg/l	≤0,14 mg/l	≤0,14 mg/l	≤0,14 mg/l	≤0,14 mg/l
Pitoisuus käsitelty vesi kiintoaine Ympäristölupa ≤ 15 mg/l	1,0 mg/l	≤2,9 mg/l	≤2,9 mg/l	≤2,9 mg/l	≤2,9 mg/l	≤2,9 mg/l
Puhdistusteho käsitelty vesi BOD7ATU Ympäristölupa ≥ 95 %	99 %	≥99 %	≥99 %	≥99 %	≥99 %	≥99 %
Puhdistusteho käsitelty vesi CODCr Ympäristölupa ≥ 90 %	97 %	≥95 %	≥95 %	≥95 %	≥95 %	≥95 %
Puhdistusteho käsitelty vesi fosfori Ympäristölupa ≥ 95 %	99 %	≥98 %	≥98 %	≥98 %	≥98 %	≥98 %
Puhdistusteho käsitelty vesi typpi Ympäristölupa ≥ 75 %	87 %	≥86 %	≥86 %	≥86 %	≥86 %	≥86 %

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Puhdistusteho käsitelty vesi kiintoaine Ympäristölupa ≥ 95 %	100 %	≥99 %	≥99 %	≥99 %	≥99 %	≥99 %
Ylivuotojen osuus puhdistamolle tulevasta jätevesikuormituksesta* EU-direktiivi 2024/3019 yhdyskuntajätevesien käsittelystä, tavoite ≤ 2 %	0,007-0,008%	≤0,2 %	≤0,2 %	≤0,2 %	≤0,2 %	≤0,2 %
Hulevesien osuus kokonaisjätevesimäärästä, %	40,7	39	39	38	38	38
Turun kaupungin toteutunut hulevesien osuus kokonaisjätevesimäärästä, %	41,5	39	39	38	38	38

* Ylivuotojen kuormituslaskenta lasketaan ylivuotojen aiheuttaman kuormituksen suhteena puhdistamolle tulevaan kuormitukseen ja sisältää ympäristöluvassa mainittujen kriteerien (BOD7ATU, CODCr, fosfori, typpi ja kiintoaine) mukaisen tarkastelun.

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Yhtiö operoi laitosta mahdollisimman tehokkaasti. Puhdistamon ja viemäriverkoston ohitukset minimoidaan. Puhdistamon toiminta-alueella on yli 2 000 km viemäriverkostoa ja noin 600 jätevesipumppaamoa, jotka ovat osakaskuntien hallinnassa. Hule- ja teollisuusjätevesien sekä viemäriverkoston hallintaa kehitetään yhteistyössä osakaskuntien kanssa, mm. yhtiön koordinoiman seudullisen viemäriverkostomallin avulla.

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä

Tavoite: Turun seudun puhdistamo Oy:n ilmastovaikutuksia kuvaava hiilijalanjälki lasketaan vuosittain soveltaen kansainvälistä ohjeistusta (GHG protocol). Laskentaan sisältyy sekä suoria että epäsuoria päästölähteitä. Lisäksi lasketaan puhdistamokokonaisuuden tuottamalla energialla saavutetut vältetyt päästöt eli kuinka paljon kasvihuonekaasupäästöjä säästetään tuottamalla energiaa uusiutuvilla energianlähteillä. Puhdistamokokonaisuuden ilmastovaikutuksessa huomioidaan puhdistamon ja siihen liittyvien toimintojen päästöjen lisäksi niiden ansiosta vältetyt päästöt puhdistamotoiminnassa, lietteenkäsittelyssä Gasum Oy:n biokaasulaitoksella ja lämmöntuotannossa TSE:n lämpöpumppulaitoksella jäteveden hukkalämpöä hyödyntäen. Puhdistamokokonaisuuden hiilijalanjälki on jo negatiivinen, mikä on parempi kuin hiilineutraali.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Puhdistamokokonaisuuden hiilijalanjälki, tonnia CO2e	-59 000	≤ -100 000	≤ -50 000	≤ -50 000	≤ -50 000	≤ -50 000

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Puhdistamoa käytetään energiatehokkaasti ja hankinnoissa huomioidaan ilmastoystävällisyys. Jäteveden hukkalämmön ja yhdyskuntalietteen hyödyntämistä biopohjaisessa energiantuotannossa sidosryhmien kanssa jatketaan, jolloin voidaan välttää vastaavien fossiilisten energialähteiden käyttöä. Lietteenkäsittelyn kilpailutuksessa huomioidaan energiatehokkuus ja hiilijalanjälki.

Energiantuotannon päästöt ovat vähentyneet merkittävästi viime vuosina, minkä vuoksi hiilijalanjäljen laskentamallia päivitettiin vuonna 2026 vältettyjen päästöjen osalta Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) asiantuntijasuosituksen mukaisesti. Aiempi laskenta perustui vuonna 2016 yhteistyössä SYKEn kanssa laadittuun malliin, jossa polttoainetuotannon oletettiin korvaavan dieseliä ja lämmöntuotannon korvaavan myös fossiilisia polttoaineita. Vuonna 2026 päivitetyssä laskentamallissa polttoainetuotannon oletetaan edelleen korvaavan dieseliä, mutta lämmöntuotannon oletetaan korvaavan kaukolämpöä. Energiantuotannon päästökertoimet perustuvat SYKEn ylläpitämään CO2data-tietokantaan. Vuonna 2025 kaukolämmön päästökerroin oli 0.082 kg CO2e/kWh.

Puhdistamokokonaisuuden ilmastovaikutus (hiilijalanjälki ja vältetyt päästöt yhteensä) nykyisen laskentatavan (vuoden 2025 päästökertoimet) mukaisesti laskettuna:
2022: −45 000 tn CO2e
2023: −46 000 tn CO2e

2024: −49 000 tn CO2e
2025: −59 000 tn CO2e

Puhdistamokokonaisuuden ilmastovaikutuksen talousarviotavoite vuodelle 2026 (-100 000 tn CO_2e) on arvioitu aiemman laskentatavan mukaisesti. Vuoden 2027 talousarviotavoite on asetettu päivitetyn laskentatavan perusteella.

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Ilmastotavoitteisiin liittyvien investointien määrä, 1 000 euroa	1 939	17 445	14 060	18 135	11 313	10 832
josta EU:n ilmastoasetuksen (2021/2139) taksonomian mukaisia, 1 000 euroa	50	35	0	0	0	500
josta EU:n ympäristöasetuksen (2023/2486) taksonomian mukaisia, 1 000 euroa	1 889	17 410	14 060	18 135	11 313	10 332

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Kaikki Yhtiön investoinnit arvioidaan sekä EU:n ilmastoasetuksen taksonomian että EU:n ympäristöasetuksen taksonomian mukaisesti. Yhtiön toimialan takia lähes kaikki puhdistamon investoinnit kuuluvat jompaan kumpaan ko. taksonomia-arviointiluokkaan.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Suunnitellut toimenpiteet luonto- ja kiertotaloustavoitteiden osalta vuoden 2027 aikana

Turku-konserniin kuuluvilla vesihuoltoyhtiöillä Turun seudun puhdistamo Oy (Tsp), Turun Seudun Vesi Oy ja Turun Vesihuolto Oy on yhteinen ympäristöohjelma paremman vaikuttavuuden saavuttamiseksi. Ympäristöohjelma sisältää myös vesihuoltoyhtiöiden Itämerihaasteen kauden 2024–2028 toimenpiteet. Tsp:n osalta ympäristöohjelman luonto- ja kiertotaloustavoitteita ovat mm.

- toiminnan kehittäminen kestävän kehityksen periaatteiden sekä Green Deal ja ilmastositoumusten mukaisesti sekä osallistuminen kehityshankkeisiin
- määrätietoinen työ verkostoylivuotojen vähentämiseksi
- varmistaa, että puhdistamolta vesistöön johdetut kuormitukset ovat huomattavasti ympäristöluvan laskennallisia vähimmäisvaatimuksia pienempiä

Yhtiö on omalla ilmastositoumuksellaan mukana Turun kaupungin ilmastokaupunkisopimuksessa. Yhtiön investoinnit arvioidaan ilmastonmuutoksen hillitsemisen ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen (EU:n ilmastoasetus 2021/2139) sekä vesivarojen ja merten luonnonvarojen kestävän käytön ja suojelun, kiertotalouteen siirtymisen, ympäristön pilaantumisen ehkäisemisen ja vähentämisen sekä biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojelun ja ennallistamisen (EU:n ympäristöasetus 2023/2486) näkökulmasta.

Yhtiö edistää luonnon monimuotoisuutta toteuttamalla ja ylläpitämällä pörriäisniittyjä, hyönteishotelleja ja linnunpönttöjä pumppaamoiden viheralueilla.

Turun Seudun Vesi Oy

Toimitusjohtaja: Aki Artimo

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Yhtiön tehtävänä on huolehtia sen osakkaiden vesihuollosta. Tässä tarkoituksessa yhtiö voi omistaa, suunnitella ja rakentaa vedenhankinta-, vedenpuhdistus- ja vedenjakelulaitoksia sekä harjoittaa talousveden valmistusta, veden siirtoa, jakelua ja myyntiä sekä muuta alaan liittyvää toimintaa. Yhtiö voi toimintaansa varten omistaa ja hallita kiinteistöjä sekä maa-alueita.

Turun Seudun Vesi Oy ylläpitää ja luo kilpailukykyä toiminta-alueellaan tuottamalla jatkuvasti korkealaatuista talousvettä mahdollisimman toimintavarmalla tavalla ja edullisesti. Talousvesi tuotetaan kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti. Korkealaatuinen talousvesi on hyvinvoinnin ja elämänlaadun perusedellytys.

Toimintaympäristön muutostekijät

Yhtiön toimintakustannuksiin vaikuttavia muutostekijöitä on ilmaantunut nopeasti viime vuosina. Toimintakustannusten rakenne ja siihen vaikuttavat kustannustekijät ovat pitkälti sellaisia, joihin yhtiö ei voi omalla toiminnallaan vaikuttaa nykyisen kaltaisessa globaalin talouden ympäristössä. Tilanne voisi kuitenkin olla vielä merkittävästi huonompi, mikäli yhtiö ei olisi määrätyiltä osin suojannut sähköenergian ostohintojaan ja varmistanut lainanhoitokulujen korkotasoja korkosuojauksien avulla. Määrätyt varautumista koskevat EU-direktiivit sekä niiden soveltaminen kansalliseen lainsäädäntöön ovat lisänneet yhtiön lakisääteisiä velvoitteita muutaman viime vuoden aikana. Näistä on myös syntynyt lisäkustannuksia yhtiölle.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Seudullisen vesihuollon toiminnan varmistaminen kaikkien yhtiön osakkaiden osalta edellyttää uuden **varavesilaitoksen** toteutusta. Tarve varalaitoksen rakennusurakan toteutukselle tuotiin yhtiön osakkaille päätettäväksi huhtikuussa 2023 pidetyssä yhtiökokouksessa sen jälkeen, kun varalaitoksen toteutussuunnittelu valmistui alkuvuonna 2023. Omistajakuntien neuvottelut hankkeen kustannusjaon perusteista saatettiin loppuun, kun yhtiön yhtiöjärjestysmuutos ja osakassopimuksen täydennyssopimus allekirjoitettiin sekä uusi varalaitoksen F-osakesarja perustettiin kesäkuussa 2024. Laitoksen pääurakka kilpailutettiin vuoden 2024 lopussa ja urakkasopimus allekirjoitettiin vuoden 2025 alkupuolella. Muut laitoskokonaisuuteen liittyvät urakat kilpailutettiin vuoden 2026 alussa. Työ on edennyt suunnitellusti ja se tulee valmistumaan vuoden 2028 aikana.

Raision ja Maskun välisen uuden siirtolinjayhteyden toteutukseen liittyvät neuvottelut saatettiin myös loppuun yhtiöjärjestysmuutoksen, osakassopimuksen täydennyssopimuksen ja uusien osakesarjojen G1- ja G2-hyväksymisten jälkeen. Siirtolinjan toteutus- ja rakentamissuunnittelu käynnistyi syksyllä 2024 ja siitä aiheutuvat kustannukset kirjattiin G1-osakesarjalle. G2-osakesarjan osakkeiden merkintälista ja hallinnolliset päätökset tehtiin vuonna 2025. Siirtolinjan toteutuksen pääurakka sekä valvontapalveluiden ja putkimateriaalin kilpailutus SG-valurautaputken osalta tehtiin vuoden 2026 alussa ja urakka käynnistyi toukokuussa 2026. Työ on edennyt suunnitellusti. Hanke valmistuu arviolta vuonna 2028.

Toimitusjohtajan katsaus vuoden 2027 talousarvioon ja vuosien 2028–2030 taloussuunnitelmaan

Yhtiö on käynnistänyt Halisten varavesilaitoksen sekä Maskun siirtolinjan toteutuksen. Yhtiö tulee hankkimaan näitä investointihankkeita varten ulkopuolista rahoitusta vuosien 2027–2028 aikana, mikä tulee näkymään yhtiön talousluvuissa. Myös edellä mainittujen hankkeiden valmistuminen ja kustannusten aktivointi näkyvät talousluvuissa vuodesta 2028 alkaen. Tosin hankkeiden rahoituskuluja peritään osakkailta jo ennen hankkeiden valmistumista ja kustannusten aktivointia. Yhtiö on suunnitellut myös muita siirtolinja- ja runkovesijohtoinvestointeja, mutta niiden toteutumisaikataulut riippuvat pitkälti kahden ensin mainitun hankkeen toteutusten etenemisistä.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Yhtiö toimittaa vettä osakkailleen suunnitellusti ja veden tuotannon määrä vastaa suunniteltua

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Veden tuotanto/tuotantotavoite, %	100	100	100	100	100	100

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Tavoite: Veden toimitus on häiriötöntä ja virheitä veden laadussa ei esiinny

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Jakeluun toimitettavan veden laadussa havaitut virheet, kpl	0	0	0	0	0	0
Ennakoimattomat häiriöt veden jakelussa, kpl	0	0	0	0	0	0

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä

Tekopohjaveden tuotanto on kustannustehokas tapa tuottaa juomavettä ja pintavesilaitokseen verrattuna kemikaaleja käytetään vain murto-osa.

Yhtiössä hyödynnetään veden liike-energiaa Saramäen kalliosäiliöön rakennetun turbiinin avulla, joka säätää Virttaankankaan tekopohjavesilaitokselta tulevan veden virtausta ja tuottaa samalla päästötöntä sähköenergiaa. Turbiinin tuottama teho riittää Saramäen kalliosäiliöstä lähtevän veden verkostopumppaukseen, jolla tuotetaan verkostopaine Turun, Naantalin ja Raision alueille.

Turun Seudun Vesi Oy:n esikäsittelylaitokselle Huittisiin on asennettu aurinkosähköjärjestelmä, joka tuottaa osan laitoksen tarvitsemasta sähköstä.

Myös juomaveden lämmöntalteenoton hyödyntämistä on selvitetty. Turku Energian kanssa tehdyn esiselvityksen mukaan lämpöenergian talteenoton edellytykset täyttyvät Halisten uuden varavesilaitoksen toiminnan yhteydessä. Varalaitoksen toteutussuunnittelu on tehty siten, että uusi varalaitos tullaan lämmittämään tekopohjavedestä saatavalla lämpöenergialla.

Mainittujen investointien ja toimenpiteiden lisäksi yhtiö omistaa yli 400 hehtaaria kestävällä tavalla hoidettua metsää, jonka toiminta hiilinieluna optimoidaan metsänhoidollisilla toimenpiteillä. Konsultointiyhtiö Sitowise on tehnyt Turun Seudun Vesi Oy:n metsistä Smartlas-hiilinielulaskelman vuonna 2024, jonka mukaan yhtiön metsät sitovat keskimäärin 1 550 tonnia hiilidioksidia vuodessa.

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaleiksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Sähköautojen latauspisteiden lukumäärä yhteensä, kpl	9	10	10	12	12	12
Sähköpyörien hankinta liikkumisetuna (1000 euroa)	0	100	7	0	0	0

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Yhtiö rakentaa riittävän määrän latauspisteitä yhtiön eri toimipisteisiin huomioiden sekä yhtiön että työntekijöiden autokannat.
Yhtiö jatkaa käytössä olevaa henkilöstön liikkumisetua työsuhdepolkupyörien muodossa ja kannustaa työntekijöitä sekä työmatkaliikuntaan sekä liikkumiseen myös työajan ulkopuolella hiilineutraalilla tavalla, mikäli mainitun edun käyttöön ei tule merkittäviä verotukseen liittyviä muutoksia. Vuonna 2026 hankittiin uudet työsuhdepolkupyörät uudeksi viisivuotiskaudeksi. Vuonna 2027 varaudutaan 1 - 2 uuden työsuhdepyörän hankintaan.

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Vihreän siirtymän investoinnit (1000 euroa)	16	10	100	20	10	20

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö sitoutuu yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunnitelmaa, LUMO-ohjelmaa, metsäsuunnitelmaa, Itämerihaastetta ja kiertotalouden tiekarttaa sekä hankintastrategiaa. Yhteisö sitoutuu Turun luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen sekä resurssiviisaaseen kiertotalouteen siirtymiseen tavoitevuoteen 2029 mennessä Turun kiertotalouden tiekartan mukaisesti.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Suunnitellut toimenpiteet luonto- ja kiertotaloustavoitteiden osalta vuoden 2027 aikana
Yhtiö toteutti vuonna 2024 yhtiön 50-vuotisjuhlavuoden ympäristötekona n. 40 hehtaarin laajuisen luonnonsuojelualueen Virttaankankaalle. Suojelualue toteutettiin sekä METSO- että Natura-suojeluohjelmien puitteissa. Virttaankankaan luonnonsuojelualueen lisäksi yhtiöllä on vuonna 2023 perustettu 5 hehtaarin luonnonsuojelualue Liedossa. Luonnonsuojelualueiden perustamiset toteuttavat Turun kaupungin esittämiä luonnon monimuotoisuuden edistämisen tavoitteita. Vuonna 2027 yhtiö on suunnitellut teettävänsä LUMO-kartoituksen omistamillaan maa-alueilla. Kartoitustulosten perusteella kohdekohtaisesti arvioidaan, minkälaisia mahdollisuuksia yhtiöllä on edelleen edistää luonnon monimuotoisuustavoitteita. Vuonna 2024 tehdyn hiilinielulaskeman mukaan yhtiön yli 400 hehtaarin metsäomaisuus sitoo keskimäärin 1 550 tonnia hiilidioksidia vuodessa. Metsänhoitoyhdistyksen yhtiölle vuonna 2021 tekemän metsänhoitosuunnitelman mukaan metsänhoidon keskinen tavoite on hiilinielun lisääminen seuraavien vuosikymmenten aikana. Turun Seudun Vesi Oy, Turun seudun puhdistamo Oy ja Turun Vesihuolto Oy määrittelivät ja sopivat yhteisen ympäristöohjelman, jonka mukaisesti kaikki seudun vesihuoltoyhtiöt toteuttavat ilmasto- ja ympäristötavoitteitaan tulevina vuosina.

Turun Taiteen talo Oy

Toimitusjohtaja: Jere Pensikkala

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Yhtiön toimialana on edistää ja tukea Turun kaupungissa tapahtuvaa kulttuuritoimintaa, taiteen ja kulttuurin ammattilaisten työllisyyttä ja elinkeinoa sekä kehittää ja organisoida Taiteen talo –konseptia Turussa. Taiteen talo on vetovoimainen eri taiteenlajeja yhdistävä kohtaamispaikka. Yhtiö tekee yhteistyötä kulttuuritoimijoiden, luovan talouden yritysten, kaupallisten yritysten ja korkeakoulujen kanssa. Yhtiö voi järjestää muutakin kehitystoimintaa ja konsultointia. Yhtiö järjestää toimintaa erityisesti Turussa, mutta myös valtakunnallisesti ja kansainvälisesti.

Toimintaympäristön muutostekijät

Toimintavuoden 2027 alkaessa Taiteen talo -konseptissa (kh § 360, 2.10.2023) esitetyt kulttuuritilojen peruskorjaukset ovat valmistuneet ja käynnistämisvaiheesta siirrytään toiminnan vakiinnuttamisvaiheeseen.

Vuoden 2027 alusta alkaen yhtiön käyttöön tulevat Tehdas-rakennuksen 2. kerroksen tilat; Pääsali ja Vierailunäyttämö, joka on Åbo Svenska Teaterin käytössä vuodet 2027–2028. Nunnankadulla sijaitsevien tilojen täyttöaste on korkea ja myös Brinkkalan ja Vanhan Raatihuoneen kiinteistöistä suurin osa on vuokrattuna. Omien tuottojen osuus kasvaa edelleen vuodesta 2026 ollen yhteensä noin 58 %.

Tapahtumamäärä ja kävijämäärä tulevat kasvamaan vuoden 2026 tasosta, millä on positiivinen vaikutus alueen palveluiden käyttöön ja näin ollen myös yhtiön omaan tulonhankintaan. Tapahtumatilojen vuokrausta kehitetään ja niiden tuottovaatimukset kasvavat talousarviovuodelle 2027. Tehdas-rakennuksen 2. kerroksen remontin jälkeistä tapahtumavuokrausta tehdään etupainoisesti jo vuosille 2027 ja 2028, minkä lisäksi Vierailunäyttämön käytön suunnittelussa edetään jo vuodelle 2029. Toimintavuoden aikana arvioidaan muiden lyhyeksi vuokrattavien tapahtumatilojen kuin Pääsalin ja Vierailunäyttämön pysyvää tarvetta ja taloudellista vaikutusta.

Ensimmäisen täyden toimintavuoden kokemukset aiempaa laajemman alueen operoinnista (yhteensä noin 11.000 m2) ovat vahvistaneet käsitystä alueen toimivuudesta ja seuraavista kehitystarpeista. Taiteen talo on vakiinnuttanut viiden toimintavuotensa aikana asemansa yhtenä Turun kulttuurielämän keskuksista ja paikkana, jonne kaupunkilaisten kannattaa omat vieraansa tuoda ja jonne matkailijoiden on helppo piipahtaa.

Yhtiön toiminnan kannalta on tärkeää onnistua pitämään tilojen käyttöaste korkeana ja varmistua siitä, että myös kaupallisten toimijoiden kiinnostus liittyä osaksi Taiteen talon yhteisöä vahvistuu entisestään.

Kulttuurialalle kohdennettavien rahoitusleikkauksien mahdollinen jatkuminen voi vaikuttaa Taiteen talon vuokralaisiin.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Isot käynnistämisvaiheen remontit on saatettu valmiiksi ja toimintavuosi 2027 on ensimmäinen, jolloin tilat ovat täysimääräisesti käytettävissä. Kehittämistoimenpiteet ovat jatkossa pienimuotoisempia jatkuvia parannuksia, joiden rahoitusvastuu on pääosin vuokralaisilla.

Vuonna 2023 vahvistettua Taiteen talo –konseptia päivitetään vastaamaan nykytilanteen vaatimuksia. Toimintavuoden aikana yhtiö valmistelee konseptiin perustuen vision, mission ja strategian niin, että se määrittää selkeät painopistealueet toiminnalle vuoden 2029 loppuun asti. Strategiatyössä tullaan kuulemaan omistajaa, vuokralaisia, sidosryhmiä sekä kaupunkilaisia. Samalla linjataan Yhtiön strategiaprosessista, mukaan lukien päivitystiheys.

Strategiaan sidottuna vahvistetaan Yhtiölle myös sen toiminnan keskeiset arvot. Arvokeskustelua käydään yhteistyössä omistajan, vuokralaisten ja sidosryhmien kanssa. Taiteentalolaisten kanssa käytävälle keskustelulle on varattava riittävästi resurssia, jotta arvot läpileikkaavat koko yhteisön.

Toimitusjohtajan katsaus vuoden 2027 talousarvioon ja vuosien 2028–2030 taloussuunnitelmaan

Vuoden 2027 talousarvio on valmisteltu nollatuloksella.

Omien tulojen, erityisesti vuokratuottojen arvioidaan edelleen nousevan toimintavuoden 2027 aikana, kun lisää tiloja saadaan käyttöön ja kaupallinen toiminta jatkuu aiempaa laajemmin ympärivuotisena. Myyntituottojen arvioidaan olevan noin 58 % tuotoista eli noin 1.270.000 euroa. Kuluista suurin osuus, noin 73,4 % eli noin 1.604.000 euroa, muodostuu Turun kaupungin Tilapalveluille maksettavista vuokrista.

Yhtiö neuvottelee uuden kolmivuotisen avustussopimuksen Turun kaupungin kanssa, minkä lisäksi se on esittänyt uuden avustussopimuksen solmimista Turku 2029 -säätiölle vuosiksi 2027–2029. Kaupungin avustussopimus huomioi kulttuuritilojen peruskorjausten vaikutuksen vuokratason nousua vastaavasti. Taloussuunnitelmakaudelle 2027–2030 ei kohdistu merkittäviä remontteja ja yhtiön toimintaa voidaan kehittää ilman käyttökatkoja.

Yhtiö pyrkii jatkossakin löytämään hankerahoitusta niin, että sen konseptin mukaista toimintaa voidaan toteuttaa myös hanke- ja projektimuotoisesti. Taiteen talon eri sidosryhmiä palvelevien hankekokonaisuuksien mahdollinen läpivienti perustoimintaa tukien vahvistaa yhtiön toimintaedellytyksiä.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Toiminnan vaikuttavuus

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Kävijöiden määrä vuodessa, kpl	105 220	90 000	110 000	110 000	120 000	120 000
Tapahtumien (ml. näyttelyt) määrä vuodessa, kpl (Turun Taiteen talo Oyn tuottamat)	66	30	30	30	40	30
Tapahtumien (ml. näyttelyt) määrä vuodessa, kpl (Turun Taiteen talossa toteutetut)	2 150	1 700	2 100	2100	2 100	2 100

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Yhtiö saa käyttöönsä remonttien jälkeen Tehdas-rakennuksessa sijaitsevat Pääsalin ja Vierailunäyttämön, millä on merkittävä vaikutus Taiteen talon tapahtuma- ja kävijämääriin. Suurta tapahtumamäärien kasvua ei tavoitella, mutta kävijämäärän odotetaan vahvistuvan entisestään.

Yhtiö ei pääsääntöisesti pyri tuottamaan tapahtumia itse, mutta voi toimia vastuullisena tahona esimerkiksi koko alueen yhteisissä hankkeissa.

Tavoite: Pitkän aikavälin taloudellinen tasapaino

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Liikevaihto, 1 000 euroa	1 772	1 871	2 186	2 186	2 230	2 275
Omat tuotot (ml. vuokratulot), 1 000 euroa	897	1 006	1 271	1 341	1 385	1 430

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Yhtiö saa käyttöönsä remonttien jälkeen Tehdas-rakennuksessa sijaitsevat Pääsalin ja Vierailunäyttämön, millä on merkittävä vaikutus yhtiön liikevaihtoon ja omien tuottojen hankintaan.

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaleiksi jo vuoteen 2029 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Vastuullisuussuunnitelma on laadittu sidottuna Agenda 2030 tavoitteisiin	Kesken, laaditaan 2026 (Kiinteistö Oy)		Suunnitelma päivitetään (Taiteen talo), Suunnitelma laaditaan (Kiinteistö Oy)			Suunnitelma päivitetään (Taiteen talo), Suunnitelma päivitetään (Kiinteistö Oy)
Laaditaan ilmasto- ja ympäristösuunnitelma	Kesken, laaditaan 2026 (Kiinteistö Oy)		Suunnitelma päivitetään (Taiteen talo), Suunnitelma laaditaan (Kiinteistö Oy)			Suunnitelma päivitetään (Taiteen talo), Suunnitelma päivitetään (Kiinteistö Oy)

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö sitoutuu yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunnitelmaa, LUMO-ohjelmaa, metsäsuunnitelmaa, Itämerihaastetta ja kiertotalouden tiekarttaa sekä hankintastrategiaa. Yhteisö sitoutuu Turun luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen sekä resurssiviisaaseen kiertotalouteen siirtymiseen tavoitevuoteen 2029 mennessä Turun kiertotalouden tiekartan mukaisesti.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Suunnitellut toimenpiteet luonto- ja kiertotaloustavoitteiden osalta vuoden 2027 aikana
Toimintavuoden aikana päivitetään vuonna 2024 hyväksytyt vastuullisuus- sekä ympäristö- ja ilmastosuunnitelmat. Vuoden tavoitteena on parantaa yhteisön sitoutumista kestävän kehityksen tavoitteisiin, mm. tuomalla esimerkkejä toimivista malleista muun muassa Trans Europe Halles -verkoston jäsenorganisaatioista. Lisäksi viestitään aiempaa aktiivisemmin Taiteen talon kestävän kehityksen tavoitteista ja toimenpiteistä. Kilpailutuksissa varmistetaan vastuullisuuteen ja ekologiseen kestävyyteen liittyvien kriteerien olemassaolo. Suurimmissa hankinnoissa Taiteen talo liittyy pääosin konsernitasoisiin kilpailutuksiin, jolloin noudatetaan kaupunkitasoisia tavoitteita.

Turun Teknologiakiinteistöt Oy

Toimitusjohtaja: Mikko Lehtinen

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Turun Teknologiakiinteistöt Oy on Turun Tiedepuiston alueella toimiva kiinteistösijoitusyhtiö, joka kehittää alueen kiinteistöjä ja palveluita sekä tarjoaa ensiluokkaista toimisto-, tuotanto- ja laboratoriotilaa yrityksille ja yhteisöille. Yhtiön perusliiketoiminta on kiinteistöjen ja huoneistojen omistus, hallinta ja vuokraus sekä enenevässä määrin myös toimitilapalveluiden tuottaminen.

Toimintaympäristön muutostekijät

Liiketilojen vuokraustoiminnan markkina on edelleen varsin haastava. Yhtiön vajaakäyttöaste on säilynyt korkeana johtuen lähinnä julkisen sektorin toimitilakäytön tehostamisesta johtuneista ratkaisuista. Yksityisen sektorin osalta vastaavaa suuntausta ei ole ollut havaittavissa, joskin yleistynyt etä- ja hybridityö näyttää vaikuttaneen pysyvästi toimitilojen käyttötapoihin.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Yhtiön tavoitteena on kehittää Turun Tiedepuiston aluetta yhä vahvemmaksi tieteen ja yrityselämän liittymäksi.

Toimitusjohtajan katsaus vuoden 2027 talousarvioon ja vuosien 2028–2030 taloussuunnitelmaan

Epävarmat näkymät eivät luo merkittävää riskiä yhtiön talousnäkymiin. Vuokramaturiteetti on pitkä ja vuokrasopimuksissa olevat indeksikorotukset heijastelevat inflaatiota. Sähkön hinta on suurelta osin kiinnitetty tuleville vuosille.

Yhtiön lainoitusaste on tällä hetkellä kohtuullinen eikä mahdollisten markkina-arvojen lasku pitäisi aiheuttaa ongelmaa. Yhtiö ei kuitenkaan oleta kiinteistöjensä markkina-arvojen laskevan.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Sijoitetun pääoman tuotto

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Tuottotavoite kaupungille vuodesta, 1 000 euroa	1 369	1 900	2 100	2 500	2 500	2 500

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

- Vuoden 2025 osinkoa (maksettu 22.5.2026) korotettiin yhtiön odotettua vahvemman taloudellisen kehityksen perusteella, jolloin Turun kaupungin osuus oli 2 278 t€. Tulevina vuosina noudatetaan syksyllä 2025 sovittua voitonjakopolitiikkaa.

Tavoite: Yhtiön liikevaihdon ja liikevoiton kasvattaminen tavoitellusti

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Liikevaihto, 1 000 euroa	45 027	45 400	48 670	49 500	50 350	51 210
Käyttökate, 1 000 euroa	25 800	24 700	26 290	26 670	27 050	27 450

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

- Liikevaihdon ja käyttökatteen ennusteet perustuvat voimassa oleviin vuokrasopimuksiin indeksikorotukset huomioiden.

Tavoite: Kiinteistöomaisuuden ja vuokraustoiminnan kasvattaminen

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Vuokratut m^2 (taloudellinen)	165 987	157 000	176 000	178 000	180 000	182 000
Kiinteistöomaisuuden markkina-arvo, 1 000 euroa	595 313	557 012	643 264	656 839	670 620	684 611

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

- Vuokrattujen neliöiden kasvua ei ole huomioitu talousarvion taloudellisissa tunnusluvuissa.
- Kiinteistöomaisuuden markkina-arvot on laskettu arvioitujen nettotuottojen ja tuottovaatimusten perusteella huomioiden käyttöasteiden ja hintatason arvioitu kehitys.

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaleiksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Työmaat hiilineutraaleja		n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
Uusiutuvan sähkön osuus koko kiinteistökannan kulutuksesta, %	100	100	100	100	100	100
Uusiutuvan lämmön osuus koko kiinteistökannasta, %	100	100	100	100	100	100

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

- Yhteisö sitoutuu kehittämään rakennus- ja korjaushankkeidensa toteutusta siten, että työmaiden hiilijalanjälkeä vähennetään systemaattisesti ja työmaiden hiilineutraaliustavoitetta edistetään Turun kaupungin tavoitteiden mukaisesti. Tavoite on sisällytetty yhtiön vastuullisuusohjelmaan ja sen toteutumista seurataan osana vastuullisuusraportointia. Yhtiö tukee hiilineutraaliustavoitteiden toteutumista koko toimintaketjussaan. Työmaiden hiilineutraaliustavoitteiden lisäksi yhtiö on luopunut omassa ajoneuvokalustossaan fossiilisista polttoaineista, ja yhtiön koko omistama ajoneuvokanta koostuu sähköautoista. Tämä vähentää yhtiön oman toiminnan välittömiä kasvihuonekaasupäästöjä ja tukee Turun kaupungin ilmastotavoitteiden saavuttamista.

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Uudisinvestointi toteutetaan ja sertifioidaan Leed Platinum -tasoisesti, milj. euroa	7,0	0	0	0	0	0

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö sitoutuu yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunnitelmaa, LUMO-ohjelmaa, metsäsuunnitelmaa, Itämerihaastetta ja kiertotalouden tiekarttaa sekä hankintastrategiaa. Yhteisö sitoutuu Turun luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen sekä resurssiviisaaseen kiertotalouteen siirtymiseen tavoitevuoteen 2029 mennessä Turun kiertotalouden tiekartan mukaisesti.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Suunnitellut toimenpiteet luonto- ja kiertotaloustavoitteiden osalta vuoden 2027 aikana
Luontotavoitteet Rakennamme ja kehitämme kiinteistöjämme ensisijaisesti olemassa oleville asemakaavoitetuille ja rakennetuille alueille, mikä vähentää rakentamisen vaikutuksia luonnonympäristöön ja luonnon monimuotoisuuteen. Uudisrakennushankkeissamme tavoitellaan korkeaa ympäristösuorituskykyä hyödyntämällä energiatehokkaita ratkaisuja, vähähiilisiä materiaaleja sekä kansainvälisesti tunnustettuja ympäristösertifiointeja, kuten LEED Gold- ja LEED Platinum -tasoja. Kehitämme kiinteistökantaamme pitkäjänteisesti tukemaan asiakkaidemme kestävän kasvun ja vastuullisen toiminnan tavoitteita. **Kiertotaloustavoitteet** Edistämme kiertotaloutta koko kiinteistöjemme elinkaaren ajan. Rakennus- ja korjaushankkeissamme huolehdimme materiaalien tehokkaasta hyödyntämisestä ja työmaajätteiden asianmukaisesta lajittelusta sekä kierrätyksestä. Tarjoamme asiakkaillemme monipuolisia yhteiskäyttöisiä kokous-, koulutus- ja tapahtumatiloja, joiden avulla tilankäyttöä voidaan tehostaa ja resurssien kokonaiskulutusta vähentää. Lisäksi hyödynnämme olemassa olevia kalusteita ja materiaaleja tilamuutoksissa aina, kun se on tarkoituksenmukaista, sekä edistämme kalusteiden uudelleenkäyttöä kiinteistöissämme, mikä vähentää uusien hankintojen tarvetta ja pienentää ympäristökuormitusta.

Turun Työllistämispalvelut Oy

Toimitusjohtaja: Katja Piiksi

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Yhtiön toimialana on tuottaa työllisyyden hoidon edistämiseen liittyviä palveluita. Yhtiö työllistää henkilöitä, joilla on haasteita työllistymisen kanssa, henkilöstö- ja tuotantopalveluihin. Jokaisen työllistetyn työllistymisjaksoon sisältyy uravalmennus ja opinnollistaminen. Tämän lisäksi yhtiö tarjoaa omistajalleen erilaisia työllisyydenhoidon arviointi- ja valmennuspalveluja.

Toimintaympäristön muutostekijät

Vuosi 2027 on yhtiön ensimmäinen varsinainen toimintavuosi. Toimintaympäristöä leimaa Turun kaupungin Työkeskuksesta toteutetun osittaisen liikkeenluovutuksen jälkeinen toiminnan vakiinnuttaminen. Keskeisiä muutostekijöitä ovat henkilöstön ja toimintojen integrointi, uusien toimintamallien käyttöönotto sekä palvelutuotannon käynnistäminen ja kehittäminen liiketoimintasuunnitelman mukaisesti. Samanaikaisesti yhtiön tulee varmistaa toiminnan taloudellinen kestävyys, palvelujen laatu ja omistajan tavoitteiden toteutuminen.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Tavoitteet: Vakiinnuttaa yhtiön toiminta ja varmistaa liiketoimintasuunnitelman mukaisten palvelujen tehokas, laadukas ja taloudellisesti kestävä toteuttaminen.

Toimenpiteet: yhdistetään liikkeenluovutuksella siirtyneet toiminnot osaksi yhtiön toimintamallia, vakiinnutetaan keskeiset operatiiviset, talous- ja henkilöstöprosessit, kehitetään palveluiden laatua, vaikuttavuutta ja asiakastyytyväisyyttä, varmistetaan henkilöstön sitoutuminen, osaamisen kehittäminen ja työhyvinvointi, tehostetaan toimintatapoja ja hyödynnetään digitalisaatiota sekä tietojärjestelmiä toiminnan tukena, rakennetaan toimiva seuranta- ja raportointijärjestelmä omistajan tavoitteiden toteutumisen arvioimiseksi.

Toimitusjohtajan katsaus vuoden 2027 talousarvioon ja vuosien 2028–2030 taloussuunnitelmaan

Vuosi 2027 on Turun Työllistämispalvelut Oy:n ensimmäinen täysi toimintavuosi, jonka aikana luodaan perusta vaikuttavalle, kustannustehokkaalle ja asiakaslähtöiselle työllisyyspalvelutuotannolle. Keskeisenä tavoitteena on liikkeenluovutuksella siirtyneiden toimintojen hallittu integrointi osaksi yhtiön toimintaa sekä palvelujen laadun, jatkuvuuden ja vaikuttavuuden varmistaminen. Samalla yhtiö tukee erityisesti pitkäaikaistyöttömien etenemistä avoimille työmarkkinoille ja koulutukseen sekä tuottaa omistajalleen vaikuttavia palveluja taloudellisesti kestävällä tavalla.

Vuoden 2027 painopisteenä on toiminnan, johtamisjärjestelmän, talouden seurannan ja henkilöstöprosessien vakiinnuttaminen ja kehittäminen siten, että yhtiö kykenee tuottamaan omistajan edellyttämät palvelut laadukkaasti, kustannustehokkaasti ja pitkäjänteisesti. Ensimmäisen toimintavuoden aikana rakennetaan toiminnan vaikuttavuuden, tuottavuuden, asiakastulosten ja taloudellisen tehokkuuden systemaattinen seurantamalli. Lisäksi yhtiö luo yhtenäiset mittarit palvelujen laadun, vaikuttavuuden ja asiakastyytyväisyyden arviointiin sekä vahvistaa tiedolla johtamisen käytäntöjä tulevien vuosien kehittämistyön tueksi.

Suunnitelmakaudella 2028–2030 tavoitteena on toiminnan edelleen kehittäminen, palveluprosessien yhdenmukaistaminen, henkilöstön osaamisen vahvistaminen ja taloudellisen vakauden ylläpitäminen. Yhtiö parantaa toiminnan tehokkuutta hyödyntämällä digitalisaatiota, tarkoituksenmukaista resurssien käyttöä sekä systemaattista tiedolla johtamista. Tavoitteena on myös vahvistaa palvelujen vaikuttavuutta siten, että yhä useampi asiakas siirtyy avoimille työmarkkinoille, koulutukseen tai muihin työelämävalmiuksia edistäviin palveluihin.

Merkittävimmät riskit suunnittelukaudella liittyvät uuden organisaation käynnistämiseen, henkilöstön saatavuuteen ja pysyvyyteen, kustannustason yleiseen kehitykseen sekä toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin. Lisäksi riskitekijöitä ovat tietojärjestelmien toimivuus, lainsäädännön muutokset, julkisen talouden sopeutustoimet sekä omistajan palvelutarpeissa tai palvelutuotannon laajuudessa tapahtuvat muutokset. Riskienhallintaa toteutetaan osana yhtiön johtamisjärjestelmää, ja keskeiset riskit arvioidaan sekä raportoidaan hallitukselle säännöllisesti. Henkilöstöriskejä hallitaan osaamisen kehittämisellä, työhyvinvointia tukevilla toimenpiteillä ja ennakoivalla rekrytointisuunnittelulla. Taloudellisia riskejä seurataan kuukausittaisen talousraportoinnin,

kustannusseurannan ja palvelutuotannon tehokkuusmittareiden avulla.

Yhtiön tavoitteena on koko suunnittelukauden ajan turvata palvelujen korkea laatu, henkilöstön työhyvinvointi ja taloudellisesti kestävä toiminta omistajan asettamien tavoitteiden mukaisesti. Samalla yhtiö vahvistaa rooliaan Turun työllisyyden edistäjänä tuottamalla vaikuttavia palveluja, jotka tukevat asiakkaiden työllistymistä, osaamisen kehittämistä ja osallisuutta sekä edistävät kaupungin strategisten työllisyystavoitteiden saavuttamista

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Palveluiden läpi virtaavan asiakasmäärän ja asiakastyytyväisyyden kasvattaminen

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Asiakasvirta (asiakkaita/vuosi)			378	385	390	400
Työllistetyt+uravalmennus			135	135	135	135
Työkokeiluun liitetty valmennus			193	195	200	205
Työssä tapahtuva työkyvyn arviointi			50	55	55	60
Palvelussa olevien asiakkaiden NPS			40	45	50	55

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Osoitetaan valmennusten vaikuttavuus vaikuttavuusprosenteilla, syvennetään yhteistyötä työllisyyspalveluiden kanssa, kehitetään palveluiden laatua, sisältöä ja asiakaskokemusta vastaamaan työllisyyspalveluiden ja asiakkaiden tarpeita, varmistetaan riittävä kapasiteetti asiakkaiden vastaanottamiseen, lisätään palveluiden tunnettuutta tilaajien keskuudessa, tunnistetaan muiden työllisyysalueen kuntien kiinnostusta palveluiden hankkimiseen.

Tavoite: Palveluiden vaikuttavuus

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Työllistymiseen, koulutukseen tai seuraavaan palveluun edenneiden %-osuus palvelun päättäneistä			50%	55%	55%	55%

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Tarjotaan asiakkaille yksilöllisiä työ-, valmennus- ja koulutuspolkuja, jotka tukevat siirtymistä avoimille työmarkkinoille. Vahvistetaan työnantajayhteistyötä ja kasvatetaan yritysverkostoja, jotta asiakkaiden työllistymismahdollisuudet paranevat ja työvoiman kysyntä ja tarjonta kohtaavat nykyistä tehokkaammin. Tuetaan asiakkaiden osaamisen kehittämistä yhteistyössä oppilaitosten kanssa sekä mahdollistetaan tutkinnon osien suorittaminen ja työpaikalla tapahtuva oppiminen. Seurataan palvelujen vaikuttavuutta, työllistymistuloksia ja asiakaspolkujen etenemistä sekä kehitetään toimintaa tiedolla johtamisen periaatteiden mukaisesti.

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisunsa ja/tai työmaansa hiilineutraaleiksi.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Fossiilisen polttoaineen kulutuksen vähentyminen (%). Vuoden 2027 osalta: lähtötason määrittely.			x	-10%	-20%	-30%

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Vuonna 2027 määritellään fossiilisten polttoaineiden kulutuksen lähtötaso sekä arvioidaan kulutuksen aiheuttamat ilmastovaikutukset osana yhtiön ympäristövastuun kehittämistä. Seuraavina vuosina luodaan kulutuksen seuranta- ja raportointikäytännöt ja tunnistetaan suurimmat polttoainekulutusta aiheuttavat tekijät.

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Ei investointeja						

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö sitoutuu yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunnitelmaa, LUMO-ohjelmaa, metsäsuunnitelmaa, Itämerihaastetta ja kiertotalouden tiekarttaa sekä hankintastrategiaa. Yhteisö sitoutuu Turun luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen sekä resurssiviisaaseen kiertotalouteen siirtymiseen tavoitevuoteen 2029 mennessä Turun kiertotalouden tiekartan mukaisesti.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Suunnitellut toimenpiteet luonto- ja kiertotaloustavoitteiden osalta vuoden 2027 aikana
• Hankinnoissa suositaan käytettyjä ja kunnostettuja kalusteita sekä koneita ja laitteita aina kun se on tarkoituksenmukaista. • Rekennetaan kierrätysjärjestelmä toimitilojen yhteyteen • Hyödynnetään toiminnasta syntyvä ns. hukkapuu • Selvitetään mahdollisuudet hyödyntää työllistymistä edistävissä palveluissa korjaus-, uudelleenkäyttö- ja kiertotalousteemoja. • Käynnistetään Ekokompassi-ympäristösertifikaatin hankintaprosessi

Turun Vesihuolto Oy

Toimitusjohtaja: Petri Jokela

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Yhtiön toimialana on vesihuollon ylläpitäminen ja vesihuoltoliiketoiminnan harjoittaminen ja kehittäminen sekä siihen liittyvä muu liiketoiminta. Yhtiö voi omistaa ja hallita osakkeita, osuuksia, arvopapereita ja muuta omaisuutta. Yhtiö voi lisäksi ostaa, myydä ja omistaa kiinteistöjä ja osakkeita sekä vuokrata kiinteistöjä ja huonetiloja.

Pääasiallinen tehtävä on hyvälaatuisen talousveden toimittaminen asiakkaille ja asiakkaiden jätevesien kerääminen ja toimittaminen puhdistettavaksi.

Yhtiön toiminta-ajatus on taata kustannustehokkaat vesihuoltopalvelut ja puhdas vesiympäristö turkulaisille vedenkäyttäjille kestävän kehityksen periaatteella. Paikallisuuden lisäksi yhtiö on kansainvälisesti arvostettu vesihuoltotoimija. Yhtiö huolehtii toiminta-alueellaan vesihuoltolain mukaisten palvelujen tuottamisesta arvojensa mukaisesti turvallisesti, luotettavasti ja uudistuen.

Toimintaympäristön muutostekijät

Lainsäädäntö luo raamit toiminnalle. Alan keskeisin laki, vesihuoltolaki, on uudistunut ja tullut voimaan vuoden 2026 alussa. Toimintaan vaikuttavat myös NIS2- ja CER sekä yhdyskuntajätevesidirektiivi, vaikka jälkimmäisen painopiste on jätevedenpuhdistamojen toiminnan ohjaaminen ja sääntely. Kestävyysdirektiivi vaikuttaa asiakkaiden tarpeiden kautta.

Vesihuollolle yleisesti asetetuissa odotuksissa näkyvät globaali vastuu ja YK:n kestävän kehityksen tavoitteet. Toimintaa ohjaa Turun kaupungin tavoitteet.

Digitalisaation kehittyminen asettaa tietosuojan ja tietoturvallisuuden entistä keskeisempään asemaan. Tekninen kehitys lisää asiakkaiden palveluodotuksia, mutta luo myös mahdollisuuksia kehittää ja tehostaa toimintaa.

Ilmastonmuutos luo haasteita erityisesti sateisuuden, sateen intensiteetin sekä meriveden pinnan nousun kautta. Nämä vaikuttavat viemäriverkkoon johdettuun tai suotautuvaan hulevesimäärään, jota yhtiön saneeraustoimenpiteillä pystytään pitämään nykytasolla, mutta ei enää vähentämään. Keskeisenä tehostustoimenpiteenä onkin varmistaa, että asiakkaiden tonttijätevesiviemärien ja tonttihulevesiviemärien kytkennät toteuttavat tavoitetta jätevesiviemäriin johdettavan huleveden määrän vähentämiseksi.

Kustannuksia nostavat erityisesti tukkuvesiyhtiöiden kulut, joista Vesihuolto maksaa osakassopimusten mukaisen osuuden. Rakentamisen heikolla suhdanteella on vaikutusta erityisesti yhtiön liittymismaksutuloihin.

Huoltovarmuus korostuu yhdyskunnan välttämättömissä palveluissa, kuten vesihuollossa. Muuttunut lainsäädännöllinen ja kansainvälinen turvallisuustilanne on lisännyt varautumisen tarvetta sekä riskienhallinnan uudelleen arviointia.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Yhtiön palvelutarjonnalle on keskeistä toiminnan häiriöttömyys ja laatu, sekä asiakastyytyväisyys. Häiriöttömyys perustuu omaisuudenhallintaan sekä hyvään operointikykyyn. Omaisuudenhallinnan tasoa parannetaan analysoimalla dataa monipuolisesti sekä kehittämishankkeilla, joiden tarkoituksena on lisätä reaaliaikaista luotettavaa tietoa. Talousarviovuonna laaditaan vesihuoltolain mukainen omaisuudenhallintasuunnitelma. Laatu turvataan dokumentoinnilla, tehokkaalla omavalvonnalla ja riskienhallinnalla, erillisen laadunhallintajärjestelmän tarve selvitetään.

Asiakastyytyväisyys perustuu selkeisiin pelisääntöihin, läpinäkyvyyteen ja tiedottamiseen.

Yhtiön maksut pidetään tasolla, joka takaa häiriöttömän ja laadukkaan toiminnan, mutta ovat kustannustehokkaita.

Toimintaa ohjaa Turun tavoite olla hiilineutraali vuoteen 2029 mennessä.

Toimitusjohtajan katsaus vuoden 2027 talousarvioon ja vuosien 2028–2030 taloussuunnitelmaan

Yhtiön tulot perustuvat nykyisen suuruiseen myydyn veden määrään, matalasuhdanteen mukaiseen odotukseen vuoden 2027 liittymismaksutuloissa ja talousarviovuoden jälkeen maltillisiin liittymismaksutuloihin.

Tukkuyhtiöiden kustannukset muodostavat Turun Vesihuolto Oy:n merkittävimmän kuluerän. Näiden osuus kaikista kuluista oli yhteensä yli 50 % viimeisimmässä tilinpäätöksessä. Turun Seudun Vesi Oy:n varalaitos valmistuu suunnitelmavuosien aikana ja lisää merkittävästi kustannuksia, kun valmistumisen myötä tukkuyhtiön laskutettavien pääomakulujen määrä kasvaa. Asiakasmaksuja on kohotettava sellaiselle tasolle, että pystytään ylläpitämään kohtuullista investointitasoa myös saneerauksissa.

Turun Vesihuolto Oy:n omat pääomakustannukset koostuvat suunnitelman mukaisista poistoista ja omistajalainan koroista. Yhtiön uudeksi lainantarpeeksi on arvioitu 7 miljoonaan euroa, ja lainan korkokulut on lisätty vuodesta 2027 lähtien. Suunnitelmavuosina 2028–2030 kustannusten on arvioitu nousevan keskimäärin laskennallisen inflaatiotason (2 %) verran lukuun ottamatta pääomakustannuksia ja tukkuyhtiöiden maksuja.

Laskelmat sisältävät talousarviovuodelle 2027 sekä käyttömaksujen että perusmaksujen korotuksen. Korotuksia on tehtävä vuosittain koko taloussuunnitelmakaudella kaikkiin maksuihin. Korotuksissa painotetaan taksarakenteen muuttamista enemmän perusmaksujen suuntaan, mikä vastaa paremmin myös yhtiön omaan kustannusrakenteeseen. Yhtiön taksat ovat korotusten jälkeenkin kilpailukykyiset sekä seudullisesti että valtakunnallisesti. Todellinen maksujen korotustarve arvioidaan vuosittain vastaamaan tarkentuneita kustannuksia. Taloussuunnitelmakauden kustannuksiin voi tulla vielä merkittäviä muutoksia, kun tukkuyhtiöiden todelliset kulut tasataan Mankala-periaatteiden mukaisesti. Asiakasmaksujen korotuksista huolimatta liiketoiminnan ja investointien nettokassavirta jää negatiiviseksi ennen vuotta 2029, jolloin kassavirta muuttuu suunnitelman mukaisesti positiiviseksi.

Yhtiö on tehnyt esiselvityksiä, joiden perusteella voidaan arvioida tarvetta alueellisten perus- ja liittymismaksujen käyttöön erityisesti harvaan asutuilla alueilla. Alueelliset maksut ovat välttämättömiä, mikäli verkostoa joudutaan laajentamaan kaava-alueen ulkopuolisille alueille.

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet ovat jo nyt haasteellisella tasolla eikä niihin ole esitetty tiukennuksia. Laskuttamattoman veden ja jäteveden osalta tavoitteet ovat tiukat. Näiden tavoitteiden täyttymiseen tähdätään sekä investointien kohdentamisella että sekaviemäröintimaksun käyttöönotolla.

Toiminnallisten mittareiden hyvää kehitystä edistetään tutkimisella, mittauksilla ja tiedon analysoinnilla sekä tietojen perusteella oikein kohdennetuilla ja oikea-aikaisilla saneerauksilla. Nämä toimenpiteet eivät kuitenkaan riitä viemäriverkoston laskuttamattoman jäteveden eli sinne tahallisesti tai tahattomasti johdetun hulevesimäärän vähentämiseen. Kiinteistöille, jotka johtavat hulevesiä jätevesiviemäriin, tullaan ottamaan käyttöön korotettu maksu erillisviemäröinnin vauhdittamiseksi. Tämä käytäntö on jo useassa muussa kaupungissa. Maksu ei merkittävästi lisää yhtiön tuloja, mutta ohjaa toimintaa energiatehokkaammaksi ja vaikuttaa ympäristön kuormitukseen. Sekaviemäröintimaksun ensisijaisena tavoitteena on vähentää hulevesien määrää viemäriverkostossa, näiden toimenpiteiden tekemistä tuetaan kahden vuoden siirtymäajalla ennen maksun käyttöönottoa.

Investoinnit perustuvat yhteishankkeiden osalta kaupungilta saatuun tietoon hankkeiden aikatauluista. Uudisrakentamisen ja joidenkin yhteisten saneeraushankkeiden lisäksi yhtiöllä on omia saneerauskohteita. Tulorahoitus eivätkä kassavarat riitä talousarvio- ja suunnitelmakaudella investointien rahoittamiseen, vaan investointeja on osittain rahoitettava ottamalla lainaa. Suunnitelmavuosien investointitasot ovat tässä vaiheessa alustavia. Talousarviossa ei ole otettu huomioon elinvoimakeskuksen vaatimusta vesihuollon toiminta-alueen laajentamisesta kaava-alueen ulkopuolelle ja siitä mahdollisesti aiheutuvia lisäkustannuksia. Talousarviovuoden aikana yhtiö osallistuu toimintaa ohjaavan kaupungin vesihuoltosuunnitelman laatimiseen.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Yhtiö toimittaa vettä asiakkailleen luotettavasti ja kustannustehokkaasti

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Ennakoimattoman jakelukatkoksen pituus, min/asukas/vuosi (keskimääräinen)	3,5	< 5	<5	<5	<5	<5

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Hyvällä omaisuuden hallinnalla, ennakoivalla kunnossapidolla sekä riittävällä, oikein ja oikea-aikaisesti kohdennetulla saneerauksella. Hyvän vesihuollon kriteereissä < 15 min/asukas/vuosi on erinomainen taso.

Tavoite: Veden toimitus on häiriötöntä ja virheitä veden laadussa ei esiinny

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Jakeluun toimitettavan veden laadussa havaitut poikkeamat laatuvaatimuksista, kpl	0	0	0	0	0	0
Jakeluun toimitettavan veden laadussa havaitut poikkeamat laatusuosituksista, kpl	0	0	0	0	0	0
Putkirikkojen määrä, kpl/100 vesijohtokilometriä	2,3	< 4	<4	<4	<4	<4

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Hyvällä omaisuuden hallinnalla, tehostetulla reaaliaikaisella seurannalla ja ennakoivalla kunnossapidolla

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaleiksi.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Hiilijalanjäljen pienentäminen	Toteutunut pääosin	Kohdennetut tavoitteet päivitysten perusteella	Kohdennetut tavoitteet päivitysten perusteella	Kompensaatiotarpeen arviointi	Hyvien käytäntöjen jatkaminen	Hyvien käytäntöjen jatkaminen
Toimitilojen energiatehokkuus (lämmitysenergia MWh)	1 271	< 1 000	<500	< 500	< 500	< 500
Työmaiden hiilineutraalius Liikkumisratkaisujen hiilineutraalius	Toteutunut	Oman kaluston uusiminen, urakkakilpailut ja kuljetukset green deal-periaatteiden mukaisesti	Oman kaluston uusiminen, urakkakilpailut ja kuljetukset green deal-periaatteiden mukaisesti	Hyvien käytäntöjen jatkaminen	Hyvien käytäntöjen jatkaminen	Hyvien käytäntöjen jatkaminen

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Yhtiö toteutti vuonna 2025 yhdessä tukkuyhtiöiden kanssa vesihuollon hiilijalanjäljen laskennan kasvihuonekaasuprotokollan mukaisesti scope 3 tasolle. Laskentamallia päivitettiin vuonna 2026 vältettyjen päästöjen päästökertoimien osalta. Laskenta toteutetaan vuosittaisena rutiinina. Edistettävät toimenpiteet valitaan laskennan perusteella.

Yhtiö muutti keväällä 2025 uusiin LEED-Platina ympäristösertifioituihin tiloihin Itäharjulle. Lämmitysenergian tavoitteita on tarkennettu toteutuman perusteella. Tavoitteena on aleneva ja hiilineutraalisti tuotettu lämmitysenergia.

Työmaiden hiilineutraaliutta kehitetään Green Deal - periaatteiden mukaisesti samaa tahtia kaupungin kanssa. Omien liikkumisratkaisujen hiilineutraaliutta edistetään vaihtamalla nykyistä polttomoottorikalustoa päästöttömäksi ja siirtymällä biodieselin käyttöön niiltä osin kuin se on mahdollista. Yhtiöllä on käytössä työsuhdematkalippu, tavoitteena on edistää kestävää liikkumista.

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Vesijohtoverkoston saneeraus, milj. euroa	4,5	3,9	4,2	5,1	3,2	3,2
Viemäriverkoston saneeraus, milj. euroa	2,5	3,5	5,1	4,4	4,4	4,4

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Investoinnit ovat osa normaalia toimintaa ja valtaosa investointikohteista on selvästi alle 1 miljoonaa euroa. Taksonomialuokitusta pyritään hyödyntämään myös pienemmissä kohteissa.

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö sitoutuu yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunnitelmaa, LUMO-ohjelmaa, metsäsuunnitelmaa, Itämerihaastetta ja kiertotalouden tiekarttaa sekä hankintastrategiaa. Yhteisö sitoutuu Turun luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen sekä resurssiviisaaseen kiertotalouteen siirtymiseen tavoitevuoteen 2029 mennessä Turun kiertotalouden tiekartan mukaisesti.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Suunnitellut toimenpiteet luonto- ja kiertotaloustavoitteiden osalta vuoden 2027 aikana

Turku-konserniin kuuluvilla vesihuoltoyhtiöillä Turun Vesihuolto Oy, Turun seudun puhdistamo Oy (Tsp) ja Turun Seudun Vesi Oy on yhteinen ympäristöohjelma paremman vaikuttavuuden saavuttamiseksi. Ympäristöohjelma sisältää myös vesihuoltoyhtiöiden Itämerihaasteen uuden kauden 2024–2028 toimenpiteet. Yhtiöt raportoivat ympäristöohjelman toteutumisesta yhteisellä raportilla. Turun Vesihuollon osalta ympäristöohjelman luonto- ja kiertotaloustavoitteita ovat mm.

- toiminnan kehittäminen kestävän kehityksen periaatteiden ja ilmastositoumusten mukaisesti sekä osallistuminen kehityshankkeisiin
- määrätietoinen työ verkostoylivuotojen vähentämiseksi
- vesiyhtiöiden yhteinen hiilijalanjälki laskenta vaikuttavien toimenpiteiden kohdentamiseksi
- viestiminen veden käyttäjille ilmaston ja ympäristön kannalta vastuullisesta veden käytöstä

Yhtiö on omalla ilmastositoumuksellaan mukana Turun kaupungin ilmastokaupunkisopimuksessa. Yhtiö kehittää investointien arviointia EU-taksonomian mukaisesti. Vuodesta 2025 lähtien Yhtiön investoinnit arvioidaan vesivarojen ja merten luonnonvarojen kestävän käytön ja suojelun mukaisesti (EU:n ympäristöasetus 2023/2486).

Tavoitteena on lisäksi edistää luonnon monimuotoisuutta parantamalla hyönteisten elinolosuhteita pumppaamoiden ja yläsäiliöiden läheisyydessä.

Turun Ylioppilaskyläsäätiö

Toimitusjohtaja: Risto Siilos

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Säätiön tehtävänä on huolehtia Turun seudulla peruskoulun jälkeisissä oppilaitoksissa opiskelevien ja opintojaan jatkavien vuokra-asuntojen saamisesta. Tarkoituksensa toteuttamiseksi säätiö rakentaa ja ylläpitää opiskelija-asuntoja sekä huolehtii maa-alueiden varaamisesta toiminnan kohderyhmän tulevaa tarvetta varten.

Toimintaympäristön muutostekijät

Toimintaympäristön muutostekijöissä on edelleen akuutein rahoituksen saatavuus uudisrakennushankkeisiin ja peruskorjauksiin sekä niihin aiemmin saatavissa olleen valtion investointiavustuksen poistuminen. Valtion tukeman asuntotuotannon korkotukilainavaltuus laskee historiallisen alas vuodelle 2027 ja aiheuttaa kiihtyneen kilpailun rahoituksesta ja merkittävän pullonkaulan. Korkotukilainavaltuuden leikkauksen taustalla on valtiontalouden heikon tilanteen lisäksi vuonna 2022 toteutettu tilastointitavan muutos, jossa korkotukilainat alettiin lukea osaksi valtionvelkaa, vaikka ne eivät ole valtion ottamaa velkaa vaan toimijoiden rahoittajilta ottamia kiinteistövakuudellisia lainoja, joissa on valtion korkotuki ja täytetakaus.

TYS:n uudisrakennus- ja peruskorjaushankkeet on rahoitettu Ara- ja kulloinkin voimassa olleiden muiden vastaavien järjestelmien avulla. Järjestelmä edellyttää, että valtion tukemien hankkeiden asukkailta perittävät vuokrat määräytyvät omakustannusperiaatteella, kohdekiinteistöihin asetetaan velanoton ja vakuudenasettamisen yhteydessä pitkät, vapaan vaihdannan estävät rajoitukset ja että omakustannusvuokraus pidetään kuluineen ja tuottoineen kirjanpidollisesti erillään toimijalla mahdollisesti olevasta muusta vuokraustoiminnasta, eikä omakustannusvuokratuottoja saa käyttää muuhun toimintaan, esim. muun vuokraustoiminnan uudisrakennus- tai korjaushankkeisiin.

On oletettavaa, että myöntövaltuudet valtion tukemalle asuntotuotannolle eivät tule vuoden 2027 jälkeen merkittävästi lisääntymään mm. valtiontalouden tila ja puolueiden sopima velkajarru huomioon ottaen. Tämä luo haastetta TYS:lle, jolla on historiallisista syistä kokoonsa nähden vähän muuta vuokraustoimintaa ja sen kasvattamismahdollisuudet rajalliset.

Opiskelija-asuntojen uudisrakentamisen ja perusparantamisen rahoittaminen, joille molemmille on TYS:llä iso tarve, on valtion erityistoimin vaikeutunut ja toisaalta TYS:n opiskelija-asuntoihin kohdistuu myös tulevina vuosina paljon kysyntää.

Aiemmin tunnistetut muutkin tekijät ovat edelleen ajankohtaisia (yleiset talouden epävarmuustekijät - kustannusten nousu, korkojen nousu, inflaatio, taloussuhdanne -, opiskelutapojen muutokset (etä-/läsnäopiskelu), ilmastonmuutos, Suomen ja Euroopan turvallisuusympäristön muutokset).

Opiskelijoiden taloutta ja maksukykyä on kiristänyt mm. vuoden 2025 elokuun alusta alkaen voimaan tullut opiskelijoiden siirtäminen asumistuesta opintotuen asumislisään sekä heikentynyt työllisyystilanne.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

TYS:n tavoitteena on edelleen, että sen asuntojen vuokrataso on 15–20 % alle markkinavuokrien ottaen huomioon, että vertailussa on mukana myös sähkö, vesi ja internetyhteys. Ulkopuolisen tahon ja säätiön itse tekemän vuokravertailun perusteella tähän tavoitteeseen on edelleen päästy, mutta kilpailu vuokra-asuntomarkkinoilla on kasvanut ja tavoitteeseen pääseminen on yhä haastavampaa. Kustannusten nousu aiheuttaa omakustannusperiaatteella toimivassa säätiössä vuokrien nousupaineen ilman merkittäviä mahdollisuuksia säädellä vuokratasoa, toisin kuin saattaa olla mahdollista vapaarahoitteisten asuntojen vuokramarkkinassa.

Säätiön ilmastotiekartan mukaisesti TYS pyrkii vähähiilisyyteen ja tavoittelee vähintään 70 prosentin päästövähennystä vuoteen 2029 mennessä (verrattuna vuoteen 2020). TYS pyrkii entistä laajempaan vaikuttavuuteen kehittämällä ilmastotoimia yhteistyössä arvoketjun toimijoiden kanssa. Päästöjen vähentämisen lisäksi TYS pyrkii positiivisten ilmastovaikutusten lisäämiseen.

Ylioppilaskylän itäpuolen kaavahanke on Turun kaupungin kaavoitusohjelmassa. Ratkaistavaksi tulee mm. purkavan uudisrakentamisen laajuus, jossa säätiön

taloudellisten mahdollisuuksien ja ilmastotavoitteiden yhteensovittaminen on keskeistä.

Säätiön toiminnassa on edelleen neljä olennaista vastuullisuusteemaa: läpinäkyvä ja kannattava toiminta, hyvinvoiva työyhteisö, tyytyväiset asiakkaat sekä kestävä asuminen. Vastuullisuusteemat kattavat taloudellisen vastuun ja hyvän hallinnon, sosiaalisen vastuun sekä ympäristövastuun näkökulmat. Jokaiselle vastuullisuusteemalle on määritelty mittarit ja tavoitteet, joiden toteutumista raportoidaan vastuullisuusraportissa vuosittain.

Toimitusjohtajan katsaus vuoden 2027 talousarvioon ja vuosien 2028–2030 taloussuunnitelmaan

Yleisten talouden epävarmuustekijöiden vaikutus sekä erityisesti rahoituksen saatavuus uudisrakentamiseen ja peruskorjauksiin luo edelleen normaalia enemmän epävarmuutta talousarvioon ja taloussuunnitelmaan, etenkin uudisrakentamis- ja perusparannushankkeiden toteuttamiseen.

Säätiön toimintasuunnitelma ja budjetti tulee vuosikellon mukaisesti vahvistettavaksi lokakuussa säätiön hallituksessa.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Korkea käyttöaste

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Käyttöaste, %*	97,8	97,0	97,5	97,5	97,5	97,5

*Toiminnallinen käyttöaste

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Kohtuuhintaiset asunnot. Tarjotaan asukkaiden tarpeisiin sopivia asuntoja. Asuntojen perusparantaminen.

Tavoite: Yhtiön liikevaihdon ja liikevoiton kasvattaminen tavoitellulle tasolle

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Liikevaihto, 1 000 euroa	30 927	30 525	30 817	32 350	34 620	35 900
Liikevoitto, 1 000 euroa	3 253	1 699	1 329	2 020	2 480	2 880

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Asuntokannan kasvu.

Tavoite: Opiskelija-asumisen riittävyyden varmistaminen

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Asukaspaikkojen määrä, kpl	7 025	6 952	6 788*	7 298*	7 100*	7 150*
Asukaspaikkojen määrä suhteessa kaupungissa olevien opiskelijoiden määrään, %	18	20	20	20	20	20

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:
*Asuntopaikkamäärissä ei ole huomioitu perusparannuksessa olevia asuntoja.

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaleiksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
	Kyllä	Kyllä*	Kyllä*	Kyllä*	Kyllä*	Kyllä*

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

*Asukkailla on käytössään yhteiskäyttöautoja. Ylioppilaskylän alueella on Föllériasema. Henkilöstöllä on käytössään yhteiskäyttöauto ja -polkupyöriä työasioiden hoitamiseen. Sähkön suosiminen käyttövoimana autohankinnoissa.

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Kiinteistöjen korjaukset parantavat pääosin kiinteistöjen energiatehokkuutta	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Hiilijalanjälki, t CO2-ekv	2 604	1 800	1 700	1 600	1 500	1 400

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Jätteiden kierrätyksen parantaminen

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö pyrkii yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa kehittämään mahdollisuuksiensa mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunnitelmaa, luontotavoitteita ja kiertotaloustavoitteita.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Suunnitellut toimenpiteet luonto- ja kiertotaloustavoitteiden osalta vuoden 2027 aikana
Säätiö muuttaa mahdollisuuksien mukaan lisää asuntokohteidensa yhteydessä olevia nurmialueita niityiksi. Tarkoituksena on tukea luonnon monimuotoisuutta ja tarjota elinympäristöjä pölyttäjille. Autolatauspaikkojen lisääminen tarvittaessa, sähkön suosiminen käyttövoimana autohankinnoissa, pyöräilyn edistäminen, Ylioppilaskylän itäpuolen kaavakehitystyö ja länsipuolen taloteknisen peruskorjauksen suunnittelu ja toteutus, joissa otetaan huomioon luonto- ja kiertotaloustavoitteita.

TVT Asunnot Oy -konserni

Toimitusjohtaja: Teppo Forss

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Yhtiö tarjoaa vastuullisena vuokranantajana asukkailleen kohtuuhintaista turvallista asumista ja monipuolisia vuokra-asumisen vaihtoehtoja. Se on kilpailukykyinen ja laadukas asiakaslähtöinen yritys.

Yhtiö toteuttaa toimialueellaan valtakunnallista ja alueellista asuntopolitiikkaa omistamalla, hallinnoimalla ja kehittämällä asuntokantaansa huolehtien erityisesti kohtuuhintaisesta elinkeinopoliittisesta vuokra-asuntotarjonnasta ja sosiaalisesta asumisesta. Se noudattaa toiminnassaan voimassa olevaa osakeyhtiölakia, arava- ja korkotukilainsäädäntöä sekä muuta toimintaa koskevaa lainsäädäntöä.

Yhtiö omistaa ja hallinnoi yli 13 000 erilaista asuntoa ympäri Turkua sekä Kaarinassa ja Raisiossa. Tämä vastaa noin 10 prosenttia kaikista asunnoista ja noin 20 prosenttia vuokra-asunnoista, mikä on tyypillinen keskuskaupunkien asuntorakenne. Yhtiöllä on yli 20 000 asukasta. Yhtiö muodostaa konsernin tytär- ja osakkuusyhtiöineen. Merkittävimmät tytäryhtiöt ovat Turun Palvelutilat Oy, Turun Osakehuoneistot Oy ja Turun Päiväkodit Oy.

Yhtiö noudattaa lakien ja ohjeiden mukaan omakustannusperiaatetta sekä hallitsee toimintaan liittyviä riskejä. Asuinhuoneistojen vuokrat määräytyvät asuinhuoneistokohtaisesti, asunnon sijainnin, kunnon ja varustetason mukaan ja muodostuvat kiinteistön hoitokuluista sekä koko yhtiön asuntokannan rakentamiseen ja peruskorjaamiseen ottamien lainojen koroista ja lyhennyksistä.

Omalle pääomalle omistaja on edellyttänyt muiden yleishyödyllisten asuntotoimijoiden tuottotavoitteisiin rinnastettavaa kohtuullista tuottoa.

Toimintaympäristön muutostekijät

Vuokra-asumiseen vaikuttavat tulot, varallisuus, tarpeet, suhdanteet, väestörakenne ja niiden kehitys. Merkittävimmät toimintaympäristön muutoksiin liittyvät riskit ovat vaihtelut asuntojen kysynnässä ja sitä kautta käyttöasteessa sekä vaihtelut rahoituksen ja hoitokulujen hinnassa.

Suuri osa yhtiön rakennetusta asuntokannasta tulee peruskorjausikään lähivuosina. Yhtiöllä on edessä suurten peruskorjausten aika mm. 1970-luvulla ja 1990-luvulla rakennetussa kannassa.

Asukkaiden toiveet ja vaatimukset palvelullisesti ja laadullisesti jatkavat kasvuaan, mikä heijastuu toimintoihin ja kustannuksiin.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

TVT Asunnot harjoittaa konsernina asuntoliiketoimintaa ensisijaisesti Turun kaupungin alueella, mutta myös Turun seudulla tytäryhtiöidensä lukuun siten, että se tehdään yhteistyössä kohteen sijaintikunnan kanssa. Tytäryhtiöissä voi olla myös toiminta-alueen muiden kuntien omistusta.

Yhtiön asuntojen kokonaismäärää kasvatetaan hallitusti siten, että yhtiön omistaman asuntokannan suhteellinen osuus koko Turun asuntokannasta ei merkittävästi muutu. Yhtiön omistamien asuntojen määrä voi vaihdella 5 %-yksikön verran suhteessa yhtiön nykyiseen osuuteen Turun kokonaisasuntokannasta.

Yhtiön erääntyvät pitkäaikaiset lainat jälleenrahoitetaan ensisijaisesti konsernin sisäisellä lainalla yhteistyössä kaupungin kanssa. Kaupungin edullista varainhankintaa kanavoidaan TVT-konsernille hillitsemään yleistä asumiskustannusten nousua ja mahdollistamaan kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen uudisinvestointien rahoitusjärjestelyt kohdekohtaisesti tarkoituksenmukaisimmalla tavalla.

Toimitusjohtajan katsaus vuoden 2027 talousarvioon ja vuosien 2028–2030 taloussuunnitelmaan

TVT Asunnot Oy:n osuus Turun koko asuntokannasta on edelleen alle valtuuston asettaman sitovan tavoitetason. Käynnissä olevan uudistuotannon myötä valtuuston asettama asuntojen suhteellinen osuus oltaisiin saavuttamassa. Uudistuotantoa ei ole pystytty toteuttamaan täysin tavoitteiden mukaisesti, koska uusia asuntokohteita varten ei ole ollut riittävissä määrin rakennuskelpoisia tontteja. Tilanne on kehittynyt ja uusia rakennuspaikkoja on saatu ja niiden myötä rakentamista

käyntiin. Kehittämistyötä pitää jatkaa määrätietoisesti, jotta tontteja on käytössä koko suunnittelukauden ajan. Jatkossa merkittävimmäksi kehittämiskohteeksi muodostuu rakennuspaikkojen taloudellinen rakentamiskelpoisuus.

Menneinä vuosina kysyntä on ollut suurta ja uudistuotanto siihen nähden vähäistä, joten yhtiö ei ole pystynyt luopumaan asunnoista, jotka sopivat huonosti kohtuuhintaiseen vuokrakäyttöön tai joiden ylläpito- ja korjauskustannukset ovat korkeita. Yhtiöllä on kaupungin asumistavoitteisiin liittyviä ja teknistaloudelliset tarpeita luopua suuremmasta määrästä asuntoja.

Yhtiön vastaanottamien asuntohakemusten määrä on pysynyt korkealla tasolla, mikä osoittaa, että TVT:n tarjoamalle vuokra-asumiselle on kysyntää. Vuokralaisten vaihtuvuus on aikaisempaa korkeammalla tasolla ja se on osaltaan heikentänyt asuntojen taloudellista käyttöastetta. Vaihtuvuutta on kasvattanut muun muassa yleisesti lisääntynyt vuokra-asuntotarjonta ja muutokset sosiaaliturvaan. Vaihtuvuuden ennakoidaan jatkuvan aikaisempaa suurempana ja yhdessä runsaan tarjonnan kanssa käyttöaste asettunee alemmalle tasolle. Kun vuokra-asuntoja tarvitsevalle on tällä hetkellä tarjolla varsin paljon vaihtoehtoja, asunnon valinnassa painotetaan aikaisempaa enemmän vuokrahintaa ja vuokraan kuuluvia laatutekijöitä. Kaikkien meneillään olevien muutoksien vaikutusta käyttöasteeseen on luonnollisesti vaikea ennustaa.

Kaupunginvaltuuston asettama sitova tavoite on, että TVT:n suhteellinen osuus Turun koko asuntokannasta on 10,5 % (vaihteluvälillä 10,25–10,75 %). TVT:n hallinnassa vuoden 2025 lopussa ollut asuntokanta Turussa oli 10,0 % Turun koko asuntokannasta.

TVT:n asuntotuotantotavoite on noussut vaiheittain sadasta neljäänsataan asuntoon vuodessa. Tavoitteeseen pääsemiseksi tarvitaan riittävästi rakennuspaikkoja ja rakennusoikeutta. Rakennusoikeuden luovutuksesta menee 2–3 vuotta asuntojen valmistumiseen. Jos samalta alueelta luovutetaan suurempi määrä kerralla, asuntojen tuottaminen tapahtuu useamman vuoden aikana.

Uudet asunnot tuotetaan lähtökohtaisesti ja pääsääntöisesti kaupungin tuottamalle ja TVT:lle luovutetulle maalle sekä TVT:n kanssa yhdessä kehitettäville paikoille. Tätä täydennetään TVT:n maan- ja rakennuspaikkojen hankinnalla markkinoilta. 400 asunnon vuosituotanto edellyttää noin 30 000 k-m2 rakennusoikeutta vuosittain.

Uudisrakentaminen sisältää tuotannon, jolla ylläpidetään TVT:n suhteellista osuutta Turun kasvavasta asuntokannasta. Uudistuotannolla katetaan myös luopuminen kuten purettavan vanhan kannan korvaus. Asunnot, jotka eivät sovellu TVT:n tarkoitukseen kohtuuhintaisesta asumisesta, myydään ja korvataan. Lisäksi uudella tuotannolla on kiritty umpeen kaupunginvaltuuston tavoitteesta jäätyä määrää.

Rakennustyön hinnalla on suuri vaikutus asukkaille muodostuvan vuokratason kohtuuhintaisuuteen. Rakentamisen nykyinen suhdanne on hyvä valtion tukemalle asuntotuotannolle. Hankkeiden käynnistämistä vaikeuttaa se, että vuodelle 2027 kaavailtu korkotukilainavaltuus putoaa noin neljäsosaan aiemmasta. Toteutuessaan se vähentää dramaattisesti uudisasuntotuotantomahdollisuudet. Siltä osin, kun korkotukilainat eivät riitä tavoitteen mukaiseen asuntotuotantoon ja tarvittaviin korjauksiin, tarvitaan investointeihin jatkossakin kaupungin lainoitusta sekä yhtiön omia rahoitusjärjestelyjä.

Erityisryhmien investointiavustusvaltuutusta on leikattu ja avustuksissa painotetaan vammaisten henkilöiden ja pitkäaikaisasunnottomien kohteita. Tämä hankaloittaa tai jopa estää yhtiön mahdollisuuden tuottaa ikääntyvälle väestölle välimuotoista asumista.

Rakennuskannan iän vuoksi TVT Asunnot tekee vuosittain peruskorjauksia, jotka osaltaan edellyttävät myös rahoitusta. Asuntojen tyhjentäminen peruskorjaukseen lisää vaihtuvuutta ja laskee taloudellista käyttöastetta.

Kiinteistökannan kehittäminen tavoiteltavissa määrin tarkoittaa liikevaihdon nousua 2-3 Meur vuodessa.

Asumisen kustannusten odotetaan nousevan ihmisten maksukykyä enemmän. Maksukykyyn vaikuttaa sosiaaliturvaan tehdyt muutokset. Tämä aiheuttaa osalla yhtiön asukkaista paineita vaihtaa asuntoa alhaisemman vuokran asuntoon. Tilanne voi aiheuttaa myös maksuvaikeuksia, maksuhäiriöitä ja jopa lisää asunnottomuutta.

Hoitokustannuksiin ja erityisesti energian hinnan kehittymiseen liittyy epävarmuutta suunnittelukaudella.

Korot ovat nousseet eikä tilanteeseen odoteta nopeasti suuria muutoksia. Yhtiö pyrkii pitkäjänteisesti suojautumaan korkeilta koroilta. Yhtiön käyttämiin korkotukilainoihin sisältyy rakenteellinen suoja merkittävää korkojen nousua vastaan.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Yhtiö tulouttaa Turun kaupungille vuosittain lainasopimusten mukaisen korkotuoton

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Turun kaupungille lainoista maksettava korko, 1 000 euroa	5 647	5 236	5 045	4 685	4 122	3 940

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Tavoite: Yhtiön liikevaihdon ja käyttökatteen kasvattaminen tavoitellulle tasolle

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Liikevaihto, 1 000 euroa	113 268	113 000	121 000	123 000	125 000	127 000
Käyttökate %	38,5	>35	>35	>35	>35	>35
Käyttökate % (emoyhtiö)	35,5	>35	>35	>35	>35	>35

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Tavoite: Asuntojen käyttöaste pidetään hyvänä

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Käyttöaste, % (emoyhtiö)	97	98	96	97	97	97

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Tavoite: Yhtiön sosiaalisten tavoitteiden täyttyminen

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Yhtiön hallinnassa olevien asuntojen määrä/asuntojen määrä kaupungissa, % (emoyhtiö)	10,0	10,5	10,5	10,5	10,5	10,5
Uudistuotanto, kpl	475	400	77	>100	>100	>100
Luopuminen, kpl	0	50	100	100	100	100
Erityisryhmien asuntosopimukset / yhtiön hallinnassa oleva asuntokanta, % (emo-yhtiö)	4,1	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5
Vuokrat keskimäärin alle markkinavuok-ran, %	16,6	>15	>15	>15	>15	>15

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Tiedossa olevilla rahoitusmalleilla pystytään toteuttamaan noin 100 asunnon uudistuotanto vuodessa.

Tavoite: Yhteisö edistää toiminnallaan segregaation purkua

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Yhtiölle rakennettavaksi luovutettavien tonttien rakennusoikeudesta vähintään puolet (kem2) sijaitsee sellaisissa	0	>50 %	>50 %	>50 %	>50 %	>50 %

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
kaupunginosissa, joissa yhtiön osuus olemassa olevista asunnoista on korkeintaan 10 %						

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaleiksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Yhteiskäyttöautoja pilotointihankkeissa	2	3	3	3	3	3

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Normeerattu lämmönkulutus, % (muutos vuoteen 2015 verrattuna)	-24,1	-18,0	-18,5	-19,0	-19,5	-20,0

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Uudistuotannon ja korjausten energiatehokkuus sekä lämpöenergian käytön kehittäminen.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Suunnitellut toimenpiteet luonto- ja kiertotaloustavoitteiden osalta vuoden 2027 aikana
Yhtiön hankintoja tehdessä pyritään huomioimaan luontovaikutukset. Hankintoja pyritään tekemään resurssiviisaasti. Uudisrakentamisessa ja korjausrakentamisessa kiinnitetään huomiota uusien rakennusten energiatehokkuuteen. Asukkaille järjestetään säästökampanjoita, joiden avulla pyritään vähentämään mm. energian tai veden kulutusta.

Varsinais-Suomen Asumisoikeus Oy

Toimitusjohtaja: Anton Meriluoto

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Asumisoikeusasuntojen omistaminen, ylläpito ja tuottaminen sekä asumisoikeuksien luovuttaminen asukkaille Turussa ja lähikunnissa. Yhtiö on yleishyödyllinen eikä tavoittele liiketaloudellista voittoa.

Toimintaympäristön muutostekijät

Asumisoikeusasuntojen ja vuokra-asuntojen tarjonta on viime vuosina ollut tavanomaista korkeammalla tasolla. Asumisoikeusasuntojen uudistuotannon tuen lopettamisen takia uusia asumisoikeusasuntoja ei alkuvuoden 2027 jälkeen kuitenkaan toistaiseksi enää valmistu. Korkotukilainavaltuuksien leikkaamisen myötä myös valtion tukemien vuokra-asuntojen tuotanto vähenee merkittävästi tulevina vuosina. Koska lisäksi vapaarahoitteinen asuntotuotanto on ennätyksellisen matalalla tasolla, ennakoidaan asuntomarkkinan kiristyvän tulevina vuosina kasvukeskuksissa.

Turun seudun väkiluku on kasvanut nopeasti, ja väestön ikääntyminen sekä muuttoliike palveluiden läheisyyteen tukee kohtuuhintaisten asumisoikeusasuntojen kysyntää. Parhaillaan vireillä on asumisoikeuslain uudistus, jolla asumisoikeusjärjestelmää kehitetään vastaamaan paremmin asuntomarkkinan muutoksiin muun muassa joustavoittamalla kohteiden vapauttamista käyttö- ja luovutusrajoituksista. Asumisoikeusasuntojen uudistuotannon tuen jatko riippuu tulevan hallituksen linjauksista.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Vaso toteuttaa vuosille 2024–2028 laadittua strategiaa. Tulevaisuuden suunnitelmamme sisältävät jatkuvan investoinnin asumisen innovaatioihin ja asumisen tuotekehitykseen, asiakaskokemuksen parantamiseen sekä kestävään ja vastuulliseen liiketoimintaan. Strategian 2024–2028 myötä olemme sitoutuneet olemaan entistä vastuullisempi yritys, ja pyrimme vähentämään ympäristövaikutuksiamme ja edistämään sosiaalista ja taloudellista vastuullisuuttamme kaikilla liiketoiminta-alueillamme.

Vaso jatkaa kiinteistöjen suunnitelmallista korjaustoimintaa tiukentuneessa rahoitusympäristössä. Leikattujen korkotukilainavaltuuksien myötä aiempaa suurempi osa korjauksista joudutaan rahoittamaan vastikkeissa ennakkoon kerättävällä korjausvarauksella ja vuosikorjausvaroilla korkotukilainojen sijaan. Leikatut korkotukilainvaltuudet voivat johtaa siihen, että kaikkia suunniteltuja perusparannushankkeita ei voida toteuttaa tai niiden toteutus viivästyy. Perusparannusten lisäksi investoimme vuosittain noin kuusi miljoonaa euroa kiinteistökannan vuosi- ja huoneistokorjauksiin.

Toimitusjohtajan katsaus vuoden 2027 talousarvioon ja vuosien 2028–2030 taloussuunnitelmaan

Kuluvana vuonna inflaatio on noussut pitkän aikavälin tarkastelussa tavanomaiselle tasolle. Tilastokeskuksen viimeisimpien tietojen mukaan asuinkerrostalojen ylläpitokustannusindeksin vuosimuutos on ollut 2,5 prosenttia ja kuluttajahintojen vuosimuutos 2,1 prosenttia. Nousua on nähty erityisesti sähkön ja öljyn hinnassa. Vuoden 2027 talousarviossa kiinteistöjen ylläpitokustannusten ennakoidaan jatkavan tasaista kasvua.

Korkotukilainavaltuuksien supistumisen myötä aiempaa suurempi osa korjauksista rahoitetaan korjausvarauksella ja vuosikorjausvaroilla korkotukilainojen sijaan. Tästä syystä talousarviossa korjauskulujen ennakoidaan kasvavan. Vastikkeissa kerättävää korjausvarausta korotetaan hieman.

Vuoden 2026 talousarviossa varauduttiin uusien asuntojen suuresta määrästä aiheutuneeseen tilapäiseen tyhjäkäytön kasvuun. Vason tyhjäkäyttö on vähentynyt syksyä kohden, ja vuoden 2027 talousarviossa paraneva käyttöaste pienentää vastikkeiden korotustarvetta. Kuluvan vuoden tapaan vuoden 2027 talousarviossa hyödynnetään aiempina vuosina kertyneitä ylijäämiä, mikä osaltaan tasaa vastikkeiden nousua.

Valmistuneiden uudiskohteiden myötä Vason lainamäärä ja korkokulut kasvavat vuonna 2027. Samanaikaisesti kuitenkin vastiketta tuottavien asuinneliöiden määrä on kasvanut. Vason lainojen korkotaso on noussut kuluvan vuoden aikana, mutta erityisesti

uudiskohteiden lainoissa valtion korkotuki tasaa korkojen nousun vaikutusta vastikkeisiin.

Tämänhetkisten laskelmien mukaan Vason ensi vuoden keskimääräinen vastikkeen korotus on 0,6 %.

Vuosien 2027-2029 taloussuunnitelma on laadittu sillä oletuksella, että nyt rakenteilla olevien kohteiden lisäksi ei tämän hallituskauden aikana käynnistetä uusien kohteiden rakentamista. Mikäli aso-uudistuotannon rahoittamista jatketaan seuraavalla hallituskaudella, ajoittuvat seuraavat hankkeiden käynnistykset aikaisintaan vuodelle 2028, ja valmistuminen aikaisintaan vuodelle 2029. Taloussuunnitelmaan 2027-2029 ei ole aso-uudistuotannon jatkoon liittyvän epävarmuuden takia sisällytetty uudisrakennusinvestointeja. Taloussuunnitelman lukuja päivitetään, mikäli uudisrakentamista voidaan jatkaa.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Korkea käyttöaste

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Käyttöaste kpl, %	99	97	98	98	98	98

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Tavoite: Yhtiön liikevaihdon ja liikevoiton kasvattaminen tavoitellulle tasolle

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Liikevaihto, 1 000 euroa	29 566	31 601	33 738	34 413	35 102	35 804
Liikevoitto, 1 000 euroa	3 812	4 938	5 841	6 013	6 194	6 516

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Tavoite: Asumisoikeusasuntojen riittävyys

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Yhtiön hallinnassa olevien asuntojen määrä, kpl	3 089	3 389	3 467	3 467	3 467	3 467
Yhtiön hallinnassa olevien asuntojen määrä suhteessa toiminta-alueella olevien ASO-asuntojen kokonaismäärään, %	61	61,0	60,0	60,0	60,0	60,0

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaleiksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Sähkö- ja hybridiautojen latauspisteet, kpl	1 170	1 360	1 655	1 827	1 972	2 133

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Öljylämmityskohteiden lukumäärä	0	0	0	0	0	0

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Suunnitellut toimenpiteet luonto- ja kiertotaloustavoitteiden osalta vuoden 2027 aikana
Varsinais-Suomen Asumisoikeus Oy rakennuttaa uudet kiinteistöt A-energialuokkaan ja hankkii sähkönsä ja kaukolämpönsä hiilineutraalina. Vaso on liittynyt kiinteistöalan energiatehokkuussopimukseen 2026-2035. Energiatehokkuussopimuksessa on asetettu 6 % energiansäästötavoite vuoteen 2030 mennessä ja 10 % energiansäästötavoite vuoteen 2035 mennessä verrattuna vuoden 2024 tasoon. Energiatehokkuustoimenpiteitä toteutetaan erityisesti perusparannusten yhteydessä. Perusparannushankkeissa on lisäksi asennettu aurinkosähköjärjestelmiä ja sähköautojen latauspisteitä. Vuonna 2027 Vasolla on suunnitteilla perusparannus seitsemään kohteeseen. Vaso on mukana Hiilineutraali Turku 2029 hankkeessa. Vaso on vuonna 2025 valmistuneen ilmastotiekartan mukaisesti asettanut tavoitteekseen nettonollapäästöisyyden oman toiminnan oman toiminnan ja kiinteistökannan energiankäytön suhteen 2029, sekä uusien ja perusparannettujen rakennusten elinkaaren alkuvaiheen päästöintensiteetin vähentämisen. Hiilijalanjälki huomioimista hankinnoissa edistetään. Vaso on mukana myös Varsinais-Suomen ilmastovastuujaostossa.

Visit Turku Archipelago Oy

Toimitusjohtaja: Kristiina Kukkohovi

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Yhtiön tehtävänä on laaja-alaisesti johtaa ”DMO/Destination Marketing/Management Organisation”-mallilla alueellista matkailun kehittämistä. Yhtiö luo alueen matkailustrategian, toimintasuunnitelman ja tavoitteet sekä organisoi yhtiön toiminnat tehokkaasti ja läpinäkyvästi – strategian mukaisesti. Yhtiön omistajina ovat Turun lisäksi Naantalin ja Paraisten kaupungit.

Yhtiö johtaa alueellista Saaristo-brändiä kansainväliselle markkinalle, kehittää Turun matkailubrändiä sekä kongressi & Business Events -myyntiä “Meet Turku”-konseptin mukaisesti. Yhtiö koordinoi ja johtaa alueellisia strategian mukaisia kehityshankkeita ja projekteja, johtaa matkailun digitaalisia kanavia (myynti/markkinointi) sekä kehittää yhdessä verkoston kanssa alueen tunnettuutta, digitaalista löydettävyyttä sekä ostettavuutta. Yhtiö tukee yrityksiä heidän kansainvälistymisessään sekä tuotekehityksessään.

Yhtiö johtaa kansainvälistä matkailumarkkinointia ja myyntiä koko alueen (Turku, Naantali, Parainen/saaristo) puolesta sekä vastaa alueellisen verkostomallin rakentamisesta ja johtamisesta. Yhtiö tukee pitkällä aikavälillä matkailuinvestointien saamista alueelle sekä toteuttaa lentoliikennestrategiaa matkustajaliikenteen näkökulmasta. Yhtiö johtaa ja fasilitoi matkailun kehittymistä alueelle/alueella – mutta ei ”omista” lentoliikenteen matkustajamääriä, yöpymisiä, matkailutuloa tai muita laajoja mittareita – näistä päätökset tapahtuvat alueen matkailuyritysten sekä muiden organisaatioiden toimesta. Yhtiö vaikuttaa siis verkostojohtamisen kautta välillisesti matkailun kehittymiseen alueella ja näin alueen matkailutuloon Incoming-matkailun/turismin näkökulmasta. Verkostotyytyväisyyttä mitataan säännöllisesti ja NPS-luvut ovat olleet erinomaisia. Tämä on lähtökohta tulevaisuudelle.

Visit Turku Archipelago Oy toteutti vuonna 2025 Turun, Naantalin ja Paraisten alueen matkailun laajan nykytila- ja skenaariotyön, jossa tunnistettiin alueen matkailun kasvumahdollisuuksia, keskeisiä kehityspolkuja sekä kasvun edellyttämiä investointeja ja toimenpiteitä vuosille 2026–2035.

Skenaariotyö muodostaa tietopohjan VTA:n ja omistajakaupunkien pitkän aikavälin matkailun kehittämiselle. Vuodesta 2026 alkaen painopiste on siirtynyt analyysista toimeenpanoon. Keskeisiä tavoitteita ovat yhteisen matkailun kasvuvision konkretisoiminen, matkailuinvestointien edellytysten vahvistaminen, kansainvälisen kysynnän kasvattaminen sekä yhteistyön tiivistäminen entisestään.

Vuosina 2027–2030 VTA edistää skenaariotyön pohjalta erityisesti:

- alueen yhteistä pitkän aikavälin matkailun kasvu- ja investointipolkua;
- kansainvälisen matkailun ja matkailuviennin kasvua;
- ympärivuotisen kysynnän vahvistamista;
- matkailua tukevien yksityisten ja julkisten investointien edistämistä;
- kansainvälisen saavutettavuuden kehittämistä;
- digitaalista löydettävyyttä ja ostettavuutta;
- Turun, Naantalin ja Paraisten yhteistä matkailun kehittämistä ja verkostojohtamista.

Toimintaympäristön muutostekijät

Matkailun toimintaympäristö on edelleen voimakkaassa muutoksessa. Geopoliittinen epävarmuus, talouden kehitys, kuluttajien ostovoima, ilmastonmuutos, saavutettavuus sekä teknologian nopea kehitys vaikuttavat matkailukysyntään ja matkakohteiden kilpailukykyyn. Samanaikaisesti kansainvälisen matkailun pitkän aikavälin kasvunäkymät ovat vahvat.

Alueen keskeinen rakenteellinen haaste on edelleen suuri riippuvuus kotimaisesta kysynnästä. Kansainvälisen matkailun osuuden kasvattaminen on siten keskeinen keino vahvistaa matkailun kasvua, vientituloja, ympärivuotisuutta ja elinkeinon resilienssiä.

Turun välitön matkailutulo oli vuonna 2025 noin 324,5 miljoonaa euroa ja matkailun kokonaisvaikutus aluetalouteen noin 478,2 miljoonaa euroa. Välitön matkailutulo laski 4,1 prosenttia edellisvuodesta ja kokonaisvaikutus 4,2 prosenttia. Matkailun välitön työllisyysvaikutus oli noin 1 515 henkilötyövuotta ja kokonaisvaikutus noin 1 818 henkilötyövuotta.

Vuoden 2025 kehitys osoittaa, että pelkkä matkailijamäärien kasvu ei riitä, vaan kehittämisessä on vahvistettava erityisesti matkailijoiden alueelle jättämää arvoa, ympärivuotista kysyntää, korkeamman arvon palveluita sekä kansainvälistä matkailua.

Kotimaan matkailu säilyy alueelle tärkeänä peruskysyntänä, mutta sen kasvunäkymiin liittyy edelleen epävarmuutta kuluttajien ostovoiman ja yleisen talouskehityksen vuoksi. VTA:n pitkän aikavälin kasvustrategiassa painotetaan tämän vuoksi voimakkaasti kansainvälisen kysynnän kasvattamista ja lähtömarkkinoiden monipuolistamista.

Kansainvälinen matkailu muodostaa alueelle merkittävän kasvumahdollisuuden. Globaalin matkailun ennakoidaan kasvavan maailmantaloutta nopeammin, ja kansainvälisen matkailun osuuden arvioidaan kasvavan kotimaan matkailua nopeammin. Tämä tukee VTA:n strategista suuntaa, jossa kansainvälinen myynti, tunnettuus, saavutettavuus ja matkailuvienti muodostavat keskeisen osan toiminnasta.

Vuoden 2027 toimintaa suunnataan erityisesti niille kansainvälisille markkinoille ja asiakassegmenteille, joissa Turun ja saariston yhdistelmä, puhdas luonto, kulttuuri, paikallisuus, hyvinvointi, rauha sekä Pohjois-Euroopan viileämpi ilmasto muodostavat kilpailuetua.

Ympärivuotisen matkailun vahvistaminen sekä viipymän pidentäminen ovat VTA:n keskeisiä strategisia tavoitteita. Alueen matkailukysyntä painottuu edelleen voimakkaasti kesäkauteen, minkä vuoksi kasvua haetaan erityisesti kevään, syksyn ja talvikauden kysynnästä.

Business Events- ja kongressitoiminta muodostavat tässä tärkeän kokonaisuuden. VTA kehittää Meet Turku -toimintaa pitkäjänteisesti sekä kansallisen että kansainvälisen kokous- ja kongressikysynnän kasvattamiseksi. Kansainvälisten kongressien myyntisyklit ovat pitkiä, ja vuoden 2027 aikana tehtävä myyntityö vaikuttaa osaltaan vasta vuosien 2029–2035 tapahtumakantaan.

Turun vahvuuksia ovat korkeakoulut, tutkimus, osaamisalat sekä kompakti kaupunkiympäristö. Suurten kansainvälisten kongressien kasvua rajoittaa edelleen riittävän suuren kokous- ja tapahtumakapasiteetin puute, saavutettavuus sekä mm. Kansainvälisten hotellibrändien puute alueella. Matkailun kasvun näkökulmasta tapahtuma- ja kongressikapasiteetin kehittäminen on siten myös investointi- ja kaupunkikehityskysymys.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

VTA:n toiminta on siirtynyt yhtiön perustamis- ja rakentamisvaiheesta strategisen toimeenpanon vaiheeseen. Kutsummekin vuoden 2026 alusta alkanutta strategiaamme “Ruthless Execution” -strategiaksi. Vuonna 2027 toiminnan keskeinen tavoite on kasvattaa alueen matkailun kansainvälistä kilpailukykyä ja taloudellista vaikuttavuutta sekä vahvistaa kasvun rakenteellisia edellytyksiä.

Vuoden 2027 keskeiset strategiset painopisteet ovat:

- kansainvälisen matkailun ja matkailuviennin kasvattaminen;
- Turun ja saariston matkailubrändien tunnettuuden pitkäjänteinen vahvistaminen;
- kansainvälisen myynnin, Business Events -myynnin ja kongressimyynnin kehittäminen
- ympärivuotisen matkailun kasvattaminen sekä viipymän pidentäminen;
- matkailun digitaalisen löydettävyyden, ostettavuuden, datan hyödyntämisen ja tekoälyvalmiuksien kehittäminen;
- lentoliikenteen ja muun kansainvälisen saavutettavuuden vahvistaminen;
- matkailuinvestointien edistäminen yhteistyössä omistajakaupunkien, elinkeinoelämän ja muiden aluekehitystoimijoiden kanssa;
- matkailuyritysten kansainvälistymisen, tuotekehityksen ja vastuullisuuden tukeminen;
- matkailuekosysteemin ja omistajakaupunkien yhteisen kehittämisen vahvistaminen;
- kansallinen ja kansainvälinen vaikuttamistyö.

VTA:n toiminnan tavoitteet tukevat myös Suomen kansallisen matkailustrategian tavoitetta vahvistaa matkailuvientiä sekä sen neljää keskeistä painopistettä: saavutettavuutta, kestävyyttä, digitaaliseen muutokseen vastaamista ja kilpailukykyisen toimintaympäristön kehittämistä.

Saavutettavuus

Kansainvälinen saavutettavuus on yksi alueen matkailun kasvun kriittisistä edellytyksistä. Turun lentoliikenteen kehittämistä ohjaa päivitetty matkustajalentoliikenteen strategia vuosille 2027–2029.

Turun lentoaseman matkustajamäärä kasvoi vuonna 2025 noin 9 prosenttia, mikä ylitti Suomen lentoasemien keskimääräisen kasvun. Tammi–toukokuussa 2026

Turun matkustajamäärä kasvoi noin 53 prosenttia edellisvuodesta kolmen uuden lentoreitin tukemana.

VTA:n tavoitteena on vahvistaa Turun asemaa Varsinais-Suomeen saapuvien ja alueelta lähtevien kansainvälisten matkustajien ensisijaisena lentoasemana. Lentoliikenteen kehittämisessä painotetaan ympärivuotisia yhteyksiä ja lentoyhtiöiden kanssa tehtävää pitkäjänteistä yhteistyötä. Turun lentoasemalle pyritään avaamaan reittejä, jotka palvelevat sekä alueelle saapuvaa että alueelta lähtevää työ- ja vapaa-ajan matkustusta, ja jotka tukevat alueen elinkeinoelämää.

VTA:n roolina on erityisesti lentoyhtiöneuvottelut nykyisistä ja uusista reiteistä yhteistyössä Finavian kanssa, matkailu- ja kysyntädatan tuottaminen, uusien reittien business case -koostaminen, uusien reittien markkinoinnin tukeminen sekä alueellisen yhteistyön koordinointi.

Digitaalisuus

Matkailun aluesivustojen - ns. visit-sivustot - merkitys matkailijoille on jo pitkään ollut varsinvähäinen kun tarkastellaan globaalin matkailun digitaalista asiakaskäyttäytymistä. Noin 80 % matkavarauksista tehdään kansainvälisissä online-myyntikanavissa (ns. OTA-kanavat, esim. Booking.com tai Get Your Guide) ja matkan suunnitteluun vaikuttavat vertaiskokemukset esimerkiksi somekanavien tai arvostelujen kautta paljon ”viral-lisen” visit-sivuston näkemystä tehokkaammin. Nyt tekoälytyökalujen vakiintuminen vauhdilla myös matkasuunnittelukäytössä on viimeistelemässä tämän kehityksen.

Komean brändivetoisen aluesivuston tarve alkaa siis olla jo hyvin vähäinen, mutta samaan aikaan tekoälytyökaluille on pystyttävä tarjoamaan matkailualueesta laadukasta, houkuttelevaa, ajantasaista ja koneluettavaa informaatiota. Vanhanaikainen sisältösivusto voi olla väistymässä, mutta sisältö itsessään nousee arvossa.

Siksi vuodesta 2027 alkaen VTA panostaa siihen, että alueestamme tarjottava informaatio ja inspiraatio toimivat mahdollisimman hyvin tekoälyavusteisen matkansuunnittelun polttoaineena. Tämä tarkoittaa paitsi sivustokehityksen uudelleenajattelua, myös VTA:n sisäisen tekoäly-ymmärryksen ja -kyvykkyyden merkittävää tasonnostoa.

Samalla VTA jatkaa panostuksia alueen digitaalisen myynnin kehittämiseen. Vuonna 2026 otettu harppaus kansainvälisissä OTA-kanavissa myyvien yritysten ja tuotteiden määrässä saa jatkoa mm. koulutusten avulla. Alueen elämystarjonnan tuotteiden kattava löydettävyys OTA-kanavissa on kansainvälistä kasvua havittelevan alueen elinehto. Se vaikuttaa pelkän myyntipotentiaalin lisäksi myös näkyvyyteen, sillä massiiviset kanavat toimivat markkinointikanavina paitsi yksittäisille yrityksille, myös koko alueelle.

Brändit ja markkinointi

Vuonna 2027 painopiste on Turun matkailubrändin ja kansainvälisille markkinoille suunnatun Saaristo-brändin pitkäjänteisessä jalkauttamisessa ja vaikuttavuuden kasvattamisessa.

Saaristo-brändi on saavuttanut lanseerauksensa jälkeen merkittävää kansainvälistä mediahuomiota sekä tunnustusta matkailu- ja markkinointialan kilpailuissa. Tätä tunnettuuspohjaa hyödynnetään kansainvälisen kysynnän ja matkailuviennin kasvattamisessa. VTA tarttuu kansainvälisen tunnettuustyön haasteeseen rohkealla ja innovatiivisella markkinoinnilla ja PR-työllä. Tämä mahdollistaa alueen erottautumisen kansainvälisen matkailumarkkinoinnin varsin konservatiivisella kentällä kustannustehokkaasti.

Turun matkailumarkkinoinnissa painotetaan ympärivuotista kaupunkikohdetta, kulttuuria, ruokaa, tapahtumia sekä Turun asemaa porttina saaristoon. Turun ja saariston toisiaan täydentäviä vahvuuksia hyödynnetään niin, että alue muodostaa asiakkaalle kansainvälisesti kiinnostavan ja helposti hahmotettavan kokonaisuuden.

Markkinoinnin vaikuttavuutta seurataan tunnettuuden ja mielikuvan lisäksi kansainvälisen kysynnän, mediavaikuttavuuden, digitaalisen kysynnän sekä kaupallisten tulosten kautta.

Toimitusjohtajan katsaus vuoden 2027 talousarvioon ja vuosien 2028–2030 taloussuunnitelmaan

Visit Turku Archipelago Oy tuottaa matkailun kehittämisen, markkinoinnin ja myynnin palveluja omistajakaupungeilleen Turulle, Naantalille ja Paraisille. Yhtiön perusrahoitus muodostuu omistajakaupunkien kanssa palvelusopimuksissa määritellyistä palveluista ja niiden maksuosuuksista. Yhtiö ei tavoittele toiminnallaan voittoa, vaan toiminnan lähtökohtana on mahdollisimman tehokas omistajakaupungeille tuotettava vaikuttavuus ja taloudellisesti tasapainoinen, lähellä nollatulosta oleva tilikauden tulos.

Vuosien 2027–2030 aikana erityistä huomiota kiinnitetään siihen, että yhtiön resurssit vastaavat sille

asetettuja strategisia tavoitteita. Kansainvälisen myynnin, markkinoinnin, saavutettavuuden, digitaalisen kehittämisen ja investointien edistämisen kasvavat tehtävät edellyttävät resurssien jatkuvaa priorisointia koskien myös yhtiön organisaatiota ja henkilöresursseja.

Yhtiön omistuspohjan ja alueellisen yhteistyömallin kehittämistä arvioidaan omistajakaupunkien strategisten tavoitteiden sekä mahdollisten uusien kumppanuuksien pohjalta. VTA:n tavoitteena on vahvistaa matkailualueen yhteistä kilpailukykyä tavalla, joka tukee nykyisten omistajakaupunkien tavoitteita ja vahvistaa samalla laajempaa matkailuekosysteemiä. Syksyn 2026 aikana omistajat sopinevat siitä, miten yhtiö valmistautuu hankintalain muutoksiin siirtymäkautena. Kevään 2027 yhtiökokouksessa tulee käsiteltäväksi yhtiöjärjestystä ja osakassopimuksia koskevat muutokset.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Matkailun pitkäaikaiset, välilliset vaikutukset alueella

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Matkailutulo ja kokonaistyöllisyys (välitön/kokonaisvaikutus miljoonaa sekä henkilötyövuodet)	324,5/478,1 HTV 1818	336/499 HTV 1870	342/508 HTV 1890	348/518 HTV 1890	TBD	TBD
Lentoliikenteen matkustajamäärät	279 000	350 000	300 000	450 000	500 000	TBD
Yksityiset matkailuinvestoinnit alueella	1 miljardi (Investointien arvo)	900 miljoonaa	900 miljoonaa	980 miljoonaa	TBD	TBD
Liikevaihdon määrä, 1 000 euroa	3 126	3 010	3 057	3 060	3 060	3 060

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Matkailuinvestointien edistäminen on tunnistettu yhdeksi alueen matkailun pitkän aikavälin kasvun keskeisistä edellytyksistä. VTA kehittää yhdessä omistajakaupunkien, Varsinais-Suomen liiton, elinkeinoelämän ja muiden aluekehitystoimijoiden kanssa toimintamallia, jolla matkailuun liittyviä investointitarpeita ja -mahdollisuuksia tunnistetaan, priorisoidaan ja edistetään systemaattisesti. Strategisen edunvalvonnan roolia vahvistetaan sekä yhtiön sisällä että keskeisten kumppaneiden kanssa.

Investointityössä painottuvat erityisesti majoitus- ja tapahtumakapasiteetti, saariston palveluinfrastruktuuri, ympärivuotiset vetovoimakohteet sekä saavutettavuutta ja matkailupalvelujen laatua parantavat investoinnit.

Vuoden 2027 tavoitteena on vahvistaa alueen yhteistä investointiputkea sekä selkeyttää julkisten toimijoiden ja VTA:n rooleja investointien tunnistamisessa, invest-in-toiminnassa ja sijoittajayhteistyössä.

Investointikannan seurantaa kehitetään siten, että se tuottaa päätöksenteon tueksi ajantasaista tietoa suunnitteilla, päätettynä ja toteutuksessa olevien matkailuinvestointien määrästä ja arvosta.

Ilmastotavoitteet

Tavoite: VTA toteuttaa omalta osaltaan Turun kaupungin vuonna 2026 päivitettyä ilmastosuunnitelmaa ja tukee Turun tavoitetta saavuttaa hiilineutraalius vuoteen 2029 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	2028	2029	2030
Oman toiminnan periaatteiden määritys	Toteutunut	Kiertotalous tavoitteet lanseerattu	Oman toiminnan hiilijalanjäljen mittaaminen	TBD	TBD	TBD
Yritysverkostoon vaikuttaminen (STF sertifikaatti/määrät alueella/Prosessia läpikäyvät yritykset)	23/31 prosessissa	30/10 prosessissa	40/10 prosessissa	45/10 prosessissa	TBD	TBD

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

VTA:n ilmasto- ja vastuullisuustyö jakautuu kolmeen kokonaisuuteen:

- oman toiminnan ympäristövaikutusten vähentäminen;
- matkailuyritysten ja alueellisen matkailuekosysteemin vastuullisuuden kehittäminen;
- matkailijoiden ohjaaminen kestävämpiin valintoihin viestinnän ja palvelukehityksen avulla.

Vuonna 2027 VTA jatkaa oman toimintansa ympäristövaikutusten järjestelmällistä vähentämistä Ekokompassi-järjestelmän mukaisesti sekä kehittää liikkumisen, hankintojen, tapahtumien, materiaalien käytön ja muun toiminnan resurssiviisasta käyttöä. Pyrimme myös ottamaan käyttöön laskentamallin oman toimintamme hiilijalanjäljen mittaamiseen.

Toimenpiteiden toteutumista seurataan osavuosikatsausten ja tilinpäätöksen yhteydessä.

VTA saavutti Sustainable Travel Finland -destinaatiomerkin vuoden 2024 lopussa. Vuodesta 2027 alkaen painopiste on merkin ylläpitämisessä sekä koko alueen yritysverkoston vastuullisuusosaamisen ja sertifiointiasteen kasvattamisessa. VTA tukee matkailuyrityksiä STF-polulla etenemisessä ja kannustaa yrityksiä kansainvälisesti tunnistettujen vastuullisuussertifikaattien käyttöönottoon. Vastuullisuus on myös osa VTA kansainvälistymiseen tähtäävän yritysyhteistyön laatukriteeristöä.

Seurannassa painotetaan jatkossa erityisesti:

- STF-merkin tai hyväksytyn vastuullisuussertifikaatin saavuttaneiden ja uusivien yritysten määrää;
- STF-polulla aktiivisesti etenevien yritysten määrää;
- yrityksille tarjottujen koulutusten ja kehittämistoimien vaikuttavuutta;
- vastuullisten palvelujen näkyvyyttä ja ostettavuutta matkailijalle.

Visit Turku Archipelago on allekirjoittanut vuonna 2026 Glasgow Declaration on Climate Action in Tourism -julistuksen ja sitoutuu sen mukaisesti edistämään matkailun ilmastotyötä tavoitteellisesti, mitattavasti ja yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa. Sitoumuksen pohjalta laaditaan VTA:n ilmastosuunnitelma vuodesta 2027 alkaen, jossa määritellään keskeiset toimenpiteet, tavoitteet ja mittarit ilmastotoimille.

Luontotavoitteet

Luontotyössä painotetaan erityisesti Saaristomeren ja saaristoluonnon hyvinvointia, matkailun aiheuttamien haitallisten vaikutusten vähentämistä sekä yritysten ja matkailijoiden tietoisuuden lisäämistä luonnon monimuotoisuudesta.

VTA jatkaa yhteistyötä Itämeren ja saaristoluonnon tilaa edistävien toimijoiden kanssa ja toteuttaa vuosittain henkilöstöä ja mahdollisuuksien mukaan yritysverkostoa osallistavan konkreettisen luonto- tai Itämeriteon.

Kiertotaloustavoitteet

VTA sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Vastuullisuusviestintä osana vastuullisuustyötä

VTA toteuttaa vuonna 2025 valmistuneen vastuullisuusviestinnän strategian mukaista toimintaa. Tavoitteena on tehdä alueen vastuullisuustyöstä konkreettista, ymmärrettävää ja todennettavaa sekä auttaa matkailuyrityksiä vastaamaan vastuullisuusviestintää koskeviin kasvaviin kuluttajaodotuksiin ja sääntelyvaatimuksiin.

Viestinnässä vältetään yleisiä ja todentamattomia vastuullisuusväittämiä ja painotetaan konkreettisia tekoja, mitattavia tuloksia ja läpinäkyvyyttä. VTA kehittää yrityksille yhteisiä työkaluja ja toimintamalleja vastuullisuusviestintään sekä vahvistaa vastuullisuuden näkyvyyttä matkailijan koko asiakaspolulla.

Alueen kansainvälistä vastuullisuusprofiilia vahvistetaan yhteistyössä kansallisten ja kansainvälisten kumppanien kanssa.

Suunnitellut toimenpiteet luonto- ja kiertotaloustavoitteiden osalta vuoden 2027 aikana

VTA:n rooli ilmastotavoitteiden osalta jakautuu kolmen osa-alueeseen:

- Yhtiön oma toiminta
- Yhtiö suoritti omaa toimintaansa ohjaamaan Ekokompassi-sertifikaatin 2024 vuoden lopussa, merkki uusitaan vuoden 2027 lopussa ja samalla päivitetään järjestelmän ympäristösuunnitelma.
- Yhtiöllä on STF-ohjelman aluemerkki, joka uusitaan vuoden 2026 lopussa.
- Yhtiö allekirjoitti Glasgow Declaration -julistuksen jossa sitoudutaan tekemään alueelle ilmastosuunnitelma matkailun kehittämisen näkökulmasta, suunnitelma otetaan käytäntöön vuoden 2027 aikana.
- Yhtiö ottaa käyttöön oman toiminnan hiilijalanjäljen mittaamisen vuoden 2027 aikana.
- Järjestämme vuosittain yhteistyössä Saaristo Siistiksi ry:n tai vastaavan toimijan kanssa siivouspäivä/luontopäivän. Koko henkilöstömme osallistuu tempaukseen.

- Yhtiön edistämä koko matkailutoimialan kestävyystyö Visit Finland Sustainable Travel Finland -ohjelman kautta
    - VTA on sitoutunut vahvasti STF-ohjelman jalkauttamiseen VTA:n toiminta-alueella, mutta vastaa vuodesta 2026 alkaen Turun alueen yritysten tukemisesta. Paraisten ja Naantalin matkailutiimit ottivat oman alueensa yritysten ohjauksen omalle vastuulleen. Ohjelman kautta viemme laajasti koko matkailutoimialan kestävyysosaamista, ajattelua ja toimenpiteitä eteenpäin.
- VTA asetti tavoitteekseen ns. destinaatio STF-merkin saavuttamisen 2026 mennessä. Yhtiö sai kohdetason destinaatiomerkin jo vuoden 2024 lopussa, ja se uusitaan vuoden 2026 lopussa.
- Vuonna 2025 VTA lanseerasi yritysten kumppanuusohjelman, joka tähtää kansainvälistymiseen. Verkostoon liittymisen vaatimuksena on laatukriteeristö, johon kuuluu jonkin virallisen ympäristösertifikaatin sekä lisäksi STF-ohjelmaan mukaan lähteminen.

- Vastuullisuuden edistäminen viestinnän kautta
- VTA tulee tuomaan viestinnässään esille kestävän matkailun teemoja ja vastuullisia toimintatapoja niin alueen yrityksille, matkailijoille kuin muille sidosryhmille.
- Markkinointiviestinnällä pyritään ohjaamaan matkailijavirtoja myös hiljaisempiin ajankohtiin, jolla edistetään sesonkien pidentymistä ja ruuhkia kiireisimmän sesongin aikana.
- Viestimme matkailun positiivisista vaikutuksista alueen toimijoille ja asukkaille, jotta ymmärrys matkailun hyödyistä kasvaa ja taataan matkailulle sosiaalinen toimilupa.

LASKELMAT

LUKUOHJEET

TULOSLASKELMA

TOIMINTAKATE ilmoittaa paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla.

VUOSIKATE osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien suunnitelmapoistojen suuruinen, kunnan tulorahoitus olisi riittävä.

TILIKAUDEN TULOS on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan vapaaehtoisia varauksia tai omaa pääomaa. Tilikauden tuloksen jälkeen esitetään poistoeron, vapaaehtoisten varausten ja rahastojen muutokset.

Tuloslaskelman tunnuslukujen laskentakaavat

Toimintatuotot/Toimintakulut, %

Määritelmä: 100 x toimintatuotot/(toimintakulut - valmistus omaan käyttöön)

Vuosikate %:a poistoista:

Määritelmä: 100 x vuosikate/poistot

RAHOITUSLASKELMA

TOIMINNAN RAHAVIRTA osoittaa, missä määrin kunta on pystynyt tilikauden aikana toiminnan (käyttötalouden) avulla saamaan rahavaroja toimintaedellytysten säilyttämiseen, uusien investointien tekemiseen ja lainojen takaisinmaksuun ulkopuolisiin rahoituslähteisiin turvautumatta.

Vuosikate saadaan suoraan tuloslaskelmasta ja vuosikatteen korjaukset esitetään rivillä Tulorahoituksen korjauserät. Korjauseriä ovat pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot, mikäli ne on esitetty toiminnan muissa tuotoissa sekä toiminnan muihin kuluihin merkityt pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntitappiot.

INVESTOINTIEN RAHAVIRTA osoittaa sen rahavarojen käytön, jonka kunta on käyttänyt palvelutuotannon edellytyksien järjestämiseen ja tulevan rahavirran kerryttämiseksi pitkällä aikavälillä.

Investoinneilla tarkoitetaan rahoituslaskelmassa pysyviin vastaaviin käytettyjä varoja tilivuoden aikana. Investointimenot ja niihin saadut rahoitusosuudet esitetään rahoituslaskelmassa bruttomääräisinä. Investointimenot ovat sekä osakkeiden ja osuuksien ostoja että aineettomia ja aineellisia pysyvien vastaavien hyödykkeiden investointeja. Investointien rahavirta -nimikkeen alla esitetään myös investointien rahoitusosuudet ja pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntihintaiset luovutustulot.

RAHOITUKSEN RAHAVIRTA osoittaa antolaina- ja muiden saamisten, toimeksiantojen varojen ja pääomien, vaihto-omaisuuden sekä oman ja vieraan pääoman muutokset tilikauden aikana.

Rahoituslaskelmasta tulee erikseen käydä ilmi rahoituksen rahavirta. Sitä varten rahoituksen rahavirtalaskelmassa esitetään ensin antolainojen ja lainakannan muutokset. Maksuvalmiuden muutoksiin vaikuttavat myös toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset, vaihto-omaisuuden, pitkä- ja lyhytaikaisten saamisten ja korottomien pitkä- ja lyhytaikaisten velkojen muutokset.

Toiminnan ja investointien sekä rahoituksen rahavirtojen yhteenlaskettu muutos vastaa taseesta laskettua rahavarojen muutosta.

Rahoituslaskelman tunnuslukujen laskentakaavat

Investointien tulorahoitus, %

Määritelmä: 100* vuosikate/investointien omahankintamenot (=käyttöomaisuusinvestointien hankintameno - investointien rahoitusosuudet)

Lainakanta 31.12.

Määritelmä: Vieras pääoma - (saadut ennakot + ostovelat + siirtovelat + muut velat)

5 Laskelmat

Tuloslaskelma 2027

1 000 €	Talousarvio 2027, ulkoiset erät	Talousarvio 2027, sisäiset erät	Talousarvio 2027, ulkoiset + sisäiset yhteensä
Myyntitulot	102 320	1 087	103 407
Maksutulot	28 742	0	28 742
Tuet ja avustukset	15 566	0	15 566
Vuokratulot	63 825	0	63 825
Muut toimintatulot	47 227	35	47 262
TOIMINTATULOT	**257 680**	**1 122**	**258 802**
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	**2 590**	**0**	2 590
Henkilöstömenot	377 807	0	377 807
Palvelujen ostot	346 925	1 122	348 047
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	34 551	0	34 551
Avustukset	94 408	0	94 408
Vuokrat	61 746	0	61 746
Muut toimintamenot	3 989	0	3 989
TOIMINTAMENOT	**919 426**	**1 122**	**920 548**
TOIMINTAKATE	**-659 156**	**0**	**-659 156**
Verotulot ja valtionosuudet	669 896	0	669 896
Rahoitustulot- ja menot	26 046	0	26 046
VUOSIKATE	**36 786**	**0**	36 786
Poistot ja arvonalentumiset	60 992	0	60 992
Satunnaiset tulot ja menot			
TILIKAUDEN TULOS	**-24 206**	**0**	**-24 206**
Varausten ja rahastojen muutokset	831	0	831
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	**-23 375**	**0**	**-23 375**

Tuloslaskelma (ulkoiset erät)

1 000 €	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026 yhteensä	Talousarvio 2027	Talous-suunni-telma 2028	Talous-suunni-telma 2029	Talous-suunni-telma 2030
Myyntitulot	97 584	102 778	102 320	104 926	106 983	109 082
Maksutulot	30 624	37 600	28 742	29 321	29 907	30 505
Tuet ja avustukset	21 960	16 889	15 566	15 455	15 532	15 610
Vuokratulot	63 225	59 937	63 825	65 102	66 404	67 732
Muut toimintatulot	30 809	28 604	47 227	48 213	49 178	50 161
TOIMINTATULOT	**244 201**	**245 808**	**257 680**	**263 017**	**268 003**	**273 089**
VALMISTUS OMAAN KÄYT-TÖÖN	**1 756**	**1 910**	**2 590**	**2 641**	**2 694**	**2 748**
Henkilöstömenot	346 288	364 009	377 807	392 606	402 608	413 057
Palvelujen ostot	307 383	326 428	346 925	354 772	361 867	369 104
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	34 421	37 944	34 551	34 916	35 614	36 326
Avustukset	79 002	83 801	94 408	94 736	96 630	98 563
Vuokrat	53 829	56 153	61 746	62 982	64 241	65 526
Muut toimintamenot	5 510	1 333	3 989	4 204	4 415	4 635
TOIMINTAMENOT	**826 432**	**869 667**	**919 426**	**944 216**	**965 376**	**987 212**
TOIMINTAKATE	**-580 474**	**-621 949**	**-659 156**	**-678 557**	**-694 679**	**-711 375**
Verotulot ja valtionosuudet	597 221	632 297	669 896	699 890	727 785	749 769
Rahoitustulot- ja menot	32 051	28 953	26 046	20 337	14 701	6 391
VUOSIKATE	**48 798**	**39 301**	**36 786**	**41 670**	**47 808**	**44 785**
Poistot ja arvonalentumiset	57 701	60 006	60 992	69 555	87 437	96 381
Satunnaiset tulot ja menot						
TILIKAUDEN TULOS	**-8 903**	**-20 705**	**-24 206**	**-27 885**	**-39 630**	**-51 596**
Varausten ja rahastojen muu-tokset	1 703	1 703	831	831	1 027	899
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	**-7 200**	**-19 002**	**-23 375**	**-27 054**	**-38 602**	**-50 697**

Tuloslaskelman tunnusluvut	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026 yhteensä	Talousarvio 2027	Talous-suunni-telma 2028	Talous-suunni-telma 2029	Talous-suunni-telma 2030
Toimintatulot – muutos-% ed. vuo-desta		0,7 %	4,8 %	2,1 %	1,9 %	1,9 %
Toimintamenot – muutos-% ed. vuodesta		5,2 %	5,7 %	2,7 %	2,2 %	2,3 %
Toimintakate – muutos-% ed. vuo-desta		-7,1 %	-6,0 %	-2,9 %	-2,4 %	-2,4 %
Toimintatuotot / toimintakulut, %	29,5 %	28,3 %	28,0 %	27,9 %	27,8 %	27,7 %
Verorahoitus – muutos-% ed. vuo-desta		5,9 %	5,9 %	4,5 %	4,0 %	3,0 %
Vuosikate / poistot, %	84,6 %	65,5 %	60,3 %	59,9 %	54,7 %	46,5 %
Vuosikate / asukas	232,8	185,0	170,8	190,8	215,6	199,1
Asukasmäärä 31.12.	209 633	212 481	215 396	218 439	221 695	224 897

Verotulot ja valtionosuudet

1 000 €	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026 yhteensä	Talousarvio 2027	Talous-suunni-telma 2028	Talous-suunni-telma 2029	Talous-suunni-telma 2030
Verotulot ja valtionosuudet	**597 221**	**632 297**	**669 896**	**699 890**	**727 785**	**749 769**
Verotulot	**490 589**	**518 000**	**540 104**	**564 022**	**588 032**	**605 673**
Kunnan tulovero	322 324	345 000	354 913	371 621	390 087	401 790
Kiinteistövero	80 927	84 000	81 545	83 176	84 839	87 385
Osuus yhteisöveron tuotosta	87 338	89 000	103 646	109 225	113 106	116 499
Valtionosuudet	**106 633**	**114 297**	**129 792**	**135 868**	**139 753**	**144 096**
Kunnan peruspalvelujen valtion-osuus (ilman tasausta, vuosi 2026 sisältää TE-rahoituksen)	34 986	42 343	49 873			
Verotuloihin perustuva valtion-osuuden tasaus	-2 216	-813	-329			
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	49 230	46 832	52 736			
Verotulomenetysten korvaus	24 632	25 935	27 511			

Rahoitustuotot ja -kulut

1 000 €	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026 yhteensä	Talousarvio 2027	Kaupunki	Vahinko-rahasto
Rahoitustuotot	**49 819**	**49 386**	**53 980**	**50 880**	**3 100**
Rahoituskulut	**17 768**	**20 433**	**27 934**	**27 734**	**200**
NETTO	**32 051**	**28 953**	**26 046**	**23 146**	**2 900**
Muutos-%		**-9,7 %**	**-10,0 %**		
Korkotuotot	21 582	24 186	28 620	25 900	2 720
Muut rahoitustuotot	28 238	25 200	25 360	24 980	380
Korkokulut	17 468	19 933	27 434	27 434	0
Muut rahoituskulut	301	500	500	300	200

Rahoituslaskelma

1 000 €	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026 yhteensä	Talousarvio 2027	Talous-suunni-telma 2028	Talous-suunni-telma 2029	Talous-suunni-telma 2030
Vuosikate	48 798	39 301	36 786	41 670	47 808	44 785
Satunnaiset tuotot ja kulut	0	0	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	19 238	23 607	40 452	9 752	9 752	9 752
TOIMINNAN RAHAVIRTA	**29 559**	**15 694**	**-3 666**	**31 918**	**38 056**	**35 033**
Investointimenot	212 838	305 446	309 057	337 636	274 272	279 784
Valtionosuudet ja muut rahoi-tusosuudet	9 711	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Pysyvien vastaavien hyödykkei-den luovutustulot	29 725	62 585	41 000	10 000	10 000	10 000
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	**-173 401**	**-237 861**	**-263 057**	**-322 636**	**-259 272**	**-264 784**
TOIMINNAN JA INVESTOIN-TIEN RAHAVIRTA	**-143 842**	**-222 167**	**-266 724**	**-290 718**	**-221 216**	**-229 751**
Antolainauksen muutokset	**15 340**	**-43 838**	**-23 680**	**-149 445**	**-255 121**	**-20 475**
Antolainasaamisten lisäykset, -	3 527	64 000	77 000	175 000	275 800	40 000
Antolainasaamisten vähennyk-set, +	18 867	20 162	53 320	25 555	20 679	19 525
Lainakannan muutokset	**194 952**	**301 267**	**283 400**	**413 400**	**428 400**	**213 400**
Pitkäaikaisten lainojen lisäys, -	160 000	300 000	270 000	315 000	450 000	270 000
Pitkäaikaisten lainojen vähen-nys, +	46 633	76 633	76 600	26 600	96 600	76 600
Lyhytaikaisten lainojen muutos	81 584	77 900	90 000	125 000	75 000	20 000
Muut maksuvalmiuden muutok-set	-41 108					
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	**169 183**	**257 429**	**259 720**	**263 955**	**173 279**	**192 925**
VAIKUTUS MAKSUVALMIU-TEEN	**25 342**	**35 262**	**-7 004**	**-26 763**	**-47 937**	**-36 826**

Rahoituslaskelman tunnuslu-vut	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026 yhteensä	Talousarvio 2027	Talous-suunni-telma 2028	Talous-suunni-telma 2029	Talous-suunni-telma 2030
Asukasmäärä 31.12.	209 633	212 481	215 396	218 439	221 695	224 897
Investointien omahankintameno, M€	203,1	300,4	304,1	332,6	269,3	274,8
Investointien tulorahoitus, %	24 %	13 %	12 %	13 %	18 %	16 %
Lainakanta 31.12., M€	1 121	1 422	1 705	2 119	2 547	2 761
Lainat / asukas, €	5 347	6 692	7 916	9 701	11 489	12 277

LIITTEET

Talousarvion noudattamista koskevat määräykset

1. Talousarvion sitovuus

Kuntalain 110 §:n mukaan talousarvioon otetaan tehtävien ja tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Hallintosäännön 78 §:n mukaan kaupunginvaltuusto antaa talousarvion noudattamista koskevat määräykset siitä, miten talousarvio ja sen perustelut sitovat kaupungin viranomaisia. Kaupunginhallitus antaa määräykset siitä, miten toimintasuunnitelmiin kirjatut tavoitteet ja toimenpiteet sitovat kaupungin viranomaisia.

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovia tavoitteita ovat kaikki toimintasuunnitelmakirjassa olevat lausekkeet ja toimielimen tavoitteet sekä toimintakate, ellei alla toisin ole määrätty.

Toimielinten kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet ovat mukana kaupunginhallituksen ja toimielimen välisissä toimintasuunnitelmissa. Ne toimintasuunnitelman tavoitteet ja kohdat, jotka eivät ole kaupunginvaltuustoon nähden sitovia, ovat kaupunginhallitukseen nähden sitovia tavoitteita tai tiedoksi annettavia tietoja.

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovia tavoitteita eivät ole kaupunginvaltuuston vahvistaman talousarvion yleisperustelut, toimielimen kokonaiskuva toimialan kehittämisen suunnasta ja palvelun tarvetta tai toimintaa kuvaavat tunnusluvut.

Kaupunginvaltuuston, keskusvaalilautakunnan ja tarkastuslautakunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet esitetään palvelukokonaisuuskohtaista toimintasuunnitelmaa suppeammassa muodossa osana kaupungin toimintasuunnitelmaa. Näiden toimielinten kuvaus toiminnasta ja sen kehittämisestä sekä toimintaympäristön muutostekijät eivät ole sitovia tavoitteita.

Toimielimen käyttötalousosan määrärahat ja tuloarviot ovat nettositovia (toimintakate) ja kohdistettu talousarviossa sovittuihin käyttötarkoituksiin. Toimintakatteen positiivinen poikkeama ei anna toimielimelle oikeutta päättää uusista toiminnoista/käyttötarkoituksista, joista ei ole talousarviossa päätetty.

Nettomäärärahan korottamista tai nettotuloarvion alittamista koskeva muutospäätös on tehtävä kaupunginvaltuustossa riippumatta siitä, aiheutuuko poikkeama arvioitua suuremmista bruttomenoista vai arvioitua pienemmistä bruttotuloista.

Investoinneista kaupunginvaltuustoon nähden sitovia ovat talousarviokirjaan merkityt investointimenot, rahoitusosuudet ja pysyvien vastaavien luovutustulot.

Toimielimen käyttötalousosan määrärahat ja investointiosan määrärahat ovat erikseen sitovia. Määrärahan säästöä käyttötalousosassa ei voi käyttää investointiosan määrärahan ylityksen katteena tai päinvastoin.

Kaupungin tilahankkeiden tarveselvityksissä ja hankesuunnitelmissa noudatetaan hallintosäännön määräyksiä. Hallintosäännössä on määrätty myös päätösvallasta investoinneissa ja muissa pitkävaikutteisissa menoissa.

Rahoituslaskelmaosan ainoa sitova erä on lainakannan muutos. Kaupungin tuloslaskelmaosan rahoitustulot ja -menot ovat nettositovia eriä.

Kaupunginvaltuusto asettaa talousarviossa strategisille konserniyhteisöille toiminnan ja talouden tavoitteita, jotka on johdettu kuntastrategiasta ja siihen liittyvästä omistajapolitiikasta sekä yhteisön liiketoiminnasta.

2. Toimenpiteet talousarviossa pysymiseksi

Toimielinten tulee jatkuvasti arvioida oman talouden ja toiminnan toteutumista ja esittää kaupunginhallitukselle niiden pohjalta välittömästi tai osavuosikatsausten yhteydessä toimenpiteet talousarviossa pysymiseksi.

3. Toiminnan ja talouden seuranta

3.1. Osavuosikatsaukset ja tilinpäätös

Kaupunginvaltuustolle, kaupunginhallitukselle ja tarkastuslautakunnalle annetaan osavuosikatsaukset toiminnan ja talouden kehittymisestä kolme kertaa vuodessa tilikauden aikana. Neljäs toiminnan ja talouden toteutumisesta annettava raportti on tilinpäätös.

Osavuosikatsaukset sisältävät talouden sekä talousarviolausekkeiden katsaukset.

- Ensimmäinen osavuosikatsaus laaditaan raportointijaksolta 1.1.–31.3. ja annetaan viimeistään kesäkuussa.
- Toinen osavuosikatsaus laaditaan raportointijaksolta 1.1.–30.6. ja annetaan viimeistään syyskuussa.

    - Sisältää strategisten konserniyhteisöjen talousarviotavoitteiden raportoinnin.
- Kolmas osavuosikatsaus laaditaan raportointijaksolta 1.1.–30.9. ja annetaan viimeistään marraskuussa.

Tilinpäätös laaditaan tilikaudelta, joka on kalenterivuosi.

- Tilinpäätökseen kuuluvat tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja niiden liitteenä olevat tiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus.

Kaupunginhallitus laatii tilinpäätöksen tilikautta seuraavan maaliskuun loppuun mennessä.

3.2. Pormestariohjelman seuranta

Pormestariohjelman tavoitteiden toimeenpanosta raportoidaan omana kokonaisuutena toisen osavuosikatsauksen aikataulussa ja tarvittaessa tilinpäätöksen yhteydessä.

3.3 Kuukausiraportointi toiminnan ja talouden kehittymisestä

Palvelukokonaisuuksista vastaavat johtajat raportoivat toiminnan ja talouden kehittymisestä kuukausiraportein omalle lautakunnalleen.

Palvelukokonaisuudesta vastaavan johtajan tulee erikseen annettavan aikataulun ja ohjeen mukaisesti raportoida toiminnasta ja taloudesta kansliapäällikölle sekä huolehtia siitä, että kansliapäälliköllä on valvontaa varten riittävät tiedot toiminnasta.

